

वीर सेवा मन्दिर
दिल्ली

★

8910

क्रम संख्या

03:09 स्थल

काल नं०

खण्ड

स्थलनामकोश

हैं पुस्तक

बाळरुण बाबजी करकरे

व

गोपाळ बाळरुण वैद्य

ह्यांनीं केलें

तें

जावजी दादाजी

यांच्या “निर्णयसागर” छापखान्याचे मालक तुकाराम

जावजी ह्यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

माहे जानेवारी सन १८९६.

ह्या पुस्तकासंबंधी सर्व अधिकार छापणारांनीं आपले

स्वाधीन ठेविले आहेत.

किंमत १४ आणे.

4650

अभिप्राय.

ह्या स्थलनामकोशावर ज्या विद्वान् गृहस्थांकडून सूचना व अभिप्राय आले होते, त्यांपैकीं बहुतेक सूचनांचा को-
शांत उपयोग केला असून अभिप्रायांचा गोषवारा यापुढें
दिला आहे.

“असा ग्रंथ मराठींत नार्ही तो हवा आहे.”

नाशिक ता.

नि. वि. छत्रे,

१७।६।९३.

डे. ए. इ. नाशिक.

“सदरहु पुस्तक फार उपयोगी होईल.”

बेळगांव ता.

रामचंद्र भिकाजी गुंजीकर,

१७।६।९३.

फ. अ. डे. ए. इ. बेळगांव.

“सदरहु पुस्तक फार उपयोगी होईल. यांत जरूर ती
माहिती दिली आहे.”

पुणे ता.

आबाजी विष्णु काथवटे,

१८।१।९३.

प्रोफेसर डे. कालेज.

“पुस्तकाचा नमुना पाहिला. आपला उद्योग स्तुत्य आहे.
अशा प्रकारचें पुस्तक मराठींत अद्याप झालें नाहीं, व तें

अवश्य पाहिजे. ही उणीव आपण दूर करीत आहां, हें योग्य आहे.”

नाशिक ता.

द्वारकानाथ राघोबा तर्खडकर,

१९।१।९३.

हेडमास्तर हायस्कूल, नाशिक.

“एका पृष्ठावरून पुस्तकाबद्दल अभिप्राय देतां येत नाही, तथापि पाठविल्या नमुन्यावरून पुस्तक उपयोगी पडेल असें वाटतें; अशा पुस्तकाची आवश्यकता मराठी वाचकांस फार आहे. कारण, अशा प्रकारचें पुस्तक मराठी भाषेंत मुळींच नाही. मराठी शाळांस उपयोगी पडेल.”

पुणें ता.

विष्णु बालकृष्ण सोहोनी,

२१।६।९३.

माजी प्रिन्सिपाल, पुणें ट्रेनिंग कालेज.

“अशा प्रकारचें पुस्तक आपल्या भाषेंत बहुतेक अगदीं नवीन असून कर्त्याचा उद्देश फार सुलभ आहे, व पुस्तक उपयोगी झाल्यावांचून राहणार नाही.”

पुणें ता.

हरि कृष्ण दामले,

२५।६।९३.

न्यू. इ. स्कूल, पुणें.

“स्थलनामकोश पुस्तकाचें एक पान पाठविलेलें वाचून पाहिलें. आपला यत्न फार सुलभ आहे. आणि अशा प्रकारच्या कोशाची फार जरूर आहे. मला आपला उद्योग फार

आवडला. अद्यापपर्यंत असा कोश कोणी केला नाही, तो आपण करीत आहां.”

रायपूर ता.

वामन दाजी ओक,

२६।६।९३.

हेडमास्तर हायस्कूल, रायपूर.

“स्थलनामकोशाचा मासला पाहिला. अशा प्रकारचा ग्रंथ मराठीत नाही, त्याची पूर्तता करण्याचें आपण मनांत आणिलें ही गोष्ट चांगली आहे.”

ठाणें ता.

रामचंद्र व्यंकटेश गद्रे,

२६।६।९३.

डे. ए. इन्स्पेक्टर, जि. ठाणें.

“नमुन्याचें पृष्ठ पाहिलें. फार चांगलें आहे. असें पुस्तक मराठीत पाहिजे आहे. ह्याचा उपयोग विद्यार्थ्यांस, शिक्षकांस आणि इतर जनांसही पुष्कळ होईल, असें मला वाटतें.”

नाशिक,

विनायक कोंडदेव ओक,

जून १८९३.

फ. अ. डे. ए. इन्स्पेक्टर, नाशिक.

स्थलनामकोश.

अक

अकि

- अकदिरा (सं.) हिं. राज. जोधपुर संस्थानापैकी एक पोटा. सं.
 अकनूर (श.) हिं. पं. इ. चिनाव नदीचे कांठी.
 अकबरपूर (श.) हिं. वाय. प्रां. कानपुरापासून पश्चि. २८ मैल.
 अकबराबाद (श.) हिं. वाय. प्रां. रोहिलखंडांत रामपुर सं.
 अकरगांव (गां.) हिं. मध्य. प्रां. नागपुर पर.
 अकरमन (श.) यू. खं. रशियांत दिनिस्तर नदीचे मुखाजवळ.
 अकलखोप (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव ता.
 अकली (श.) हिं. राज. जोधपुर सं. [कांठी].
 अकलूज (श.) हिं. मुं. इ. सोलापुर जि. माळशिरस ता. निरेव्या
 अकलोनी (श.) हिं. मध्य प्रां. माळव्यांत. शिंद्याचे राज्यांत.
 अकसूम (श.) आफ्रि. खं. मादागास्कर बेटाची प्राचीन राजधानी.
 अकापलको (बं.) उ. अमे. खं. मेक्सिको देशांत पासिफिक महासा.
 अकारा (न.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील देशांत. [गराचे कांठी].
 अकारी (श.) अमे. खं. द. अमे. पेरू देशांत.
 अकाबा (अखा.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत सिनायजवळ.
 अकांकागुवा (पर्व.) अमे. खं. द. अमे. चिली व लाप्लाटा यांचे मध्ये.
 २ याच पर्वतापासून याच नांवाची नदी निघते.
 अकियाव (श.) आशि. खं. ब्रह्मदेशांत आराकान प्रां. कुलाडा
 नदीवर. येथें उत्तम तांदूळ होतात.

अकोट (श.) हि. वऱ्हाड प्रां. अकोला जि. येथें सश्रंज्या चांगल्या होतात.

अकोरा (श.) हि. पं. इ. पेशावर प्रां. अटकेपा. १२ मैलांवर काबूल

अकोला (श.) हि. वऱ्हाड प्रां. मुख्य शहर. [नदीवर.

अकोळनेर (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. दामोळकरांचें जाहागिरीचें गांव.

अक्कलकोट (सं. श.) हि. मुं. इ. सोलापुराजवळ भोंसले यांनीं १७०८ स्थापिलें.

अक्कावरम (श.) हि. म. इ. निजामचे हैद्राबादेपासून पू. ५९ मैल.

अखुंडी (श.) हि. राज. जोधपुर सं. लोणी नदीवर.

अखेरा (श.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद जि. पत्तेगडाहून २२ मैल.

अखोरा (श.) हि. काश्मीर सं. श्रीनगरच्या उत्तरेस १८ मैल.

अगाई (श.) हि. औद प्रां. मुल्तानपुरापासून ७० मैल.

अगापूर (गां.) हि. वाय. प्रां. रोहिलखंडांत रामपूर सं. मुरादाबादेपासून १६ मैल. [रेस ११ मैल.

अगावल्ली (गां.) हि. मध्य प्रां. मालव्यांतील देवास सं. उज्जनीपा. उत्त-

अगस्ती (न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. येवले ता. [होतात.

अगासी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. येथें मुकेळीं पुष्कळ व चांगलीं

अगुजा (भू.) अमे. खं. द. अमे. अगदीं दक्षिणेकडील टोंक.

अगोवडा (श.) हि. मुं. इ. गोवें प्रां. समुद्रकिनाऱ्यावर.

अग्रिपल्ली (गां.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत.

अघई (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. शहापूर ता.

अघलास (भू.) आफ्रि. खं. दक्षिण टोंक.

अघुलास (भ.) अमे. खं. द. अमे. कार्थेजिनाच्या जवळ. येथून बान्य शिसें आणि रुपें परदेशांत जातें.

- अघेडीग (डों.) आशि.खं. तुर्कस्तानांत वान सरोवरा पा. ३५ मैल.
- अजगड (सं.श.) हिं. वाय. प्रा. बुंदेलखंडांत. [सांपडतात.
- अजमीर (श.) हिं. राज. येथें रंगीबेरंगी संगमरवरी दगड
- अजरबीजान (प्रां.) आशि. खं इराणांत एक प्रांत.
- अजिठा (डों.) हिं. वन्हाडचे द. ह्यांतून पैनगंगा निघते. यांत कोरीव लेणीं बौद्ध धर्माचीं आहेत.
- अजिमगड (श.) हिं. वाय. प्रां. काशीपा. उत्तरेस ८१ मैल. येथें हस्तीदंती चुडे होतात.
- अजिमतारा (कि.) हिं. मुं. सातान्याजवळ सातान्याचे किह्याचें नांव. येथें शिवाजीचे वंशाचे राजांची गादीची जागा इ. स. १७००त स्थापिली. व इ. स. १८४८त बुडाली.
- अजीमाबाद (श.) हिं. पं. इ. सरहिद प्रां. कर्नालपासून ९ मैल.
- अज्रा (श.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. इंग्रजसरकारचे ताब्यांत.
- अझोप (ममु.) यू. ख रगियाचे दक्षिणेस.
- अटक (ग.) हिं. पं. इ. काबूल नदी सिंधूस मिळते त्या ठिकाणीं आहे. येथे सिंधूस उतार आहे. याच मार्गांनें मुसलमान हिंदुस्थानांत आले. स्केटीच्या दगडांच्या खाणी आहेत. २ मावलपूरपा. २८ मैल.
- अटर (श.) हिं. मध्यप्रां. माळव्यांत उज्जनीजवळ चंबळा
- अटरनी (श.) हिं. वाय. प्रां. आम्ना शहराजवळ. [नदीवर.
- अटलांटिक (महासा.) आफ्रि. व यूरोप. यांच्या पश्चिमेस व अमेरिकेच्या पूर्वेस.
- अटिना (श.) यू. खं. इटाली देशांत नेपल्सपा. ११ मैल.
- अट्रांटो (न.) अमे. खं. द. अमे. न्यू ग्रानाडा सं.

- अडगांव** (गां.) हिं. मुं. इ. नाथिकराहरापा. २ मै. २ मुं इ. शा-
नदेश जि. चोपडगाजवळ. ३ वऱ्हाड प्रां. अको
ल्यापासून ३२ मैल, येथें वेळखीसाहेबांनं मरा-
ठ्यांचा पराभव केला सन १८०३.
- अडमिरल्टी** (वे.) ड. अमे. युनैतेदलेतल्या पश्चिमेस. पालिफिक
महासागरांत. [मबरेस मिळते.
- अडळा** (न.) हिं. मुं. इ. नगर जि. अकोलें ता. असून ती
- अडाण** (न.) हिं. वऱ्हाड प्रां. वणी जिल्ह्यांत वार्डनगंजेस मिळते.
- अडाना** (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत.
- अडूर** (न.) यू. फ्रान्स दे. पिरिनिजपा. निघून बिस्केच्या उपसा-
गरास मिळते. २ हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि.
शिपळूणाजवळ.
- अडूना** (श.) आफ्रि. अबिसीनिया प्रां. गोंदारचे ईशान्येस.
येथें अनेक प्रकारच्या व्यापारांची मोठी पेंढ आहे.
- अडेगांव** (गां.) हिं. मध्य. प्रां. छिंदवाडा जि.
- अडेल** (प्रां.) आफ्रि. दक्षिणेस अपूर्ण माहितीचा प्रदेश. अबि-
सीनिया, केप र्वार्डफुई यांचे मध्यें असून यांत
सोनें, हस्तीदंत, मेण, पुष्कळ सांपडतें. [राजधानी.
- अडेलेड** (श.) आबोलिया वे इंग्लिशांचे ताब्यांतील प्रदेशाची
- अड्डा** (न.) यू. खं. इताली देशांत.
- अड्डा** (नं.) यू. खं. स्पेन देशांत ग्रानाडा जवळ.
- अड्डियानोपल** (श.) यू. खं. 'तुर्कस्थानांत रुमेलियाचे उत्तरेस.
- अणकई टणकई** (डों) हिं. मुं. इ. नाथिक जि. येवळें ता. असून त्या-
वर किल्ला बांधिलेला आहे.

अणस्कुरा	(घां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
अणसुरें	(गां.) हि. मुं. इ. रत्ना. जि. राजापूर ता.
अता.	(सरो.) उक्त. अमे. राक्षीपर्वताजवळ कालिफोर्निया प्रांतांत.
अतिघें	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर संस्थानांत अतिघ्याजवळ बाच नांवाचा तलाव.
अतैया	(श.) हि. बं. इ. डाका शहराजवळ.
अजनगर	(श.) हि. राज. औद प्रांतांत.
अत्री	(न.) हि. भूतान सं. निघून ब्रम्हपुत्रेस मिळते.
अत्रोली	(श.) हि. राज. अक्किड संस्थानांत.
अत्रोलीया	(श.) हि. वाय. प्रां. अजिमगडाजवळ.
अत्रौरी	(श.) हि. पंजाब इ.
अथणी.	(श.) हि. मुं. इ. द. महाराष्ट्रांत बेळगांव जि. तालुका.
अथेलनी	(बे.) यू. खं. इंग्लंडच्या जवळ.
अदल्या	(श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत.
अदामूस्पीक	(डों.) हि. द. सिलोन बेटांत या डोंगराचे शिखरावर बुद्धाचीं पावलें उमटलेलीं आहेत असे म्हणतात.
अधोई	(श.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रां. मोठें व्यापाराचें ठिकाण.
अनगर	(गां.) हि. मुं. इ. सोळापूर जि. माढे ता. [मिंवाडी ता.
अनगांव	(गा.) हि. म. इ. निजामाचे राज्यांत. २ मुं. इ. ठाणें जि.
अनन	(श.) यू. खं. स्कॉटलंडांत डंफ्रिस प्रां. याच नांवाच्या
अनलवाद्या (सं श.)	हि. राजपुतान्यांत. [नदीवर.
अनागोंदी	(श.) हि. म. इ. निजामाचे राज्यांत संस्थान.
अनातोलिया (प्रां.)	आशि. खं. तुर्कस्थानांत भूमध्यसमु. कांटीं आशियामैनरमध्ये.

अनादीर (अन्ना.) आशि. खं. रशिषांत सैविरिबा मां. पूर्वेंस पासि.
महा. २ याच नांवाची नदी याळ्ळानाच पर्वतांतून
निघून या अन्नातास मिळते. [समु. कांठीं.]

अनापा (बं.) आशि. खं. रशिषादे. त्रान्सकानोशिषांत काळ्या

अनामल्ली (जों) हि. म. इ. दक्षिण मार्गी.

अनावर (सं.) हिं. राज. बांतून लुनी नदी निवते.

अनिबा (भू.) आशि. खं. पूर्वेंस साघलीयन बेटाजवळ.

अनुप (श.) हिं. वाय. प्रां. गंगेच्या कांठीं.

अनेर (न.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. सिरपुर. ता.

अन्ना (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. युफ्रासीस न. ये. कांठीं.

अपर गोदावरी (मां.) हिं. मध्य. प्रां. या नांवाच्या जि. याचें मुख्य

अपर नानीक (श.) उ. अमे. मिनॅल्लंदांत. [ठाणें सिरोंचा.

अपरासिदफांटियर (श.) हिं. सिंध प्रां. उत्तर भागास म्हणतात.

अपलवाल (श.) यू. इंग्लंडांत वेस्टमोर्लंड प्रां. इडेन नदीवर.

अपिनैन (पर्व.) यू. खं. इटालींत दक्षिणोत्तर.

अफगाणिस्थान (दे.) आशि. खं. या नांवाचा देश हिंदु. पश्चि.

अबरदीन (श.) यू. खं. स्कॉटलंडांत. येथे तागाचे वखाचे कारखाने.

अबार (श.) हिं. पूर्वेंस. आसाम प्रां. उत्तर हद्दीवर.

अबिसीनिया (दे.) आफ्रि. खं. देश.

अबू (पर्व.) हिं. राज. अजमिराजवळ अरवली पर्वताचें शिखर.
येथें जैन लोकांचें देऊळ आहे. उत्तम हवा.

अबो (श.) यू. खं. रशिषांत विद्येकरितां प्रसिद्ध.

अभोरा (जां.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेरतालुक्याचे पूर्वेंस.

अमहापुर (गां.) हिं. बऱ्हाड प्रां. बुलढाणा जि.

अमदपुर (श.) हिं. वाय. प्रां. कानपुर जि. कालीया. उत्तरेस ११ मैल.

अमदाबाद (श.) हिं. सुं. इ. गुज. प्रां. येथे ढाली, रेशमी धोतरें व जुगडी उत्तम होतात. साबरमती नदीचे कांठी.

अमनेर (गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. उमरावती जि.

अमरकंटक(पर्व.) हिं. मध्य. प्रां. नर्मदेच्या उगमाजवळ. [नेपाळ सं.

अमरपुर (श.) हिं. च्या पूर्वेस ब्रम्हदेशांत. इरावतीचे कांठी. २ म. इ.

अमरवाडा (गां.) हिं. मध्य. प्रां. छिंदवाडा जि. [बहारी प्रां.

अमरापुर (गां.) हिं. सुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. २ मद्रास, इ.

अमरावती (न.) हिं. म. इ. कावेरी नदीस मिळते.

अमरोली (श.) हिं. सुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाड सं.

अमलुक (ब.) यू. खं. पेरिश समु. आंगल्सी बेटांत.

अमळनेर (श.) हिं. सु इ. खानदेश. जि. ता. येथें सखाराम बोबा म्हणून म. साधु होऊन गेले.

अमृदारीया (न.) आशि. खं. स्वतंत्रतार्त. आरळ सरोवरास मिळते.

अमू (न.) आशि. खं. तार्तरींत १३०० मैल लांब.

अमूर (न.) आशि. खं. मंगोलिया प्रां. अलताई प. निधून तातारचे आम्हा. मिळते.

अमृतसर (श.) हिं. पं. इ. जि. हें शीक लोवांचे पवित्रस्थान. येथें शाली, सुती बनाती व हस्तीदंती जुडे चांगले होतात. मांड्यांवर नकशी काम करितात.

अमेरिका (खं.) पृथ्वीवर चार खंडें आहेत. त्यापैकी हें इ. सन १४९७ कोलंबसने शोधिलें. ह्याचे द. व उ. अमे. असे दोन भाग आहेत. बांत राकेल, राळ व साक्षर पुष्कळ होते.

- अमोद** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. मडोच जि. ता.
- अमोल** (श.) आशि. खं. इराण देशांत
- अयर्लंद** (बे.) यू. खं. ग्रेटब्रिटन बेटांचे पश्चिमेस. ६० मैल.
- अयरीश** (समु.) यू. खं. अयर्लँ. बे. पूर्वेस. व इंग्लंडचे पश्चि.
- अयुधिया** (श.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीप. मिनाम नदीचे काठां.
- अयोध्या** (श.) हि. वाय. प्रां. पूर्वेस. फार प्रा. काळाचें श.
शरयू नदीवर. येथें श्रीरामचंद्राचा जन्म झाला.
- अरगांव** (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. एलिचपूरच्या पश्चिमेस.
- अरण** (न.) आशि. खं. मांचुरियांत निघून आनीं न. मिळते.
- अरण** (गां. सं.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. मोडनिब ता. मिरजकराचे.
- अरणी** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता.
- अरबस्तान** (दे.) आशि. खं. देश. हिंदुस्तानचे पश्चिमेस.
- अरबी** (समु.) आशि. खं. अरबस्तान व हिंदुस्थान यांच्यामध्ये.
- अरमागांव** (श. बं.) हि. म. इ. नेलोर प्रां. येथे ईस्ट इंडिया कंपनीने
इ. स. १६२६ त वसाहत केली. मद्रास प्रा. ६६ मै.
- अरल** (सरो) आशि. खं. तार्तरी दे. हे. २७० मैल लांब व १३०
मैल रुंद आहे.
- अरलनोर** (सरो.) आशि. खं. चिनईतार्तरीमध्ये.
- अरवली** (पर्व.) हि. राजपुतान्यांत ३०० मैल लांबीचा आहे. याचे
शिखर अवू हें समु. पा. ५००० फूट उंच आहे.
- अरवील** (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत. मोसलच्या दक्षि. ४० मैल.
- अराकान** (पां. श.) हि. बं. इ. पूर्वेस कुलोदन न. काठां
- अरारात** (पर्व.) आशि. खं. तुर्कस्तान. व इराण यांच्या हद्दीवर.

- अरास** (न) आशि. तुर्कस्तानांत अर्जरूम जवळून जि. कुरीस न. मिळते. हिला आक्सिस हे नांव आहे.
- अरंग** (श) हि मध्य प्रां. रायपूर जि. येथे पितळेची भांडी चांगली होतात. [बाधिला आहे.
- अरंगकुरंग** (डो.) हि सु इ नाशिक जि इगतपुरी ता यावर किड्डा
- अर्कतस्क** (श) आशि खं पूर्व सैबेरियाची राजधानी
- अर्कोट** (मा श) हि म इ कर्नाटक प्रा पाळर नदीवर. या प्रांतांत कापसाचा मोठा व्यापार चालतो
- अर्किपेलागो** (समु) यू ख ग्रीस व आशियातील तुर्कस्तान यांचे मध्ये.
- अर्जरूम** (ग) आशि ख तुर्कस्तान पैर्का आर्मानिया गा.
- अर्जीस** (पर्व) आशि खं तुर्कस्तानात
- अर्तीक** (महासा) यू ख व आशि ख याचे उत्तरेम.
- अर्व** (सरो) यू ख अबर्कंदमध्ये
- अलकनंदा** (न) हि वाय प्रा हरिद्वारा मुढे गंगेस मिळते.
- अलकुदी** (गा) हि सु इ. नगर जि. पारनेर ता
- अलगोवा** (अखा) आफ्रि ख दक्षिणेस
- अलजीयर्स** (श) आफ्रि ख. च्या उत्त बार्बरी स फ्रेचांचें.
- अलजेरीया** (स) आफ्रि ख च्या उत्तरेस बार्बरी स. फ्रेचांचे.
- अलताई** (पर्व) आशि खं रशियात सैबेरियाचे दक्षिणेस पूर्वपश्चिम.
- अलपई** (ह) (ब) हि म इ त्रावणकोर म येथे इ. स. १८०९ बड झाले होते
- अल्प** (ग) यू ख जर्मनींत वर्तमानगांत दान्यूब न. चे काठी.
- अलमोदा** (श) हि. वाय प्रा. कमाऊन जि. मुख्य ग.
- अलवका** (मंदा) आशि. ख. तुर्कस्तानात लेबानन पर्वतावर.

अलवड (सं. श.) हि. राज. जयपुरच्या उत्तरेस.

अलवेगान (न.) यू. खं. इनालति सार्डिनियाचे राज्यांत.

अलवाल (र. श.) हि. पं. इ. सतलज न. लढाई. इ. व शीक १८४६
दुधासारखा पांढरा संगमरवरी दगड सांपडतो.

अलसतर (मां.) यू. खं. अयर्लदांत.

अलसवातर (सरो.) यू. खं. इंग्लंदांत. [निघून लेना न. मिळते.

अलदान (न.) आशि. खं. रूसदेशांत सेबिरियांत. याम्लानाथ पर्व.

अलपादन (मां.) यू. खं. स्पेनदेशांत.

अलाहाबाद (श. कि.) हि. वाय. मां. जि. गंगा व यमुना यांचे संग-
मावर. यास प्रयाग म्हणतात.

अलिकाठा (बं.) यू. खं. इतालीच्या दक्षिणेस. सिसिली बेट.

अलिगड (श. कि.) हि. वाय. मां. जि. आग्राचे उत्तरेस ५५ मैल.

अलिपुर (ग.) हि. बं. इ. कलकत्त्यापासून ६ मैल. येथे ले. गवर्नर

अलिबाग (ग.) हि. मुं. इ. कुलाबा जिल्ह्याचे मुख्य श. [राहतात.

अलिमर्दानखान (काळ.) हि. पं. इ. कर्नाल पा. यमुनेचा का-
लवा १२० मैल लांब काढून दिल्लीजवळ यमुनेस

अलि राजपुर (म.) हि. मध्य मां. मालव्यांत. [मिळविळा आहे.

अलि वारतांडा (श.) हि. मु. इ. सिध मा. हैद्राबाद जि. ता.

अलेक्झांद्रिया (श. व) यू. खं. दक्षिणेस भू. समु. सार्डिनिया बेटांत.
२ आफ्रिका खं. इजिप्त दे. हे मोठ्या शिर्का-

अलेक्झांड्र (अ.) यू. खं. रशियांत. [इराने वसविले.

अलेपी (श. व.) हि. म. इ. त्रावणकोर सं. येथे इमारतीचे
ल्याड, सुपारी, नारळ, मिर्री, वेल्दोडे,
याचा व्यापार चालतो.

अल्फुशियन(वे.) आशि. खं. रूसदेशांत सैविरियाचे पूर्वेस पासिफिक-
कमहासागरांत.

अवंती (मां.) हि. मध्यहि. माळवा मां. चें पूर्वेचे नांव असून
उज्जनीस म्हणतात.

अशिरगढ (कि.) हि. मध्यमां. खांडवा जि. दन्हाणपुराजवळ. हा
किल्ला खानदेश जि. ताब्यांत. उ. पू. १३००

अशेरियन (मां.) आशि खं. तुर्कस्तानांत याची राजधानी निनवी.

अष्टमी (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. रोहे ता

अष्टी (श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. येथे सन १८१८ त पे. श.
व म्मिथ यांची लढाई. यांत वाटू गोमते मारले गेले.

अष्टें (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाळवे ता, २ निजामाचे रा-
ज्यांत, ३ भोपाळमां. किल्ला. ४ कुला जि. पनवल ता.

असई (गां.) हि. निजामचे राज्यांत औरंगा गा. २२ कौस.
लढाई १८०३ इ. व सगळे.

असखेडें (गा.) हि. मु. इ. नाशिक जि. बागपण ता.

असनशियन(श.) द. अमे. पाराग्वे देशाची राजधानी.

असुवा (न.) आफ्रि. खं. वारिगा सरो. मिलने.

असुवान (श.) आफ्रि. खं. नैल न. चें काठीं.

असेनशन (वे.) द. आफ्रि. पश्चिमेस अतलांतिक महासागरांत.

असोडें (गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. जळगांव ता. तुलुभा.

असंडोली (न.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर से. भोगानर्ता न. मिळता.

अस्क (न.) यू. खं. इंग्लंडांत इ. मन्मथ प्रांतांत.

अस्तुरीयन(पर्व.) यू. खं. स्पेन व पोर्तुगाल यांचेमध्ये.

अल्फाबाद(श. बं.) आशि. ख. कास्पियन समु. (सरो.) कांठा.

- अखिया (दे) यू ख प्रमिया दे दक्षिणेश
 अस्वी. (गा) हि मु इ नगर जि सगमनेर ता
 अहमदनगर(श) हि मु इ प्रसिद्ध श येथे किह्या आहे मुसल-
 मानी वादशहाचें राज श होते
 अहिरें (गा) हि मु इ पुणें जि [बरीच आहे.
 अळतें (श) हि मु इ कोल्हापूर स येथे जैन लोकाची वर्त।
 अंकलेश्वर (श) हि मु इ गुजराथेत मरूच जि
 अंकुसा (गा) हि. मध्य प्रा सिरोच्या जि
 अंकोबार (श) आफ्रि ख आबिसीनिया देशात
 अंग (दे) हि व इ गया प्राताचे पूर्वचि नाव
 अंगारा (न) आशि बैकल सरो निघून येनिमी नदीला मिळते
 अंगोरा (श) आशि ख तुर्कस्थानात आशिया मैनरमध्ये आहं.
 येथे लोकर उत्तम होते
 अंगोला (प्रा) व आफ्रि कांगो पर्यंताजवळ [८ कोसावर
 अंजनगांवसुर्जी(गा) हि वन्हाड प्रा गलिचपुरायामन पश्चिमेस
 अंजनवेल. (गा) हि मु इ रत्नागिरी जि चिपळूण ता २ या
 नांवाची खाडी दापोली ता
 अंजनी (न) हि मु इ खानदेश जि येरडोल ता [चांगली आहे
 अंजनेरी (हं) हि मु इ नाशिक जि नाशिका जवळ. येथे हवा
 अंजर (श) हि मु इ कच्छ प्रातान
 अंजूर (गा) हि मु इ टांगे जि भिवडी ता [नाव
 अंतरवेदी. (प्रा) हि गंगा व यमुना ह्या दोन नद्यामधील प्रदेशाचें
 अंतापूर (गा) हि मु इ नाशिक जि नागलाण ता
 अंतुरली (गा) हि मु. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता तार्पाचे काठी.

अंदरसुल (गां.) हि. सु. इ. नाशिक जि. येवले ता. विड्याचीं पांने
अंदाळुशिया (मां.) यू. खं. स्पेन देशांत. [चांगली होतात.

अंदमान (बे.) आशि. खं. द. हिंदीमहासागरांत. काळ्या पाण्याचे
कैदी येथे ठेवितात.

अंधळगांव (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सांगेलें ता.

अंबरनाथ (गा.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. कल्याण पा. २ कोसांवर.
येथे फार जुने जैन लोकांचे देऊळ आहे.

अंबवला (घां.) हि. सु. इ. पुणे जि. खेड्याजवळ. [ल. छावणी.

अंबाला (श.) हि. पं. इ. जिल्हा. सतलज व यमुना ह्यांचे मध्ये.

अंबिका (न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत एजन्सीतील
वासदा सं. [१७४९ इ. व फ्रेच.

अंबूर (गां.) हि. म. इ. बगलोरच्या पूर्वेस ८० मैल. ल.

अंबोयना (बे.) आशि. खं. आग्नेयीम पासिफिक महासागरांत.

आ (सरो.) यू. ख. स्कानलंडांत.

आअलबर्ग (सं.श.) यू. ख. जर्मनींत सं

आकबा. (बं.) आशि. खं. आरबस्तानांत तांबड्या समु. चे कांटीं.

आकसस (न.) आशि. खं. तार्तरी देशांत.

आक्स्फोर्ड (श.) यू. ख. इंग्लंड दे. विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.

आकियाब (श.) हि. वं. इ. पूर्वेस आराकान पर.

आगबाई (न.) आफ्रि. खं. अटलांतिक महासागरास मिळते.

आगुवा. (ज्वा प) अमे. खं. मेक्सिको देशांत.

आघा (श कि.) हि. वाय. प्रा. यमुना न. चे कांटीं किड्या अकबरानें
बांधिला व ताजमहाल इमारत शहाजहान बादश-
हाने बांधिली. लांकडावर वेल, चित्रे खोदण्याचे
काम उत्तम.

- आंग्लेशिया (प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत. [नांवाची खाडी.
- आचरें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता. व याच
- आचीन (नू.) आशि. खं. दक्षिणेस मुनात्रा बेटाचे वायव्येस.
- आच्छलिया(डो.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाड सं. संमंडा ता.
- आजरें (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. हिरण्यकेशी व बित्री या
नद्यांचे संगमावर. ता.
- आटगांव (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. शाहापूर ता.
- आडावद (गां.) हि. गु. इ. ग्वानदेश जि. चांपडें. ता. येथें उष्ण
पाण्याचे झरे आहेत.
- आडिवरें (गा.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
- आडें (गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- आण्या (डो. गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता. चे उत्तरेस असून
या नावाचा घाटही आहे.
- आतारान (ग.) हि. पूर्वस ब्रम्हदेशांत तेनासरांम प्रा
- आतीत (गां.) हि. मु. इ. सानारा जि. कऱ्हाड ता.
- आधानास्का(सरो.) अमे. खं. उ. अमे. ब्रिटिश अमेरिकेत.
- आधेन्स (श.) यू. खं. ग्रीस देशाची राज. एजियन समुद्रावर.
- आदन (ग.) आशि. खं. आरवस्तानचे दक्षिणेस इंग्लिशांचे
ताब्यात.
- आदामचा पूल(पूल.) हि. व मिलोन यांच्या मध्ये जो पुलासा-
रच्या भाग आदि त्यास हिंदुलोका रामाचा सेतु
- आदावा (श.) आफ्रि. ख. अर्बिसागियात. [अभें म्हणतात
- आदेलेद (बे. श.) द. आम्ब्रॅलियांत इंग्लिशांचे रा. श.; द. अमे.
दक्षिणेस मागेलनी सामुद्रधुनीचे मुखांत बेट.

- आदिआतीक (समु.) यू. ख. इताली व तुर्कस्तान यांचेमध्ये.
- आनाबोन (वे.) आफ्रि. ख. गिनीच्या आखातात.
- आनामल्ली (डो.) आशि. ख. मद्रास इ. कोडमतूर मां.
- आनंद (गा.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रा. खेडा जि. ता.
- आपटें (गा.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता.
- आफीर (पर्व) आशि. ख. द. सुमात्रा बेटांत.
- आफ्रिका (ख) पृथ्वीत जी खडे आहेत त्यांत हें तिसरें खंड.
- आबाजबीज(पर्व.)आफ्रि. ख. आघेसानियांत.
- आबु (न) आशि खं इराणचे आगतावर.
- आबुमन (श.) आशि ख चीन दे. द. मकाव बेटात.
- आबोमे (श.) आफ्रि. ख. गिनीची प्राचीन राजधानी. [काटीं.
- आभोंजें (गा.) हि. मु. इ. नाशिक जि. कळवण ता. गिरणेच्या.
- आमझेरा (भ.) हि. मध्यहिंदुस्तानात. साळण्यात
- आमजें (गा.) हि. मु. इ. ठाणे जि. भिवडी ता.
- आमनेर (गा.) हि. मध्यप्रा. तार्पाचे काटीं.
- आमलीआरा(सं.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रा. महिकाटा एजन्सीमध्ये.
- आमस्तरदाम.(श.) यू. ख. हालद दे. राज. आमस्तेल न. काटीं.
हे सावावर बाधले आहे.
- आमाझोन (न.) द. अमे. ब्राझील दे. असून अत्. महा. मिळते,
सुवाजवळ या नावाची खाडी. १९०० मै. ला.
- आमाय (वे. श.) आशि. म्. चीनच्या आग्नेईस.
- आमोय (ब.) आशि. म्. चिनात. [आहे.
- आयोनियन(वे.) यू. ख. ग्रीसचे प. व तेथेच या नांवाचा समुद्र

आरक्यान्सास	(न.) उ. अमे. स्वतंत्र स. मिसिसिपी न. मिळते.
आरग	(गां.) हिं. सु. इ. कोल्हापूर स. आजरे ता.
आरजेन्तैन कानफिदरेशन	(दे.) अमे. ख. द. अमे. देश.
आरण	(न.) हिं. वऱ्हाड प्रां. अजिण्याचे डोंगरातून निघून
आरन	(वे.) यू. ख. आयर्लँडजवळ, [पैनगगा न. मिळते.
आरपाडी	(गां.) हिं. सु. इ. सातारा जि.
आरबैल	(घा.) हिं. सु. इ. द. महाराष्ट्रात
आरमोरी	(श.) हिं. मध्य प्रां. चादा जि. वाईनगगेवर, येथे लोग्गडाचा व्यापार मोठा चालतो
आरवली	(न.) हिं. म. इ. म्हैसूर स. निघून कावेरीस मिळते.
आरळे	(गा.) हिं. सु. इ. सातारा जि. गिराळे पेठ्यात.
आरागुआय	(न.) द. अमे. रिओयारा खाडीस मिळते.
आरांतेस	(पर्व.) आग्नि ख. इराणांत.
आरिका	(व.) द. अमे. पेरू दे. व्यापाराचे मोठे बंदर.
आरिझाना	(ज्वा. प.) अमेरि. ख. मेक्सिको देशात.
आरुणावती	(न.) हिं. वऱ्हाड प्रा. वणी जि. अजिठा पर्व. पामन निघून पैनगगेस मिळते.
आरें	(गा.) हिं. सु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
आरेंज	(न.) द. आफ्रि. केप कालर्नान १००० मै. लां.
आरेंजरिवरफ्रिस्तेत	(प्रा.) आफ्रि. ख. केपकालर्नान आरेंज न. चे
आर्कनी	(वे.) यू. ख. स्कातलँडचे उ. [कार्टी.
आर्कानसास	(न.) अमे. मिसिसिपी नदीला पश्चिम अगाने मिळते.
आर्केंजल	(श.) यू. ख. राशियान ड्रीना न. मुखाजवळ.
आर्गन	(श.) दक्षि. अमे. ब्राझील देशात.

आर्क्षब्रीज	(पर्व.) यू. खं. जर्मनी देशात साक्सनी व बोहिमिया यांच्या मध्ये. येथे खनिज पदार्थ सांपडतात.
आर्गान	(वे.) आफ्रि. ख. साहाराचे किनाऱ्यावर.
आर्टरलस्पिट्झ	(पर्व.) यू. ख. आखिया दे. समुद्रापा० उंची
आर्ता	(अखा.) यू. खं. ग्रीसच्या वायव्येस. [१२७८९ फूट.
आर्तिक	(महमा.) आशि. ख. उत्तरेस. उत्तर ध्रुवाभोवतीं.
आर्नाळा	(गां.) हिं. मुं. इ. टाणे जि. वसई ता.
आर्नॉ	(न.) यू. ख. इटालीतून निघून भूमध्य समु. मिळते.
आमंझ	(वे.) आशि. खं. इराणचे पूर्वेस इराणचे अखातांत.
आर्मिनिया	(प्रां.) आशि. खं. तुर्कस्तानात. [सामु. व बेट.
आर्न	(न.) यू. खं. स्विट्सर्लंडातून निघून न्होन नदीला मिळते.
आर्नि	(गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. २ खानदेश जि.
आलओबेईद	(श.) आफ्रि. ख. न्यूबिया देशांत. [धुळे ता.
आलतौना	(ग.) यू. खं. देनमार्कांत. हलैंसेन प्रा.
आलबरो	(श.) यू. खं. इंग्लंडात.
आलजेशिरा	(प्रा.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.
आलदरने.	(वे.) यू. खं. इंग्लिश खाडींत
आलदरली	(श.) यू. खं. इंग्लंडात ग्लास्टरशायर प्रांतांत.
आलद्रावा	(वे.) आफ्रि. पूर्व किनाऱ्यावर हिंदीमहासागरात.
आलपेन	(पर्व.) उ. अमे. स्वतंत्र स.
आलबर्त	(न.) आल्बेनियात असून पालि. महा. मिळते.
आलबर्तनाएंजा	(मरो.) आफ्रि. ख. मध्यभागीं.
आलबनी	(श.) उ अमे यूनेतेदस्तेद मध्ये न्यूयॉर्क प्रां. [काम होतें.
आलवार	(मं.) हिं. राजपु. जयपुरच्या उत्तरेस येथे कुस्तगारीचे
आलसॅत्सबे	(उपसा.) द. अमे. ब्राझील देशात.

- आल्प्स (पर्व.) आल्प्सियांत. २ यू. खं. स्विट्सर्लंडमध्ये.
 आल्मा (श.) यू. खं. स्पेन देशांत. [निघून उत्तरमहासा, मिळते.
 आलानेक (न.) आशि. खं. देशांत सैबिरियांतून अलताई पर्वतापा०
 आलाबा (प्रां.) यू. खं. तुर्कस्थानांत.
 आलास्का (भू.) अमे. खं. उत्तर अमे. वायव्येस.
 आलांड (बे.) यू. खं. स्वीदनचे पू. बाल्तिक. समु.
 आलियास्का (द्वी. क.) अमे. खं. वायव्य कोपन्यास.
 आलिकांती (श.) यू. खं. स्पेनदेशांत.
 आलीगेतर (न.) आल्बानियांत पासि. महा. मिळते.
 आलीपस (पर्व.) यू. खं. तुर्कस्थानांत.
 आलुश (बे.) उ. अमे. युनैटेडस्तेट्सचे अमे. दक्षिणेस.
 आलेकजांद्रिया (सरो.) आल्बानियांत गोड्या पाण्याचें.
 आलेघानी (पर्व.) उ. अमे. युनैटेडस्तेट्समध्ये. यांत कोळसे, तांबें,
 शिसें यांच्या खाणी आहेत.
 आलेपो. (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानची प्राचीन रा. येथे १८२२
 आलेबाग (प्रां.) उ. अमे. स्वतंत्र सं. [मोटा धरणीकंप झाला.
 आलेवाडी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. माहिम ता.
 आलौता (न.) यू. खं. तुर्कस्थानांतून निघून दान्यूब न. मिळते.
 आवरण (पर्व.) युरो. खं. फ्रान्सांत आग्नेयी दिशेस.
 आवसरी (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता.
 आवळस (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पेट्यांत.
 आवा (श.) आशि. खं. ब्रह्मदेशात इरावतीचे कांठी.
 आवाकान्स (श.) आशि. खं. रशिया देशांत सैबिरियांत.
 आन्हाणें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.

आविडो	(श.) यू. खं. इतार्लीत कालाग्रिया मां.
आशांती	(सं.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेंत सिही लोकांचें.
आशिया	(सं.) पृथ्वीवर जीं चार खंडे आहेत त्यांपैकी पहिलें.
आशियामैनर	(मां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.
आशिये	(गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड, ता.
आमलगांव	(गां.) हि. वऱ्हाड मां. आकोला जि.
आष्टा	(गां.) हिं. मध्य मां. शिवनी जि.
आष्टी	(गां.) हि. सुं. इ. सोलापूर जि. मादें ता.
आसवली	(गां.) हि. सु. इ. सातारा जि. खंडाळे पेट्यांत. २ नाशि-
आसाम	(मां.) आशि. खं. हिं. पूर्वें. [क जि. इगतपुरी ता.
आझाखान	(श.) यू. खं. राशिया दे. ओल्गानदीचे काठीं.
आझाल	(बे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. पोलिनेशिया बेटसमूहांत.
आझालियनबाईत	(अखा.) आशि. खं. द. पासि. सा. आझालिया बे.
आझालिया	(बे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. सर्वांत मोठें बेट. झांत सोने व तांबें सांपडतें. [बेटाचे माग.
आझालेशिया	(बे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. ओशियानिया
आझेलियनआलप्स	(पर्व.) आशि. खं. द. आझालिया बेटांत.
आसूं	(गां.) हिं. सुं. इ. सातारा जि. फलटण सं.
आहुमे	(गां.) हिं. सुं. इ. पुणे जि. धोड न. उगमाजवळ.
आळंदी	(गां.) हिं. सुं. इ. पुणे जि. खेड ता. येथें ज्ञानोबाजी समाधी आहे. आषाढी व कार्तिकी या एकादर्शीस
आंगलसी	(बे.) यू. खं. ऍरिस समुद्रांत. [मोठी यात्रा भरते.
आंजरलें	(गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.

आंतवर्ष (श.) यू. खं. वेलजिअम दे. स्केल नदीचे कांठी.
आंतारीओ (सरो.) उ. अमे. कानडा व युनैतेदस्तेत यामध्ये.
आंतार्तीक (समु.) दक्षि. ध्रुवा भोंवतालीं. [न्सच्या मुखाजवळ.
आंतिकोम्ती (बे.) उ. अमे. ख. कानडा प्रांताच्या पश्चि. सेन्तलारे-
आंतीबारी (बं.) यू. खं. मांतिनिग्रोन आद्रिआतीक समु. कांठी.
आंतीतारस (पर्व.) आशि. ख. तुर्कस्तानांत आशियामैनरांत दक्षिण
आंतीयाक (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. [अगास.
आंतीसाना (डवा. प.) द. अमे. इकेदोर देशात.
आंदीज (पर्व.) द. अमेरिकेत उत्तर दक्षिण आहे. पृथ्वात सर्व
 पर्वतामध्ये लाब आहे.

आंध्र (दे.) हिं. म. इ. खास नैलंगण म्हणतात.
आंधळगांव (गा.) हि. मध्य प्रां. येथे लुगडी चांगली होतात.
आंधेरी (गा.) हिं. मु. इ. ठाणे जि. साष्टी बेटात.
आंबेवांट (घां.) हि. मुं. इ. कोल्हापुराहून रत्नागिरीच्या रस्त्यावर.
आंबुळगढ (कि.) हिं. मु. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
आंबे (गा.) हि. मुं. इ. दिंडोरी ता. बाणगंगेच्या काठा
आंबेगांव (गां.) हिं. मु. इ. पुणे. जि. मावळ. ता. व. १ खेड तां.
आंबोली (गा.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मावळ ता. व याच
आंबोज (बे.) द. अमे. चिलीच्या पश्चिमेस. [नावाचा घाट.

इ.

इकमुल (श.) यू. ग. जर्मनीमध्ये ववेरिया स येथे नॅपोलियन
 बोनापार्टने इ. स. १८०९ त आश्रयन
 लोकावर जय मिळविला.

इकनफोर्द (ब.) यू. खं. देन्मार्क देशांत.

- इकाटेल (श) हि ब इ. कलकत्याजवळ मिदनापूर प्रा.
 इकेरी (गा) हि वाय प्रां आलिगड जि
 इकौना (श) हि वाय प्रां गाझीपूर जि
 इक्क (श) यू ख बेलजममध्ये प्लाडर्स प्रा.
 इकिमआझीत्रि (श) आशि ख. तुर्कस्तानात आर्मीनिया प्रा
 इक्केदोर (दे) द अमे याची रा कितो
 इखागांव (गा) हि राज जोधपुर स
 इखात्रो (बे) आफ्रि ख अतलातिक महासागरात येथून प्रथम
 माशांचे रगत इग्लंडात नेत असत
 इगतपुरी (श) हि मु इ नाशिक जि ता
 इगलस्टाट (श) यू य जर्मनीत बवेरियामध्ये
 इगोरो (म) यू ख म्बिक्सलॅंडमध्ये
 इग्गा(एग्गा) (श) आफ्रि य नजर नदीवर
 इग्ला (न) यू ख आखियामधील मोरेबिया प्रातात [नदीवर.
 इग्लात्र (श) यू ख आखियामधील मोरेबिया प्रातात इग्ला-
 इग्लो. (श) यू य आखिया देशात हगेरान येथे तावे व
 लोयड याच्या खाणी आहेत
 इचलकरंजी (श) हि म इ. द महाराष्ट्रात कोल्हापूर संस्थानात स
 इचावर (ग) हि मालगा प्रांतात भोपाळ स
 इचीन (न) यू ख इग्लदात हटस प्रांतात
 इच्छागर (ग) हि ब इ कलकत्याजवळ
 इच्छापूर (गा) हि मध्य प्रा नैमाड, जि
 इजनाजर (श) यू य स्पेनात कौडोवा प्रांतात
 इजिप्त. (द) आफ्रिका खंडात.

- इजियन** (अखा) आशि ख रूस देगात सैबिरियाचे पूर्वेंस
इजैना (अखा) यू ख ग्रीस देशात मोरिया व अथेन्स याचे मध्ये.
इटवा (श) हि वाय प्रा यमुनेच्या काटी जि
इटैली (श) हि वाय प्रा शहाजहानपूर जि
इडन (न) यू ख वेस्टमोर्लेड प्रातात
इडा (पर्व) यू ख तुर्कस्तानात किस बेटात २ आशि ख.
 तुर्कस्थानात आशियामैनर प्रातान
इतगांव (गा) हि वाय प्रा बरेली जि
इतन (श) यू ख इंग्लंडात विद्यालयाचे शहर
इतमदपूर (ग) हि वाय प्रा आघ्रा जि
इतापल्ली (गा) हि म इ कोईमत्तूर प्रातात
इताली (दे) यू ख दक्षिणेकडील देश
इतुडा (ग) हि नेपाळ स
इत्खापुर (गां) हि. वाय प्रा बरेली जि
इथीका (व) यू ख भूमध्य समुद्रात अयोनियन बेटात
इदलाबाद (ग) हि. म इ निजामच राज्यात
इदुमिया (पर्व) आशि ख अरबस्तानात सिनाय पर्वताजवळ
इहा (श) आफ्रि ख नैजर नदीच्या काटी
इद्रिया (प्रा) यू ख आबिबात [मिलने
इद्रुपा (न) हि वहाडात अशोरा जि अमून ती पूर्णा नदीस
इनवरनेस (प्रा) यू ख स्कानलदात [रियात गेल आहे
इनशान (पर्व) आशि ख चीनचे रा मंगोलिया प्रा. मानच्यु
इनाकोँडा (गा) हि म. इ गसूर प्रातात येथे हमेशा धरणी-
इनामगांव (श) हि अयोध्या प्रातात [कप होतात,

- इज (न.) यू. खं. आशियांत.
- इज्जोर (श.) हिं. म. इ. चिगळपट जि.
- इन्सब्रुक (श.) यू. खं. आशियांत तिरोल प्रांतांत.
- इन्हवेन (श.) यू. खं. रशियांत क्रिमिया द्वीप. सेबास्तपुलाज-
वळ. २ सफाक प्रां. ओरवेल नदीच्या कांठीं.
- इन्हौना (गां.) हिं. वाय. प्रां. औद जि.
- इपानोमेरिआ (गां.) यू. खं. ग्रीस जवळ सतरीन बेटांत.
- इटिसच (श.) यू. खं. इंग्लंडांत.
- इबी. (श.) यू. खं. स्पेन देशांत वालेंशिया प्रांतांत.
- इब्रामपला (श.) हिं. म. इ. निजामहैदराबादजवळ.
- इब्राहिमपूर. (श.) हिं. वाय. प्रा. गाक्षीपूर जि.
- इब्रेला (श.) यू. खं. रोमेनियांत गालात्स पा. १० मैलांवर दान्यु-
ब नदीचे कांठीं असून येथें गहू, कोकर, मीठ व-
गैरे जिनसांचा मोठा व्यापार चालतो. व गळबर्तें
वांघण्याची जागा आहे.
- इमजंग (श.) हिं. पूर्वस आसाम प्रांतांत सुदिआ पर.
- इमरतपूर (श.) हिं. वाय. प्रां. फरकाबाद जि. इस्लामगंज
परगण्याची मुख्य जागा येथें नीळ पिकवि
ण्याचा कारखाना आहे.
- इमलाक (श.) हिं. वाय. प्रां. औद जि. मुलतानपुरापासून १५ मैल.
- इमामगड (गां.) हिं. मुं. इ. हैदराबादच्या ईशान्येस १० मैल.
लढाई स. १८४३ इ. व शमीर.
- इमामपूर (घां. गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. नगराहून नेवाइयास जा-
ण्याचे वाटेवर.

- इराक (न) हि. मुं इ. सिंधुप्रांतात नदी.
- इराकअरबी (मा) आशि ख. तुर्कस्तानांत.
- इराकोलाम(श) हिं म इ दक्षिणेस कोचीन स.
- इराण (पारसीक) (दे) आशि ख देश बात मोती, रत्ने, कचे रे-
शॉम व घोडे होतात. २ या नावाचे अखात
- इरावती. (न) आशि ख ब्रम्हदेशान हिमालयातून निघून मार्ता-
वानचे अखातास मिळते ला १२०० मैल.
- इरी (मरो) अमे ख उ अमे ब्रिटिश अमे
- इरेज (श) हि बुदेलखडात जळून प्रातात बटवा नदीवर
- इर्कुतस्क (श) आशि ख पूर्वसैबिरियाचे मु श अगारा
नदीवर
- इर्तिश (न) आशि. ख रुसदेशान सैबिरियात ओबी नदीस
- इर्दतनगर (गा) हिं वाय मा आध्या जवळ [मिळते
- इलकल (श) हिं मु इ विजापूर जि
- इलचेस्तर (श) यू ख इग्लदान समरसेट प्रातान
- इलपूर (श) हिं म इ मथुरा प्रातात.
- इलमिन्स्तर(श) यू ख इग्लदात समरसेट प्रातान
- इलमेन (सरो) यू ख रशियात [मिळते
- इला (न) यू य म्रान्सात नैन नदीस स्टेसबर्ग श जवळ
- इलामान (पर्व) उ. अमे. युनैतेदस्तेत्समध्ये
- इलाय (श) यू ख. इग्लदान केव्रिज प्रातात ऊअ नदीवर
- इलांद (ब-) यू. ख. बाल्तिक समुद्रात.

- इलिचपूर** (श) हि. वन्हाड प्रां. जि.
- इलिजाबेथ** (श) द अफ्रिकेत केपकालनींत.
- इलिमानी** (पर्व.) द अमे. बोलिव्हिया देशांत.
- इलिया** (पर्व) आशि. खं. हि. दक्षिणेस सिलोन बेटांत.
- इलिरिया** (श) यू. ख. आशियांत येथे डोंगरांत सर्व प्रकारच्या धानु सांपडतात त्यांत पारा अतिशय सांपडतो, मका, गहू आलिबूवृक्ष हे उत्पन्न होतात. रेशीम, कापूस, कांच व लोखंडी तारा ह्यांचा व्यापार चालतो.
- इल्केस्टन** (श.) यू. ख. इंग्लंडांत डर्बी प्रांतांत येथे रेशीम, पाथ-मोजे व सास चांगले होतात
- इलिफ्रोन्सो** (श) यू. ख. स्पेन देशांत हे पर्वतावर ३८४० फुटीवर फिलिप राजाने बांधिले येथील राजवाडा फारच उत्कृष्ट आहे
- इलिनोयम्** (न.स) उ. अमे. युनैटेदन्तेत मध्ये. ही फार खोल असल्या-कारणाने इच्यांत मोटाली गलबते चालतात. या नावाचे स यांत कोळसा, लोखंड, तांबे, जस्त पु-नवाचे स यांत कोळसा, लोखंड, तांबे, जस्त पु-
- इवनोख** (म) यू. ख. रशियांत [ष्कळ सांपडते
- इविकर** (व) हि. म. इ. त्रावणकोरचे राज्यांत येथे मिर्रा, वे-लची, मुंठ, इमारती लांकूड यांचा व्यापार चालतो.
- इविसा** (बे.) यू. खं. दक्षि. भूमध्य समुद्रांत बालिआरिक बेटाचे
- इवेल** (न.) यू. खं. इंग्लंडांत बेटफोर्डमध्ये. [समुद्रावांत
- इवोरा** (श.) यू. खं. पोर्तुगाल देशांत अलमत्तेजो प्रांतांत.
- इशापूर** (श.) हि. ब. इ. कलकत्त्या जवळ हुगळी नदीवर.

- इशीम** (न.) आशि. खं. तार्तरांत तोबोलरक श. जवळ ईतिश नदीस मिळते. २ याच नांवाचें शहर बाघ नदीवर आहे.
- इसर** (न.) यू. खं. जर्मनींत असून दान्युब नदीस मिळते.
- इसराना** (गां.) हिं. वाय. प्रां. पानिपत जयक.
- इस्कंदरून** (अस्त्र.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत लिबानन पर्वताजवळ भूमध्यसमुद्राचे कांठी.
- इस्कादों** (श.) आशि. खं. तिबेटाची प्राचीन राजधानी.
- इस्कोदा** (श.) हिं. पंजा. इ. बालिस्तान परगण्यांत.
- इस्ट रुमोलिया** (मां.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. [पल क्षणतात.
- इस्तंबूल** (श.) यू. खं. तुर्कस्तानची राज. यास कानस्तांतिनी.
- इस्तर** (वे.) आश्यालिया बेटांत पोलिनिशीया बेटांत. [नक्षपा होतें.
- इस्पाहन** (श.) आशि. खं. इराणची प्राचीन राजधानी. येथें कि-
- इस्लामकोट** (गां.) हिं. मुं. इ. कच्छ प्रांतांत. या नांवाचा किड्डा.
- इस्लामगड** } (कि.) हिं. राज. भावलपुरच्या किड्ड्याचें नांव.
(नहर)
- इस्लामपूर** (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. कऱ्हाड पा. ८ कोसांवर.
- इस्लामनगर** (श.) हिं. वाय. प्रां. २ बंगाल इला. मोंगीर प्रांतांत.
- इस्लामाबाद** (श.) हिं. काश्मिरांत झेलम नदीच्या कांठी.
- इसेक्स** (मां.) यू. खं. इंग्लंडांत पूर्वेकडील प्रांत.
- इसोन** (न.) यू. खं. फ्रांसांत सोन नदीस मिळते.
- इहंग** (श.) हिं. पं. प्रां. दुआबांत.
- इहभर** (श.) हिं. पं. इ. लाहोर शहरापासून ३८ मैल.

- इंखस्टाट (श.) यू. ख. तुर्कस्थानांत बवेरियांत.
- इंजर (पर्व. न) यू. ख. स्विट्सर्लंड मध्ये अल्प्स पर्वतापैकीं एके ओळीचें नांव. २ जर्मनींत बोहीमिया मधून वाहत जाऊन एल्ब नदीस मिळते.
- इंन्सीदेला (श) यू. ख. स्विट्सर्लंड मध्ये. [१० मैलांवर.
- इंवनस्टाक (श) यू. ख. जर्मनींत साक्सनी सं. मध्ये. ट्रेसवेन पा.
- इंशान्यकेप (भू.) आशि. ख. रशियांत सैबिरियाचें उत्तरेस.
- इंसलबेन (श) यू. खं. जर्मनींत साक्सनी सं.
- इंसेनस्टाट (श) यू. ख. आशिया देशांत हंगेरीचे पश्चिमेस.
- इंसेनाक (श) यू. ख. जर्मनीमध्ये.
- इंदिआना (स) अमे. ख. युनॅतेदस्तेतमध्ये
- इंगलचरो (पर्व) यू. ख. इंग्लंडांत यार्कमध्ये.
- इंगळी (गा) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. वडगाव ता.
- इंग्लंड (दे. वे) य. ख. फ्रान्स देशाचे उत्तरेस. स्कॉटलंड इंग्लंड मिळून एक बेट.
- इंग्लिशचानल (खा.) यू. ख. इंग्लंड व फ्रान्स यांच्यामध्ये.
- इंग्लेवीगांव (ग.) हि. म. इ. निजामचे रा. विजापुरा पा. ८४ मैल.
- इंजर्दी (हो) हि. मध्यप्रा. गोडवणातून येतुलाजवळ.
- इंजिली (गा) हि. म. इ. गजाम प्रा.
- इंजेमूर (श.) हि. म. इ. नेलोर जि.
- इंडी (ग) हि. मु. इ. विजापूर जि. ता.
- इंदर (न) यू. ख. प्रान्यमध्ये लायर नदीस मिळते.
- इंदापुर (ग) हि. मु. इ. पुणे जि. ता. भिमेश्या कांठों.
- इंदारुम (ग) हि. मध्यप्रा. नागपूर जि. वैनगणानदीवर.

- इंदालस (न) यू स स्वीदनमधून निघून बालतिक समुद्रास
 इंदिअनचायना (दे) आशि स पूर्वकडील द्वीपकल्प [मिळते.
 इंदिअनतेरितरी(मा) अमे स स्वतंत्र संस्थानचा भाग
 इंदिआना (स) अमे ग्व युनैतेदस्तेदमध्ये
 इंदूर (श) हि मध्यप्रा कुतकी नदीचे काठों होळकराचे मुख्य
 शहर येथे लाखेचे जुडे चादीच्या तारेचे काम
 इंद्रे (गा) हि मु इ ठाणे जि मुरबाड ता [वर्णनीय होते
 इंदोली (म) हि मु इ सातारा जि
 इंदगड (श) हि वाय प्रा फरकाबाद जि २ बुंदेलखंडात
 इंद्रप्रस्थ (श) हि प इ दिल्लीशहराम क्षणतात
 इंद्रायणी (न) हि मुं इ पुणे जि बोरभाटातून निघून
 तुळजापुगजवळ मिमेल मिळते
 इंद्रावती (न) हि मध्यप्रा गोदावरीस मिळते २ अयोध्याप्रा
 नागीरथीस मिळते [सगमावर
 इंद्रिसा (गा) हि प इ बियास व सतलज ह्या नद्याच्या
 उ.
 उकली (ग) हि मु इ सोठापूर जि मोलापूर पा. ६६ मैल.
 उकिमथ (श) हि उत्तरेस कमाऊन प्रातान मदाकिनी नदीवर.
 उगा (श) आशि ग्व चिनईतार्नरींत मंगोलियात
 उगापुर (श) हि. वाय प्रा मिरझापूर जि असून मिरझापूर
 उगांव (गा) हि मु इ नाशिक जि निपाट ता [पा १० मे
 उचीतगड (कि) हि मु इ उत्तरकोकणान [पश्चि ४२ मे
 उजकी चौकी (श) हि वाय प्रा. मिरझापूर जि काशीन
 उजीअनी (श) हि वाय. प्रा इटावा जि.

उज्जनी (अवंतीका) (ग्र.) हि. माळवा प्रां. क्षिप्रानदीचे कांठीं शि-
थांचें शहर. येथें महाकाळेश्वर म्हणून प्रसिद्ध
देवस्थान आहे. एका मैलावर विक्रमाची
अवंती नामक राजधानी आहे.

- उझनी** (श.) हि. वाय. प्रां. बुदाव जि.
उडगांव (श.) हि. बं. इ. बंकापूर जि. कलकत्त्याहून ८७ मैल.
उतनाई (न.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. जव्हार सं.
उत्कल (दे.) हि. ब. इ. ओडिसा प्रांताचें पूर्वेचें नांव.
उत्कामन (पर्व. शि.) हि. म. इ. निळगिरी पर्वताचें शिखर. उत्तम
हवेचें ठिकाण येथे म. इ. गवर्नर राहतात.
उत्तन (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. साष्टी ता.
उत्तरअर्काट (प्रां.) हि. म. इ. कर्नाटकांत.
उत्तरकानडा (प्रां.) हि. मुं. इ. द. महाराष्ट्र देशांत. जि.
उत्तरकुरु (प्रां.) हि. पं. इ. पानिपतचा उ. भाग.
उत्तरकोंकण (प्रा.) हि. मुं. इ. सध्याद्रि पर्वताचे पश्चिमेकडील
प्रदेशांत उत्तर कोकण हा एक भाग आहे. यांत
ठाणे व कुलाबा हे जि. व. सुंबई हीं आहेत.
उत्तरतिवरा (प्रां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
उत्तरधार (पर्व.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रां. [नेलोर शहर.
उत्तरपनार (न.) हि. म. इ. बंगालच्या उपसागरास मिळते. कांठीं
उत्तरमहासागर (समु.) आशि. व यू. ख. उत्तरेस उत्तरध्रुवा सभोंवतीं.
उत्तरमांड (न.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कऱ्हाड ता. शिवड्या
जवळ कृष्णस मिळते.
उत्तरसमुद्र (समु.) यू. ख. इंग्लंड, जर्मनी व देन्मार्क ह्या देशांमध्ये.

उत्तरसरकार	(प्रां.) हि. म. इ. गंतूर पा. उत्तरेस गंजामपर्यंत समुद्रकिनार्याचा भाग.
उत्तरस्वीदन	(दे.) यू. खं. स्वीदन देशाच्या उत्तरेकडचा भाग.
उत्तूर	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. आजरे ता.
उत्राण	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. येरंडोल ता.
उत्रेक्त	(श.) यू. खं. हालंदांत विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.
उदगांव	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. शिरोळें पेठ्यांत.
उदतपूर	(अ) हि. वाय. प्रां. कानपुर जि. कानपुर पा. २०
उदपूर	(गां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत. [मैलांवर.
उदेपूर छोटा	(प्रां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत रेवाकांठा प्रांतांत.
उदगीर	(गां.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत मांजरा नदीचे कांठी. येथे पेशवे व निजाम ह्यांची इ. स.
उदरगांव	(श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. [१७६०त लढाई.
उदामाची पेठ	(श.) आफ्रिका. खं. अबिसीनियांत.
उदरपिद्रुग	(श) हि. म. इ. बहारी प्रांतांत.
उदिपुर	(अ) हि. राज. बिकानेर सं. [१५ मैल लांब आहे.
उदीपूर	(गां.) हि. राज. सेकावती सं. या गांवाजवळ भागोराघांट
उदुंग	(गां.) आश्रि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांत कंबोज देशांत.
उदेपूर(मेवाड)	(सं. श.) हि. राज. सं. हे शहर उदेसिंग यानें वसविले २ छोडानागपूर प्रांतांत सं. ३ नागपुराजवळ गांव.
उदेपुरा	(अ) हि. वाय. प्रां. गाझिपुर जि.
उदेरामसर	(अ.) हि. राज. बिकानेर सं.
उधनाल	(श.) हि. बं. इ. फलकता जि.

उनापदेव (गां.) हि. मुं. इ. खानदेग जि चोपडे ता. बेथे वा नां-
वाचे उगहाळे असून दुसरीं. सुनपदेव, निह्हरदेव
अशीं दोन उगहाळीं आहेत.

उना (श.) हि. मु. इ. काठेवाडांत पोरबदरापासून ९६ मैल.

उनाम (व) (श) हि. अबोव्या प्रा जि.

उनिआरा (श.) हि. राज. जयपुर सं. जयपुरा पा. ३० मैल.

उप (फिश) (न) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेतून निघून अटलांटिक म-
हासागरास मिळते.

उपळाई (गां) हि. मु. इ. सोलापूर जि. माढे ता. [मैलांवर.

उपीनगंडी (गा) हि. म. इ. कानडा प्रातात भगलूरचे पूर्वेस ३०

उटसाला (श) यू. ख. स्वीदनान विद्यालयाकरिता प्रसिद्ध.

उंबरगांव (गा) हि. मु. इ. ठाणे जि पेठा २ या नावाची खाडी.

उवरी (ग) हि. मुं. इ. सिध प्रा. शिकारपुर जि. तालुका. व

उवरोली (गा) हि. मु. इ. ठाणे जि माहिम ता. [शहर.

उबसानोर (सरो) आशि. ख. चिनईतार्नरीन.

उर्ध्वन्स्क (सरो.) आशि. ख. रुसदेशात सैबिरियान.

उभ्या (न) यू. ख. बालतिक मगु. मिळने.

उमगड (गा) हि. वाय. प्रा आलगाडहून ३४ मैलांवर.

उमडी (श) हि. मुं. इ. सातारा जि.

उमरकीर (श) हि. निजामाचे राज्यांत पैतगगा नदीवर.

उमरफोट (श) हि. मु. इ. मध प्रा बेथे अकबर बादशाहा ज-
मला वनान व गालीचे चांगले होतात.

उमरखेडें (गां) हि. यन्हाड प्रा वासीम जि.

उमरेट (गा) हि. मु. इ. गुज. मां. खेडा जि. ठासरा तालुक्यांत.

- उमरारी** (श.) हि. वाय. प्रां. फत्तेगडपासून १४ मैल.
उमराव (श.) हि. वाय. प्रां. शहाजहानपुर जि. [ठिकाण.
उमरावती (श.) हि. वऱ्हाडांत व्यापाराचें मोठें शहर असून जि.
उमरी (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबादेपा. ९ मैल. [मैल.
उमरीत (श.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. खेड्याहून ३२
उमरेअर (श.) हि. नागपुर प्रा. येथें लोखंड सांपडते.
उमरेड (गां.) हि. नागपुर जि. येथें रेशिमकांटी धोतरजोडे चां-
उमरेत (गां.) हि. मध्य प्रा छिंदवाडा जि. [गले तयार होतात.
उमरी (श.) हि. वाय. प्रां. मिनपुरी जि [उत्तम होतात.
उमलीपट्टी (श.) हि. वाय. प्रां. अजिमगड जि. येथे कांशाचीं भांडीं
उरवातेहेरी (सं.) हि. राज. उत्तरेस, बुंदेल खं. काव्हीहून १०० मै.
उरण (वे.) हि. मु. इ. कुलावा जि. पेटा आहे. येथे मिठाचें फार
उत्पन्न होतें. २ या नांवाची खाडी.
उरमोडी (न.) हि. मुं. इ. सातार जि. कऱ्हाडता. कुण्जेस मिळते.
उरळी (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि.
उराघम (गा.) हि. म. इ. कोचीन स. त्रिचूर पा. ६ मैल.
उराल (पर्य. न.) आशि. ख. पश्चि. व आशि. व यू. क्षामध्ये. २ या
नांवाची नदी.
शरगुवाय (न.) द. अमे. रिओलाप्लाता खाडीस मिळते.
बुरुमिया (सरा.) आशि. खं. इराणांत याचें पाणी खारें व जड म्ह.
मासे वांचत नाही. २ या नावाचे शहर.
उर्चाकितहेरी (सं.) हि. वाय. प्रां. बुंदेल ख. बटवा नदीचे कांटीं.
उर्णावती (न.) हि. मु. इ. खानदेश जि. शिरपुर ता.

उलपाह	(श.) हि. मु. इ. गुज. प्रां. मुरत जिल्ह्यात ता.
उला	(श.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत.
उलूर	(श.) हि. म. इ. नावणकोर संस्थानांत त्रिवेद्रमचे उत्त-
उलौती	(न.) हि. मु. इ. गुजराथेत. [रेस ५ मैल.
उल्हास	(ग.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता.
उस्थळ	(गा.) हि. मु. इ. नाशिक जि. पेंठ ता.
उळवे	(गां. बं.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता
उख,	(गां.) हि. पं. इ. दुभाब प्रांतांत.
उर्गा.	(गां.) आग्नि खे. चिनई तार्तरांत.
उचीरा	(सं.) हि. मध्य. प्रां. नर्मदेच्या कांठी.
उज	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये.
उडुंग	(श.) हि. पू. ब्रह्मदे. कांवेजाची राज.
उदेपी	(गां.) हि. म. इ. दक्षिण कानडा प्रां. येथे तांदूळ फार पिकताना व देवळे पुष्कळ आहेत.
उच्छा	(न.) हि. मु. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे राज्यांत.
उंचाडगांव	(गा.) हि. मध्य प्रां. शिंद्याचे राज्यांत उजनीपा. ५२ मैल
उंद्राकोंडा	(श.) हि. म. इ. निजामचे ग. हेंद्रावादेच्या. पूर्वेस.
उंबरगांव	(गां.) हि. मु. इ. टाणें जि. डाह्याणू ता. पेटा.
उंबरारणें	(गां.) हि. मु. इ. नाशिक जि. माथेगांव ता.
उंबदावुला	(न.) हि. ब. इ. भागलपूर जि. भागीरथीस मिलते.
उंन्नज	(गां.) हि. मु. इ. सातारा जि. कऱ्हाड ता. १२ मैल.
ऋ.	
ऋषीकुले	(न.) हि. म. इ. गजाम प्रां. निघ्न वंगालच्या उपसाग- राम मिलते.

ए.

एकर	(बं.) भाशि. ख. नुर्कस्थानात पालस्तेन प्रा. भूमध्य-समु. काठीं.
एकलहरे	(गा.) हि. सु. इ नगर जि भिंगार गावाजवळ.
एकिसटर	(ज.) यू. ग. इग्लदान डेव्हन शायर प्रातात एकस नदीवर फार मोठे शहर [दफिस प्रा.
एकम	(न.) यू. र. इग्लदान. डेव्हनशायर प्रा २ स्कातलंदात
एक्सबीज	(गा.) यू. ख. जर्मनीत कमेल शहराजवळ २१ मैला-वर येथे तागाचे व लोंकरीचे कारखाने आहेत.
एक्समुर	(प्रदे.) यू. ख. इग्लदात सामरसेट शायर प्रा. उंचवस्था-
एकापिला	(गा.) इ. म. इ नेल्स येथे मोठे चांगले हॉटे [चा प्रदेश.
एखतपुर	(गा.) इ. सु. इ पुणे जि. पुरंदर ता.
एजिहील	(प्रदे.) यू. ग. इग्लदात बारबिक शायर प्रातात.
एटन	(श.) यू. ख. इग्लद दे विद्यालयाकरिता प्रसिद्ध.
एडिबरो	(श.) यू. ख. स्कातलदात मुख्य शहर
एडोव्हा	(श.) हि. म. इ मलबार किनाऱ्यावर.
एला	(वा. पर्व.) यू. ख. सिमिली बेटान, उ. १०८७४ फूट.
एत्रिक	(न.) यू. ख. स्कातलदात अबरफर्ड शहराजवळ त्वीद नदीस मिळते
एथीजा	(श.) यू. ख. स्पेनात अदालुशिया प्रा. [काठीं.
एदलावाद	(गा.) हि. सु. इ खानदेश जि भुसावळ ता. पूर्णानदीचे
एदेन	(न.) यू. र. इग्लदात वेस्तमोल्द शायर प्रातान २ स्कातलदात फफ शायर प्रातान त्वीद नदीस कल्मोजवळ मिळते

एनडेव्हर (सामु.) आ. खं. आब्रिलियाचे उत्तरेस तारोस सामु.
जाण्याची वाट. २ आब्रिलियांत नदी.

एन (स.) यू. खं. आयर्लंडांत

एम्स (न.) यू. खं. आब्रियांत अत्सू पर्व. पा. निघून

एनारा (सरो) यू. खं. रूसदेशांत. [दाब्यूव नदीस मिळते.

एनिस्कार्थी (श.) यू. खं. आयर्लंडांत वेक्सफोर्ड प्रांतांत. [राजधानी.

एनिस्किलेन (श.) यू. खं. आयर्लंडांतील अर्न नदीतील बेटाची

एपरीज (गां.) यू. खं. आब्रियांत हंगेरीप्रांतांत.

एपवर्थ (गां.) यू. खं. इंग्लंडांत लिकन पा० २३ मैलांवर.

एपिनल (गां.) यू. खं. फ्रान्स देशांत मासेल नदीवर. येथे लो-
खंड, पितळ व नकशीचे काम चांगले होते.

एफिसुस (श.) आशि. ख. आशियामैनरमध्ये.

एबोरा (श.) यू. ख. पोर्तुगाल देशांत.

एब्रो (न.) यू. ख. स्पेनांत भूमध्य समु. मिळते.

एम् (गा.) आशि. खं. द. आब्रिलियामध्ये न्यूसौथवेल्स प्रांतांत
सिडनीजवळ. २ वासच्या सामुद्रधुनींत वाग्नि-
मन्सलमध्ये अस्त्रांत.

एमडन (शं) यू. खं. जर्मनींत हानोवर प्रांतांत एम्स नदीच्या
मुखाजवळ.

एमपली (गा.) यू. खं. इटालीमध्ये टस्कनी प्रांतांत आर्नो नदीवर.

एमरने (गां.) यू. खं. फ्रान्स देशांत मार्न नदीवर. येथे शां-
पेन दारू चांगली होते.

एम्स (न.) यू. खं. जर्मनींत हानोवर प्रांतांत.

एम्सवर्थ (गां.) यू. खं. इंग्लंडांत हाट्स प्रांतांत पोर्टमौथजवळ.

एमीयन्स	(श) यू. खं. फ्रान्सांत.
एरनमे	(गां.) यू. खं. स्कानलंडांत दक्षिण शहराजवळ.
एरी	(सरो.) अमे. ख. उत्त. अमे. कानडा प्रांतांत.
एरीबस	(श्वा.प.) अमे. खं. द. अमेरिकेन पातागोनिया द. उंची १२ हजार फूट.
एरीवान	(श.) आशि. खं. ट्रान्सकाकेशियांत. [हितात.
एरंडोल	(ज) हि. मुं. इ. खानदेश जि. ता. येथे देशी कागड
एलबिंग	(वं) यू. खं. प्रशियांत.
एलबुर्ज	(पर्य) आशि. खं. काल्मियन समुद्राचे काठा.
एला	(ज) यू. ग. प्रशियान.
एलापुर	(ज) हि. मुं. इ. कारवार जि. ता.
एलाशापेल	(ज.) यू. खं. प्रशियांत शहर. इ. स. १७४८ त ह शाला. येथे सहा उष्ण पाण्याचे झरे आहेत.
एलिचपूर	(श.) हि. बन्हाड प्रां. जि. चे ठिकाण.
एलिफंटा	(वे.) हि. मु. इ. मुवईजवळ.
एलिफांत	(न.) आफ्रि. ग. पूर्व आफ्रिकेन नदी अमून ती भौशाविकच्या खाडीस मिळते.
एल्वर	(गां) हि. मु. इ. मातार जि. वाळवे ता. [जवळ.
एल्वोर	(गा.) हि. म. इ. उत्तर मर्कास प्रा. कॉलेर सरानरा-
एन्ब	(न) यू. खं. जर्मनीतून निघून वास्तिक समुद्राम मिळते.
एन्बस	(श) यू. खं. पोर्तुगाल देशांत तटबंदीचे शहर.
एन्सिनूर	(वं) यू. खं. देन्मार्कांत शिलांडबेटान सौंद सामुद्रपुनीवर.
एवरेस्त	(शिख.) हि. हिमालय पर्वताचे शिखर उंची, २९००२ फूट.

एविशाम (श.) यू. खं. इंग्लंडांत वूस्टर जवळ १४ मैलांवर
ऐव्हन नदीवर.

एवोरा (श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे

एसर्णे (गां.) आफ्रि. ख. नैल नदीच्या कांटीं.

एसिक्विबो (न.) द. अमे. खं. गायना देशांत, अतलांतिक महासा-
गरास मिळते.

एस्लिमादुरा (प्रां.) यू. ख. स्पेनमध्ये थाचे वाटेजान. व कासेरीस
अमे २ भाग आणत. २ पोर्तुगालमध्ये.

एस्चुरिआ (पर्व.) यू. खं. स्पेन दे.

एखेला (पर्व.) यू. खं. पोर्तुगालमध्ये.

एंथीन (गां.) यू. खं. बेल्जिममध्ये हेनान्ट प्रा.

एंजिली (वं. श.) आशि. ख. इराणांत काम्पियन समुद्राचे कांटीं.

एंबख (न.) यू. ख. राशियांत पिपस सरोवरास मिळते.

एंबन (न.) यू. ख. फ्रान्समध्ये आल्पस पर्वतांतून निघाली.

एंबा (न.) आशि. खं. भुवनेश्वर तार्तरीमध्ये.

ऐन्नर (न.) यू. खं. जर्मनी दे. बवेरिया सं.

ऐनवडें (गां.) हि. मुं. ड. सातारा जि. वाळवंे ता.

ऐनपूर (गां.) हि. मध्यप्रां. नेमाड जि. बन्हाणपूर ता.

ऐरवास (कि.) हि. माळव्यांत हांळकराचे राज्यांत.

ऐरिस (मसु.) यू. खं. इंग्लंड आणि अयर्लंड ह्यामध्ये

ऐलआफ बैन (वे.) यू. ख. गेरिश समुद्रांत.

ऐलआफमान (वे.) यू. खं. गेरिश समुद्रांत. [सरोवर.

ऐलंद (वे.) अमे. खं. स्वतंत्र सं. च्या दक्षिणेस. २ आब्रिलियांत

ऐस्लांद (वे.) यू. खं. अतलांतिक महासागरांत देन्मार्कच्या ताब्यांत.

ओ

ओआहू (वे.) आब्लेशियांत मेक्रोनेशियामध्ये सांदवीज बेटांचे

ओईसेठ (वे.) यू. खं. बाव्डीक समुद्रांत. [समुद्रायांत.

ओकलहुंगा (गां.) हिं. वाय. मां. कमाऊन जि. येथे तांदूळ फार चांगले पिकतात.

ओखामंडळ (मां.) हिं. मुं. इ. गुज. मां. गायकवाडच्या राज्यांत.

ओखोटस्कस् (समु.) आशि. खं. रशियाचे पूर्वेस.

ओझाहें (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. वाई ता.

ओझर (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. व ता. बाणगंगेच्या कां-
ठां २ जुन्नर ता. येथे गणपतीचे स्थान आहे. इ
नगर जि. संगमनेर ता. मधरेच्या कांठां.

ओझोर्स (वे.) यू. खं. पोर्तुगालच्या ताब्यांत अटलांतिक महा-

ओडेरी (हेनेरी) वे. हिं. मुं. इ. उत्तर कोंकणच्या पश्चिमेस. [सागरांत.

ओदें (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक ता. गोदेच्या कां.

ओतानियो (भू.) द. अमे. च्या पूर्वेस.

ओतावा (न.श) उ. अमे. कानडा प्रांतांत. [कळवण ता.

ओतूर (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता. २ नाशिक जि.

ओदर (न.) यू. खं. प्रशियांत.

ओदेसा (ब) आशि. खं. रशियांत काव्वासमुद्राचे कांठां.

ओना (न.) आशि. खं. रशियांत आमूर नदीला मिळते.

ओनीगा (स.) यू. खं. रशियांत.

ओपोर्ता (श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. द्राक्षासवाकरितां प्रसिद्ध.

ओबदोर्स्क (गां.) आशि. खं. रशियांत ओबी नदीचे कांठां.

- ओबी** (न.) आशि. खं. रशिबांत अळताई पर्वताजवळ तेळे.
त्सु सरोवरांतून निघून २६०० मैलांवर आ-
र्तिक महासागरास मिळते. [पा. १९ मैल.
- ओबेरिया** (श.) हिं. बं. इ. गहाजहानपूर जि. गहाजहानपुरा
- ओमतवाडा** (खं.) हिं. मध्यप्रांतांत. [राण ह्याचेमध्ये.
- ओमन** (प्रां. व अक्षा.) आशि. खं. अरबस्तानांत. २ अरबस्तान व इ-
- ओमरा** (कि.) हिं. वाय. प्रां. मुंदेल खं. काशी पा. ७२ मैल,
- ओमत्स** (न. गां.) आशि. खं. चिनचे रा. मंगोलियांत ओमत्स व
- ओमिदुंडा** (गां.) हिं. छोटानागपूर प्रां. [इतीश ह्यांचे संगमावर.
- ओमेडा** (गां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. खेडा जि.
- ओर** (न.) हिं. मुं. इ. गु. प्रां. गावकवाडचे रा. शिनोर पर.
- ओरपाड** (गां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. सुरत जि. ता.
- ओरलियन्स** (श.) यू. खं. फ्रान्सांत.
- ओरवेल** (न.) यू. खं. इंग्लंडांत सफाक पां.
- ओरिनोको** (न.) अमे. खं. द. अमे. वेनेझुएलामध्ये. लांबी ११५०.
- ओरिसा (ओडिसा)** (प्रां.) हिं. ब. इ. चिलकासरोवरापा. सुवर्ण-
रेखानदीपर्यंत. [मिळते.
- ओरेगान** (न.) अमे. खं. उत्तर अमे. पॅसिफिक महासागरास
- ओरेल** (श.) यू. खं. रशिबांत.
- ओल्डकालबार** (न.) आफ्रि. खं. अतलांतीक महासागरास मिळते.
- ओल्डह्याम** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लॅन्ग्यावरमधील मेडवाक नदीवर.
- ओल्डेनबुर्ग** (श.) यू. खं. प्रशियांत.
- ओलाबाकोडा** (गां.) हिं. म. इ. कडापा जि.
- ओलियापूर** (गां.) हिं. बं. इ. रंगपुरपा. २२ मैल.

- ओलेनमिन्स्क (गां.) आशि. खं. रूसदे. सेना नदीचे कांठीं.
- ओलेन्स (व.) आशि. खं. रशिया दे. आर्तिक महासागराचे कांठीं.
- ओलोनेक (न.) आशि. खं. रशिया दे. अर्तिकमहासागरास मि.
- ओवर्न (पर्व.) यू. खं. फ्रान्स देशांत.
- ओशियानिया (बे.) आशि. खं. पूर्वेस पासिफिक महासागरांत बेटसमूह.
- ओसरला (पां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि.
- ओस्तेद (व. श.) यू. खं. वेल्जमच्या उत्तरेस. [सिप्पी न. मिळते.
- ओहिओ (न.) अमे. खं. द. अमे अलेघानी पर्व. निघून मिसि-
- ओहीद (श.) हिं. पं. इ. सिंधू नदीवर पेशावर वा. ४९ मैल.
- ओंकारेश्वर (गां.) हिं. मध्य प्रां. माळव्यांत होळकराचे रा. नर्मदा न. कांठी १२ ज्योतिर्लिंगांपैकीं.
- ओंगोल (श.) हिं. म. इ. कर्नाटकप्रां. नेलोर जि.
- ओंड (गां.) हिं. राज. जोधपूर पा. ९० मैल.
- औदुंबर (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव ता. कृष्णेच्या कांठीं. दत्ताचे स्थान.
- औराद (गां.) हिं. मुं. इ. सोलापूर जिं. सोलापूर ता.
- औरंगाबाद (श.) हिं. मु. इ. निजामचे राज्यांत दुधा नदीचे कांठीं.
- औद (अयोध्या) (श. प्रां.) हिं. वाय. प्रां. व जि.
- औध (सं. श.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. पंतप्रतिनिधीचें.

क.

- ककाजा (गां.) हिं. वं. इलारूबाचें हर्दावर उदेपूर सं. उदेपूर
- ककुबा (गां.) हिं. वाय. प्रां. आठ्यापा. ७ मैल. [पा. ३५ मैल.
- कहोलम (श.) हिं. म. इ. त्रावणकोर सं. केप कन्याकुमा-री पा. २० मैल.

कक्सा	(गां.) हि. ब. इ. बंकोरा जि. राणीगंज पा. २६ मैल.
कच्छुवा	(गां.) हि. बं. इ. सुंदरबन प्रां. बकरगंजपा. ३२ मैल.
कच्छ	(सं.) हि. मुं. इ. काठेवाडच्या उत्तरेस. यांत भूज राजधानी शहर. हत्यारें व अडकिते चांगले हो.
कच्छगंडवा	(मां.) आशि. खं. बलुचिस्तानचे ईशान्येस.
कच्छचें रण	(मां.) हि. मुं. इ. कच्छ सं. चे उत्तरेस रेतीचें मैदान.
कच्छीगड	(श.) हि. मुं. इ. काठेवाड प्रां. गायकवाड सं.
कजगांव	(गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता.
कजीलबाग	(सरो.) आशि, खं. मंगोलियांत जायसंग सरोवराजवळ
कझरंगा	(श.) हि. आसाम प्रां. नावगंज जि. [आग्नेयीस.
कटक	(श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. महानदीचेकाठी चांदी- च्या तारेचें काम उत्तम करितात.
कटकपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद जि. मुरादाबादे पा.
कटकरंजी	(श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. जि. [१० मैल.
कटकोळ	(गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. गडहंग्लज पेट्यांत. स्ले- टीच्या दगडाच्या खाणी आहेत.
कटनगर	(श.) हि. बं. इ. मिडनापूर प्रां. कलकत्त्या पा. ७ मैल.
कटनी	(श.) हि. मध्यप्रां. जबलपूर जि. येथे पूर्वी बंदुकीच्या नळ्या होत असत.
कटमांडू	(श.) हि. नेपाळ देशाची राजधानी. येथील लोक गुरखे
कटरगड	(गां. कि.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. [जातीचे आहेत.
कट्टीगिरी	(गां.) हि. मुं. इ. कर्नाटक प्रांतांत.
कट्टेरिया	(श.) हि. बं. इ. भागलपुराहून २८ मैल.
कटंगी	(श.) हि. वाय. प्रां. जबलपूर पा. २२ मैल.
कटंबो	(गां.) हि. पं. इ. अलिवाल सं.

कटुंगारआयो(श.) पश्चिम आफ्रि. खं. मारीवा प्रांताची राजधानी. २
मध्यआफ्रिकेत हुस्सा प्रांतांत.

कडगांव (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कापशी संस्थानांत.
कडप्पा (प्रां.) हिं. म. इ. कर्नाटकच्या वायव्येस जि. व शहर.
कडनूर (श.) हिं. म. इ. पेन्नार नदीच्या मुखाजवळ.
कडवाई (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
कडा (श.) हिं. काश्मीर सं. झेलमनदीवर. २ वाय. प्रां. शु-
रवळ जि. श्रीनगराहून ३८ मैल.

कडाव (गां.) हिं. मुं. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता.
कडापूर (गां.) हिं. म. इ. त्रावणकोर सं.
कडी (श. प्रां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे राज्यांत.
कडुर (श.) हिं. म. इ. झैसूर सं.
कडुलोर (श.) हिं. म. इ. दक्षिण अर्काट प्रांताचें मुख्य श.
कडूस (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता.
कडे (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता.
कडोद (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. तापीच्या कांठीं.
कणकवली (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता. [मूळगांव.
कण्हेरखेड (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. कोरेगांव ता. शिघांचें
कतीफ (बं.) आश्रि. खं. अरबस्तानांत इराणी अखातांत.
कथोजीया (श.) हिं. नेपाळ सं. कटमांडू पा. ३५ मैल.
कथौरा (गां.) हिं. वाय. प्रां. दिल्लीपा. ३७ मैल.
कदलोर (श.) हिं. म. इ. कर्नाटक प्रां. [२१ मैल.
कदेमूर (श.) हिं. वाय. प्रां. कर्मनाशा नदीवर गाझीपुराहून
कदंगलूर (श.) हिं. म. इ. कोचीन सं.

कनकगिरी	(श.) हि. निजामच्या राज्यांत.
कनका	(कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
कनकुपा	(श.) हि. म. इ. नैसूर प्रांतांत.
कनखल	(श.) हि. बं. इ. सहारणपूर प्रां. गंगेच्या कांठीं हरिद्वारापा. १ मैल. २ नाशिक जि. अंबक येथें या नांवाचें तीर्थ आहे.
कनगांव	(श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. वर्धा नदीचे कांठीं.
कनर	(श.) हि. माळव्यांत शिंद्याचें राज्यांत असन नदीवर ग्वालेर पा. १६ मैल.
कनवारा	(श.) हि. माळव्यांत टोक सं. अमू नदीवर. [मैल.
कनाकन	(गां.) हि. म. इ. मलबार किनाऱ्यावर गोंय्या पा. १२
कनानोर	(बं.) हि. म. इ. मलबार. किनाऱ्यावर येथें मुसल- मान लोकांची वस्ती फार आहे.
कनासी	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता.
कनासीर	(गां.) हि. राजपुतान्यांत जोधपूर सं.
कनिम्यो	(श.) आशि. खं. ब्रम्हदेशांत खिडवन नदीचे कांठीं.
कनुवा	(गा.) हि. पं. इ. बारी दुआबांतील चक्री नदीवर.
कनोज	(श.) हि. वाय. प्रा. गंगा व कालिंदी ह्यांचे संगमावर.
कनोड	(श.) हि. राजपुतान्यांत जसलमीर सं.
कन्याकुमारी	(के.) हि. म. इ. हिंदुस्तानचे दक्षिण टोक [मिळते.
कन्हान	(न.) हि. मध्य प्रां. छिदवाडा जि. निघून वैनगंगेस.
कन्हेर	(न.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडें ता. [तयार होतात.
कपडवंज	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. खेडा जि. काप व बांगड्या

कपतानगंज (श.) हि. वाय. प्रां. भजमीरा पा. १२ मैल. २ गो-
रखपुरा पा. ५५ मैल.

कपालदुर्ग (कि. गां.) हि. म. इ. सैसूर सं. श्रीरंगपट्टण पा. ३०
मैल, येथील हवा वाईट आहे. येथे टिपू हा म-
दीवान लोकांस ठेवीत असे.

कपिलधारा (धव.) हि. मध्य प्रां. मंडळा जि. नर्मदेचा.

कपिलावस्तु (गां.) हि. वाय. प्रां. काशीच्या उत्तरेस.

कपूरथळा (सं.) हि. पं. इ. जालंदर दुभावांत. येथील कारा-
गीर चित्रें उत्तम काढितात.

कपुरा (गां.) हि. वाय. प्रां. बुंदो संस्थानांत बुंदी पा. २९ मैल.

कप्ता (श.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत जाहागीर असून शहर.

कप्रेरा (गां.) हि. राजपुतान्यांत जोधपुराहून २९ मैल.

कबन (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत फान व मुरात ह्या नद्यांच्या
संगमाजवळ.

कमरपूर (श.) हि. वाय. प्रा. अयोध्या जि.

कमरुद्दिनगर (श.) हि. वाय. प्रां. मिरत जि. गंगेच्या पाणथळ जागेत
मीरत पा. २४ मैल, येथे गंगेस उतार आहे.

कमरूप (प्रां.) हि. पूर्वेस आसाम देशांत.

कमलगंज (गा.) हि. वाय. प्रां. फारकाबाद जि. फतेगडाहून ७ मैल.

कमलपूर (श.) हि. वाय. प्रा. अलाहाबाद जि. फतेपुराहून २८

कमलापूर (श.) हि. म. इ. कडापा जि. पन्ना नदीवर. [मैल.

कमाऊन (प्रां.) हि. वाय. प्रां. नेपाळच्या हद्दीवर. जि. येथे सोने
सांपडते.

कमाम (श.) हि. म. इ. कडापा प्रांतांत.

कमार्ग	(न.) यू. खं. फ्रान्स देशांत. न्होन नदीचा फांटा.
कमालपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. गार्हापूर जि. जुनार पा. ३६ मैल.
कसे	(श.) यू. खं. फ्रान्समध्ये नार्ड प्रांतांत.
कमोना	(श.) हि. वाय. प्रां. बुलंदशहर जि.
कमंडलु	(न.) हि. मु. इ. सातारा जि. कृष्णस मिळते. [तांत.
करक	(बे.) आशि. खं. इराणदेशाचे पश्चिमेस इराणचे अखा-
करकंब	(गां.) हि. मु. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता.
करकनारील	(श.) हि. निजामचे राज्यांत नगरा पा. ६० मैल.
करकपूर	(श.) हि. बं. इ. भागलपुरा पा. ३० मैल. २ औद प्रां. फत्तेगडाहून ८ मैल.
करकीकत	(श.) हि. नेपाळ देशात गंडकी नदीचे डावे तीरास ३३ मै.
करकुल	(श.) हि. म. इ. दक्षिण कानडा जि. मंगलौराहून.
करजगी	(श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. ता. [३६ मैल.
करजण	(श.) हि. मुं. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.
करनाटक	(प्रां.) हि. मद्रास इलाख्यांत,
करनाळ	(श.) हि. पं. इ. जि. अडकिते व कातच्या उत्तम करि- तात व त्यांवर भिगे बसवितात.
करनाळी	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रा. गायकवाडचे राज्यांत,
करब	(श.) हि. ब. इ. पाटणा शहरापा. ४५ मैल.
करबला	(श.) आशि. खं. आरबस्तानांत हुसेनाचें मृत्युस्थान.
करमाळें	(श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. ता. येथे पागोट्यांचा रंग चांगला होतो. मुईकोट किल्ला.
करवंद	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. शिरपूर ता.

करवली (सं.श.) हि. राजपुतान्यांत. येथे कुपतगारीचे काम होतें.
व हुक्यांवर पारा चढवून त्यावर नकशीचें काम
करितात. तसेंच जांभळ्या दगडांवर कोरीव
काम करितात.

करवलें (गां.) हि. मुं इ. ठाणें जि. कल्याण ता.

करवीर (श.सं.) हि. मु इ. दक्षिण हरीवर. शिवाजी महाराजांचे
वंशाचे राज्य इ. स. १७१२ त स्थापिले. ह्यास
कोल्हापूर म्हणतात. येथें देवीचे प्रसिद्ध स्थान आहे.

करागोला (श.) हि. बं. इ. पुरनिया प्रां. गंगानदीवर, पु-
रनियापा. ३० मैल.

कराची (श.बं.) हि. मु. इ. सिध प्रां. सिधुनदीवर.

कराठ (दं.) हि. मु. इ. खानदेशाचे प्राचीन नांव.

करानो (श.) हि. मध्य प्रा. नागपूर जि. चांदा पा. ५५ मैल.

कराबागडी (गा) हि. म. इ. बहारी प्रां.

करारी (गा) हि. ब. इ. तिहूत प्रा. दभंग्यापा० ३२ मै.

करास (न.) आशि. ख. तुर्कस्तानां कुर्दिस्तानांत.

करिअन (श.) हि. प इ. जेथदुआयात. झेलम नदीचे डावे ती-
राम १५ मैल.

करिगांग (श.) हि. ब. इ. रंगपुराहून २३ मैल.

करिस (श.) हि. वाय. प्रा. अलिगड जि. अलिगडपा. १८ मै.

करिमखान (गा.) हि. वाय. प्रा. हमीरपूर जि. यमुना नदीवर.

करिहुल्ली (गां.) हि. म. इ. झोमूर स. इंग्लिशचें तांब्यांतील.

करुना (श.) आशि. ग. इराण देशांत.

करुबा	(बे.) हि. मुं. इ. कण्ठचे अस्मातांत.	[कांठीं.
करूर	(श.) हिं. म. इ. कोईमतूर प्रां. अम्नावती नदीचे	
करो	(न.) हिं. ब. इ. नैर्ऋत्यहृद्विरून जाऊन सुवन नदीस	
करोड	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. वाडे ता.	[मिळते
करोड	किंवा कालाहंडी (सं.श.) हिं. मध्य प्रां. संबलपूर जि.	
करोळ	(गां.) हिं. मु. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता. भीमे.कांठीं.	
करंगुली	(श.) हिं. म. इ. चिंगलपट प्रां. मद्रामेहून ४९ मैल.	
करंजगांव	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. एलीचपूर जि. २ नाशिक जि.	
	निफाड ता. गोदावरीचे कांठी.	
करंजाळी	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. पेठ ता. २ खानदेश जि.	
	नंदूरबार ता.	
करंजी	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता.	
करिज	(श.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि. नागपुराहून ४६ मैल.	
करंज	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. इलिचपुराहून ५३ मैल.	
कर्ककलडी	(श.) यू. ख. स्कातलंदांत फार्ईफ प्रा.	
कर्गविल	(श.) हिं. काश्मीर सं. द्राम नदीपा. २ मैल.	
कर्जत	(गां.) हिं. मु. इ. कुल्याबा जि. ता. व २ नगर जि. ता.	
कर्णपाली	(श.) हिं. म. इ. रावणकोर सं. दक्षिणकिनाऱ्यावर. [आहे.	
कर्णप्रयाग	(गां.) हिं. राय. प्रा. कमाऊन जि. येथे कर्णाची मूर्ति	
कर्णेश्वर	(गां.) हिं. मु. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता. येथे	
	या नांवाचे देवस्थान आहे.	
कर्दे	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.	
कर्नार्वन	(गां.श.) यू. ख. ग्रेटब्रिटनांत व बेल्सात.	

कर्नूल	(श.) हि. म. इ. कर्नूल जि. कृष्णा व तुंगभद्रेश्या संगमावर आहे.
कर्मनाशा	(गां.) आशि. खं. इराणांत खेरानदीचे कांठी २ हि. वं. इ. नदी भागीरथीस मिळते.
कर्मान	(श.) आशि. खं. इराणांत. [मिळते.
कन्ह्या	(न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. निघून नीरेस
कन्ह्याड	(श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कृष्णा कोयना ह्या नद्यांचे संगमावर, २ संगमनेराहून नाशिक जि. तील सिन्नरास येण्याचे रस्त्यावर घाट आहे,
कन्हान	(न.) हि. वन्हाडांत वैनगमेस मिलणारी नदी.
कन्ह्ये	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. भुसावळ ता.
कलकत्ता	(श.) हि. वं. इ. चौ राजधानी जि. व ता. येथे हिंदुस्थानचे मुख्य गवरनर जनरल हे राहतात. हे हुगळी नदीवर आहे, जवळ कालीघाट हें कालिका देवाचें प्रसिद्ध स्थान आहे.
कलकाद	(श.) हि. म. इ. तिनिवेडी पा. १६ मैल.
कलघटकी	(श.) हि. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्रांत धारवाड जि. ता. पा. २८ मैल.
कलदिडी	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण जि. मच्छलीपट्टण
कलना	(श.) हि. वं. इ. वरद्वानं जि. हुगळी नदीवर. [१४ मैल.
कलबेटा	(गां.) हि. म. इ. मलबार किनाऱ्यावर. कलिकतपासून
कलबुर्गा	(श.) हि. मुं. इ. निजामचे राज्यांत. पूर्वी ब्राह्मणी राग्याची रा. श. होती.
कलवा	(गां.) हि. पं. इ. सरहिंद जि. कर्नाळ पा. ४१ मैल.

कलस्त्री	(गां.) हि. म. इ. अर्काट जि. सुवर्णमुखीचेकांठीं.
कलाईसूर	(गां.) हिं. निजामचं राज्यांत. गोदावरीचे कांठीं.
कलाख	(श.) हि. काश्मिरचे राज्यांत.
कलातायद	(श.) यू. खं. स्पेनदेशांत आरेगांन प्रां.
कलादगी	(श.) हि. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्र देशांत जि.
कलामिटा	(अल्पा) यू. खं. क्रिमिया द्वीपकल्पाचे पश्चिमेस.
कलात्रो	(बं) अमे. खं. पेरू दे. लिमाशहराजवळ.
कलासा	(प्रां) आफ्रि. खं. इजिप्त दे. [मैल.
कलिप्राद	(गां.) हि. म. इ. मलवार किनाऱ्यावर कनानोर पा. २०
कलिंग	(दे.) हि. वं. इ. ह्यास ओढ्या म्हणतात.
कलिंगपटण	(श.वं.) हि. म. इ. उत्तर सरकार्स प्रां.
कलिजर	(श.) हि. राज. बासवाडा. सं. निमचपा. ९९ मैल.
कलिडुंगा	(गा.) हि. वाय. प्रा. कमाऊन जि. धौगरा नदीवर चं- पावतीपा. २० मैल.
कलीमात	(श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. कौसिलानदीचे कांठीं. अलमोरापा. ४ मैल.
कलिसराई	(श.) हि. पं. इ. अटकपा. ३९ मैल. [शहर.
कलीस्क	(श.) यू. खं. रशियामध्ये पोलांद देशांत व्यापाराचें
कलुगा	(श.) यू. खं. रशियांत प्रांत व शहर. येथें लोंकर, ता- गाचें कापड यांचे कारखाने आहेत. यांतून ओका
कलूर	(गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. [नदी वाहते.
कलेदोण	(गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. खटाव ता.
कलोक्सा	(श.) यू. खं. आश्रियांत हंगेरी प्रां. दाम्युव नदीवर पेस्तशहराजवळ,

कलोल	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडाचे राज्यांत.
कल्कापूर	(श.) हि. बं. इ. बीरभूम जि.
कल्पनी	(श.) हि. बं. इ. रंगपूर जि. गागट नदीवर.
कल्याण	(श. बं.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. पुरातन शहर. येथें कल्याण स्वामीची समाधी, येथून पुण्याकडे व. ना- शिकाकडे असे दोन रेलवेचे रस्ते गेले आहेत.
कल्याणदुर्ग	(श.) हि. म. इ. बहारी पा. ४१ मैल.
कल्याणपूर	(श.) हि. बं. इ. सारण जि. जपरापा. ४७ मैल.
कल्वा	(श.) हि. म. इ. कर्नूल जि. कर्नूलपा. १९ मैल.
कवठा	(गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. तासगांव ता.
कवाड	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. भिवडी ता. येथें सखाराम बोवांची समाधी आहे.
कव्हाय	(गां.) हि. म. इ. मलबार प्रां.
कशु	(श.) आशि. ख. पूर्वेकडील द्वीपकल्पांत कोचीनचिनांत.
कशेळी	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
कसरें	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि.
कसाई	(न.) आफ्रि. खं. अतलांतिक महासागरास मिळते.
कसोप	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
कजिकोट	(श.) हि. म. इ. विजगापट्टणपा. २२ मैल.
कहार्न	(पर्व.) यू. खं. स्विट्सर्लंडमध्ये वाले पर्वतांतील रांगेचें नांव
कळंब	(गां.) हि. वन्हाड प्रां. वणी जि. येथें वैलांसा बाजार. भरतो. २ पुणें जि. घोडनदीचे कांटीं.
कळंबें	(तला.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर स. कोल्हापुरास.
कळमेश्वर	(गां.) हि. मध्यप्रां. नागपूर जि.

कळवण	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. ता.
कळस	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. इंदापूर ता.
कळसूबाई	(पर्व.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. इगतपुरीता. या पर्वताची उंची ५२५० फूट.
कळें	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळे पेठ्यांत.
काअर	(श.) यू. खं. फ्रान्स दे. लाट प्रांतांची राज.
काईमूर	(प्रां.) हि. मध्य प्रां. बिज्यादींचे पूर्वकाडील भाग.
काकटी	(गां.) हि. मुं. इ. सांगली सं. बेळगांवापा. ९ मैल.
काका	(गां.) हि. नेपाळ सं.
काकाटु	(गा.) हि. वाय. प्रां. कानपुरापा. ५ मैल.
काकानद	(श.) हि. म. इ. राजमहेंद्री जि. [कळ सांपडतें.
काकेर	(सं.श.) हि. मध्यप्रां. रायपुर जि. जवळ. यांत लोखंड पु.
काकेसस	(पर्व.) यू. खं. द. व आशि. खं. तुर्कस्तानचे उत्तरेस.
काखंडकी	(गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. [मिळते.
कागन	(न.) उ. अमे. मेक्सिको दे. हांदुरासच्या उपसागरास
कागल	(सं.श.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर संस्थानांत पोढ सं.
कागाकाट	(श.) हि. नेपाळांत गडकीचे कांठी.
काघदीपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. गाझीपुराहून १५ मैल.
काचर	(श.) हि. आसाम प्रां. येथे चहा होतो. २४. इ. जि.
काचार	(श.) हि. मणिपुर सं. चे पश्चिमेस.
काचारा	(श.) हि. वाय. प्रां. आग्रा जि. यमुना नदीवर.
काजर्डा	(घा.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं.
काजळी	(न.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. आंबेघाटाजवळ उत्पन्न होऊन रत्नागिरीजवळ समुद्रास मिळते.

- काझनक** (श.) यू. खं. रशियांत.
- काझा** (श.) हि. म. इ. गंतूर जि. गंतूरपा. १० मैल
- काझी** (श.) हि. बं. इ. सिल्हट प्रां. सुरमा नदीवर. सिल्हट पा. १० मैल.
- काझीखेड** (श.) हि. वाय. प्रां. कानपूर जि. कानपुरापा. ५ मैल.
- काझीपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. गरवाल जि. यमुनेच्या कांठीं. दि. ह्रीहून ४८ मैल.
- काटकोट** (श.) हि. सिंध्याचे राज्यांत. हुसंगावादेपा. १०१ मैल.
- काठामिआ** (बं.) यू. खं. सिसिलीबेटांत.
- काठेपूर्णा** (न.) हि. वन्हाड प्रां. या नांवाच्या दोन नद्या आहेत. एक गोदेस मिलते. २ री अजिण्याचे डोंगरांतून निघून पूर्णेश मिलते. [मैल.
- काठेली** (श.) हि. बं. इ. मिमनासिंग प्रां. डिनाजपूर पा. ७७
- काठोची** (भू.) अमे. खं. उ. अमे. युकाटानचे उत्तरेस.
- काटवल** (श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. नागपूर पा. ३५ मैल.
- काठी** (सं.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. नजीक.
- काठेरेवा** (श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. जवलपुराहून ७६ मैल.
- काठेवाड** (पां.) हि. मु. इ. गुज. प्रा. ह्या प्रां. पुष्कळ संस्थाने.
- कातिगात** (सानु.) यू. खं. देन्मार्क व भिन्दन ह्यांच्यामध्ये. [आहेत.
- कांतिसारा** (अन्ना.) यू. खं. तुर्कन्स्तानचे दक्षिणेस.
- काती** (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. यमुनानदीपा. २ मैल. २ निजामचे राज्यांत.
- कानुन्या** (न.) आशि. खं. सेंबिरियांत बिषा नदीला मिलते. पुढें निन्ना ओवी नांव आहे.

- कातेनिया** (श.) यू. खं. इतर्लीत विद्यालयाकारितां प्रसिद्ध.
- कात्रज** (सरो.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. पुण्याजवळ असून याचें पाणी पेशव्यांनीं नळांनीं बांधून आणून पुणे शहरांत सोडिलें आहे. २ याचेजवळ याच नांवाचा घाट आहे.
- काथरदे** (जहा.गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. शहादे ता.
- काथाकिनो** (श.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन जि.
- काथाम्यो** (श.) हिं. पू. ब्रम्हदेशांत इरावतीनदीवर.
- काथो** (श.) हिं. राजपुतान्यांत.
- काथोरी** (श.) हिं. राजपुतान्यांत जसलमीरपा. १६ मैल.
- काद** (भू.) उ. अमे. ख. स्वतंत्र संस्थानाचे पूर्वेंस.
- कादलपूर** (श.) हिं. म. इ. निजामचे राज्यांत कर्नूल पा. ६० मै.
- कादवा** (न.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. केमचे डांगरातून निवून नांदूरमध्यमेश्वराजवळ गोदेस मि.
- कादवीन** (श.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि. बन्तुर पा. २८ मैल.
- कादळगांव** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
- कादिज** (बं.) यू. खं. स्पेन दे.
- कादीपूर** (श.) हिं. वाय. प्रां. और ज. फैजाबादेहून ४२ मैल.
- कान** (न.) हिं. साळव्यांत विंध्याद्रि पर्वताचे उत्तर दिशेंस निघून घट्टीनर्दास मिळते. २ मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता.
- कानकिअंग** (न.) आशि. खं. चीनमध्ये यांगसी नदीचा फांटा.
- कानकून** (गां.) हिं. म. इ. मलवार किनाऱ्यावर गोव्यापा. ३२
- कानकोई** (न.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि. निघाली आहे. [मैल.
- कानडा** (प्रां. व दे.) हिं. मु. इ. जि. २ उत्तर अमेरिकेंत देश.

- काननूर** (श.) हि. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर.
- कानपूर** (श.) हि. राज. जोधपूर सं. २ वाय. प्रा. जि. गंगेच्या काठी. येथें १८५७ त इंग्लिशांची मोठी कत्तल झाली. इ. छावणी.
- कानम** (श.) हि. म. इ. कुनावड प्रां.
- कानराक** (श.) हि. बं. इ. पुरी प्रां.
- कानवन** (श.) हि. माळव्यांत धार स.
- कानसु** (श.) आशि. खं. चीनदेशांत पीतनदीचे कांठीं.
- कानस्तांतिनोपल** (श. सामु.) यू. खं. तुर्कस्तानची राजधानी व याचे जवळ याच नांवाची सामुद्रधुनी.
- कानस्तानन्स** (सरो.) यू. खं. स्विट्सर्लंडांत.
- कानस्तानसिया** (श.) आफ्रि. खं. केपताउन शहराजवळ. येथें द्राक्षा-सब चांगलें होतें.
- कानळदें** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.
- कानात** (प्रां.) यू. खं. आयर्लंडांत.
- कानीपल** (प्रां.) यू. खं. जर्मनीदेशांत.
- कानीयोंग** (भू.) आशि. खं. दक्षिणेस बोर्निओ बेटाचे पूर्वेस.
- कानुना** (श.) हि. राज. जोधपूर सं. लुनीनदीवर.
- कानेरी** (बे.) यू. खं. अतळांतिक महासागरांत स्पेनच्या ताब्यांतील. २ ठाणें जि. साष्टी बेटामध्ये बेट.
- कान्तान** (श. बं. न.) आशि. खं. चीनदेशांत चिनईसमुद्रास मिळते.
- कान्रात** (प्रां.) यू. खं. अयर्लंडमध्ये.
- कान्सवान्स** (न.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. कटक जि. तून जाऊन बंगालच्या उपसागरास मिळते.

- कान्स्ततैन (श.) आफ्रि. खं. अलजिरीया प्रां.
- कान्हाना (न.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. [कांठी.]
- कान्हापुरी (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता. भीमेच्या
- कान्हर (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता.
- कान्हे (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
- कापरहणें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळे ता.
- कापरमैनरिवर (न.) अमे. खं. ब्रिटिश अमे. अर्तिक महासा. मिळते.
- कापशी (श. जहा.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर खं. सेनापतीचें.
- कापीआपो (श.) द. अमे. चिली देशांत.
- कार्पाळ (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. लगत आंध्र सं.
- कापुरवाडी (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. नगरापा. १ कोसांवर गांव
आहे तेथून नगरांत नळ बांधून पाणी आणिले
- कापूस (गां.) हि. मुं. इ. वऱ्हाड प्रां. एलीचपूर जि. [आहे.
- कापेजे (ब.) अमे. खं. मेक्सिको दे.
- काफारिया (दे.) आफ्रि. खं. दक्षिण आफ्रिकेत देश.
- काफा (गां.) यू. खं. रशियांत क्रिमीयाचे दक्षिणेस. [मैल.
- काबीलपूर (गां.) हि. वाय. प्रां. शहाजहानपूर प्रां. बरेली पा. १५
- काबूल (श. न.) आशि. खं. आफगाणिस्तानांत येथें बालाहीसार
नांवाचा किल्ला आहे. २ या नांवाची नदी आहे
व ती अटक शहराजवळ सिंधूस मिळते. [भूशीर.
- काबो (श.) हि. बं. इ. छोटा नागपूर प्रां. २ याच नांवाचें
- कामठा (श.) हि. मध्य प्रां. भंडारा जि. मोठी जमींदारी.
- कामती (ठी) (श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. नागपूरपा. १३
कोस. येथें फौजेचें ठाणें आहे. कन्हान नदीवर.

कामतुस (श. न.) आफ्रि. खं. द. आफ्रि. केप कालनीमध्ये.

कामतें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.

कामतेंकोट (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता. किछा.

येथे दगडांचीं सर्व प्रकारचीं पाथें करितात.

काम (न.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. सुरत जि. चे उत्तरेस.

कामपत (श.) हिं. पू. ब्रह्मदे. कंबोज दे.

काम्बीर (असा.) हिं. पू. ब्रह्मदेशांत.

कामरा (श.) हिं. वं. इ. मुर्शिदाबाद प्रां. [समुद्रावर.

कामरान (श.) आशि. खं. आरबस्तान दे. येमेन प्रां. तांबड्या

कामरूप (दे.) हिं. पू. ब्रह्मदेशापैकीं आसाम देशाचें नांव.

कामवडी (न.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. [द्रुपती.

कामथाडका (द्रीप.) आशि. खं. रशियाचे पूर्वेस. २ या नांवाची सामु-

कामा (न.) हिं. हिंदुकुश पर्वतामधून निघून काबूल नदीस

मिळते. २. मरतपूर प्रां. मयुरेपा. १९ मैल.

३ यू. खं. रगिआंत उराल पर्वतांतून निघून

कामीयेनेझ (श.) यू. खं. रशियांत. [ओल्पा नदीस मिळते.

कामेता (श.) अमे. खं. ब्राझील दे.

कामेरून (पर्व) आफ्रि. खं. नैजरनदीचे. आग्नेयीस.

कामोरी (श.) हिं. म. इ. मदुरा प्रां. मदुरापा. ४० मैल.

कामोरीन (भू.) हिं. म. इ. दक्षिणटोंक.

कायगांव (गां.) हिं. निजामचे राज्यांत गोदावरीचे कांठी. [कांठी.

कायकांगरू (कै. कांग) (श.) आशि. खं. चिनांत होआंगही नदीचे

कायर (गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. वणी जि. येथील पाण्या फार वा-

कायरो (श.) आफ्रि. खं. इजिप्त देशाची राजधानी, [ईट आहे.

- कायेनी (श.) द. अमे. खं. फ्रेंच गयानाची राजधानी.
- कायोलेन (पर्व.) यू. खं. नॉर्वेत पर्वत.
- कारंजा (गां.) हि. वन्हाड प्रां. उमरावती जि.
- कारनिओला (श.) यू. खं. आश्रियांत. येथे पारा सांपडतो.
- कारपेंतारीया (अखा.) आशि. खं. द. आबखालिया बेटांत उत्तरेस.
- कारमल (पर्व.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत जार्दन नदीजवळ. पाल-
स्तैन प्रां.
- कारमानिया (प्रां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत आशियामैनरांत.
- कारलुआली (श.) हि. पं. इ. झेलम नदीपा. २४ मैल.
- कारलें (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. येथे कोरीव लेणी आहेत.
पुण्याहून ३२ मैल. मुं. पा. ४० मैल.
- कारलैल (श.) यू. खं. इंग्लंडांत प्रसिद्ध शहर. [माहालांत.
- कारवण (श.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा. डभई
- कारवार (श.) हि. मुं. इ. दक्षिण महाराष्ट्र देशांत जिल्ह्याचे
ठिकाण. यालाच सदाशिवगड क्षणतात.
- कारा (अखा.) यू. ख. रुसदे. इशान्येस.
- काराकस (रा. श.) द. अमेरि. ख. वेनिझुएलांत.
- काराकोरम (श.) आशि. खं. चिनईतर्तीत.
- काराकोरान (पर्व. श.) आशि. खं. मंगोलियांत उर्गी शहराजवळ. [ब्यांत.
- कारिकल (श.) हि. म. इ. कारामांडल क्रिमान्यावर फ्रेंचांचे ता-
- कारिंथ (संयो. श.) यू. ख. ग्रीस देशांत मोरिया द्वीपकल्पास जोड-
णारी संयोगाभूमी व शहर.
- कारीब (सरो.) यू. ख. अयलँदांत.
- कारीचीअन (स.) उ. अमे. व द. अमे. याच्यामध्ये.

कारीयंतेस (भू.) आफ्रि. खं. पूर्वस. २ द. अमेरिकेंत पातागोनि-
याचे पूर्वस मूशीर.

कारून (न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.

कारेनथिया(प्रां. श.)यू. खं. आशियांत. येथे लोखंड चांगले होते.

कारोमांडल(किना.)हि. म. इ. पूर्वकडील समुद्रकिनाऱ्याचे नांव.

कारोलैना (श.) उ. अमे. यूनैतेदस्टेटमध्ये. येथे कापूस व तांदूळ

कार्क (श.) यू. खं. अयर्लंडांत. [उत्तम होतात.

कारकेशिया (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत युफ्रातीस नदीचे कांठी.

कार्डिगन (प्रां. बं.) यू. खं. ग्रेटब्रिटनांत वेल्समध्ये.

कार्डिफ (श.) यू. खं. ग्रेटब्रिटनांत वेल्समध्ये ब्रिस्टलचानल नवळ.

कार्तोगिआना(बं.) द. अमे. कोलंबिआ देशांत.

कार्तोगो (श.) अमे. खं. मध्यअमेरिकेमध्ये. येथे १८११ सालीं
घरणीकंप झाला होता.

कार्तोजिना (श.) यू. खं. स्पेन देशांत.

कार्थेज (श.) आफ्रि. खं. ट्युनिसांत पडकें शहर.

कार्दोफान (प्रां.) आफ्रि. खं. इजिप्तांत. [रितां प्रसिद्ध.

कार्दोवा (श.) अमे. खं. द. अमे. लाप्लाता दे. विद्यालयाक-

कार्नवाल (प्रां.) यू. खं. इंग्लंड देशांत. यांत कथलाची खाण

कार्पेथियन (पर्व.) यू. खं. आशिया दे. हंगेरीच्या उत्तरेस. [आहे.

कार्फ्यू (श. बे.) यू. खं. ग्रीस देशाजवळ. [राहून ६ मैल.

कार्मेल (श.) हि. पं. इ. चिनाब नदीचे कांठी. रामगन-

कार्ल्सक्रोना (बं.) यू. खं. स्वीदनची आरमाराची जागा.

कार्ल्सरुहे (श.) यू. खं. जर्मनींत.

- कालीईल** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत कंबर्लॅंड प्रां. इडन नदीवर.
कालें (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. कऱ्हाड ता.
कालों (श.) यू. खं. आयर्लंडांत, येथें रोमन क्याथोलिक धर्माचें कालेज आहे.
कार्स (कि.श.) आशि. खं. ग्रान्सकाकोशियांत अर्झरूम पा. ९० मैल. काळ्या समुद्राचे कांठी.
कारशिका (ब.) यू. खं. द. भूमध्य समु. फ्रेंचांचें तान्यांत.
कालई (न.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. [कांठी.
कालचेस्टर (श.) यू. खं. इंग्लंडांत इसेक्स प्रां. कोन नदीचे
कालदीलरा (पर्व.) द. अमेरि. खं. लाप्लातादे. पश्चिमेस.
काळमर (बं.) यू. खं. स्वीदनमध्ये. येथें लोंकर आणि तंबाखू यांचा व्यापार आहे.
कालमीर (भू.) हि. म. इ. कावेरीच्या मुखाजवळ.
कालवीन (श.) यू. खं. स्वित्सर्लंडांत. जिनोवा सरोवराजवळ.
कालस (श.) यू. खं. प्रशियांत.
कालसिया (सं.) हि. पं. इ. शीक लोकांचें सं.
कालाव (श.) द. अमे. पेरूदेशांत.
कालाबाग (श.) हि. पं. इ. पेशावरच्या द. सिंधुनदाच्या कांठी.
कालात्रिया (प्रां.) यू. खं. इताली देशांत. [जवळ समुद्रास मिळते.
कालावली (न.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. निघून सजेंकोट कि.
कालाहंदी (सं.) हि. म. इ. सं.
कालिफोर्निया (अखा.) अमे. खं. पासिफिक महासागरांत.
काली (न.) हि. नेपाळ दे. भागीरथी नदीस मिळते.

- कालीभारी** (श.) यू. खं. भूमध्य समुद्रांत सार्डिनिया बेटांत.
- कालिकोट** (बं.) हि. म. इ. मलबारकिनाऱ्यावर. येथें इ. स. १४९८ त प्रथम पोर्तुगीज लोक आले.
- कालीगंज** (श.) हि. बं. इ. मिमनसिंग प्रां. रंगपुरापा. ३० मैल.
- कालीनो** (बे.) यू. खं. ग्रीसचे नजीक.
- कालीपट्टण** (श.) हि. म. इ. उत्तर सरकारस प्रां.
- कालीपाणझिरा** हि. वाय. प्रा. कमाऊन जि. काली नदीचा झरा जमून ते पवित्र स्थान आहे व तेथें यात्रा भरते; व यावरून मानसमरोवरास जाण्याचा मार्ग आहे.
- कालीयाण** (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. बेदराजवळ. हें प्राचीनकालीं, चालुक्यराजाचें रा. श. होतें.
- कालीसीध** (न.) हि. राजपुतान्यांत विंध्याट्टिपर्वतांतून निघून माळव्यांतून जाऊन चंबळानदीस मिळते.
- कालुगा** (श.) यू. खं. रशियांत
- कालेरी** (श.) हि. वाय. प्रा. आग्नेयापा. १२ मैल. [मिळते.
- कालोरादो** (न.) अमे. खं. युनैतेदभ्नेतमध्ये कालिफोर्नियाचे अल्तास
- कालोल** (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. मुरत जि. ता.
- काल्पी** (श.) हि. वाय. प्रां. जि. ल. १८५८ बंडवाले व. इं.
- कावनई** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. इगतपुरी ता. २ या नांवाचा डोंगर आहे.
- कावलें** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
- कावूधरी** (श.) हि. म. इ. कोडमतुर जि.
- कावेरी** (न.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. वासदा सं. २ म. इ. कुर्ग प्रां. निघून बंगालच्या उपसागरास मिळते.

कावेरीपाक (गां.) हि. म. इ. उत्तर अर्काट प्रां. अर्काट पा. ११ मैल.
कावेरीपुरम (गां.) हि. म. इ. कोईमटूर जि. कावेरी नदीच्या
 उजव्या तीरास.

कावेळनरसिंहपूर (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. वालवें ता. येथें
 नृसिंहाचें स्थान आहे.

काश (गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. अमदाबाद जि.

काशंग (न.) आशि. खं. बुशाहिरमध्ये कुनावर प्रां. निघून
 मतलजनदीस मिळते.

काशगर (श. न.) आशि. खं. चिगई तान्नीची राजधानी; याच नां-
 वाच्या नदावर.

काशा (पर्व.) हि. व. इ. पूर्वम आसाम प्रां.

काशी(वनारस) (श.) हि. वाय. प्रां. जि. भागीरथीचे काठी. हें यात्रेचें
 पवित्र स्थान. मूर्ति व नकशीची भांडा त्यावर सोने,
 चांदी यांचा मुल्यमा केलेला भांडा तयार करितात.

काशीनगर (श.) हि. वं. इ. तिपरा सं. सिल्लहता. ३२ मैल.

काशीपूर (श.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद प्रां. मुरादाबादेपा. ३१
 मैल. या शहरावरून बट्टीनाथास जातात.

काश्मीर (श.) हि. उत्तरेस सं. व शहर. शाली उत्तम होतात.

कास (अस्त्र.) आशि. खं. रशियाचे पूर्वेस. २ हि. मुं. इ. जं-
 जिच्याजवळ किझा.

कासगांव (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.

कासन (प्रा. श.) आशि. खं. संधिरियांत.

कासरगोद (श.) हि. म. इ. मंगलुराहून २६ मैल.

कासवा (वे.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. भडोच जि. नर्मदा नदांत.

- कासारा (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. या नांवाच्या घाट.
- कासारें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता. [मैल.
- कासिवरम (गां.) हि. म. इ. उत्तर अर्काट प्रां. मेनिल पा. १०
- कासीगोपांग(श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. सिधूचे कांठी हैदराबादे पा. २५ मैल.
- कासीगौ (श.) हि. नेपाळ सं. जेमला पा. २५ मैल.
- कासीपशन (श.) द. अमे. खं. चिर्लीदेशांत.
- कासीमपूर (श.) हि. वाय. प्रां. आलिंगड जि.
- कासिमबजार(श.) हि. बं. इ. मुर्शिदाबादेजवळ. रेशमाचे कार-
खान्याकरितां प्रसिद्ध. [मैल.
- कासीमाबाद (श.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूर जि. गाझीपुराहून १५.
- कासीरी (श.) हि. बं. इ. मिदगापूर जि. कलकत्ता पा. ८० मैल.
- कासीगुर्ज (गां.) हि. बं. इ. मिमनसिंग प्रां. ब्रह्मपुत्राचे कांठी
जमालपुराहून २५ मैल.
- कासी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. साष्टी ता.
- कासेगांव (गां.) हि. मुं. सातारा जि. वाळवे ता. [चांगल्या होतान.
- कासोदें (गां.) हि. इ. खानदेश जि. येरंडोल ता. येथें सत्रेज्या
- कास्काशिया (न.) उ. अमे. ख. मिसिसिपी नदीस मिळणारी नदी.
- कास्तारिका (सं.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेंत देश.
- कास्टिला (पर्व) यू खं. स्पेन दे.
- कास्पिअन (समु.) आशि. खं. तार्नरी व तुर्कस्तान ह्यांच्यामध्ये.
- काहान (गां.) आशि. खं. अफगाणिस्थानांत
- काहामारका (श.) द. अमे. खं. पेरू देशांत.
- काळगांव (गां.) हि. मुं. नगर जि. नेवासे ता.

- काळवादेवी** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
२ मुंबईशहरांत एका रस्त्याचें नांव.
- काळविल** (न.) अमे. खं. कामध्याटकाचे समुद्रास मिळते.
- काळसें** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
- काळा** (समु.) आशि. खं. तुर्कस्तानच्या उत्तरेस व यू. खं-
रशियाचे दक्षिणेस.
- काळापाणी** (न.) हिं. वाय. प्रां. घोगरानदीस मिळणारी नदी.
- काळाबाग** (गां.) हिं. पं. इ. व आफगणिस्तान ह्याच्या हद्दी-
वर सिंधूच्या कांठीं.
- काळी** (न.) हिं. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्र दे. धारवाड जि.
निघून अरबीसमु. मिळते.
- काळीहंग** (श.) हिं. च्या पूर्वेस तेनासरीम प्रांतात.
- काळीम्यो** (श.) हिं. पूर्वेस ब्रह्मदेशांत सिंधियाकिपंग नदीचे कांठी.
- काळीयावाडी** (गां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. सुरत जि. सुपा ता.
- काळू** (न.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. कल्याण ता. पश्चिमवाहिनी.
- काळो** (शिख.) हिं. मु. इ. कच्छ प्रां. उत्तरधार डोंगराचें.
- किआखत** (श.) आशि. खं. रशियांत सैबीरीयांत व्यापाराकरितां
- किकापार** (श.) हिं. वाय. प्रां. बैतूलपा. १९ मैल. [प्रसिद्ध.
- किकैरी** (गां.) हिं. म्हैसूर प्रां. श्रीरंगपट्टणाहून २९ मैल.
- किक्फ्यू** (न.) हिं. रामरी बेटांत शहर व उत्तम बंदर.
- किक्की** (श.) हिं. राज. अजमीर प्रां.
- किचौली** (गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपूर जि. मिनपुरपा. १३ मैल.
- किजिलअर्मेक** (न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत आशिया मैनर मध्ये
काळ्या समु. मिळते. इला तांबडी नदी म्ह.

किजिलओजन(न.) आशि. खं. इराणांत काम्पिअन समु. मिळते.
किडनगीअम (श.) हि. काश्मिर सं.

किडरपूर (गां.) हि. बं. इ. कलकत्याजवळ.

किणी (गां.) हिं. मु. इ. कोल्हापूर सं. वडगांव ता.

कितूर (श.) हिं. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्र दे. वेळगांव जि.

किथा (श.) हिं. वाय. प्रां.

किन (श.) यू. खं. इंग्लंदांत वेस्टमोर्लेड प्रां.

किन्हई (गां.) हिं. मुं. इ. सातार जि. औंध सं. २ या नां.
वाचा घाट वेळगांवाहून गोंव्यास जाण्याचे वा-
टेवर आहे.

किन्हवली (गां.) हिं. मुं. इ. टाणे जि. शहापूर ता

किनी (गां.) हिं. मुं. इ. नर्जाक वन्हाड प्रां. इलीच-
पुराहून ६५ मैल.

किनीरी (श.) हिं. पं. इ. बारीदुआबांत चिनाव नदीवर ला-
होराहून ४१ मैल. [पूर जि.

किम (न) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. भडोच जि. २ सोला-

कियाखत (श.) आशि. खं. सैविरियान [आहे.

कियुकफियु (श.) आशि. खं. जपान दे. येथे इंग्लंशाची छावणी

कियूसियु (वे.) आशि. खं. जपानदेशातील ग्क वेट

किरतपुर (गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरी प्रां. मिनपुरीपा. ६ मैल.

किरतार (डो.) हिं. मु. इ. सिंधदेशाचे पश्चिमअंगास. [मैल.

किरपाय (श.) हिं. व. इ. हुगली जि. मिदनापुरपा. ३०

किरात (दे.) हिं. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्र दे. होनावर प्रां-
नांचे नांव.

- किरिरा (बे.) यू. खं. स्काटलंडमध्ये अर्गयलजवळ लां. ३ मै.
 किरीनउझा (मां.श.) आशि. खं. कोरियांत. [व हं. २ मै.
 किरेतारे (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे.
 किरोली (सं.) हिं. राज. सं. व श.
 किर्तीनाशा (न.) हि. ब्रह्मपुत्रा नदीचा फांटा. भागीरथीला मिळतो.
 किर्ना (श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां.
 किल (श.) यू. खं. जर्मनींत.
 किलकथ (गां.) हिं. म. इ. मलबार प्रां.
 किलगा (न.) यू. खं. रशियांत ओलगा नदीस मिळते.
 किलार्नी (सरो.) यू. खं. अबर्लंदंत.
 किलीपाली (श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. संबळपुराहून २२ मैल,
 किलीमांजारो (पर्व.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत. [महानदीवर.
 किलोन (बं.श.) हिं. म. इ. त्रावणकोर सं. मिथ्यें व मोठी
 किल्लाकल्ली (श.) हिं. बं. इ. वकरगंज प्रां. [वेलची उत्पन्न होते.
 किल्लीअरी (गां.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन जि. अलमोरा पा. २६
 किशनगंगा (न.) हि. पं. इ. शेलम नदीस मिळते. [मैल.
 किइम (बे.) आशि. खं. इराणचे अखातांत. मस्कतचे इ-
 किशेनगर (श. सं.) हिं. राजपुतान्यांत. [मामाचें ताब्यांत.
 किलवार (श.) हिं. पं. इ. सिंधूच्या काठां.
 किसमगड (सं. श.) हिं. राज. अजमीर व जयपूर ह्यांचेमध्ये.
 कुएनलन (पर्व.) आशि. खं. तिबेटाच्या उत्तरेस
 कुकडी (न.) हिं. गुं. इ. पुणे. जि. भीमेला मिळते.
 कुकरखुंई (गां.) हिं. गुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. तापी नदीचे
 कुका (श.) आफ्रि. खं. नैजर नदीचे कांठी. [कांठीं.

कुक्स	(बे.) आशि. खं. द. आखेलियांतील समुदायपैकीं पोलिनिशियांत बेट.
कुकोण	(गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. नेवासे ता. येथें गुरांन्ध। मोठा व्यापार चालतो.
कुगदारा	(श.) हि. बं. इ. भिमनसिंग प्रां. पुबना पा. ५२ मैल.
कुचबिहार	(सं.श.) हिं. बं. इ. येथील अधिकाऱ्यास राजा म्हणतात.
कुदकोटा	(श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. कर्तुल पा. ३५ मैल.
कुठरें	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
कुडम	(श.) हिं. राज. जयपूर सं.
कुडाळ	(गां.) हिं. मु. इ. सातार जि. जांबळी. ता. २ सावंत-वाडी सं. एक पेठा.
कुडाळी	(न.) हिं. मुं. इ. सातार जि. कृष्णेस मिळते.
कुहस	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. वाडें ता. [गंगेस मिळते.
कुणी	(न.) हिं. वऱ्हाड प्रां. अजिंठ्याचे डोंगरांतून निघून पाइन-
कुतलपूर	(श.) हिं. बं. इ. बरद्वान पा. २२ मैल.
कुत्ताजी	(न.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रां. कराची जवळून निघून गुलन नदीस मिळते.
कुत्रा	(घां.) हिं. वाय. गां. अलाहाबादेहून रेवा येथें जाण्याचा रस्त्यावरील.
कुथको	(श.) द. अमे. खं. पेरूची जुनी राज.
कुदुंज	(श.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तरांत. [२२५११ फू.
कुनलस	(शिख.) हिं. वाय. प्रां. कामाऊन जि. हिमालयाचें. उ.
कुना	(न.) हिं. औध प्रां. निघून घोमा नदीस मिळते.
कुनावड	(प्रां.) हिं. राजपुतान्यांत डोंगरी सं.
कुनीगल	(श.) हिं. म. इ. म्हैसूर प्रां. बंगलोरहून १६ मैल.

कुनेन	(न.) अमे. खं. अतलांतिक महासा. मिळते.
कुमटी	(श.) हिं. मध्य. प्रां. रायपुराहून २२ मैल.
कुमडा	(श.) हिं. बं. इ. करीबल सं. करीबल पा. १२ मैल.
कुमठा	(बं.) हिं. मुं. इ. द. महाराष्ट्र दे. उत्तर कानडा जि. तालुका व बंदर.
कुमशो	(श.) हिं. म. इ. म्हैसूर प्रां. बेदुराहून २९ मैल.
कुमारी	(भू.) हिं. म. इ. दक्षिणेस.
कुमासी	(श.) आफ्रि. खं. बरच्या गिनींत सिद्धि लोकांचे.
कुरदीस्तान	(प्रां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.
कुर	(न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांतून आर्मिनियांत निघून ति- फलीश श. ज. कास्पियन समु. मिळते.
कुरई	(गां.) हिं. मध्य प्रां. सागर जि. येथें गुरांचा मोठा वाजार भरतो. [रेच्या कांठी.
कुराची	(गां.) हिं. मुं. इ. सोलापुर जि. माळशिरस ता. नि-
कुरम	(गां.) हिं. वऱ्हाडांत उमरावनी जि. मूर्तिजापूर ता.
कुरमपास	(खिड) हिं. वायव्येस अफगाणिस्तानांत जाण्याचा रस्ता खायबरच्या दक्षिणेस. [फार आहेत.
कुरला	(गां.) हिं. मुं. इ. मुंबई बेटाजवळ येथें काजूचीं झाडे
कुरबळखेड	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
कुरवाई	(श.) हिं. माळव्यांत कुरवाई सं. बटवा नदीचे कांठी.
कुराला	(गां.) हिं. वाय. प्रां. मुरादाबाद प्रां. मिरत पा. १८ मै.
कुरुक्षेत्र	(दे.) हिं. वाय. प्रां. यमुनानदीच्या तीरास ठाणेश्वरा- जवळ मिरत व पानिपत ह्या प्रांतांचे पूर्वीचे नांव. येथेंच कौरव पांडव ह्यांचें युद्ध झालें.

कुरुमान	(श.) आफ्रि. खं. वेसुआना लोकांचे ताव्यांत.
कुरुळ	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. माढें ता.
कुरोली	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.
कुरंगी	(गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता. [भांश्चें.
कुरुंदवाड	(सं.) हि. मुं. इ. सातार जि. नजीक सं. हें पटवर्धन
कुर्ग	(सं.) हि. म. इ. म्हैमूरच्या पश्चिमेस मलबार कि- नाव्यावर इ. स. १८१४ त खालसा केलें.
कुई	(गां.) हि. मु. इ. सोलापुर जि. माढें ता.
कुनल	(ग.) हि. वाय. प्रां. पानिपत जि. दिह्री पा. ७८ मैल.
कुर्नाली	(न.) हि उत्तरेस तिबेटांतून निघून घोमानहीस मिळते.
कुर्ला	(श.) हि. म. इ. गंजाम प्रां. गंजाम पा. २६ मैल.
कुलाडान	(न.) हि. पू. ब्रम्हदेशांत.
कुलादेन	(न.) हि. पू. आराकान प्रां.नांत.
कुलाघा	(कि.) हि. मु. इ. उ. कोंकणांत जि. यांत आलिबाग मु. थ. येथें समुद्रांत दीपगृह आहे. हें आंध्याचें सं. स. १८३५ त खालसा केलें. ३ मुं. बर्जवळ इ. क्षिणेस आहे. येथें दीपगृह व वेशशाळा आहे. यास कुलाघादांडी म्हणतात.

कुलालपेतल (उवा.प.) अमे. खं. मेक्सिको दे.

कुलुची (श.) हि. बं. इ. ओरीसा प्रां.

कुवलस (शिव.) हि. हिमालयाचे शिखर.

कुवान (न.) यू. खं. रशियांत काळ्या समुद्रास मिळते.

कुवेर्लिगकु (श.) आशि. खं. चिनांत एका प्रांताचें नांव. व शु.

कुशी (न.) हि. हिमालयांतून निघून गंगेस मिळते. इला अ-
रन, घोमा ह्या मिळतात.

कुसुंबें	(गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. धुल्लें ता. हें. स १८७२त पांशरा नदीच्या पुरानें वाहवळें होतें.
कुळगांव	(गां.) हि. मु. इ. ठाणें जि. कल्याण ता.
कृष्णा	(न.) हि. मु. इ. सातारा जि. महाबळेश्वरापा. निघून पूर्वेकडे बंगालच्या उपसागरास मिळते. लां. ८०० मैल. [मीठ फार चांगलें होतें.
कृष्णापट्टण	(बं.) हि. म. इ. नेलोर जि. समुद्रकिनाऱ्यास, वेधें
केकुंडा	(श.) पश्चिम आफ्रिकेंत गिनी प्रां. नैजर नदीवर,
केगांव	(गां.) हि. मु. इ. ठाणें जि. पनवेल ता.
केजरी	(गां.) हि. वाय. प्रां. हुसंगाबाद जि.
केज	(न.) आशि. खं. बलुचिस्थानांत मकरान प्रां.
केज्ज	(श.) आशि. खं. बलुचिस्थानांत.
केडगांव	(गां.) हि. मु. इ. पुणे जि. [उत्तरेस.
केडांगर्चींग	(बं.) आशि. खं. हिंदिमहासागरांतील तावाय बेटाचे
केडाल	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत वेस्टमोर्लेड प्रां.
केत	(न.) आशि. खं. राशिवांत ओवीनदीला मिळते.
केथाला	(गां.) हि. वाय. प्रां. आंध्र प्रां. लखनौ पा. ७० मैल.
केदरगांव	(गां.) हि. बं. इ. मिदनापूर प्रां. [मिळते.
केदारगंगा	(न.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ प्रां. निघून भागीरथीस
केदारनाथ	(गां.) हि. हिमालयावर महादेवाचें स्थान. हें ११ ह. आर फूट उंचीवर आहे.
केदिज	(बं.) यू. खं. स्पेनांत.
केन	(न.) हि. वाय. प्रां. बुंदेल खं. यमुनेस मिळते. २ यू. खं. इंग्लंडांत वेस्टमोर्लेड प्रां.

केनटक्की (श. सं. न.) अमे. खं. युनैटेड स्ट. गुलामांचें सं.

३ या नांवाची नदी ओन नदीस मिळते.

केनिया (प.शि.) आफ्रि. खं. आबिसिनियांत अति उंच शिखा.

केनेट (न.) यू. खं. इंग्लंदांत. [उं. २० हजार फू.

केप कालनी (श.दे.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेंत.

केप कामोरीन (यू.) हि. म. इ. द. टोंक.

केप तौन (श.) आफ्रि. खं. केप कालनीची राजधानी.

केपव्रितन (प्रां.) अमे. खं. कानडाचे राज्यांत.

केपारा (यं.) आशि. खं. द. न्यूझीलंड वेटाचे पश्चिम किनाऱ्यावर.

केपालोनिया (वे.) यू. खं. ग्रीसच्या पश्चिमेस आयोनियन बेट

केवस (अस्त्र.) आफ्रि. खं. बार्बरी सं. उत्तरेस. [समुद्रांत.

केवाग (गां.) हि. पू. प्रां. इरावतीच्या मुखाजवळ.

केम (गां.) हि. सु. इ. सोलापुर जि. करमाळें ता. [१० मैल.

केमगंज (श.) हि. वाय० प्रां. फरकाबाद जि० फतेगढापा.

केम्सफर्ड (श.) यू. खं. इंग्लंदांत इसेक्स प्रां. केमर नदीच्या

केरनार्वन (प्रां.) यू. खं. वेल्सांत. [कांटीं.

केरबली (सं.श.) हि. राजपुतान्यांत.

केरळ (दे.) हि. सु. इ. दक्षिण महाराष्ट्रांत कालीकोट बंद-

रच्या ओंबतालच्या प्रां. चें नांव.

केरा (श.) हि. कच्छ प्रां. प्राचीन शहर. जैन धर्माचे.

प्रसिद्ध. येथें जैन धर्माचीं देवालये आहेत.

केरी (प्रां.) यू. खं. आयर्लंडांत.

केरुलेम (न.) आशि. खं. चिनई तार्तरांत मंगोलियांतून निघून

अमू नदीला मिळते.

केर्त	(सामु.)यू. खं. आशोपचा समु. व काळासमु. छांच्यामध्वे.
केर्नटुल	(पर्व.) यू. खं. आबर्लेड मधील उंच पर्वत.
केळवहें	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिवगंगा नदीचे कांठी.
केळवारो	(श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.
केशरीयाजी	(गां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत जैनांचें मुख्य ठिकाण.
केशो(ताकीन)	(श.) आशि. खं. चिनांत सांगकोई नदीवर.
केसरीया	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत करामानिआ प्रां०
केळघर	(गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. जांबळी ता.
केळवद	(गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. [नदीचे कांठी.
केळशी	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. केळशी
केळवें	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. माहिम ता.
केळापूर	(श.) हि. बऱ्हाड प्रां. बणी जि. ता० [शाचें नांव.
केकेय	(दे.) आशि. खं. हिंदुस्तानच्या वायव्येस काबुल दे-
केयू	(श.) आशि. खं. चीनच्या राज्यांत मजुरियाचे पूर्वेस व्यापाराचे शहर. [चेवळा नदीवर.
केत्री	(गां.) हि. शिघाचे राज्यांत आमा पा. १८ मैल.
कैनलून	(पर्व.) आशि. खं. चिनई तार्तरींत कादिमर सं. उत्तरेस.
कैफांग	(श.) आशि. खं. चिनांत बांगसीक्यांग नदीचे कांठी.
कैमूर	(डों.) हि. मुं. इ. चे उत्तर हद्दीवर रेवा सं. विंधाद्रि पर्वताचा कांडा मध्य प्रां. जबलपूर जि.
कैलान	(श.) हि. बाय. प्रां. मिरतपा. ५३ मैल.
कैलास	(शिख.) हि. हिमालयाचे शिखर.
कोआंजा	(न.) आफ्रि. खं. अतलांतिक महासा. मिळते
कोआडा	(न.) हि. बाय. प्रां. रोहिलखंडांत.

- कोई (न.) आशि. सं. तुर्कस्तानांत. इचे कांठां आलेपो शहर.
- कोईमनूर (मां.श.) हिं. म. इ. सालेमच्या नैर्ऋत्येच जि.
- कोईयांगड (श.) आ. खं. चिनांत युनान मां. [मिळते.
- कोईल (न.) हिं. बं. इ. छोटानागपूर मां. निघून सोन नदीस
- कोईली (श.) हिं. बं. इ. तिरहूत मां. दर्भगा पा. २३ मैल.
- कोईब्रा (श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.
- कोएल (श.) हिं. वाय. मां. अलिगड जि. अलिगडाहून ५ मै.
- कोकजाई (डो.) हिं. मुं. इ. नगर जि. पिसोर गांवाजवळ.
- कोकमठाण (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता.
- कोकरूड (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. शिरोळ पेट्यांत.
- कोकानाड (बं.) हिं. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर गोदावरीचे कांठी.
- कोकिसरें (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. बावडा जहागिरांत.
- कोकिंबो (श.) अमे. खं. चिलीदेशांत.
- कोकोनादा (श.) हिं. म. इ. उत्तर सरकारस मां.
- कोकोनूर (सरो.) आशि. सं. चिनई तार्नरींत. याचा परीघ २०० कोस
असून त्यास भरती ओहोटी येते.
- कोची (बं.) हिं. म. इ. मलबार कि.
- कोचीन (सं.श.) हिं. म. इ. मलबार मां. नावणकोरच्या उत्त.
- कोचीनचीन (दे.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपकल्पांत.
- कोटकमालिया (गां.) हिं. पं. इ. रावी नदीच्या तीरापा. ६-७ मैल.
- कोटगड (सं.) हिं. पं. इ. सनळजनदीवर.
- कोटरो (ग.) हिं. मुं. इ. सिध मां. कराची जि. ता.
- कोटा (श.सं.) हिं. राज. खंबळा नदीचे कांठी.
- कोटिया (सं.श.) हिं. बं. इ. छोटानागपूर मां.

कोव्याळ	(गां.) हिं. मुं. इ. सातार जि. औंठ सं.
कोट्टे	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. हें शिरक्यांचें गांव.
कोडुरें	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. गोदावरीचे कांठीं. जाहागीर. येथें चिंचांचीं झाडें फार.
कोड	(श.) हिं. मुं. इ. द. म. धारवाड जि. ता.
कोडपुतळी	(गां.) हिं. राज. जयपूर सं.
कोडलीपेटा	(श.) हिं. म. इ. म्हैमूर गां. सेरिगम पा. ६० मैल.
कोडीकोडा	(श.) हिं. म. इ. बहारी जि.
	[हून ५२ मैल.
कोडापिह्ली(डों.कि.)	हिं. म. इ. मच्छलीपट्टण जि. मच्छलीपट्टणा-
कोडा	(डों.) हिं. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. शहापुराजवळ.
कोडीनार	(श.) हिं. मुं. इ. गायकवाड सं. [राचें शहर.
कोडोली	(श.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळ पेठ्यांत व्यापा-
कोतवडें	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. ता.
कोतळ	(गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. अकोलें ता.
कोतापाकसी	(उवा.प.) द. अमे. खं. इकोदोर देशांत. [चालतो.
कोतूळ	(श.) हिं. मुं. इ. नगर जि. येथें तांदुळांचा व्यापार
कोत्री	(श.) हिं. मुं. इ. सिंधमां. सिंधुनदाचे कांठीं.
कोधरा	(श.) हिं. मुं. इ. कच्छमां.
कोदियाक	(वे.) अमे. खं. रशियन अमे. दक्षिणेस.
कोनिंग्सबर्ग	(श.) यू. खं. जर्मनींत. [मिळतो.
कोनीन	(न.) हिं. बं. इ. ब्रह्मपुत्रनदाचा फांटा भागीरथीस
कोने	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. वाडें ता.
कोनेतिकत	(न.) अमे. खं. युनैतेदस्तेत्समन्चे.

- कोन्ये (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत कारोमानिया प्रां.
 कोनोशी (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. भिंगारजवळ.
 कोपरगांव (श.) हिं. मुं. इ. नगर जि. ता. गोदावरीचे कांठी.
 येथें रघुनाथराव पेशवे इ. स. १७८४ त मृत्यु
 पावले; येथें मोठालीं देवाळयें आहेत.
 कोपरली (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरवार ता. तापीच्या
 कांठी. जाहागीर.
 कोपरवली (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. कर्जत ता. खालापूरपेठ्यांत.
 कोपेनहेगेन (श.) यू. खं. देन्मार्क दे. रा. श. श्लिंदांद्बेटांत.
 कोबाकामन (श.) हिं. म. इ. त्रिचनापल्ली जि.
 कोबी (श.) आफ्रि० खं. दारफर प्रां.
 कोबिआ (श.) द. अमे. खं. चिलीदेशांत.
 कोमल्हा (न.) हिं. वाय. प्रां. गरवाल खं. यमुनानदीस मिळते.
 कोमायागवे (श.) द. अमे. खं. हंदुरासबी राजधानी.
 कोमारियाल्वा (श.) हिं. म. इ. कडापा जि. [धील जोंगरी सं.
 कोम्हारसीन (सं.) हिं. पं. इ. सतलज व यमुना आ नद्यांम.
 कोमा (सरो.) यू. खं. इटाली देशांत.
 कोमोरो (बे.) आफ्रि. खं. च्या पूर्वेस.
 कोयना (न.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. महाबळेश्वरापा. निघून
 कन्ह्याळजवळ कृष्णेस मिळते.
 कोयांबी (पर्व.) द. अमे. खं. इकेदोर देशांत.
 कोरडगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता.
 कोरमाबाद (ग.) आशि. खं. इराणांत.
 कोरल (रा.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. गावकवाडचे रा

कोरला	(न.गां.) हिं. सु. इ. ठाणे जि.
कोन्हाळें	(गां.) हिं. सु. इ. नगर जि. कोपरगांव ता.
कोरिअळ	(गां.) हिं. वाय. प्रां. जवळपूर पा. २९ मैल.
कोरिया	(झी.अखा.) आशि. ख. चिनई तार्तरीच्या पूर्वेस.
कोरुना	(बं.) यू. खं. स्पेन देशांत.
कोरेगांव	(श.) हिं. सु. इ. सातार जि. भीमेश्या कांठीं. इं. व पेश. इ. स. १८१८ ल.
कोरंग	(वे.) हिं. च्या पूर्वेस आराकानचे किनाऱ्यावर.
कोरिंगा	(गां.) हिं. म. इ. राजमहेंद्रि जि. गोदावरीचे कांठीं. उत्तर सरकारस प्रां.
कोर्दागरी	(श.) हिं. म. इ. बंगलोरहून १७ मैल.
कोर्टोलम	(श.) हिं. म. इ. तिनवेल्ली जि.
कोटी	(गां.) हिं. सु. इ. सोलापुर जि. करमाळे ता.
कोर्णा	(श.) आशि. ख. तुर्कस्तानांत तैम्रीस व युफ्रातीस न०
कोर्ना	(पर्व.) यू. खं. इतालीच्या पूर्वेस. [घांचे संगमावर.
कोळें	(गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
कोर्सीका	(वे.) यू. खं. फ्रान्स दे. दक्षिणेस.
कोलंगंगा	(श.) हिं. बं. इ. भागलपूर जि. गंगा नदीवर.
कोलंग्यूईफ	(वे.) यू. खं. आर्तिक महासागरांत बेट.
कोलम	(न.) हिं. सुं. इ. गुजराथेत सुरत जि. उत्तरेस.
कोलर	(श.) हिं. म. इ. कैसूर सं. बंगलोर पा. ४० मैल.
कोलस्तर्वथ	(गां.) यू. खं. इंग्लंडांत लिंकनशायर प्रा.
कोलाचुल्ल	(गां.ब.) हिं. म. इ. शबणकोर सं. समुद्रकिनाऱ्यास. त्रिवेंद्रन पा. ३० मैल.

- कोलानल्ली (गां.) हि. म. इ. कोईमतूर प्रां.
- कोलाबेरा (गां.) हि. मध्य प्रां. संबळपूर जि. [मैल.
- कोलिआपोली(श.) हि. यं. इ. पुरालिया प्रां. मिदनापुरापा. ५६
- कोलिमा (न.) आशि. खं. रशियांत स्तानोवाय डों. निघून आर्तिक
महासा. मिळते. [क्षिणेत.
- कोलुर (सं.श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याशी सतलजनदीचे द-
- कोलेर (सरो.) हि. म. इ. उत्तर सरकारस प्रां. लां. ४० व
हंदी १२ मैल.
- कोलेरून (न.) हि. म. इ. त्रिचनापल्ली जि. निघून बंगा-
लच्या उपसागरास मिळते.
- कोलेहन (सं. श.) हि. बं. इ. हदीवर सिंगभून प्रां.
- कोलोक (श.) यू. ख. जर्मनींत.
- कोलोत (श.) यू. खं. प्रशियांत.
- कोलोनिया (श.) अमे. ख. द. अमे. युराग्वे देशांत.
- कोलोवेंग (श.) द. आफ्रिकेंत बेसुआना लोकांचे शहर.
- कोलोरादो (न.) अमे. खं. युनायतेदस्तेत्समधून निघून कालिफो.
निंबाचे अस्त्रातास मिळते.
- कोलंब्रिया(दे.प्रां.न.) द. अमे. खं. देश. कानडाचे राज्यांत प्रांत.
व म्यंतत्र सं. नदी लां. ७५० मैल.
- कोलंबो (श.) आशि. खं. हि. द. सिलोन बेटाची राजधानी.
- कोल्हार (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. प्रवरेच्या कांठां.
- कोल्हापूर (श.सं.) हि. मुं. इ. चे द. सं. येथील राज्य ता-
राबाईने स. १७१२ त स्थापिले. हे शिवाजी
राजाचे वंशाचे आहे. देवीचे मोठे स्थान आहे.

- काविलपट्टी (श.) हि. म. इ. तिनिवेह्नी जि.
 कोस (बे.) आशि. खं. तुर्कस्तानचे पश्चिमेस भूमध्य समुद्रांत.
 कोसिला (न.) हि. बाय. प्रां. रोहिलखं. रामपूर सं. रामपूरचे
 जवळ. [मिळते.
 कोसी (न.) हि. बं. इ. छोटानागपूर प्रां. निघून हुगळीस
 कोसुंबगांव (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
 कोस्तक्यासल (भू.) आशि. खं. वरच्या गिर्नांत.
 कोहारी (न.) हि. सिंध्याचे राज्यांतून निघून सिंधुनदास मि-
 ळते. ला. १८५ मैल.
 कोहिक (न.) आशि. खं. तार्तरींत अगून इचे कांठीं बुखारा,
 समकंद हीं शहरे आहेत.
 कोहिबाबा (पर्व.) आशि. खं. आफगणिस्तान दे.
 कोहिस्तान (श.) हि. मुं. इ. सिंधप्रां.
 कोहिल्ल (गां.) हि. मु. इ. ठाणें जि. कर्जत ता.
 कोळगांव (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. श्रीगोंदे ता.
 कोळथरें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
 कोळवण (प्रां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. तालुका. मुख्य गांव शहापूर.
 कोळशेत (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. साष्टी ता.
 कोळें (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. कऱ्हाड ता.
 कोळेदें (गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. नंदुरबार ता.
 कोठें (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता.
 कोमा (न.) यू. ख. रशियांत काम्पिअन समुद्रास मिळते.
 कौमाला (श.) हि. राज. डोसापा. ५४ मैल.
 कौविन्स्क्यू (शरो.) यू. खं. रशियांत.

कौशिकी	(न.) हि. बं. इ. भागीरथीला मिलते.
कंक	(श.) हि. वाय. प्रां. अलिगड जि.
कंककोट	(श.) हि. पं. इ. शेलम नदीवर.
कंकजारा	(श.) हि. बं. इ. गोलपाडा प्रां. ब्रह्मपुत्रनदीवर.
कंकन्हल्ली	(श.) हि. म. इ. खैमूर सं. श्रीरंगपट्टण पा. ४८ मैल.
कंकरोळी	(श.) हि. राज. निमच पा. ७९ मैल.
कंकारो	(श.) आशि. ख. तुर्क. तातांत आनातोली प्रां.
कंगन	(श.) हि. काश्मिर मं. जम्पा. १०६ मैल. [मैल.
कंगला	(श.) हि. नेपाल स. कुशी नदीवर. खाटमांडू पा. ७६
कंचकचर्ला	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण जि.
कंचिनगंगा	(शि.) हि. सिक्कीमांत हिमालयाचें. उंची २८१५६ फूट.
कंतान	(बं.न.) आशि. खं. चीन देशांत.
कंतालवरी	(गां.) हि. भूतान म.
कंथकोट	(श.) हि. मु. इ. गुज. प्रां. कच्छ सं. येथे जैन ध. मूर्तींची देवालये आहेत.
कंदकटी	(श.) हि. बं. इ. रामपूर ता.
कंदरपीदुर्ग	(श.कि.) हि. म. इ. बल्लारी जि. बल्लारी पा. ५२ मैल.
कंदलघांटी	(घां.) हि. वाय. प्रां. गरवाल जि. भागीरथीचे कांठचा रस्ता.
कंदला	(श.) हि. वाय. प्रां. मुजफ्फरनगर जि. [विणतांत.
कंदेली	(श.) हि. मध्य प्रां. नरसिंगपुर जि. येथे कोराचें कापड
कंद्रा	(श.) हि. बं. इ. बरद्वान जि. हृदजी व भागीरथी यांचे
कंदीखेडें	(श.) हि. म. इ. खैमूर सं. [संगमावर.
कंद्रीवाल	(घां.) हि. हिमालय पर्वतांत.

- कंबम (गां.) हि. म. इ. मदुरा जि.
- कंबरलंद (प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत पश्चिमेकडील.
- कंबाकोनम (श.) हि. म. इ. तंजावर जि. तंजावर पा. २० मैल.
- कंबेघरी (गां.) हि. म. इ. नेलोर जि. नेलोरपा. ३५ मैल.
- कंबेरा (बे.) यू. खं. ग्रीस दे. मोरियाचे द. किनाऱ्यास.
- कांकाज (सं.श) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. पालनपूर सं. [स्नाज.
- कांगरा (श.) यू. खं. अरबस्तानमध्ये गालवेजवळ, येथे चुनखडीची
- कांगारु (बे.) आशि. खं. पू. पासिफिक महासागरांत द. आग्ने-
लियांत सेतविन्सेन्च्या अखाताजवळ.
- कांगो (न.) आफ्रि. खं. खालच्या गिनींत.
- कांगोसिमा (बं.) आशि. खं. जपान दे. क्युसु बेटांत.
- कांपा (कि.) हि. पं. इ. उ. पहाडांत सतलज नदीचे द. येथे
चित्रे उत्तम काढितान.
- कांचिवरम (श.) हि. म. इ. उत्तर अर्काट जि.
- कांजेगो (श.) आफ्रि. खं. कांजेगो नदीचे काठी.
- कांटरबरी (श.) यू. खं. इंग्लंडांत केट प्रां. स्टोर नदीचे काठी.
- कांटवली (गां.) हि. मुं. इ. राजागिरी जि. संगमेश्वर ता.
- कांडीया (बे.) यू. खं. ग्रीस दे. आग्नेयीस व आशिवा मैनरचे
- कांतीन (नू.) आफ्रि. खं. बारबरी सं. [पश्चिमेस.
- कांदलास्का(अस्का.) यू. खं. रशियाचे उत्तरेस.
- कांदी (श.) हि. द. सिलोन बेटांत महावली गंगेचे काठी २
वाय. प्रां. कानपुर जि.
- कांबीर (खाडी.) हि. पू. ब्रम्हदेशांत.
- कांबोज (दे.न.) आशि. खं. हि. पूर्वेस पूर्वेकडील द्वीपकल्पांत,
चिनई समुद्रास मिळते.

किंकिताओ (श.) आशि. ख चिनई तार्तरींत कोरिया द्वीपक-
किंगखान (पर्व) आशि ख चिनई तार्तरींत [त्याची राज.
किंगस्टन (श.) यू. ख इग्लंदात सरे प्रा तेम्स नदीचे काठी-
२ जमेका बेटान शहर

किंगस्तौन (ब) यू. खं. आयर्लंद मध्ये,
कितरपुर (श.) हि. प इ बियास नदीचे काठी
कुंम्रा (सरा) हि. वाय प्रा. गोरखपुर जि. हे १३ फूट खोल
असून यात सुसरी पु.

कुंच (श.) हि. वाय प्रा. कालपी पा. ४२ मैल.
कुंजनेत्स्क (गा.) भाशि. ख. रशियात तोम नदीचे काठीं.
कुंड (गा.) हि. वाय प्रा. गरवाल जि. यमुना नदीवर.
कुंडळ (गा.) हि. मु. इ. सातार जि. औंद स. [रते.
कुंडलपुर (श.) हि. मध्य प्रा. दमोह जि. येथे मोठी बाग म.
कुंडला (गा.) हि. मु. इ. गुज. प्रा. काठेवाडात नाला नदीवर.
कुंडली (गा.) हि. मु. इ. राजागिरी जि. चिपळूण ता.
कुंडादम (गा.) हि. म. इ. कोईमतूर जि. कोईमतूर पा. १३
कुंहापुर (प्रा.श.) हि. म. इ. उत्तर कानडा प्रा. [मैल.
कुंडी (गं.पा.) हि. मु. इ. राजागिरी जि. सगमेश्वर ता.
कुंतकी (न.) हि. माळव्यात इंदुराजबळून वाहते. [नांव.
कुंतल (दे.) हि. म. इ. निजामचे रा. बेदर प्रांताचे पूर्वीचे
कुंदेवाडी (गा.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता.
कुंबकोट (स.श.) हि. राज. डोगरी जमिंदारीपैकी
कुंबारी (श.) हि. म. इ. निजामचे रा.
कुंबाला (श.) हि. म. इ. द. कानडा प्रा.

कुंभकोण (श.) हि. ग. इ. कर्नाटक प्रां. येथें प्रति १२ वर्षांनीं गंगा येते. मोठमोठीं देवळें आहेत.

कुंभर (गां.) हि. राज. भरत पा. ११ मैल.

कुंभारगांव (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. पाटण ता.

कुंभारली (गां. घाट.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.

कुंभेज (गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. माटें ता. सीनेच्या कां.

कुंभेरी (गां.) हि. म. इ. निजामचे रा.

कुंभोज (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापुर सं. वडगांव ता.

केंड (प्रां.) यू. ख. इंग्लंडांत दक्षिणेकडील.

केंदरकुस (पर्व.) राशि. ख. इराणांत.

केंदूर (गां. प्रां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर (बोडनदी) ता.

केंत्रीज (श.) यू. ख. इंग्लंडांत विद्यालवाकरितां प्रसिद्ध.

कोंकण (प्रां.) हि. मुं. इ. सम्राट्पर्वताचे पश्चिमेकडील भाग यांत मुंबई, ठाणें, कुलाबा व रत्नागिरी हे जि. आहेत.

कोंकणगांव (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. कादवेचे कां.

कोंकणठाण (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता. गोदावरीचे कांठी.

कोंकर (गां.) हि. मध्य प्रां. महानदीचे कांठी. जहागीर.

कोंग (पर्व.) आफ्रि. ख. वरच्या गिनीच्या उत्तरेस.

कोंगनोळी (गां.) हि. मुं. इ. द. महाराष्ट्र दे. बेळगांव जि.

कोंचरें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. बेगुलें ता.

कोंडणपुर (गां.) हि. मुं. पुणे जि. हवेली ता. येथें देवीचें स्थान.

कोंढाणें (कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुणवापा. १५ मैल आस सिंहगड द्वाणतात.

कोंताई (श.) हि. बं. इ. हुगळी जि.

कौद्रापिस्ती (श.) हि. मध्य प्रां. दस्तर सं. पा. ६७ मैल.
कौडण्यपूर (गां.) हि. बन्हाड प्रां. उमरावती जि. येथें मोठी
यात्रा भरते.

कौदार (श.) हि. बं. इ. चे हद्दीवर ओरीसा प्रां.
क्यांगचूफ (श.) आशि. ख. चीन देशांत.
क्यांतबेरी (श.) यू. खं. इंग्लंडांत. धर्माधिकारी राहण्याची जागा.
क्यांत्रिक (श.) यू. खं. बेलजम दे. गालीचे व तागाचीं वखें चां-
क्रांगसी (मां.) आशि. खं. चीन दे. [गलीं होतात.
क्रितचफस्काजा (पर्व.) आशि. खं. रशियांत कामश्वाटका द्वीपक.
क्यागनान (मां.) आशि. खं. चीन दे. यास नानकीन प्रां. ह्मण,
क्याटामार्का (श.) अमे. मं. द. अमे. लापलाटा दे.
क्यादरइद्दीस (पर्व.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये.
क्यानींग (न.) आशि. खं. यू. पासि. म. सागरांत आग्ने-
लियाबेटांत पासि. म. सागरास मिळते.

क्याम्परडाऊन (गां.) यू. खं. हार्लंद दे. उत्तरेस.
क्याले (बं.) यू. खं. फ्रान्स दे.
क्युयचारसा (बं.) अमे. मं. द. अमे. इकेदोर दे.
क्युराईल (बे.) आशि. खं. पूर्वस पासि. म. सागरांत.
क्युवा (बे.) अमे. खं. द. अमे. लगत्याचे बेटांत वेल्सइंदिज पै.
क्योकफ्यु (श.) हि. पूर्वस भाराकान प्रां. रामरीबेटाची मु. रा.
क्रा (सं.भू.) आशि. खं. मलाया व सयाम मध्ये.
क्राकाव (श.) यू. खं. पोलंड दे. प्राचीन राज.
क्राको (श.) यू. खं. पोलंड दे. विस्तुळा न. कांठी.
क्रावतोंग (मां.) आशि. खं. चीन दे.

क्रालोइयर्क (श.) आशि. खं. रशियांत एनिसिस्क मां. ची रा. घा.
एनिसि नदीचे कांठी.

किमिया (झी.क.) यू. खं. रशियाचे दक्षिणेस.

कुक्स (भू.) यू. खं. स्पेनच्या पूर्वेस. [असते.]

क्रोन्स्ताद (श.) यू. खं. रशियांत तटवंदीचे शहर येथे आरमार

क्रोल (न.) यू. खं. इंग्लंडांत लंकेशयरमध्ये.

क्रोसनोयास्के (श.) आशि. खं. रशियांत येनिसि नदीवर.

क्राईद (न.) यू. खं. स्कातलंडांत उत्तर खाडीस मिळणारी नदी.
२ यानावाची खाडी.

क्रानवित्स्य (न.) आफ्रि. खं. आतलानिक महासागरास मिळणारी.

क्राल (न.) यू. खं. नॉर्वेन वेनर सरोवरास मिळते.

क्रारा (वे.) आशि. खं. ब्रम्हदे. मर्गुइ द्वीपकल्पाजवळ.

क्रारेन्स (न.) आबोलियांत पासिफिक महासागरास मिळणारी.

क्रिअर (भू.) यू. खं. अयर्लंडच्या दक्षिणेस.

क्रेरालिआ (श.) हिं. व. इ. वंकरा पा. ३६ मैल.

क्रोझपेट (श.) हिं. म. इ. म्हैमूर सं. बगलोराहून ३३ मैल.

क्रितो (श.) अमे. खं. इक्वेदोर देशांत.

क्रिनहोन (व.) हिं. पूर्वेस अनामचे राज्यांत.

क्रिन्सतोन (व.) यू. खं. आयर्लंडांत.

क्रिन्सलान्द (मां.) आबोलिया बेटाच्या एका भागाचे नाव.

क्रिबेक (श.न.) अमे. खं. कानडाचे राज्यांत.

क्रिलीमेन (श.वं.) आफ्रि. खं. पूर्व किनाऱ्यावर. [राजधानी.]

केटा (श.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांत मलायाची

केता (श.) आशि. खं. आफ्रिगणिस्तानांत.

ख.

- खटाव** (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. ता.
खडकमालेगांव (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नांदगांव ता.
खडकवांसले (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. येथे मोठा तलाव बांधिला असून त्याचे पाणी पुण्यांत आणिले आहे. [कांठीं.]
- खडकाळें** (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मावळ ता. इंद्रायणीचे
खडकी (गा.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. इंद्रायणी नदीचे कांठीं. येथे मोठी छावणी आहे. इ. स. १८१८त पेश. इ. झांची लढाई.
- खडकेरावण** (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि.
खडपकवडे (वे.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूणच्या खाडीत.
खतलवाडा (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. डाहण ता.
खत्री (गां.) हि. राज. शेरावर्ती स. जयपूर पा. ७५ मैल.
खर (न.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. सीमा नदीला मिळते.
- खरमुंडा** (गां.) हि. मध्य प्रा. सबळपूर जि.
खरवठी (गा.) हि. मु. इ. ठाणे जि. शहापूर मा.
खरौंद (गा.) हि. मध्य प्रा. विलासपूर जि.
खर्डी (गा.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. शहापूर ता.
खर्डे (गा.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. निजाम व पेशवे झांची इ. स. १७९५ त लढाई.
खर्सेन (श.) यु. म्. रशियात प्रात व शहर दीर्नायर नदीचे कांठी येथे हवर्द साहेब मृत्यु पावला.

- खलकादेवी** (श.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन जि. अम्काट पा. ११
मेल. काली नदीवर.
- खल्यानपुर** (श.) हिं. वाय. प्रां. फत्तेगडाहून १५ मैल.
- खवासा** (गां.) हिं. मध्य प्रां. सिवनी जि.
- खाकुरडी** (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता. येथें क-
मांद जातीचे तांदूळ उत्तम होतात.
- खाणापुर** (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.
- खातगांव** (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरबार ता.
- खातगुण** (गां.) हिं. मुं. इ. सातार जि. वेरळा नदीचे कांठी.
- खातमांडु** (श.) हिं. नेपाळ दे. राजधानी. गुराचे लोक राहतान.
येथें चित्रे उत्तम काढितात.
- खार्तावली** (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.
- खानदेश** (प्रां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. उत्तरेस या नावाचा जि.
बान थुळे मुख्य शहर.
- खानपूर** (ज.) हिं. प. इ. अटक पा. पूर्वेस ४१ मैल. व
गाझीपुरा पा. १२ मैल व या नांवाचा षाट.
- खानबंला** (गा.) हिं. पं. इ. भावलपूर सं.
- खानसी** (श.) यू. ख. इंग्लंडांत वेल्स प्रां.
- खानापूर** (श.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. विटे ता. २ कोल्हापूर
स. भूदरगड पेठ्यांत गांव.
- खानीवली** (गां.) हिं. मु. इ. ठाणे जि. भिंबडी ता.
- खानेवाला** (ज.) हिं. पं. इ. बारीदुआबांत मुलतान पा. २८ मै.
- खापा** (श.) हिं. मध्य प्रा. नागपूर जि.
- खापालु(खोपालु)** (कि.) हिं. काश्मिर स. सिंधुनदावर.

- खामगांव** (श.) हि. वन्हाड प्रां. अकोला जि. ता. येथें कापसाचा मोठा व्यापार चालतो. नारींगांचे मोठमोठे बाग
- खामला** (शिख.) हि. मध्य प्रां. सातपुड्याचें उंच शिखर. [आहेत.
- खामील** (श.) आशि. खं. चिनई तार्तरीन. [मार्ग.
- खायबरपास** (घा.रम्ना) हिंदुस्थानांतून आफगाणिस्तानांत जाण्याचा
- खाराघोडा** (बं.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. अमदाबाद जि. पात्री गांवाजवळ. येथें मिटाचा मोठा व्यापार चालतो.
- खाराहोंगर** (डों.) हि. पं. इ. येथें खाणीचें मीठ सांपडतें.
- खारी** (न.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. अमदाबाद जि.
- खारेपाटण** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
- खार्नुम** (श.) आफ्रि. खं. न्यूबिया प्रां.
- खालचागिनी(दे.)** आफ्रि. खंडांतील देशाचे नांव.
- खालापूर** (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. कर्जत ता. पेठा.
- खावटकीचाघांट** (घा.) हि. मुं. इ. सातारा जि.
- खाश्या** (डों.) हि. पूर्वेस आसामांत.
- खासगंज** (गां.) हिं. वाय. प्रां. अलिगडापा. ३८ मैल. काली-नदीवर.
- खी** (श.) हि. पं. इ. सरहिंद जि. फेरोजपुराहून ५ मैल.
- खिजंद** (श.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तरीन अमुदारीया नदीचे कां.
- खिडकी** (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. दौलताबादेजवळ. यास औरंगाबाद म्हणतात.
- खिमलासा** (गां.) हि. मध्य प्रां. सागर जि.
- खिरका** (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीपा. १४ मैल.
- खिरगड** (गां.) हि. वाय. प्रां. आम्बापा. २३ मैल.

खिरडी	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. दोरानदी गोदावरीस मिळते तेथें आहे. २ खानदेश जि. सावदेन ता. जहागीर.
खिरपूर	(श.) हि. सिंधमां. सिंधुनदीपा. १५ मैल कुडन नदी-वर. २ भावलपूर सं. घारा नदीचे कांठी. १ वाय-मा. बरेलीपा. ३० मैल.
खिराबाद	(श.) हि. औध प्रां. सेतापूर पा. ५ मैल.
खिरीगढ	(श.) हि. औध प्रां. घोघ्रा नदीचे कांठी.
खिलपटी	(गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. पेटोरागडाहून १५ मैल व चंपावतीपा. ७ मैल.
खिलात	(श.) आशि. खं. बन्धुचिस्तानची रा. गंदवा नदीचे कांठी.
खिया	(श.) आशि. खं. पश्चिम तार्तरीत.
खिल्गुगान	(पर्य.) आशि. खं. आलनाई पर्वताचे पूर्वेस.
खुजिस्तान	(प्रां.) आशि. खं. इराणांत. [णपुर पा. ५० मैल.
खुडा	(श.) हि. पं. इ. सराहेदमध्ये आंबाला प्रां. सहार-
खुरखुरा	(श.) हि. वाय. प्रां. रोहटक प्रां. हासीपा. २९ मैल.
खुरजा	(श.) हि. वाय. प्रां. बुलंदशहर प्रां. मिरत पा. ५४ मै.
खुरडा(खुरडागढ)	(श.) हि. बं. इ. पुरी प्रां. ओरिसाची पूर्वाची राजधानी.
खुरतापूर	(श.) हि. औध प्रां. घोघ्रा नदीपा. ३ मैल. [नदी.
खुनी	(न.) हि. बन्हाड प्रां. बणी जि. पाईनगंगेस मिळणारी
खुरासान	(प्रां.) आशि. खं. इराणांत.
खुरेंच्या	(श.) हि. राज. जोधपूर पं. ३८ मैल.
खर्दबुखारा	(प्रां.) आशि. खं. चिनई तार्तरीचा विभाग.

खुलेलंगज	(गां.) हि. वाय. प्रां. भलिगड जि. आध्यापा. १० मैल.
खुशालपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. बिजनूर जि. मुरादाबादेपा. ५० मै.
खेड	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कर्जत ता. भिमेच्या कांठी. ३ पुणे जि. ता. ३ रत्नागिरी जि. ता. ४ खानदे- शांत चाळीसगांव व धुळे तालुक्यांत.
खेडगांव	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेशांत चाळीसगांव ता. जहागीर.
खेडबुद्रुक	(गां.) हि. मु. इ. सातारा जि. खंडाळा पेठ्यांत.
खेडशी	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
खेडा	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. शेदी व वायक ह्या नद्यांचे संगमावर किहडा. जि. व ता. हस्तीदती बुडे होतात.
खेमपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबादेहून १५ मैल.
खेमंडी	(श.) हि. राज. जोधपूर सं.
खेर	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि.
खेरवाडी	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता.
खेरसीआंग	(श.) हि. वं. इ. दारजलिंग पा. १२ मैल.
खेरी	(श.) हि. अयोध्या प्रां. जि.
खेलचीपूर	(श.) हि. माळव्यांत ग्वालेर (शिंद्याचे) सं.
खैबरघाट	(वां.) आशि. सं. आफगाणिस्थानांतून हिंदुस्थानांत ये.
खैरपूर	(सं. श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. [अथावा मारं.
खैरागड	(सं. श.) हि. मध्यप्रां. रायपूर जि.
खैराबाद	(गां.) हि. पं. इ. अटक शहराजवळ सिंधूनदाचे कांठी. २ अयोध्या प्रां. शहर.
खोआपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर जि. काटवी पा. १४ मैल.
खोकरमोडी	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता.

खोवंद	(श.) आशि खं. पश्चिम तार्तरित
खोकान	(श.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तरित जिहून नदीचे कांठी
खोजाफूल	(गां.) हिं. वाय. प्रां. कानपूर जि. इटावा पा. ३५ मैल.
खोडागंज	(श.) हिं. वाय प्रां. फरकाबाद जि. काली नदीचे कांठी. फत्तेगडाहून १३ मैल.
खोडाबाद	(श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. हैदराबादेहून ३० मैल. हें धरणीकपानें मोडलेलें शहर.
खोडाळें	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. शहापूर ता.
खोतान	(श.) आशि. खं. तार्तरित. सरदारिया नदीवर.
खोपडी	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता.
खोपवली	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. कर्जत ता. खालापूर पेठ्यांत खंडाळें घांटाचे पायथ्याशीं गांव.
खोपा	(गां.) हिं. वाय. प्रां. अलाहाबादपा. २२ मैल.
खोपी	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
खोप्रा	(न.) हि. मध्य प्रां. नर्मदा जि. निघून सोनार न- दीस मिळते. [वाकूचा प्रदेश.
खोरासान	(घां.) हिं. मुं. इ. सिंधप्रां. २ आशि. खं. इराणांत
खोरीचीखाडी(खा.)	हिं. मुं. इ. सिंध व कच्छ ह्यांच्या सरहद्दीवर.
खोलाखोट (कोट)	(श.) हिं. वाय प्रां. कानपूर जि. चेपावत पाट.
खोलापूर	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. उमरावती जि. [मैल.
खोसालगड	(गां.) हि. राज. बासवाळ्यापा. २२ मैल.
खंडाळें	(गां.) हिं. मुं. इ. पुणें जि. मावळ ता. खंडाळें घां. टाच्या माथ्यावर. हवा उत्तम. २ वा नांवाचा घांट २००० फू. उंच.

खंवायत(सं.श.अस्ता.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. मुसलमानी सं.

खांडवा (श.) हिं. मध्य प्रां. नेमाड जि. ता.

खांडस (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. कर्जत ता.

खांदेरी (कि.) हिं. मुं. इ. समुद्रकिनाऱ्यास कुलाबा जि. ता.

थळाजवळ. येथें दीपगृह आहे.

खेंगणपूर (श.) हिं. पं. इ. बारीदुआबांत बिआसनदीपा. ९ मै.

खिस्तीयन्सहाब (श.) अमे. खं. मीनलांद देशांत.

खिस्तीयाना (श.) यू. खं. नार्वेची राजधानी.

ग

गगनबावडा (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं.

गगवतगड (गां. कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.

गजापूर (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. विशाळगड सं.

गजेंद्रगड (श.कि.) हिं. मुं. इ. द. म. देशांत धारवाड जि. ता.

गटस्टाट (श.) यू. खं. प्रशियांत आली नदीवर.

गडइंग्लज (श.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. ता.

गडक(गदक) (श.) हिं. मुं. इ. द. म. दे. धारवाड जि. ता.

गडग (न.) हिं. वऱ्हाड प्रां. एलचिपूर जि. निघून तापीस मि.

गडचिरोली (श.) हिं. मध्य प्रां. चांदा जि.

गडबोरी (गां.) हिं. मध्य प्रां. चांदा जि.

गदा (गां.) हिं. मध्य प्रां. नर्मदा नदीचे काठी जबलपूर जि.

गढाक्रोटा (गां.) हिं. मध्य प्रां. सागर जि. येथें गळ पु. होतो.

गणदेवी (श.प्रां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रा. सुरत जि. गायकवाड सं.

गणपतीपुळें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.

गणेगांव (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. भीमेच्या काठी.

गणेशखिड (गां.डों.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. गणपतीचें स्थान. २ पुण्याजवळ गवरनरचें ठिकाण.

गणेशगांव (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. माळशिरस ता. नि-
रेच्या कांठी. [नदीवर.

गणेशपूर (श.) हि. धाय. प्रां. गोरखपुराहून ३८ मैल, कोयानी

गणेशबुल (गां.) हि. कादिमर सं. पवित्र यात्रेचें ठिकाण येथें
गणपतीचें स्थान.

गमीशखान (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.

गया (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. जि. हिंदुकोकांच्या यात्रेचें
ठिकाण. फल्गू नदीवर. येथें मडक्यांवर नकशीचें
काम करितात. ७ मैलांवरबुद्धगया आहे.

गरवाल (सं.) हि. वाय. प्रां. हिमालयाचे पायथ्याजवळील जि.

गरासपूर (श.) हि. माळव्यांत सिद्याचे राश्यांत.

गरिलीआनो (न.) यू. खं. इटालींत गीताचे अखातास भिळणारी नदी.

गरोळी (श.गां.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत.

गर्नसी (बे.) यू. खं. इंग्लंडांत इंग्लिश खाडीत.

गन्हाकोटा (गां.) हि. मध्य प्रां. सागर जि.

गलोटी (श.) हि. वाय. प्रां. मिरत पा. २९ मैल.

गव्हाळी (सं.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोर्दे ता. जवळ.

गस्टेविया (श.) अमे. खं. जवळ आतलांतिक महासागरांत
वेस्टइंडीज बेटे—त्यांत बार्देलगी बे. मुख्य श.

गस्टौनी (श.न.) यू. खं. ग्रीस व मोरिया यांचे मध्ये.

गाईलगड (श.कि.) हि. वन्हाडांत एलिचपूर ता. डोंगर व किड्या.

गाऊर (श.) हि. बं. इ. खालच्या बंगाल्यांत.

गात्रेदोनिया(अला.) यू. खं. इटालीच्या पूर्वेस.

गाजी(झी)पूर (श.) हि. वाय. प्रां. जि. गंगेच्या कांठीं. जि. यास म-
त्स्यपूर ह्. येथें गुलाबपाणी चांगलें होतें. व येथें
लार्डकार्नवालीस स. १८०५ त मृ. पावला.

गाजीभोयरें (गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. येथें आड-
किते चांगले होतात.

गाढी (सं.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. पिंपळनेर ता. जवळ.

गाणगापुर (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. यात्रेचे ठिकाण.

गातीजेंत (श.) यू. खं. जर्मनींत विद्यालया करितां प्रसिद्ध.

गादरकिवर (न.) यू. खं. स्पेनांत. इच्या कांठीं सेविद्धा शहर.

गादरवाडा (श.) हि. मध्य प्रां. नरसिंगपूर जि. ता. कापूस, मीठ
यांचा व्यापार. खारवा चांगला होतो.

गादियाना (न.) यू. खं. स्पेनांत. कांठीं बाडेजास श.

गाबट (ग.) हि. सुं. इ. गुज. महीकाठा एजन्सीतील इदरचे सं.

गारदा (गादा) (न.सरो.) हि. सुं. इ. नगर जि. सवत्सराजवळ गो-
देम मिळते २ यू. खं. इटालींत सरो. १० मै. लां.

गारो (टेक.) हि. बंगाल इ. आसाम प्रां. [११ मै. रुंद.

गार्गानो (भू.) यू. खं. इटाली दे. पूर्वेस.

गार्ह (न.) यू. खं. फ्रान्स दे. तरास्कत श. जवळ होत न-

गातोंपे (ग.) आशि. खं. तिबेट दे. [दीस मिळते.

गालपागोस (बे.) द. अमे. खं. इकेदोर देशाच्या पश्चिमेस.

गालवे (उप.सा.) यू. खं. अथलेंदांत प्रां. व श. कालेज आहे.

गालात्स (बं.) यू. खं. तुर्कस्तानांत.

- गालिगो** (न.) यू. खं. स्पेनदेशांत पिरिनीज पर्व. निघून
छारागोसा श. जवळ इम्रो नदीस मिळते.
- गालिपोली** (बं.) यू. खं. तुर्कस्तानांत.
- गास्को** (श.) यू. खं. तुर्कस्तानामध्ये हरजी गोविना प्रां.
- गास्प** (श.उपसा.) अमे. खं. दक्षिण कानडा प्रां.
- गाळणें** (गां.कि.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता. डोंगरी
किड्डा. यावर गोरखबिचेचा फार जुनाट वृक्ष आहे.
व टाकी भुयारें पु. आहेत. [महंमुदाची राजधानी.
- गिजनी** (श.) आशि. खं. आफगाणिस्तानांत डोंगरी किड्डा.
- गिनी** (दे.) आफ्रि. खं. देश. व त्याच नांवाचें अस्त्रात.
- गिरह** (गां.) हि. मध्य प्रां. वर्धा जि.
- गिरणा** (न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता. निघून
खानदेशांत तापीस मिळते.
- गिरनार(रें)** (पर्व.गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. येथें जैनांचीं देवालये
आहेत. २ नाशिक जि. नाशिक ता.
- गिरवी** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. माण ता.
- गिरी** (न.श.) हिं. वाय. प्रां. यमुना नदीला मिळते. २ बालाजीचें
स्थान, त्रिपतिजवळ डोंगरावर चढाव सु. ७ मैल
अमून चढण्यास पायऱ्या आहेत.
- गिलजीत** (न.) हि. पं. इ. सिंधूस मिळते.
- गिलफर्ड** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत सरे प्रां. वे नदीचे कांटां.
- गिला** (न.) अमे. खं. कालिफोर्नियाचे अस्त्रातास मिळणारी
- गिलांग** (श.) आशि. खं. द. आबालेशियांत वित्कोरिया सं. [नदी.
- गुगेरा** (श.) हि. पं. इ. जि. [भाषा चालते.
- गुजराथ** (प्रां.) हि. मुं. इ. माहाराष्ट्रदेशाचे उ. बांत गुजराथी

गुजराणवाला (श.) हि. पं. इ. जि. हें बौद्धाचे कारकिर्दीत प्रसिद्ध होतें.

गुजरात (श.) हि. पं. इ. जि. झेलम व चिनाब ह्यांमध्ये. येथें स. १८४९ त शिक व ई. सांची लढाई. येथें कुपूतगारी काम होतें.

गुठी (श.) हि. म. इ. बहारी प्रां. येथे फौजेची छावणी.

गुडगांव (श.) हि. पं. इ. जि.

गुणदाळ (गां.) हि. मुं. इ. सानार जि. आंध्र सं.

गुददूर (गां.) हि. म. इ. पेंनार नदीच्या कांठी.

गुरगान (न.) आशि. खं. इराणांत कास्पियनसमु. मिळ.

गुरखा (श.) हि. नेपाळ संस्थानांत.

गुरबळ (सं.श.) आशि. खं. तिबेटांत डोगरी प्रदेशांत. [तात.

गुरुदासपूर (श.) हि. पं. इ. जि. येथें हस्तदिनी बुडे चांगलें हो.

गुरुमुक्तेश्वर (श.) हि. वाय. प्रां. मिरत पा ११ मैल. गंगेच्याकांठी.

गुर्जर (दं.) हि. मुं. इ. गुजराथ देशाचे पुर्वीस नांव. [मैल,

गुन्हा (न.) हि. माळव्यांत रेवा सं. सोन नदीवर रेवापा. ११

गुल (श.) यू. खं. इंग्लंडांत बार्कपा. २२ मैल.

गुळेदगुडु (श.) हि. मुं. इ. विजापूर जि.

गुवयक्विल (बं.अखा) द. अमे. खं. इकेदोर देशाच्या पश्चिमेस.

गुहागर (श.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. ता.

गुळसुंदें (गां.) हि. मु. इ. कल्याण जि. पनवेल ता.

गुळी (न.) हि. मु. इ. खानदेश जि. मुसाबल ता.

गेघट (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां. मथुरा नदीचे कांठी.

गोरखपुर पा. ४९ मैल.

- गेटा (ब.) यू. खं. इताली देशांत नेपल्सचे पश्चिमेस.
- गेर्दनर (सरो.) आशि. खं. द. आबेनियांत गोव्यापाण्याचें.
- गेसर्स (झरा) यू. खं. वायव्येस ऐसलंद बेटांत उष्णपाण्याचा
- गेतौन (श.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेंत. [झरा.]
- गेन (न.) हि. पृ. ब्रह्मदेशांत तेनासरीम मां.
- गेरसप्पा (धब.) हि. मुं. इ. कानठ्यांत होनावराजबळ शैरावतीचा.
- गोकर्णमहाबळेश्वर (श.) हि. मुं. इ. द. म. दे. कारवार जि. येथें
माहादेवाचें स्थान. हें हिंदुलोकांचें यात्रेचें ठिका.
- गोकाक (श.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. ता. येथें लांकडी चित्रें
चांगलीं होतात. घटप्रभेचा येथें धबधबा आहे.
- गोखिरटो (गां.) हि. मुं. ठाणे जि. वसई ता.
- गोगुलपल्ली (श.) हि. म. इ. नेलोर मां.
- गोजो (बे.) यू. खं. इतालींत भूमध्य समुद्रांत.
- गोठडा (श.) हि. मुं. इ. गुज. मां. गायकवाडचे रा.
- गोठणें (देवाचें) (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
- गोड (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पैकीं तोरगल सं. येथें
लिंगाडनांच्या देवाची यात्रा भरते.
- गोतीबुर्ग (श.) यू. खं. म्वीदनांत.
- गोधलंद (बे.) यू. खं. रशियाचे पश्चिमेस बालतीक समुद्रांत.
- गोदददा (श.न.) हि. भुतान सं. नदी व शहर येथें पितळी मूर्ती
व कागद चांगले होतात.
- गोदरा (श.) हि. मुं. इ. गुज. मां. खेडा जि. ता.
- गोद्रा (श.) हि. मुं. इ. गुज. मां. पंथमहाळ जि. ता.

गोदावरी (न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक ता. अंबकेश्वर
गांवा पा. नि. पूर्वस जाऊन बंगालच्या उप
सा. मि. लां. ९०० मैल.

गोपाळगड(गां.कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळून ता.

गोपाळपूर (श.बं.) हि. म. इ. उत्तर सरकारस प्रां.

गोबी (वाळवंट) आशि. खं. चिनईतार्नरींत.

गोमंतक (प्रां.सं.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दक्षिणेस पोर्तुगीस
लोकांचे सं. मुख्य श. गोवे.

गोमती (न.) हि. वाय. प्रां. लखनौ शहराजवळ वाहत जाऊन
गंगेस मिळते. २ ब्रम्हपुत्रास मिळणारी. ३ गायक-
वाडचे रा. डाकुरास या नांवाचा मोठा तलाव

गोमल (न.) हि. पं. सिंधूला मिळते.

गोरखपूर (श.) हि. वाय. प्रां. राती नद्यांवर जि.

गोरगावलें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडें ता.

गोराई (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. पनवेल ता.

गोरी (श.) आशि. खं. शान्तकाकेशियांत कुरनदीवर.

गोरीगंज (न.) हि. वाय. प्रां. कमाऊनांतून निघून घोघा नदीस
मिळते. [रापा. ३९ मैल.

गोरीतस (श.) यू. ख. आस्त्रिआ दे. इलिरिया प्रां. सेबक शह-

गोरेगांव (बं.गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. माणगांव ता. भाताचा
व्यापार. २ ठाणे जि. साष्टी ता. येथें भुवारीत
जांभेश्वरीचे देऊळ आहे. सुमार १९० चौर. फू.

गोरं (न.) हि. बं. इ. सुंदरबनजवळ गंगेचा फाटा.

गोन्हें (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे. जि. वाडें ता.

- गोल** (गां.) हि. राज. जोधपूर सं. लोणी नदीवर.
- गोल्दकोस** (गां.) आफ्रि. खं. गिनी देशाच्या पश्चिम किनाऱ्याचे
- गोवळकोट** (गां.कि.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता. [नांव.
- गोवळकोंडा** (श.कि.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत हैदराबादे-
पा. ६ मैल. हो मुसलमानी राजाची रा. धा.
होती. येथे हिरे सांपडतात.
- गोवळपाडा** (गां.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रा नदीचे कांठी. [उत्तम किड्या.
- गोविंदगड** (श.कि.) हि. पं. इ. येथें रणजितसिगानें बांधिलेला
- गोविंदपूर** (गां.) हि. पं. इ. बारीदुआबात विभास नदीचे कांठी
२ बंगालचे उपसागरावर गांव.
- गोवें** (श. सं.) हि. मु. इ. द. पोर्तुगीज लोकांचे. हें इ. स.
१५१० त घेतले, येथे आंवे उत्तम होतात.
- गोवाटी (गोहटी)** (श.) हि. बं. इ. पूर्वस आसाम प्रां. जि.
मुख्य श. ब्रह्मपुत्रच्या कांठी.
- गोसाईस्थान** (शिख.) हि. हिमालयाचे शिखर उ. फूट २४७४०
- गोहाडी** (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीपा. ४३ मैल.
- गोहिलवाडा** (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथेत कांठवाड राजस्थान.
- गोळप** (गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. व ता.
- गोळाघाट** (श.) हि. पूर्वस आमामांत [सीनेची गुंफा आहे.
- गोळगांव** (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. शेवगांव ता. येथील डोंगरांत
- गौड** (दे.) हि. बंगालदेशाचे प्राचीन नांव. [छपारा नदी.
- गौर** (गां.न.) हि. बं. इ. मागध प्रां. २ मध्यप्रां. नर्मदेला मि-
- गौराई** (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. साष्टी बेटांत.
- गौरीशंकर** (शिख.) हि. हिमालयाचे अतिउंच शिखर. उं. फूट २९०००

- गौळवाडी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. कर्जत ता.
- गंगधें (सं. गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरबार ता. जवळ.
- गंगपुर (सं.) हि. बं. इ. चे हद्दीवर.
- गंगा (न.) हि. वाय. प्रां. हिमालयांतून निघून पूर्ववाहिनी होऊन बंगालच्या उपसागरास मिळते. लांबी १५२०
- गंगाई (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. इलीच्छपुर जि. [मैल.
- गंगाखेड (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. गोदावरीचे कांठीं. येथें गोदावरीस धबधबा आहे
- गंगापुर (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. व ता. गोदावरीचे कांठीं.
- गंगाद्वार (पर्व.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. व ता. अंबक गांवाजवळ ब्रह्मगिरि पर्वतांतून गोदावरी निघण्याचें ठिकाण. येथें जाण्यास तळापासून ७५० पायऱ्या चढून जावें
- गंगुरु (गां.) हि. वाय. प्रां. गरवाळ जि. तोंन्डी नदीवर. [लगतें.
- गंगोत्री (शि.) हि. हिमालयाचें, येथून गंगानदी निघाली आहे.
- गंजाम (प्रां. श.) हिं. म. इ. जिल्हा. ऋषिकुळे नदीवर.
- गंजार (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. जव्हार सं.
- गंडकी (न.) हि. वाय. प्रां. गंगेला मिळते.
- गंडामक (गां.) आशि. सं. हि. वायव्येस अफगाणिस्तानांत.
- गंडाराकोटा(श.) हि. म. इ. तंजावर जि. [७८ मैल.
- गंडेरी (श.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत. हैदराबादेपा.
- गंतूर (प्रां. श.) हि. म. इ. जिल्हा. [गंदवा शहरें.
- गंदवा (न. श.) आशि. सं. बलुचिस्तानांत. इचे कांठीं सिलत व
- गांधार (दे.) आशि. सं. अफगाणिस्तानांत काबूल कंदाहार ह्याचें पूर्वीचें नांव.

- गांवखडी (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापुर ता. [मिळते.
- गांबिया (न.) आफ्रि. खं. पश्चिम आफ्रि. अटलांटिक महासाग०
- गिंगास्क (गां.) आशि खं. रशिया दे. लेना नदीचे कांटी.
- गुंजवणी (न. गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. मोर सं. [प्रसिद्ध.
- गेंत (श.) यू. खं. बेलजममध्ये कलाकौशल्याचे पदार्थकारितां
- गोंड (प्रां.) हि. बाय. प्रां. अयोध्या प्रांताचा भाग.
- गोंडल (सं. श.) हि. मुं. इ. गुजरात प्रां. महीकांडा एजन्सींत.
- गोंडवण (प्रां.) हि. मध्यप्रां. एका भागाचे नांव.
- गोंडगांव (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी व निफाड ता. २
मालव्यांत मोपाळ सं.
- गोंदवेल (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. माण ता.
- गोंदा (श.) हि. अयोध्या प्रां. जिल्हा.
- गोंदार (श.) आफ्रि. खं. हवसी दे. डेबिया सरोवरावर.
- गोंदूर (तलाव.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळे ता.
- गोंदोकोरा (प्रां.) आफ्रि. खं. इजिप्त दे. नैलनदीचे कांठचा.
- गोंधळें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
- गोंवरून (श.) आशि. खं. हराणांत कर्मांन प्रां.
- गोंवा (गां. कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- ग्रांथम (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लिकनशायर प्रां.
- ग्रिडलवाल्ड (श.) यू. खं. स्विट्झर्लंडमध्ये वर्न पा. १६ मैल. [मैल.
- ग्यारमथफयुसेस (श.) यू. खं. आशियांत हंगेरीमध्ये कसाबा पा. १०
- ग्यारमथबलासा (श.) यू. खं. आशियांत हंगेरीमध्ये जुडायेस्तपा.
१९^३/_२ मैल.
- ग्यारोन (न.) यू. खं. फ्रान्सांत विन्केव्हा उपसागरात मिळते.

ग्यालाझ (श.) यू. खं. स्मेनियांत.

ग्यासकाईन (न.) आशि. खं. पासिफिक महासा. आब्रिलियाचे पश्चिमेस.

ग्योर्गी (श.) यू. खं. आब्रियांत हंगेरीमध्ये प्रेसबर्ग पा. ८ मैल.

ग्युला (श.) यू. खं. आब्रियांत हंगेरीमध्ये आरादचे उत्तरेस
३५ मैल.

घातस (श.) यू. खं. आब्रिया दे. सिरिया प्रांताची राजधानी.

घानदा (श.) यू. खं. स्पेनदेशांत शहर.

घानदेलनार्थ (न.) अमे. खं. उ. अमे. स्वतंत्र सं. लां. १४०० मै.
मेक्सिकोच्या अक्षांतास मिळते.

घानिजन (श.) यू. खं. हालंद दे. आमस्टरदामपा. ९० मैल.

ग्राम्पियन (पर्व.) यू. खं. स्कॉटलंडांत. २ पासिफि. महासा. आब्रि
लियांत विक्टोरियांमध्ये.

ग्राल्स (श.) यू. खं. आब्रियांत.

ग्राल्सवर्दीन (श.) यू. खं. आब्रियांत हंगेरींत.

ग्रिकोप्याक्टियन (पर्व.) आशि. खं. हि. पंजाबांत काश्मीरपा. हि.
मालवाचे पश्चिमेकडील बार्कद, खोकादपर्यंत.

ग्रीनलॉन्ड (वे.) अमे. खं. ईशान्येस देन्मार्कचे ताब्यांत.

ग्रीनाक (वे.) यू. खं. स्कॉटलंडांत.

ग्रीस (दे.) यू. खं. अगदीं दक्षिणेकडील देश. [दीचे कांठी.

ग्रेटग्रीन्सबी (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लिंकन प्रां. हंबर न.

ग्रेटफिश (न.) आफ्रि. खं. दक्षिणसमु. मिळते. २ अमे. खं. अ-
तलांतिक महासा. मिळते.

ग्रेटब्रितन (वे.) यू. खं. वायव्येस इंग्लंड व स्कॉटलंड मिळून महा-
राणी विक्टोरिया यांचें राज्य.

ग्रेतवेरलेक (सरो.) अमे. खं. उत्तर अमे. कानडांत.

प्रेतबेल्स (सामु.) यू. खं. डेन्माकोत.

प्रेतरअंटिरिस (बे.) अमे. खं. उत्तर अमेरिकेजवळ.

प्रेतस्लेवलेक (सरो.) अमे. खं. कानडांन.

प्रेनकोस्ट(किना.) आफ्रि. खं. गिनीच्या किनान्याचें नांव.

प्रेनोबल (श.) यू. खं. फ्रान्समध्ये.

प्रेव्सेड (श.) यू. खं. इंग्लंदांत केंट प्रां. तेम्सनदीचे कांठी.

प्रेहाम्सतौन (श.) आफ्रि. खं. केप कालनीन. [खामशील.

प्रेवन (पर्व.) यू. खं. आल्सपर्वताचा भाग. सेवाय व पिदमौत

प्रोदनो (श.) यू. खं. रशियांत निमन नदीवर.

प्रोनीनगेन (श.) यू. खं. हालंदांत विद्यालयाचें शहर.

ग्लामार्गन (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत वेल्समध्ये. [मिळते.

ग्लामेन (न.) यू. खं. नॉर्वेतून निघून स्कागरराकच्या खाडीला

ग्लासगो (श.) यू. खं. स्कॉतलंडांत व्यापार, विद्यालय, तारवें बांधणे, वासाठीं प्रसिद्ध.

ग्लास्तर (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत प्रांत. यांतून तेम्सनदी निघते.

ग्लास्तरशायर(प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत.

ग्लेनलुस (गां.) यू. खं. स्कॉतलंडांत विग्टन प्रां.

ग्वर्नसी (बे.) यू. खं. इंग्लिश खाडींत. केपलाहोगपा. नैर्ऋत्येस २६ मैल. [राजधानी.

ग्वारुलाक्सरा (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे. क्झालिस्को प्रां.

ग्वीडोर(बं.प्रां.अखा.) यू. खं. आयर्लंडांत वायव्य किनान्यावर.

ग्वीन्नेड (न.) यू. खं. वेल्स प्रां. दौन श. पा. निघून कार्डिगन बेच्या अखातास मिळते.

ग्वानिमाला(सं.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेंत.

ग्वारदलकिवर(न.) यू. खं. स्पेनदेशांतून निघून अटलांतिक म. मिळते.

ग्वारदाल्हास(श.) अमे. खं. मेक्सिको देशांत.

ग्वारदालाप (वे.) उत्तर अमे. पूर्वेस अटलांतिक महासागरांत सरल अंतिलीस बेटाचे समूहांत फ्रांसाचे ताब्यांत.

ग्वारदियाना (न.) यू. खं. स्पेनांतून निघून अटलांतिक महा. मिळते.

ग्वारयना (गियाना) (दे.) अमे. खं. द. अमे. वाचे तीन भाग जा-
हेत. ते ब्रिटिश, फ्रेंच, दक्ष. खांचे ताब्यांत आहेत.

ग्वारयाक्विल(उपसा.) द. अमे. खं. इकोदोरमध्ये.

ग्वारदाफुई (भू.) आफ्रि. खं. इथान्येस.

ग्वारल्हेर(श. कि.) हि. मध्यमां. शिवाचे राज्यांत मुख्य शहर, येथे
झांझीची महाराणी लक्ष्मीबाई ह्यांनी ता० १८
जून स. १८५८ रोजी इंग्लिशांवरोवर लढाई
करून पराभव होण्याचा रंग दिसतांच गवताचे
गंजीस आग लावून त्यांत शिरून प्राण दिला.

घ.

घटप्रभा (न.) हिं. मुं. इ. विजापूर जि. तून जाऊन गोदेस मि-
ळते, ह्या नदीस कारवार जि. गोंयाक येथे मोठा
धबधबा आहे.

घतमपूर (श.) हिं. वाय. प्रां. बींध परगण्यांत. बसवाडा प्रां. का-
नपुराहून १२ मैल.

घनसोर (गां.) हिं. मध्यमां. शिवनी जि. येथे देवळावर खोर्दीव
काम फार उत्तम आहे.

घर्कपुर्णा (न.) हिं. म. इ. गोदावरीस मिळते.

वसई (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. राहापूर ता.

वागर(घतगड) (हो.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन परगण्यांत.

- घाटपिल्ली (श.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत. [त्रिचें ठिकाण.
- घाटशिरशी(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. देवीच्या या-
- घाडमीस (गां.) आफ्रि. खं. सहारा वाळवंटांत.
- घाण (न.) हि. वन्हाड प्रां. बुलढाणा जि. [नदीचें नांव.
- घारा (न.) हि. पं. इ. ब्यास व सतलज मिळून झालेल्या-
- घारापुरी (डों.) हि. मुंबईजवळ समुद्रांत टेकडी आहे त्यांत कों-
राव लेणी पुष्कळ व चांगली आहेत.
- घार्मी (गां.) आफ्रि. खं. इजिप्तमध्ये सिव पा. ७ मैल.
- घिउस्तोदिल(श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत सोफियापा. ३८ मैल.
- घिजे (गां.) आफ्रि. खं. नैल नदीच्या काठी.
- घिकॉवा (गां.) आफ्रि. खं. हुस्सा प्रां. कानोपा० १५ मैल.
- घिलान (प्रां.) आशि. खं. इराणांत.
- घुगा (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपुरापा० २२ मेळ.
- घुंगी (न.) हि. नेपाळांत. ही राप्ती नदीस मिळते. [कापड हेंते.
- घुटकू (श.) हि. मध्य प्रां. त्रिलासपूर जि. येथे मुनी व कौशाचें
- घुणकी (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापुर सं० वडगांव ता.
- बेन्ने (ग.) आफ्रि. खं. मिसर देशांत.
- बेरडी (गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. सांगोले ता.
- बेरिया (गां. कि.) जेरिया पहा.
- घोघरा(शरपू) (न.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन परगण्यातून निवृत्त
अयोध्या प्रां. गंगेला मिळते.
- घोघो (वं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खंवायतचे अखातावर.
- घोटकी (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. शिकारपुर जि. ता. चें
ठिकाण.

- घोटगी (घां. गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. माळवण ता.
 घोटण (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. शेगांव ता.
 घोटवड (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पेठ्यांत.
 घोटी (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. इगतपुरी ता. येथे धान्याचा मोठा व्यापार चालतो.
 घोड (न. बं.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता. निघून श्रीगोंदे ता. भिमानदीला मिळते. [दरम्यान.
 घोडगा (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. फोंडा अंबोली ह्यांचे
 घोडासर (श. सं.) हिं. मुं. इ. गुजराथेत महीकांठा एजन्सीमध्ये.
 घोडे (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. [जाहागीर.
 घोडेगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. नेवासे ता. पुरंदरे ह्यांस
 घोर (श.) आशि. खं. अफगाणिस्तानांत. [छावणी आहे.
 घोरपडी (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. पुण्याजवळ. येथे फौजेची
 घोरावारी (श.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रां. कराची जि. ता.
 घोसपूर (श.) हिं. वाय. प्रां. गाझीपुराहून १० मैल.
 घोसरवाड (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. शिराळे पंचायत.
 घोसाळे (कि. गां.) हिं. मुं. इ. उत्तर कोंकणात कुलाबा जि.
 घोसीआ (श.) हिं. वाय. प्रां. काशीहून पश्चिमेस २९ मैल.

च.

- चचोरा (श.) हिं. मध्यप्रां. माळव्यांत शिंद्याचे राज्यांत. गुनापा. ४० मैल.
 चटक्रोड (श.) आशि. खं. तिबेटांत भुशाहीर प्रा. येथे लामा बौद्धधर्माचा उपदेशक राहतो.
 चटगांव (श.) चितगांव पहा.

- चटबी** (गां.) हि. म. इ. मलबार प्रां. कोचीनपा. ३१ मैल.
चपरोवा (श.) हि. वाय. प्रां. बरेली परगण्यांत. बरेलीपा. ४० मैल.
चपाला (सरो.) अमे. खं. मेक्सिकोमध्ये.
चमकूर (गां.) हि. पं. इ. सरहिंद परगण्यांत. रोपुरपा. ७ मैल.
चमलारी (शि.) हि. हिमालयाचे शिखर २६००० फूट उंच.
चम्यानिअर (गां.) हि. वाय. प्रां. अजमीर प्रां. किसनगडाहून
 ४० मैल. येथे किह्ला आहे.
चरगांव (गां.) हि. पं. इ. भुशाहीर प्रां. सनलज नदीचे कांठी.
चरण (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. शिराळे पेठ्यांत.
चरला (गां.) हि. मध्य प्रां. सिरोण्या जि.
चन्होली (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता.
चराटा (गां.) हि. पं. इ. मिथुनदीपा. १२ मैल. व डेरागा-
 झीखानपा. ९ मैल.
चरेगांव (गां.) हि. मुं. इ. सातार, जि. कन्हाड ता.
चर्कारी (सं. श.) हि. वाय. प्रां. वुंदेलखंडांत
चर्चहिल (न.) अमे. खं उ. अमे. हृदसनच्या उपसागरास मिळते.
चर्ला (गां.) हि. मध्य प्रां. बांदा जि. मोठी जमीनदारी.
चकिसाका (श.) अमे. खं. द. अमे. बोलेविवांत.
चम्पा (श.) हि. पं. इ. काळाबागपा. ११ मैल.
चहाडी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडें ता.
चाकण (गां. कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. भुईकोट कि.
चातला (वे.) यू. खं. ऐरिश समुद्रांत.
चापडगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर दि. शेवगांव ता.
चापू (वं.) आशि. खं. चिनामध्ये उत्तरेस.

घोट

घोटगी (घां. गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
 घोटण (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेगांव ता.
 घोटवड (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पेठ्यात.
 थोटी (गां.) हि. मु. इ. नाशिक जि. इगतपुरी ता. येथे धान्याचा

मोटा व्यापार चालतो.

घोड (न. बं.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता. निवून श्रीगोदे
 ता. भिमानदीला मिळते. [दरम्यान.

घोडगा (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. फोंडा अबोली ह्यांचे
 योडासर (श. स.) हि. मुं. इ. गुजराथेत महीकांटा एजन्सीमध्ये.

घोडें (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. [जाहागीर.
 घोडेंगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. नेवासे ता. पुरंदरे ह्यांस

घोर (श.) आशि. ख. अफगाणिस्तानांत. [छावणी आहे.
 घोरपडी (गां.) हि. मु. इ. पुणे जि. पुण्यात वळ. येथे फौजेची

घोराबारी (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. कराची जि. ता.
 घोसपूर (श.) हि. वाय. प्रां. गाझीपुराहून १० मैल.

घोसरवाड (गा.) हि. मु. इ. कोल्हापूर म. शिराळे पेंड्यात.

घोसाळें (कि. गा.) हि. मु. इ. उत्तर कोकणात कुल्याबा जि.

घोसीआ (श.) हि. वाय. प्रां. गाझीहून पश्चिमेस २९ मैल.

च.

चचोरा (श.) हि. मध्यप्रा. मालव्यात शिवाचे राज्यात. गुनापा.
 ४० मैल.

चटकोल (श.) आशि. खं. निवेडात भुसाहीर प्रा. येथे लामा
 बौद्धधर्माचा उपदेशक राहतो.

चटगांव (श.) क्षितगांव पहा.

- चटवी** (गां.) हि. म. इ. मलवार प्रां. कोचीनपा. ४१ मैल.
चपरोवा (श.) हि. वाय. प्रां. बरेली परगण्यांत. बरेलीपा. ४० मैल.
चपाला (सरो.) अमे. मं. मेक्सिकोमध्ये.
चमकूर (गां.) हि. पं. इ. सरहिंद परगण्यांत. रोपुरपा. ७ मैल.
चमलारी (शि.) हि. हिमालयाचे शिखर २६००० फूट उंच.
चम्यानिअर (गां.) हि. वाय. प्रां. अजमीर प्रां. किसनगडाहून
 ४० मैल. येथे किड्या आहे.
चरगांव (गां.) हि. पं. इ. मुशाहीर प्रां. सनलज नदीचे कांटी.
चरण (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. शिराळे पेठ्यांत.
चरला (गां.) हि. मध्य प्रा. सिरोंच्या जि.
चन्हीली (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता.
चराटा (गा.) हि. प. इ. सिंधुनदीपा. १२ मैल. व डेरागा-
 शीवानपा. ९ मैल.
चरेगांव (गां.) हि. मुं. इ. सातार, जि. कऱ्हाड ता.
चर्कारी (सं. श.) हि. वाय. प्रां. तुंदेलखंडांत
चर्चहिल (न.) अमे. मं. ड. अमे. हृदसनच्या उपसागरास मिळते.
चलां (गां.) हि. मध्य प्रां. चादा जि. मोठी जमीनदारी.
चकिसाका (श.) अमे. मं. ड. अमे. बोलेवियात.
चम्पा (श.) हि. पं. इ. काळाबागपा. ११ मैल.
चहाडी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडें ता.
चाकण (गां. कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. भुईकोट कि.
चातला (बे.) यू. खं. एरिश समुद्रांत.
चापडगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर दि. शेवगांव ता.
चापू (बं.) आशि. मं. चिनामध्ये उत्तरेस.

- चाफळ** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. पाटण ता.
- चाम्पेन**(श. प्रां.) यू. खं. फ्रान्स दे. येथें दारू पुष्कळ हेते
- बारगांव** (गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. जवलपुरापा. ८० मैल.
- चारचट** (सं.) हि. मुं. इ. वायव्येकडेस स्थान.
- चारंट** (न. गां.) यू. खं. फ्रान्सदे. विस्केच्या उपमागराम मिळणारी नदी. येथे कागद पु. होतात.
- चार्लस** (भू.) अमे. खं. उ. अमे. कानड्यांत.
- चावतनी** (गां.) हि. पं. ड. बारीटआबांत रावी नदीवर मुळ. तानपा. ७२ मैल.
- चावरपाठा** (श.) हि. मध्य प्रां. नरसिंगपूर जि. ता.
- चासकमान**(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. भिमेच्या कांठां.
- चासनारोडी**(गां., कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. येथें मुईकोट किल्ला आहे.
- चाळीसगांव**(श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. ता. नितोरी नदीच्या कांठां येथून धुळे १६ मैल.
- चिआव्हेना** (श.) यू. खं. आश्रिया दे. लंबार्डि प्रां. मेरा नदीवर.
- चिकणी** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. सगमनेर ता. येथें तपकीर चांगली होते.
- चिकाकोल** (श.) हि. म. इ. उत्तरमरकार प्रा.
- चिकिमुला** (श.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेंत ग्वाटिमालापा. ७५ मैल.
- चिकुई** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. शिरालें पेठ्यांत.
- चिकोडी** (श.) हि. मु. इ. बेळगांव जि. तालुक्याचे टिकाण.
- चिखलठाण**(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता. येथे द्राक्षे चांगली होतात.

चिखलदरा(मैदान) हिं. वन्हाड प्रां. सातपुड्यावर. हवा चांगली.

चिखलवहाळ(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता.

चिखली (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कागल सं. २ गुजरा-
थेत मुरत जि. तालुका. इ वन्हाड प्रां. बुलढाणा
जि. तालुक्याचे ठिकाण.

चिचिकार (श.) आशि. खं. चीनचे राज्यांत माचुरिया प्रा.

चिट (श.) हिं. वाय. प्रां. आठ्यापा. १७ मैल.

चितगांव(इसलामाबाद) (श. डो. न.) हिं. असाम प्रां. बं.

चितरपूर (श.) हिं. म. इ. गंजमाजवळ उत्तर सरकार्ष प्रां. [इ. जि.

चिता (श.) आशि. ख. रुसदेशांत. [कूड लांचा व्यापार.

चितागांग (श.) हिं. व. इ. चितागांग नदीवर. येथे तांदूळ व लां-

चिदूर(तोर)(श. पर्व. कि.) हिं. राजपुता. ५०० फूट उंच कि० लांबी
३॥ मै. २ मद्रास इ. येथे इ. स. १८७३ म डिपू
गादीवर वसला.

चितेगांग (श.) हिं. ब्रह्मदेशांत उत्तरंत. [खंडांत पर्वत.

चित्रकूट (श.) हिं. वाय. प्रां. वाडा जि. पैसाणी नदीवर. २ बुंदेल-

चित्रावती (न.) हिं. म. इ. म्हैसूर प्रां. ही पन्नार नदीस मिळते.

चिनई (समु.) आशि. ख. चीनदं. चे दक्षिणेस.

चिनपूर (गां.) हिं. वं इ. शहाबाद प्रां. काशीहून २९ मैल.

चिनमपल्ली (श.) हिं. म. इ. बहारी प्रां. कर्नूल पा. ४८ मैल.

चिनसुरा (श.) हिं. व. इ. येथे इंग्लिश व डच ह्यांची इ. स. १६६८
त लढाई.

चिनापदी (श.) हिं. पं. इ. येथे कनिष्क राजानें चिनांतून ओलीस
आणिलेले लोक ठेविले होते.

चिनाव (न.) हि. काश्मिरांत उगम पावून श्रेष्ठम नदीस मिलते.
लां. ७६५ मै.

चिनावल (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.

चिनास (अखा.) द. अमे. खं. चिली दे. दक्षिणेत.

चिनाहरी (न.) हि. म. इ. म्हैमूर प्रां. चितलपुर्गापा. ४ मैल.

चिनिअनवाला (श.) हि. पं. इ. शिक व इंग्लिश लढाई स. १८४९
लाहोरच्या वाय. ८४ मै.

चिपळूण (श. बं.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. तालुका.

चिपेनहाम (गां.) यू. ख. इंग्लंडांत अवन नदीवर त्रिस्टल पा. २२ मै.

चिपेवा (गा.) उ. अमे. खं. त्रितिश अमे. उत्तर कानड्यांत
नायमा नदीचे कांठा.

चिमठाणें (गा.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. मिदखेड ता. येथें रं-
गीत जाजमें व पासोळ्या चांगल्या होनात.

चिमूर (गां.) हि. मध्य प्रां. चांदा जि. घोड्याचे यात्रेविषयी प्र.

चिरकारी (गा.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत वांडापा. ४१ मैल.

चिरगांव (गा.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत.

चिरनेर (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. पनवेल ता.

चिराईडुंगोरी (गां.) हि. मध्यप्रां. जबलपुरापा. ५८ मैल.

चिलकवडी (गां.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां.

चिलका (स.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रा. कारामांडल किनाऱ्या-
वर. लांबी ३५ मैल व रुंदी ८ मैल. [दावाद जि.

चिलकीया (गा.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. २ हि. वाय. प्रां. मुरा-

चिला (गां.) हि. राजपुतान्यांत जांघपूर स.

चिलंजरा (श.) हि. म. इ. अर्काट जि.

- चिह्लाकर (श.) हि. म. इ. नेलोर प्रां. नेलोरपा. २१ मैल.
- चिल्हानरा (श.) हि. वाय. प्रां. बांडा जि. बांडापा. २८ मैल.
- चिन्हार (न.) हि. सु. इ. ठाणे जि० पश्चिमवाहिनी नदी.
- चिहाहा (सं श.) अमे. खं. उ. अमे. मेक्सिकोमध्ये.
- चिली (दं.) द. अमेरिकेत देश. बटाग्याच्या उत्पत्तीचे मुख्य स्थान.
- चिल्हू (श.) हि. वाय. प्रा. बुलनशहर प्रां. दिह्रीपा. ९ मैल.
- चिलोए (वे.) द. अमे. ख. पाटागोनियाचे पश्चिमेस.
- चीन (दे.) आश. खं. ईशान्येस देश. येथे कच्चे रेशीम व चहा होतो.
- चुकार (न.) यु. खं. पोर्तुगाल दे. जाऊन भूमध्य स. मिळते.
- चुकिसाका (श.) द. अमे. खं. बोलेविया देशांत मुख्य शहर.
- चुनारगड (श.कि.) हि. वाय. प्रां. गंगेवर काशीजवळ. बंधील कि. त्यांत स. १८१८ त त्रिविकजी डेगळ्यास कैदेत
- चुर. (श.) हि. राजपुतान्यात विकानेर सं. [टोविलें होते.
- चुसान (वे.) आश. खं. चीनदेशाचे दक्षिणेस चिनई समुद्रात.
- चेदुवा (वे.) हि. आराकानचे पश्चिमेस बेट.
- चेदुबारामरी (वे.) हि. आराकानचे पश्चिमेस.
- चेचल (प्रां. श.) यू. खं. फ्रान्सचे द. भूमध्य स. सार्डिनिया बेटांत.
- चेमर्नादस (श.) यू. खं. प्रशियामध्ये साक्सनी प्रांतांत.
- चेरबुर्ग (श. वं.) यू. खं. फ्रान्सांत इंग्लिश खाडीवर.
- चेरापंच (डो.) हि. आसाम प्रांत.
- चेरीन (श.) यू. खं. प्रशियात.
- चेरेस (व.) यू. खं. स्पेन देशांत.

- चैलागस्कोई** (भू.) आशि. खं. रशियाचे पूर्वस.
- चेल्ट** (न.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- चेल्टनह्याम** (श.) यू. खं. इंग्लंदांत ग्लायटर प्रां. चंस्ट नदीचे काठां.
- चैविअत** (पर्व.) यू. खं. इंग्लंड व स्कात्लंड ह्यांमध्ये.
- चेशायर** (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत पश्चिमेकडील प्रांत.
- चेस्टरफील्ड** (श.) यू. खं. इंग्लंदांत उर्वीन प्रां. रादर नदीवर.
- चेसापिक** (उपसा) अमे. खं. स्वतंत्र संस्थानाच्या पूर्वस.
- चोईला** (श.) हि. सु. इ. गुजराथेंतील सं. महिकांठा एज-
न्सीत ईदर स. त.
- चोकाक** (गां.) हि. सु. इ. कोल्हापूर सं. पैकां कागल स.
- चोगडा** (श.) हि. व. इ. नडिया प्रां. कलकत्त्यापा. ३७
मैलांवर हुगळी नदीवर.
- चोपडें** (श.) हि. सु. इ. खानदेश जि. ता. तापीच्या कांठां.
- चोर्बी** (न.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेत निघून जांबिजी
नदीला मिळते.
- चोरड** (गां.) हि. सु. इ. खानदेश जि. अंमलनेर ता.
- चोरली** (श.) यू. खं. इंग्लंदांत प्रेस्तनपा० ५ मैल.
- चौक** (गां.) हि. सु. इ. ठाणें जि. कर्जत ता. खालापूर पे-
ठ्यांत रहदारीच्या गांव.
- चौंका** (न.) हि. अबोध्याप्रांतांत.
- चौंघाट** (गां.) हि. म. इ. मलवार प्रा. चांटापा. ३ मैल.
- चौचक** (गां.) हि. प. इ. बारीदुआवांत रावी नदीवर.
- चौथारा** (प्रां.) हि. सु. इ. ठाणें जि. जव्हार स. महाल.
- चौदस्क्यू** (सरो.) यू. खं. रूस देशांत.

- चौरागड** (गां.) हि. मध्यप्रां. नरसिंगपूर जिं.
- चौरीगड** (श.) हि. वाय. प्रां. जबलपुरापा. ७० मैल.
- चौन्याशी** (श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत जि. तालु.
- चौल** (गां.) हि. सुं. इ. कुलाबा जि. अलिबागेजवळ.
- चौसा** (श.) हि. बं. इ. शहाबाद प्रां. गंगा व कर्मनाशा झांचे संगमावर.
- चंगम** (गां.) हि. म. इ. इ. व हैदर ल. १७६७. [ता. कि.
- चंचनपुर** (गां.) हि. वाय. प्रां. झांशीपा. १४ मैल बंडवाले व इंग्लिश ल. स. १८५८.
- चंदन** (श. कि.) हि. बं. इ. भागलपूर जि. २ सातारा जि. बाईं ता.
- चंदनपुरी** (गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता. गिरणेच्या कांटीं जहागीर.
- चंदना** (न.) हि. बं. इ. सुंदरबनांत गंगेचा फांटा.
- चंदनापुरी** (घां.) हि. सुं. इ. नगर जि. संगमनेराहून पुण्यास जा.
- चंदवाड** (श.) हि. मध्यप्रां. छिंदवाड पहा. [ण्याचे रमल्यावर.
- चंद्र** (पर्व.) आफ्रि खं. मध्यआफ्रिकेत.
- चंद्रगिरी** (श. सं.) हि. म. इ. येथील राजानें मद्रास येथें इंग्लिशांस किल्ला बांधण्याची परवानगी इ. १६३९ त दिली.
- चंद्रनगर** (श.) हि. बं. इ. कलकत्त्यापा. १७ मैल. फ्रेंच लोकांचे.
- चंद्रपुर** (श.) चांदा पहा [हंगळीचे कांटीं.
- चंद्रभागा** (न.) हि. वऱ्हाडांत सातपुड्यांतून निघून पूर्णेंस मिळते. २ आशि. खं. तिवेटांतून निघून पुढें इत्य चिनाव हे नांव मिळाले आहे. ३ पंढरपुराजवळ सीमेस मिळते.

चंद्रवाडा	(श.) हि. म. इ. निजामाचे रा. औरंगाबादेपा. १४ मैल.
चंपावत	(श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि.
चंपावती	(न.) हि. हिमालयापा. निघून १२० मैल जाऊन ब्रह्मपुत्रेस मिळते.
चंपोन	(न.) हि. भूतान मं. निघून ब्रह्मपुत्रेस मिळते.
चंबळा	(न.) हि. मालव्यांन धार शहराजवळून निघून यमुनेस मिळते.
चंबा	(सं. ग.) हि. पं. इ. काश्मीर सं. रावीचे कांटी.
चांग	(प्रां.) आंगि. खं. तिबेटांत.
चांगदेव	(गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. भुसावळ ता. तार्पा व पूर्णा ह्यांचे सगमावर. येथे चांगदेव नावाचे प्रसिद्ध साधू होऊन गेले.
चांडवा	(पर्व.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. कच्छ सं.
चांडोली	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. घोडनदीचे कांटी.
चांधाम	(ज.) यू. खं. इंग्लंडांत केट प्रां. मिडवे नदीवर.
चांदवड	(ज. कि.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. ता. अंजोर, विजवाचीं पागे व लाकडी फण्या चांगल्या होतात.
चांदवाडा	(श.) हि. मध्यप्रां. सातपुड्याचे पायथ्याशी.
चांदसर	(गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. येरंडोल ता.
चांदा	(ज.) हि. मध्यप्रां. जिन्हा. चरमी जोडे, बुरडीकाम, जाजमें होनात. लष्कर छा. लोखंड, कोळसा, अभ्रक ह्यांच्या खाणी.
चांदा	(सरो.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेत सौदन दे.
चांदूर	(गां.) हि. बऱ्हाट प्रां. उमरावती जि.

- चांदोरी** (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. गोदेचे कांठीं जहागीर.
- चांदोळें** (गां.) हिं. बऱ्हाड प्रां. बुलढाणें जि.
- चांघेन** (सरो.) अमे. खं. स्वतंत्र सं.
- चिगतुफ** (ग.) आशि. खं. चिनांत.
- चिगतौ** (बं. श.) आशि. खं. चिनांत व्यापाराचें.
- चिगलपट** (ग.) हिं. म. इ. कर्नाटक प्रां. [होनात.
- चिचणी** (गां.खाडी.) हिं. मुं. टाणे जि. डाहाण ता. येथें चुडे व गजरे
- चिचरौळी** (श.) हिं. वाय. प्रां. सरहिंद जि. महारणपुराहून ३७ मैल.
- चिचळी** (श.) हिं. मुं. इ. कोल्हापुर सं. शिरोळे पेठ्यांत. येथें गुरांचें मोठे प्रदर्शन होतें.
- चिचवह** (गां.) हिं. मुं. इ. पुणें जि. हवेली ता. पवना नदीचे कांठीं. श्रीगणपतीचें स्थान. प्रतिवर्षी मोठा उत्सव
- चिचवण** (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. अकोळें ता. [होसो.
- चिचा** (वे.) अमे. खं. द. अमे. पेरूचे पश्चिमेस.
- चिचौली** (श.) हिं. मध्यप्रां. नरसिंगपुर जि. ३ छिंदवाडा जि. येथे वडाचें फार मोठें झाड.
- चिचोळें** (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता.
- चिंदर** (गां.) हिं. मुं. इ. रजागिरी जि. मालवण ता.
- चिबोरासो** (उवा.प.) अमे. खं. द. अमे. अंडिस पर्वताचें उंच उवा. मु. गिखर.
- चुंकीबावा** (उवा.प.) अमे. खं. द. अमे. पेरू देशांत.
- चेंदूर** (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. साष्टी बेटांत.

छ.

- छतरपुर (सं. श.) हि. मध्य हि. तेहरीच्या पूर्वेस.
 छत्तीसगड (प्रां.) हि. मध्यप्रां. यांत चार जिह्मे आहेत.
 छत्रपुर (श.) हि. वाय. प्रां. बंडवाले व इ. ल. १८५८.
 छपरघाटी (श.) हि. वाय. प्रां. कानपूर परगण्यांत.
 छपरा (श.) हि. बं. इ. सारन प्रां. दिनापुरापा. २४ मैल.
 छपरोळी (श.) हि. वाय. प्रां. मिरन परगण्यांत.
 छपारा (ग.) हि. मध्यप्रां. वेनगणेच्या कांठी.
 छाणी (गां.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे राज्यांत.
 छईखदान (सं.) हि. मध्यप्रां. रायपूर जि.
 छोटाडदेपुर (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत रेवाकांठा पजन्तीत.
 छोटानागपूर (प्रां. डों.) हि. व. इ. यांत रांची मुख्य शहर. येथें
 डोंगर आहेत त्यांत पारसनाथ नांवाचें शिखर, तें
 जेनांचें पवित्र स्थान.
 छोटाहुन्धा (श.) हि. बं. इ. मौगीरपा० १० मैल.
 छोटाभवानी (ग.) हि. वाय. प्रां. हरियाणा प्रां. हासीपा. ११ मैल.
 छिंदवाडा (श.) हि. मध्यप्रां. जि. व ता. कोळशांच्या खाणी.
 ज.

- जखी (बं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. कच्छ सं.
 जगत (भू.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. काठेवाड परगण्याचे दक्षिण
 जगदलक (प्रां.) आशि. खं. अफगाणिस्तानांत. [अंगास.
 जगदलपुर (गां.) हि. मध्यप्रां. नागपूर जि. जहमीर गांव.
 जगन्नाथ(पुरी)(श.) हि. वं. इ. ओरिसा प्रां. जि. येथें जगन्नाथाचें दे.
 उळ आहे. हें सन ११८४ त अनंग मीमदेव रा-
 जाणें बांधिलें. जवळ शिवलारी म्हणून एक शिखर

आहे. त्यावर वर्षांच्या पर्णकुटिका आहेत. वि-
त्रपट होतात.

जगबुडी (न.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. सद्माद्रिपा. निघून दीव
बेटाजवळ वासिष्ठीस मिळते.

जत (श. सं.) हि. सुं. इ. सातारा जि.

जतलांद (द्वीप.) यू. खं. देन्मार्क दे.

जन्ने (श.) आफ्रि. खं. नैश्नर नदीच्या कांठी.

जपान (दे.) आशि. ख. पूर्वेस कांहीं वेटें मिळून एक देश
आहे. २ घाच नांवाचा समुद्र आहे. ल. इ. स.
१८५४ जपान व चीन.

जबलपूर (श.) हि. मध्यमां. नर्मदेच्या कां. जिल्ह्याचे ठिकाण, येथें
उद्योगशाळा आहे. त्यांत सत्रज्या व डेरे तयार
होतात. नर्मदेच्या कांठीं आसपास लोखंडाच्या व
संगमरवरी दगडांच्या खाणी, ल. छावणी.

जवेताखाम (काल.) हि. अयोध्या प्रां. फैजाबादेपा. यमुनेचा कालवा
२०० मैल लांबीचा असून दिल्लीजवळ यमुनेस
मिळतो.

जमखिडी (सं. श.) हि. सुं. इ. द. महाराष्ट्र देशांत.

जमफ्रा (पर्व.) यू. खं. शिक्ल्लैदांत अल्प्स पर्वताच्या रांगेतील
एका ओळाचे नाव.

जमला (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ नेपाळ. सं.

जमु (श.) हि. काश्मीर सं. हिमालयाचे पायथ्यापाशी.

जमुना (न.) हि. वायव्य. प्रां. यमुना शब्द पहा.

जमेका (बे.) आफ्रि. खं. लगत्याचे बेटांतील एक बेट.

जन्मोत्री (शिक्ष.) हि. हिमालयाचे शिखर. यापासून यमुना नदी निघाली आहे. उं. २११५५ फूट.

जयगढ (कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.

जयतपूर (श.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत कालपीपा. ७२ मैल.

जयतापूर (गां.खा.) हिं. मु. इ. रत्नागिरी जि. राजापुर ता.

जयपूर (सं. श.) हि. राजपुतान्यांत हे उत्तम शहरांपैकीं एक शहर आहे. येथें रंगीबेरंगी संगमरवरी दगड सांपडतात. नसेच कुपतगारीचें काम व सोन्यावर मिन्याचे काम फार उत्कृष्ट होते. ३ वन्हाड प्रां. बुलढाणे जि. गांव.

जयभूम (श.) हि. बं. इ. गांवलपाडे प्रां.

जयरला (श.) हि. पं. इ. दुआबमध्ये रावी नदीवर.

जरंडा (गां.) हि. मुं. इ. सानारा जि. कोरेगांव ता.

जरशी (बं.) यू. ख. इंग्लंडांत इंग्लिश खाडींत.

जरा (दरा) (सरो.) आशि. खं. आफगाणिस्तानांत.

जरूर (गा.) हि. वन्हाड प्रां. उमरावती जि.

जरोद (श.) हिं. मु. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे राज्यांत.

जर्ना (बं.) आफ्रि. खं. भूमध्य समुद्रांत.

जर्मन (समु.) यू. ख. इंग्लंड, जर्मनी, देन्मार्क ह्यांचे मध्य.

जर्मनी (दे.) यू. खं. फ्रान्स देशाचे पूर्वस एक देश आहे.

जलंदर (प्रां. श.) हिं. पं. इ. अमृतसरचे आग्नेयीस येथें लष्करची छावणी. २ याच नांवाचा दुआब, वियास व सतलज ह्या नद्यांमधील. [दीला मिळतो.

जलर्धा (नं.) हि. बं. इ. भार्गारधीचा फांटा हुगळी न-

- जलम (गां.) हि. वन्हाड प्रां. खामगांव ता.
- जलालउद्दीन. (श.) हि. वाय. प्रां. औधमध्ये घोघ्रा नदीचे कांठी.
- जलालाबाद (श.) आशि. ख. आफगाणिस्तानांत. २ औधमध्ये
- जलिआपलंग (श.) हि. पूर्वेस आराकान प्रां. [मुलतानपुरापा. ४८ मैल.
- जवले (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता.
- जवळें (गां.) हि. मुं. इ. सांलापुर जि. सांगोले ता.
- जवळे बाळेश्वर (डो.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता.
- जवानपूर (श.) हि. वाय. इ. जि.
- जव्हार (सं. श.) हि. मुं. इ. टाणे जि.चे उत्तरेस. राजा कोळी
जानीचा. येथे लांकडाचा मोठा व्यापार.
- जवाहीर (शिख.) हि. हिमालयाचें शिखर. उं. फूट २५७४९.
- जसलमीर (स.श.) हि. राजपुतान्यांत बिकानेरच्या नैर्ऋत्येस. जवळ
- जसोर (श.) हि. बं. इ. जि. [कनोद येथे मीठ होते.
- जहाजपूर (श.) हि. ब. इ. ओरिसा प्रां. कटक परगण्यांत.
कटकपा. ४२ मैल.
- जहानगीर (श.) हि. बं. इ. भागलपूर प्रां. भागलपूरपा. १६ मैल.
- जहानगीरपूर (श.) हिं. माळव्यांत धार सं. धारपा. २२ मैल. २
ग्वान्हेर जवळ चंबळा नदीवर.
- जहानाबाद (श.) हिं. मध्यप्रां. नेमाड जि. तापीच्या कांठी. येथे
पातळे चांगली होतात.
- जहावर (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. नगरपा. ९ मैल.
- जळके (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. नेवासे ता.
- जळगंगा (न.) हि. वन्हाडप्रां. बुलढाणा जि. तून जाऊन पूर्वेस
मिळते. कांठी मलकापूर.

- जळगांव** (श.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. तालुका. येथे सुताच्या गिरण्या आहेत. व्यापारी पेंठ.
२ वन्हाड प्रां. अकोला जि. ता. ३ नाशि. जि. मालेगांव ता. गांव.
- जळगांवनेऊर**(गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. येवळे ता.
- जळोद** (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. अंमळनेर ता.
- जाअलपूर** (गां.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबादेच्या उत्तरस १३ मैल.
- जाईजान** (सरो.) आशि. खं. चिनईतार्तीत.
- जाईसा** (श.) हि. भूतान देशांत. भूतानपा. ९१ मैल.
- जाओली** (प्रां. श.) हि. वाय. प्रां. मुजफ्फरनगर जि. २ राजपुता-
न्यांत मथुरेपा. ५१ मैल. [मुख्य शहर.
- जाकोबाबाद** (श.) हि. सुं. इ. सिंध प्रां. अपरसिंध प्रांतिभरचे
- जागोद** (गां.) हि. वन्हाड प्रां. वणी जि. पैतंगंगा व वधी ह्यांचे संगमावर.
- जाजन** (गां.) हि. सुं. इ. सिंध प्रां. शिकारपूरपा. १० मैल.
- जाजनर** (गां.) हि. वाय. प्रां. आग्नेयापा० ३५ मैल.
- जाजपट** (गां.) हि. वं. इ. तिनहूत प्रां.
- जाजमो** (गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर जि.
- जाजरकोट** (गां.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ नेपाळ देशांत.
- जाजीपेठ** (श.) हि. निजामचे राज्यांत. हैदराबादपा. ४४ मैल.
- जाडा** (प्रां.) हि. पूर्वेस ब्रह्मदेशांत पेगू प्रांताचा भाग.
- जाणते** (वे.) यू. खं. ग्रीस देशाचे पश्चिमेस भूमध्य समु. आग्ने-
नियन बेटांत एक बेट.
- जात** (श.) हि. प. इ. दिल्लीपा. ४८ मैल.

जानपूर (मां. थ.) हि. वाय. मां. काशीप्रांताजवळ एक प्रांत. येथे जाड कागदाची कलमदाने, डब्या, पेठ्या, उबे करून त्यांवर नकशी काम करितात. [अस्वातावर.

जानमीर (गां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत काठेवाडांत खंवायतचे
जानसन (श.) हि. वाय. मां. मुजफरनगर मां. मिरतपा.
जानसर (गां.) हि. वं. इ. यमुना नदीचे कांठी. [२३ मैल.
जान्हवी (न.) हि. वाय. मां. ही गंगेला मिळते.

जाना (सरो.) आफ्रि. खं. आबिसिनियांत.

जानीदेरा (श.) हि. मुं. इ. सिंधमां. शिकारपूरपा. १८ मैल.

जानेफळ (गां.) हि. वन्हाट मां. बुलडाणा जि. [काठी.

जानोरी (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. बाणगंगेचे
जाफनापट्टण (श.) हि. दक्षिणेंत सिलोन (लंका) बेटांत.

जाफराबाद (श.सं.) हि. मुं. इ. काठेवाड मां. सोराथ विभागांत सं. व तें जंजिऱ्याच्या शिंदीच्या ताब्यांत. २ निजामचे

जाफा (बं. श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. [राब्यांत.

जाम (श. न.) हि. मालव्यांत. २ मध्यप्रांतांत नर्मदेला मिळणारी.

जामका (श.) हि. मुं. इ. सिंधमां. डाढापा. २१ मैल.

जामखेड (मो. गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. येथें पागोटी, अडकिते व बांगड्या त्यांचा मुख्यतः व्यापार. २ नगर जि. तालुका.

जामगंगा (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्यापाशी भूतान सं.

जामगड (श.) हि. मध्य हि. मालव्यांत भोपाळ सं.

जामगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. २ मध्य-मां. महानदीचे कांठी.

जामठी	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता. येथें गु- रांचा मोठा बाजार भरतो.
जामनेर (मो. गां.)	हि. मुं. इ. खानदेश जि. नालुका.
जामरपल	(गां.) हि. बं. इ. मिदनापुर जि. [किल्ला बांधिला.
जामलाबाद्	(श.) हि. म. इ. दक्षिण कानज्यांत, येथें टिपूनें
जामीतपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद् जि. अलाहाबादेपा. ३४ मैल. [२१ मैल.
जायकपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद् जि. अलाहाबादेपा.
जायस	(गां.) हि. अंध्र प्रां. सुलतानपुरापा. ३५ मैल.
जायसंग	(धरो.) आशि. खं. रूस देशांत सेवेरियाचे सीमेवर.
जारपुरा	(गां.) हि. म. इ. कटक प्रां. कटकपा. १४ मैल.
जारीआला	(गां.) हि. राजपुतान्यांत जसलमीर सं. जसलमीरपा.
जारीजा	(सं.) हि. मुं. इ. काठेवाट प्रां. [२९ मैल.
जारीसंग	(श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ नेपाळ स.
जार्जतोन	(श.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेत केपकालनींत.
जार्जिया	(प्रां.) आशि. खं. यान्स्ककेशियांत.
जार्दन	(न.) आशि. खं. तुर्कमनानां पाकस्तान प्रांतांत अमृ- ती मृतसमुद्रास मिळते.
जालगांव	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ना.
जालना	(श.) हि. निजामचे राज्यांत. हे रेशमाचे कारखान्या-
जालूर	(गां.) हि. राजपुतान्यांत जोधपुर सं. [करिनां प्रसिद्ध.
जालीइल	(गां.) हि. निजामचे राज्यांत. [देल्हा. १५ मैल.
जालुन	(गां.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत बलुनेच्या कांटीं. बुं-
जालुपुर	(गां.) हि. वाय. प्रां. गंगेच्या कांटीं. काशीपा. १२ मैल

जालंदर	(श.) हि. पं. इ. जि.	[सलमानी सं.
जावडा(रा)	(सं.श.) हि. मध्यहिंदुस्थानांत रतलाम सं.	पश्चिमेस. सु-
जावद	(गां.) हि. माळव्यांत ग्वालहेरीजवळ या गांवाभोंवतीं दगडी कोट आहे.	
जावळी	(गां.) हि. सुं. इ. सानारा जि. तालुक्याचें ठिकाण.	
जावळें	(गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. अकोलें ता.	
जावा	(वे) आशि. खं. आग्नेयीस पसिफिक महासागरांत संदा बेटांचा समुदाय आहे त्यांत आहे. वाता- विया सु. श. आहे. याचे सभोवतीं बाच नांवाचा समुद्र आहे.	
जाशीमोल	(श.) यू. खं. तुर्कस्थानांत देवीयामध्ये मुख्य शहर.	
जाह्नपुर	(ज.) हि. पूर्वस बं. इ. आसाम प्रां.आसामपा. १४ मैल.	
जाहादु	(गां.) हि. ब इ. छोटानागपुर प्रां.	
जिका	(पर्व.) हि. आराकान प्रां. याची उंची तीन हजार फूट.	
जिहा	(श. ब) आशि. खं. आरबस्तानांत तांबड्यासमुद्रावर.	
जिनजनी	(गां.) हि. माळव्यांत ग्वालहेरचे हद्दीत.	
जिनतीथ	(डों.) हि. ब. इ. आसाम प्रां.	
जिनोवा	(सरो.श.) यू.खं. म्विच्छलेदांत. येथे घड्याळे चांगली होतात.	
जिब्रालतर	(कि.सामु.श.) यू. खं. स्पेनदेशाचे दक्षिणेस अटलांतिक ब भूमध्य समुद्रांस जोडणारी.	
जियागांव	(गा) हि. मध्य हि. शिघाचे राज्यांत.	
जिरन	(गां.) हि. मध्य हि. शिघाचे राज्यांत निमचपा ०१२ मैल.	
जिरा	(गां.) हि. सु. इ. गुजराथेंत. २ रेवा सं.	
जिला	(श.) आभि. खं. गालास लोकांची राजधानी.	

- जिह्व** (गां.) हि. राजपुतान्धांत जयपुर सं.
- जिळेक** (गां.) हि. पं. इ. भावलपुर सं. सतलज नदीचे कांठीं.
- जुआनदीप्युक**(सामु.)अमे. खं. कानडांत.
- जुआनफरनांडीज**(वे.) अमे. खं. चिलीच्या पश्चिमेस. [भूमि.
- जुडिया**(पालस्तैन)(मां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. ख्रिस्ताची जन्म-
- जुदा** (गां.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत तालुक्याचे गांव.
- जुन्नर** (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. तालुक्याचे गांव. येथे खर्ची कागद चांगळे होतात, जवळ डोंगरांत कोरीव लेणी आहेत.
- जुनागड** (सं. श.) हि. मुं. इ. गुजराथेत काठेवाड प्रांतांत. येथील राजास नबाब म्ह. येथे लांकडावर वेलवुद्धीचे काम व हस्तिदंती बुडे होतात.
- जुवा** (न.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासागरास मिळते.
- जुलियनशाआब**(गां.) अमे. खं. ग्रीनलंड बेटांत.
- जुल्लुकांद** (सं.) आफ्रि. खं. नाताळच्या उत्तरेस जुलु लोकांचे मं.
- जेन्नर** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. व ता. येथे जवळच डोंगरगण म्हणून हवाशीर टिकाण आहे.
- जेजुरी** (श.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. येथे खंडोबाची माघी व चैत्री ह्या पौर्णिमांस मोठी यात्रा भरते.
- जेड** (न.) यू. खं. स्कानलंडांत राक्सबर्ग प्रांतांत. या नदीवर जेडबर्ग शहर आहे.
- जेतलपुर** (गां.) हि. मु. इ. गुजराथेत अमदाबाद जि. ना
- जेबसन** (पर्व.) अमे. खं. स्वतंत्र सं.
- जेम्स** (वे.) अमे. खं. अमेरिकेच्या उत्तरेस अक्षातांत.

जेरीया	(श.) हिं. बं. इ. मिरकासीम व ई. ल. १७ ई. १.
जेलगुन	(गां.) हिं. मध्य हिं. माळव्यांत तापीचे कांठी.
जेलम	(श.) हिं. पं. इ. जि.
जेलर	(गां.) हिं. वाय. प्रां. सरहिंदमध्ये.
जेठानी	(भू.) आशि. खं. नोवाक्षेम्ला बेटाचे ईशान्येस.
जेठिंगी	(गां.) हिं. बं. इ. मुर्शिदाबाद जि. २ मध्य प्रां. बन्हाण- पुरपासून २५ मैल.
जेसलमीर	(श. मं.) हिं. राजपुतान्यांत बिकानेरच्या नैर्ऋत्येस.
जहानाबाद	(गां.) हिं. बं. इ. हुगळीजवळ. [नांवाची खाडी.
जैगड	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता. २ वाच
जैतन	(गां.) हिं. पं. इ. झेलमचे कांठी. [मं. ४० मैल.
जैतपुर	(श.) हिं. मुं. इ. गुजराथेत काठेवाडमध्ये राजकोट
जैतापुर	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापुर ता. २ वाच नांवाची खाडी.
जैनाबाद	(गां.) हिं. मध्य प्रां. नेमाड जि. बन्हाणपुरच्या दक्षिणेस.
जैपुर	(सं. श.) हिं. म. इ. यांत लहान लहान पहाडी सं.
जैला	(श.) आफ्रि. खं. अबिसीनियांन. [पुष्कळ आहेत.
जोक	(न.) हिं. मध्यप्रां. महानदीला भिळते.
जोग	(न.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. सप्ताद्रीतून निवून आंजल्याजवळ समुद्रास मिळते.
जोतिबा	(डो.) हिं. मुं. इ. कोल्हापुर संस्थानाजवळ.
जोधपुर(मारवाड)	(श. मं.) हिं. राजपुतान्यांत सं. येथील हस्ति- दंती व चामड्याचे सामानाची प्रसिद्धि आहे. जव- ळच सोतीमहाल नांवाची उत्कृष्ट इमारत आहे.

- जोन आफ कार्क (श.) यू. खं. फान्तांत.
- जोबी (मो. गां.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. तालुका.
- जोरुलो (पर्व.) भमे. खं. मेक्सिको दे.
- जोलीबा (न.) आफ्रि. खं. वरच्या गिनींत.
- जोवरा (मं.) हि. मध्य हिंदुस्थानांत माळव्यांत.
- जोवें (गां.) हि. मुं. इ. अहमदनगर जि. संगमनेर ता. येथे दत्तात्रयाचे स्थान आहे.
- जोहाद (श.) हि. पूर्वस व. इ. आमास प्रां. [नयार होतात.
- जंग (श.) हि. पं. इ. जलंदर जि. कापडावरील चिपट
- जंगली जयगड (गां. कि.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. चिपटण ता.
- जंजिरा (ग कि.मं.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. द. २ भाशि खं. तुर्कमनानात तैम्रीस न. कांठी.
- जंबुसर (ग) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. भटोच जि. ता. या प्रां. नान तुगीची डाळ प्रसिद्ध.
- जंम्कार (न.) हि. काश्मीर म. मिथूला मिलते.
- जार्जबार् (मं.ग वे.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत. [मिलते.
- जार्जीजी (न.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत मोसांबीक नदीला
- जांबुत्रा (न.) हिं. मु. इ. गुजराथ प्रां. बटोदे म.
- जांबुळ घांट (ग) हि. मध्य प्रा. चाटा जि. येथे काळ्या व पां. डब्या दगडांच्या खाणी. [नदीचे कांठी.
- जांबुळपाडा (गा.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. लगत सचीव म. आंबा
- जांबूह (गां.) हि. मध्य हि. माळव्यांत.
- जांबेगड (गां. कि.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. टापोली ता.
- जांबोट्टा (गां.) हिं. मु. इ. बेळगाव जि. बेळगांवपा. १८ मैल.

जिजी (श.) हि. म. इ. राजाराम महाराज इ. स. १६८२ त राहिले होते.

जिती (गां.) हि. सुं. इ. सोलापुर जि. करमालें ता.

जित्या (डो.) हि. ब. इ. पूर्वम आसाम प्रां.

ज्यातवाला (श.) हि. राजपुतान्यांत जोधपुर मं. अजमीरपा. ४० मैल.

ज्यादन (ग.) हि. राजपुतान्यांत जोधपूर मं.

ज्यामलगडी (श.) हि. पं. इ. पेशावरपा. ४० मैल.

ज्याला (श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. कमाऊनपा. २८ मैल.

ज्यालोत्री (श.) हि. वाय. प्रा. औधमध्ये कानपूरपा. २५ मैल.

ज्यासरोटा (श.) हि. पं. इ. येथें मोठा बाजार भरतो.

ज्यारसी (बे.) यू. खं. इंग्लंडांत इंग्लिश खाडींत.

ज्युलिआरा (ग.) हि. राजपु. जोधपूर मं. अजमीरपा. ३५ मैल.

झ.

झगझरटीस (न) आशि. खं. तार्नरी देशांत.

झझर (झजर) (श. सं.) हि. वाय. प्रा. सं. व शहर.

झारागोझा (श.) यू. खं. म्येन दे. विद्यालयाकरितां प्र.

झालवाडा (सं.श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. काठेवाडांत.

झालोद (श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. पंचमहाल जि.

झांशी (श.) हि. वाय. प्रां. जि. हें सं. स. १८५४ राणी लक्ष्मी-वाईपासून खालसा केलें. व स. १८५७ त बड व

झिरास (ग.) यू. खं. म्येन दे. येथें दास उत्तम होते. [कत्तल.

झिलान्ड (बे.) यू. खं. ग्वीदन व देन्मार्क यांचे मध्ये.

झुलावर (श. सं.) हि. राजपुतान्यांत कापूस व अफूचा व्यापार.

सुरीक (श.स.) यू. सं. स्विट्जरलैंडमध्ये विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध
व सरोवर. [ग्रहर.

झेराफेझान (न.) आशि. खं. स्वतंत्र सं. असून इचे कांठीं बुखारा

झेलम (न.) हि. पं. इ. काश्मिरांतून निघून चिनाब नदीला
मिलते. लां. ४९० मैल.

झोडगें (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. भालेगांव ता. आग्रारो-
डवर. कापसाचा व्यापार चालतो.

झंग (श.) हि. पं. इ. जि.

झींद (श. सं.) हि. पं. इ. ग्रीक लोकांचें.

ट.

टकारिशुआ (मरो.) अमे. खं. जेनेझुएला देशांत सुंदर सरोवर.

टकुन्गा (श) अमे. खं. इकेदोर देशांत.

टकुना (बं.) अमे. खं. पेरू देशांत.

टणकाई (डों.कि.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. येवले ता.

टवार (पर्व.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत पालस्तैन प्रां. ब्राची
उंची १८०० फूट व बोहिमिया प्रांतांत शहर.

टब्रीझ (श.) आशि. खं. इराणांत. रेशमाच्या व्यापाराकरितां.

टमवर्थ (श.) यू. खं. इंग्लंडांत टैम्स नदीवर. येथील लाटिन
व ग्रीक भाषांच्या शाळा प्रसिद्ध आहेत.

टमाझिमास (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे. येथें गहू व साखर होते.

टरमीअम (श.) हि. म. इ. पदुकोट प्रां. त्रिचनापल्लीपा. ४७ मैल.

टरिफापाईट (यू.) यू. खं. स्पेनच्या दक्षिणेस.

टर्की (दे.) यू. खं. ग्रीस देशाचे उत्तरेस.

टलो (श.) यू. खं. आर्जेन्टिनामध्ये वानरफर्ट प्रां.

- टहादी** (ने.) आशि. खं. पूर्वेस पासिफिक महासागरांत. येथील हवा उत्तम आहे.
- टाकझी** (न.) आफ्रि. खं. आबिसिनिया प्रां. ब्लुनेल नदीस मिळते. इलाच पुढे अवास्का म्ह.
- टाकमहाल** (श.) हि. निजामचे राज्यांत मांजरा नदीचे कांठी हे. द्रावादेपा. ५१ मैल.
- टाकवारा** (श.) हि. पं. इ. पेशावरच्या द. [पश्चिमेस १ मैल.
- टाकळ** (श.) हि. पं. इ. बाहर नदीचे कांठी पेशावरपा.
- टाकळी** (गां.) हि. वन्हाडप्रां. २ मु. इ. नाशिक जि. [नदीचे कांठी.
- टाकाम** (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ नेपाळांत गंडकी
- टाक्यानराग** (श.) आशि. खं. रशियाचे द. व्यापाराकरितां प्रसिद्ध. येथे इ. स. १८२५ त अलेक्झांदर वादशाहा मेला.
- टाकी** (श.) हि. वं. इ. बारासेट प्रां. इसामती (गंगेचा फांटा) च्या कांठी. कलकत्त्यापा. ५० मैल.
- टाकीन** (अखा.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपकल्पांत. द.
- टाडकस्टर** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत बार्कच्या नैर्ऋत्येस.
- टाना** (सरो.) यू. खं. स्कातलंडांत.
- टानाएल्लह** (न.) यू. खं. उत्तरेस आर्तिक महासागरास मिळत.
- टानानारिठ्हो** (श.) आफ्रि. खं. पूर्वेस मादागास्कर बेटांत.
- टानारो** (न.) यू. खं. अल्प्स पर्वतांतून निघते.
- टाणुर** (श.) हि. म. इ. मळवार प्रां. कालिकतपा. २२ मैल.
- टान्हेराजी** (श.) यू. खं. आयर्लंडांत.

- टापजास (न.) अमे. ख. अमेझोन नदीस मिळते.
- टापू (श.) हि. राजपुता. जोधपुर स. जोधपुरापा. ३७ मैल.
- टाफ (न.) यू. ख. इंग्लदात वेत्सच्या दक्षिणेस.
- टाफिलेट (श.) अमे. ख. माराकेबो सरोवराचे काठी.
- टाफ्ट (श.) आशि. ख. इराणांत सत्रज्यांकरितां प्रसिद्ध.
- टाबास्को (श. मा.) अमे. ख. मेक्सिकोमध्ये टेहाटेपेकच्या सयोगी. भूमीवर.
- टामबाव्ह (श.) यू. ख. रशियाचे पूर्वेस येथे गुरे चांगलीं होतात.
- टामान (ग्री. क.) आशि. ख. रशियन तार्तरांत. येथे ज्वालामुखी पर्वत आहेत.
- टामार (न.) यू. ख. इंग्लदात, प्रीमोथ वदराजवळ मिळते.
- टायरा (श.) हि. प. इ. ब्यास नदीचे काठी.
- टारकी (श.) आशि. ख. रशियात. [दरु चांगलीं होणे.
- टारनेर ग्यारोन (मा.) यू. ख. फ्रान्स देशांत नैऋत्य दिशेस. येथे
- टारबर्ट (गा. अखा.) यू. ख. स्कॉटलदात व पश्चिमवाजूस अखान.
- टारवेस (श.) यू. ख. फ्रान्सान येथे हॉस्पिटल कॉलेज आहे.
- टारबोल्टन (श.) यू. ख. स्कॉटलदात.
- टारल्याड (श.) यू. ख. स्कॉटलदात. [व्यापार चालतो.
- टारसस (श.) आशि. ख. तुर्कस्तानात. येथे कापसाचा मोठा
- टारा (गा.) यू. ख. आयर्लंडात. येथे राजवाडा आहे. [तात.
- टारागोना (श.) यू. ख. स्पेन देशात. येथे रेशीम, कापूस, इ. हो-
- टाराझोना (श.) यू. ख. इंग्लदात न्यूकसल प्रानात.
- टारांटो (अखा.) यू. ख. इटालीच्या आग्नेयीस.
- टारापाका (श.) अमे. ख. पेरू देशात.

- टारारे (श.) यू. खं. फ्रान्स देशांत. व्यापाराकरितां प्र.
- टारिफा (श. भू.) यू. खं. स्पेन देशांत. हें तटवंदीचें शहर.
- टार्न (न.) यू. खं. फ्रान्समध्ये. ग्यारोनला मिळते.
- टार्नोपोल (श.) यू. खं. आश्रियामध्ये. लेम्बर्ग पा. ६८ मैल.
- टार्लोर्ली (श.) यू. खं. इंग्लंडमध्ये. चेस्टर पा. १० मैल.
- टालान्टी (खाडी.) यू. खं. ग्रीसमध्ये. ६० मैल लांब १० मै. रुंद.
- टालापुसा (न.) यू. खं. मांटगोमरी प्रांतांत.
- टालाव्हेरा (श.) यू. खं. स्पेनांत टोलिडोच्या पश्चिमेस. वेलिंग्टन येथे विजयी झाला. स० १८०९
- टालाहाटची (न.) अमे. खं. मिमिसिपी प्रां. याङ्ग नदीस मिळते.
- टालाहामी (श.) अमे. खं. युनॅटेड स्टेट्स्मध्ये फ्लॉरिडाची राजधानी.
- टाहन्नर (श.) हि. बं. इ. कारिअल प्रां. कारिअलपा. ४१ मै.
- टाहानो (गां.) हि. वाय. प्रां. गरवाल जि. यमुनेच्या कांटां.
- टाळ (श.) हि. मध्य प्रांतांत (मालव्यांत) जोब्रा परगण्यांत- हे १८१८ त इंग्लिशांनी गुलाबखानास दिले.
- टाळक (श. न.) हि. आराकान प्रां. या नांवाचे नदीवर. आरा- कानपा. ६८ मैल. [मैल,
- टाळकाकोनी (श.) हि. वाय. प्रां. भिरझापुर जि. मिरझापुरपा. ७१
- टिटवालें (गां.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.
- टिपरा (श. सं.) हिं. बं. इ. टिपरा प्रां. डाकापा. ४८ मैल. मेमे- च्या पूर्वेस जि.
- टिमिसे (श.) यू. खं. वेलजिअम देशांत.
- टिमुर्नी (गा.) हि. मध्य प्रा. हुसंगावाद जि.
- टिरी (श.) हि. वाय. प्रां. गरवाल सं. राजधानी.

- टेनरीफ** (पर्व.) यू. खं. स्पेनच्या पश्चिमेस कानेरी बेटांत.
- टेबल्वे** (उप.) आफ्रि. ख. केपकालनीच्या पश्चिमेस येथें दीप.
- टेबलमॉटन** (पर्व.) आफ्रि. ख. केप टौनच्या दक्षिणेस. [स्तंभ आहे.
- टेम्स** (न.) यू. खं. इंग्लंडांत. इच्या कांटीं लंडन हें सर्व पृ-
थ्वीन मोठे शहर आहे. लांबी २१५ मैल.
- टेमिआग्युआ**(मरो.) अमे. खं. मेक्सिको देशांत.
- टेल** (न.) हिं. मध्य प्रां. महा नदीला मिलते.
- टैन** (श. न.) यू. खं. स्कानलंडातील रासमांताची राजधानी. येथें
गिरण्या पुष्कळ अमून व्यापार मोठा. २ इंग्लं-
दात नदी आहे.
- टैनमाजथ** (श.) यू. य. नार्थवर्लेदमध्ये टाईन नदीवर.
- टंगूएन** (श.) आग्नि. खं. चीनमधील शन्सी प्रा. ची राजधानी.
येथे मंत्रंज्याचे कारग्याने फार आहेत
- टोकसेलघांट** (धा.) हिं. नेपाळांत सानकुरा नदीवर.
- टोकें** (श.) हिं. मुं. इ. नगर जि. गोदावरीचे काटी.
- टोची(गोंबिला)**(न.) हिं. प. इ. सुलेमान पर्वतातून निघून सिंधूम
- टोडा** (श.) हि. राजपुतान्यात जयपूर स. [मिलते.
- टोन** (न.) यू. खं. इंग्लंडांत.
- टोप** (गा.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. वडगांव ता.
- टोरी** (श.) हिं. राजपु. जयपूरपा. ५२ मैल, १ व. इ. रा-
मपुर जि. हजारीबागपा. १६ मैल. [मैल
- टोरीआदी** (श.) हिं. म. इ. चिचनापल्ली जि. चिचनापल्लीपा. २३
- टोरीफत्तेपूर** (श.) हिं. बुंदेलखंडात. झाशीपा. ४० मैल.
- टोल्डा** (श.) हिं. नं. इ. जेसोर परगण्यांत.

टोहाउच	(श.) हि. वाय. प्रां. हरीआना परगण्यांत.
टंकारिया	(ब.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. मडोच जि. जंबूसरपा.
टंबीज	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत लंदनपा. २७ मैल. [१ मैल.
टांक(टोंक)	(थ.सं.) हि. राजपुतान्यांत सं. हें अमीरखान पठाणाच्या
टांगलो	(पर्व.) हि. सिक्कीम देशांत पर्वत. [वंशजांकडे आहे.
टांगसो	(श.) हि. भुतानांत चंपावनी नदीवर.
टांगहो	(श.) हि. पूर्वस पेगू प्रां. सितांग नदीवर, जुनी राज.
टांजीर	(श.) आफ्रि. ख. मोरोकोमध्ये.
टांपिको	(श.) अमे. खं. मेक्सिको दे.
टेंबू	(गां.) हि. मुं. इ. सानारा जि. कन्हाड ता.
टेंभुर्णी	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. वारमाळें ता. २ मध्य प्रां. हुसगावाद् जि. येथे अडकिते चांगले होतात.
टोंगाडुर	(श.) हि. म. इ. अर्काट जि.
त्यांकुबार	(श.) हि. म. इ. कर्नाटक जि. हे पूर्वी डच लोकांकडे
त्यावनिक	(श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. • [होते.

ठ.

ठश	(बं. श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. सिंधु नदीचे कांठीं.
ठाकूर	(ग.) हि. आसाम प्रा. दरग परगण्यांत.
ठाकूरद्वार	(श.) हि. वाय. प्रां. मोरदाबाद् परगण्यांत. २ मुंबईत गिरगावांत एका देवालयान्चे नांव.
ठाणगांव	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता.
ठाणें	(श.) हि. मुं. इ. जि. मुं. पा. २४ मैल.

ठाणेश्वर	(श.) हि. पंजाबांत अबोलाचे 'दक्षिणेस पाणिपतजवळ इ. स. ११९१ त घोरी व पुथुराज ह्यांची लढाई झाली.
ठासरा	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. २ सिंध प्रां.
टंकथोदा	(श.) हि. राजपुतान्यांत.
ठेंगोडें	(गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. गिरणेच्या कांटीं.
	ड.
डगलस	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत लॅकेशायरमध्ये.
डची	(गां.) हि. वाय. प्रां. मिनपुरी परगण्यांत इटाव्यापा.
डडले	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत वूस्टर प्रां. [२९ मैल.
डन्हाहेद	(भू.) हिं. दक्षिणेस लॅकच्या उत्तरेस.
डदकान्डी	(श.) हि. व. इ. टिपरा प्रां. डाकापा. २२ मैल.
डफर	(श. वं.) आशि. ख. अरबस्थानांत.
डवका	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा. येथे शिकारीची जागा आहे.
डव्ला	(श.) हि. राजपुतान्यांत उदेपूर सं.
डव्लीन	(श.) यू. खं. आयर्लंडचे राज. श.
डभई	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडाचे राज्यांत. दामाट व प. बाजीराव ल. १७३१.
डमडम	(श.) हि. वं. इ. कलकत्त्याचे ईशान्येस लष्करचो छावणी येथे काडतुसं करण्याचा कारखाना.
डमुदाइ	(न.) हि. वं. इ. रामदुर्ग, पाचीट, भरतान ह्या प्रां. जाऊन हुगळीस मिळते. लांबी ३५० मैल.
डव्पूहेद	(भू.) हि. सुं. इ. गुजराथ. प्रां. च्या दक्षिणेस.

- हरबानी** (श.) हि. बं. इ. रंगपूर प्रां. रंगपूरपा. १० मैल.
- हरवेंट** (न.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- इन्हाम** (श. प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत या नांवाचा प्रांत असून शहर वेअर नदीचे कांठीं.
- इरिआपूर** (श.) हि. वन्हाड प्रां. निजामचे राज्यांत उमरावती-पा. २८ मैल. २ वाय. प्रां. मिरनपा. ४४ मैल.
- इरियाबाद** (श.) हि. औंध प्रां. गोरखपुरपा. १२३ मैल.
- इरो** (श.) हि. बं. इ. शहाबाद. जि. आरापा. २३ मैल.
- इर्वी** (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत. डरवेंट नदीवर.
- डाका(ढाका)**(श.) हि. बं. इ. जि. ब्रह्मागंगेचे कांठीं. येथें उत्तम मलमळ, शिपांच्या बांगड्या व चांदीच्या तारेचें उत्कृष्ट काम होतें.
- डाकियट** (श. सं.) हि. वाय. प्रां. गरवाल परगण्यांत यमुनेचे कांठीं.
- डाकुरी** (श.) हि. गुं. इ. कैरा प्रां. कैरापा. ३१ मैल.
- डाकूर** (श.) हि. गुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. येथें श्रीकृष्णाचें स्थान व गोमती तीर्थ आहे.
- डाग** (श.) हि. पं. इ. जालंदर. जि. येथें पितळेच्या दौती, कलम. दागे, गुलाबदाण्या, रकाड्या व पलंगाचीं गातें हीं
- डाजेल** (श. कि.) हि. पंजाब प्रांतांत. [होतात.
- डाटून** (श.) हि. बं. इ. मिदनापूर प्रां. मिदनापूरपा. ३२ मैल.
- डाडानेरपोलियम**(श.) हि. म. इ. झेंमूर सं. बंगलोरपा. ७८ मैल.
- डाडकाली** (श.) हि. बं. इ. वारासत प्रां. कलकत्त्या पा. ३५
- डाडुपूर** (श.) हि. सरहिंद प्रां. यमुनेचे कांठीं समुद्राचे [मैल. सपाटीपा. ९०० पा० १००० फूट उंचीवर आहे.

- डान** (न.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- डायकानसोती** (श.) हि. म. इ. कोईमतूरपा. १० मैल.
- डाना** (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत शिरीयांत आलेपोपा. २१ मैल.
- डाबुटा** (गां.) हि. वाय. प्रां. जुडेआन प्रां. अलिगड व मोरादा बाद यांचे रस्त्यावर. मोरा. पा. १५ मैल.
- डादूर** (गां.) हि. वाय. प्रां. आठ्या जि. आठ्यापा. २८ मैल.
- डायग्लूर** (श.) हि. निजामचे रा.
- डायचू** (गां.) हि. रजपुत सं. जोधपूर सं.
- डारचेस्टर** (श.) यू. खं. इंग्लंदांत फ्रीम नदीवर.
- डारसेट** (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- डार्हनेल्स** (समु.) यू. खं. आर्किपेलगो व मारमोराचा समुद्र ह्यांचे
- डार्न** (सरो.) यू. खं. शिवदनांत [मध्ये.]
- डाद्री** (श.) हि. वाय. प्रां. दिल्लीपा. २० मैल.
- डालकिसोर** (न.) हि. बं. इ. गाबेरी प्रां. उगम. लाबी १७० मैल.
- डालपटपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या जि. फैजाबादपा. ७
- डालमोशिया** (प्रां.) यू. खं. आखिया दे. कोसिनिया प्रां. [मैल.
- डाला** (श.) हि. आसाम प्रां. पेगू परगण्यांत रंगूनपा. ४३ मैल. २ न. बं. इ. बंगालच्या उपसा. मिळते.
- डालामी** (श.) हि. वाय. प्रां. बन्सारा प्रां. गंगेचे कांठी. लखनौपा. ५६ मैल.
- डावरायडग** (श.) हि. म. इ. खैसूर सं. श्रीरंगपट्टणपा. ७६ मैल.
- डाहाणू** (गां.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. तालुक्याचे गांव बेथील हवा वार्ड आहे.

- डाळ** (न.) हि. वन्हाड प्रां. एलीचपूर जि. मळघाटांतून निघून तापीस मिळते.
- डिआगर** (श.) हि. नागपूर प्रां. बैतूलपा. ५२ मैल. ३ वं. इ. भागलपूरप्रां.
- डिआगुर** (श.) हि. माळव्यांत शिंद्याचे राज्यांत ग्वालेरपा. २६ मैल. २ उदेपूर सं.
- डिऊर** (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. सातान्यापा. १६ मैल.
- डिओकलरी** (गां.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूरपा. १७ मैल.
- डिओखास** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. गयेपा. ३९ मैल.
- डिओगाग** (श.) हि. वाय. प्रां. अजमीरपा. ५० मैल.
- डिओगान** (श.) हि. वाय. प्रां. अजिमेगड प्रां. गोमतीच्या कांठीं. काशीपा. २९ मैल.
- डिओटन** (श.) हि. नागपूर प्रां. बैतूल जि. बैतूलपा. १६ मैल.
- डिओदुरा** (श.) हि. वाय. प्रां. आलमोरापा. १९ मैल.
- डिओधन** (श.) हि. वाय. प्रां.
- डिओरी** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. गयेपा. ३९ मैल.
- डिओरालीओ** (श.) हि. नेपाळांत कटमंडूपा. ५६ मैल.
- डिओली** (श.) हि. मध्य. प्रां. नागपूरपा. ५२ मैल.
- डिओलीया** (श.) हि. वाय. प्रां.
- डिओसिया** (गां.) हि. पं. इ. श्रीनगरपा. ५६ मैल.
- डिओदुरी** (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीपा. ३४ मैल.
- डिकटौली** (गां.) हि. वाय. प्रां. मिनपूर जि. इटावापा. ३४ मैल.
- डिकटान** (श.) हि. शिंद्याचे राज्यांत महुपा. २० मैल. परमण्याची जागा.

- डान** (न.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- डायकानसोती** (श.) हि. म. इ. कोईमतूरपा. ३० मैल.
- डाना** (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत शिरीयांत आलेपोपा. २१ मैल.
- डाबुटा** (गां.) हि. वाय. प्रां. बुडेआन प्रां. अलिगड व मोरादा-
बाद यांचे रस्त्यावर. मोरा. पा. ३५ मैल.
- डाबर** (गां.) हि. वाय. प्रां. आग्वा जि. आग्वापा. २८ मैल.
- डायगलूर** (श.) हि. निजामचे रा.
- डायचू** (गां.) हि. रजपुत सं. जोधपूर सं.
- डारचेस्टर** (श.) यू. खं. इंग्लंदांत फ्रोम नदीवर.
- डारसेट** (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- डार्जनेल्स** (सामु.) यू. खं. आर्किपेलगो व मारमोराचा समुद्र खांचे
- डार्न** (सरो.) यू. खं. श्विदनान्त [मध्ये.]
- डाद्री** (श.) हि. वाय. प्रां. दिल्लीपा. २० मैल.
- डालकिसोर** (न.) हि. बं. इ. गाचेरी प्रां. उगम. लाबी १७० मैल.
- डालपटपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या जि. फैजाबादपा. ७
- डालमोशिया** (प्रां.) यू. खं. आशिया दे. बोसनिया प्रां. [मैल.
- डाला** (श.) हि. आसाम प्रां. पेगू परगण्यांत रंगूनपा. ४२
मैल. २ न. बं. इ. बंगालच्या उपसा मिळते.
- डालामो** (ध.) हि. वाय. प्रां. बम्बारा प्रां. गंगेचे कांठीं. लखनौ-
पा. ५६ मैल.
- डावरायझग** (श.) हि. म. इ. जैसूर सं. श्रीरंगपट्टणपा. ७६ मैल.
- डाहाणू** (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. तालुक्याचे गांव बेथील
हवा वाईट आहे.

- डाळ** (न.) हि. वऱ्हाड प्रां. एलीचपूर जि. मळघाटांतून निघून तापीस मिळते.
- डिआगर** (श.) हि. नागपूर प्रां. बैतूलपा. ५२ मैल. ३ बं. इ. भागलपूरप्रां.
- डिआगुर** (श.) हि. माळव्यांत शिंद्याचे राज्यांत ग्वालेरपा. २६ मैल. २ उदेपूर सं.
- डिऊर** (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. सातान्यापा. १६ मैल.
- डिओकलरी** (गां.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूरपा. १७ मैल.
- डिओखास** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. गयेपा. १९ मैल.
- डिओगाग** (श.) हि. वाय. प्रां. अजमीरपा. ५० मैल.
- डिओगान** (श.) हि. वाय. प्रां. अजिमेगड प्रां. गोमतीच्या कांठीं. काशीपा. २९ मैल.
- डिओटन** (श.) हि. नागपूर प्रां. बैतूल जि. बैतूलपा. १६ मैल.
- डिओदुरा** (श.) हि. वाय. प्रां. आळमोरापा. १९ मैल.
- डिओथन** (श.) हि. वाय. प्रां.
- डिओरी** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. गयेपा. १९ मैल.
- डिओरालीओ** (श.) हि. नेपाळांत कटमंडूपा. ५६ मैल.
- डिओली** (श.) हि. मध्य. प्रा. नागपूरपा. ५२ मैल.
- डिओलीया** (श.) हि. वाय. प्रां.
- डिओसिया** (गां.) हि. पं. इ. श्रीनगरपा. ५६ मैल.
- डिओदुरी** (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीपा. १४ मैल.
- डिकटौली** (गां.) हि. वाय. प्रां. मिर्जापूर जि. इटावापा. १४ मैल.
- डिकटान** (श.) हि. शिंद्याचे राज्यांत महुपा. २० मैल. परगण्याची जागा.

डिकनाल	(श.) हि. बं. इ. ओढीसा प्रां. कटक परगण्यांत.
डिकसळ	(गां.) हि. सुं. इ. सातारा जि. खटाव ता. २ पुणे जि.
डिंग	(श.कि.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. कानपुर परगण्यांत कालपीपा. १५ मैल. इ. व शिंदे ल. १८०४
डिंगनगर	(श.) हि. बं. इ. बर्डव्हान प्रां. बर्डव्हानपा. १८ मैल.
डिंगर	(श.) हि. उत्तरेस काश्मिर देशांत सं. ली शहरा. पा. २० मैल.
डिंगरी	(गां.) हि. राजपुतान्यांत जोधपूर सं. जोधपूरपा. ३ मैल.
डिंगागे	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावादपा. १७ मैल.
डिंगान	(श.) हि. मालव्यांत भोपाळ सं. भोपाळपा. ५६ मैल.
डिंगायल	(श.) हि. वाय. प्रां. रोटक प्रां. कर्नूलपा. ७६ मैल.
डिधी	(श.) हि. राजपु. जयपूर सं. नसिरावादपा. ४८ मैल.
डिचबारा	(श.) हि. सुं. इ. मडोच प्रां. नर्मदेच्या कांटीं सुरतपा. ४२ मैल.
डिहवान	(गां.) हि. राजपु. जोधपूर प्रां.
डिनकानीकौटा	(श.) हि. म. इ. सेलम प्रां.
डिनगुरा	(श.) हि. पं. इ. भावलपूर सं. भावलपूरपा. ३२
डिनगथूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. रामगयेच्या कांटीं. [मैल.
डिनघी	(कि. गां.) हि. सुं. इ. सिंध प्रां. हैदरावाद व खैरपूर ह्यांच्या
डिनडोरा	(गां.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद प्रां. फत्तेपूर. [मध्ये. पा. ३६ मैल.
डिनडा	(श.) हि. काश्मिर सं. जम्मूपा. २१ मैल.
डिनतपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. अलिगर सं. अलिगरपा. २१ मैल.
डिनीस	(श.) भाश्चि. खं. द. हिंदिमहासागरांत बोर्निओ बेटाची रा.

- डिपलपूर (श.) हि. माळव्यांत होळकराचे राज्यांत, उज्जनीपा.
 डिपला (श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. [२७ मैल.
 डिबर (सरो.) हि. राजपु. उदेपूर सं. लांबी ९ मैल व रुंदी ५
 मैल, उदेपूरपा. ३० मैल.
 डियतपुरी (श.) हि. च. इ. नागध प्रां.
 डियरी (श.) हि. निजामचे रा. बन्हाड प्रां. एलीचपूरपा.
 १७ मैल.
 डियागंज (गां.) हि. वाय. प्रां. मिगपुरी जि. आठ्यापा. ४६ मैल.
 डियोचंगपूर (श.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूर जि. गंगेच्याकांठीं गा-
 झीपूर पा. २० मैल.
 डियोबंड (श.) हि. वाय. प्रां. सहारणपूर जि. सहारणपूरपा.
 २० मैल.
 डिरापूर (श.) हि. वाय. प्रा. कानपूर जि. कानपूरपा. १५ मैल.
 डिलामकोट (श.) हि. भूतान सं. डार्जिलिंगपा. २७ मैल.
 डिवियापट्टण (श.) हि. म. इ. मधुरा जि. रामनदपा. ९ मैल.
 डिसनूर (श.) हि. म. इ. अर्काट जि. अर्काटपा. ३३ मैल.
 डित्ता (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. पालनपूर एजन्सीमध्ये
 येथे इमज सरकारची फौज असते.
 डित्तोरी (श.) हि. राजपुनान्यांत गोदवर प्रांतांत.
 डिटो (गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद प्रां. गंगेच्याकांठीं
 अलाहाबादेपा. १३ मैल.
 डिल्कट (वे.) हि. दक्षिणेस सिलोनजवळ उत्तर बाजूस. [जवळ.
 डिन्हे (श.) हि. बं. इ. उत्तरसर्कास प्रां. कुष्मानदीचे मुखा-

इजतु	(गां.) हिं. राजपुतान्यांत. जोधपूर सं.
इदगाम	(श.) हि. बन्हाड प्रां. एलोचपूरपा. ६७ मैल. [१८ मैल.
इदगांव	(गां.) हिं. मुं. इ. द. महाष्ट्रांत सांगली सं. कोल्हापूरपा.
इनागिरी	(श.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन परगण्यांत अलमोदा. पा. १९ मैल.
इनारा	(श.) हिं. राजपु. जोधपूर सं. लुनी नदीचे कांठीं जोध-
इनी	(श.) हि. राजपु. जयपूर सं. [पूरपा. ३३ मैल.
इचकी	(गां.) हिं. वाय. प्रां. कानपूर जि.
इचदी	(श.) हिं. सिक्कीम सं. डार्जलिंगपा. २४ मैल.
इखर	(श.) हि. वाय. प्रां. मिरजापूरपा. १७ मैल.
इखेरें	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता.
इबौलिया	(श.) हिं. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां. घोमानदीचे कांठीं.
इमकोट	(श.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ जि. श्रीनगरपा. १३ मैल.
इमा	(श.) हि. वाय. प्रां. सागर आणि नर्मदा यांमधील प्र- देशांत बैतूलपा. ५३ मैल.
इमोगन्ध	(गां.) हि. मध्य प्रां. अपरगोदावरी जि.
इमालंग	(श.) हि. भूतान सं. डार्जलिंगपा. ११ मैल.
इमाहन	(श.) हि. नेपाळ सं. कटमांडूपा. ४४ मैल.
इलकोटी	(श.) हि. वाय. प्रां. दिल्ली प्रां. दिल्लीपा. २२ मैल.
इलथेचे	(अख.) अमे. खं. मध्यअमेरिकेच्या पूर्वेस.
इलापूर	(गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरीपा. १७ मैल.
इलाबारी	(श.) हिं. वं. इ. राजशाई प्रां. अत्री नदीचे कांठीं.
इलालगंज	(श.) हिं. वं. इ. परनीथ प्रां. परनीथपा. १७ मैल.
इलुवा	(श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूरपा. ४६ मैल.

- डुवलहाती (श.) हि. बं. इ. राजशाई मां. रामपूरपा. १० मैल.
 डेनमार्क (दे.) यू. खं. बाल्तीक समुद्र व उत्तर समुद्र ह्यांमधील
 डेन्बी (मां. ग.) यू. खं. इंग्लंडात वेत्समध्ये. [देश.
 डेराइस्मायलखान (दुआ.) हि. पं. इ. सिंधूच्या कांठी. जि.
 डेरागाझीखान (ग.) हि. पं. इ. सिंधूच्याकांठी. जि.
 डेबा (श.) हि. बं. इ. मिदनापूर मां. मिदनापूरपा. १६
 डेलफट (बे.) हि. द. सिलोनच्या उत्तरेस. [मैल.
 डेलदूर (श.) हि. मुं. इ. काठेवाड द्वीपकल्पांत, दीवपा. ९ मैल.
 डेवारी (श.) हि. मुं. इ. सातार जि. सातान्यापा. ३९ मैल.
 डेव्हन (मां.) यू. खं. इंग्लंडांत मांत.
 डेव्हनपोर्ट (श.) यू. खं. इंग्लंडांत फ्लिमीथच्या जवळ.
 डेमर (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ. मां. गायकवाडचें रा.
 डोआदी (श.) हि. वाय. मां. गुरवळ परगण्यांत श्रीनगरपा. १७
 डोक्यास्टर (श.) यू. खं. इंग्लंडांत बार्क मां. डान नदीवर. [मैल.
 डोकेश्वरटाकळी (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेरपा. ५ को.
 डोदावाला (श.) हि. म. इ. म्हैसूर सं. बंगलूरपा. २५ मैल बेबे
 मातीच्या भितीचा किल्ला आहे.
 डोन (न.) हि. मुं. इ. सातार जि. कृष्णस मिळपारी नदी.
 डोनगडथल (श.) हि. वाय. मां. सागर आणि नर्सदा ह्यांमधील
 प्रदेशांत नागपूरपा. ३६ मैल.
 डोनगडपूर (श.) हि. राजपुतान्यांत.
 डोयसा (श.) हि. बं. इ. छोटानागपूर मां.
 डोन्हा (गां.) हि. वाय. मां. बरेली परगण्यांत पिलीबीटपा.
 २५ मैल.

- डोलनू (श.) हि. वाय.प्रां.भिरत परगण्यांत दिल्लीपा. २८ मैल.
 डोलेकन (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि.
 डोवाई (न.) आशि.ख.कंबोज प्रां. इचे काठी मायगोन शहर.
 डोव्हर(डोवर.) (श. सायु.) यू. ख. इंग्लंदात शहर व जर्मन

समु. व इंग्लिश खाडी द्वामध्ये.

- डोळगांव (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. शहापूर ता.
 डौनफ्याट्रिक(श.) यू. ख. आयर्लंडांत ईगान्य किनार्यावर.
 डंकन्सबेहड (भ.) यू. य. स्वातलंडच्या उत्तरेस. [डोवर.
 डंचार (श.) यू. ख. इंग्लंड दे. हडिगटन प्रां. क्रिश्चोर्थ रा-
 डंकीर्क (ब.) यू. ख. आयर्लंडात पूर्व किनार्यावर व्यापाराचे
 शहर.

- डांग (स.) हि. मु. इ. रानदेश जि. पश्चिमेस कोळी लोकांचे.
 डांगरस्थळ (श.) हि. राजपु. जयपूर सं. टोकपा. १५ मैल.
 डांग सौदाणें (गा.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. वागलाण ता.
 डांगोर (श.) हि. राजपु. सिरगुझास. उंदेपुराजवळ.
 डांटाही (श.) हि. राजपु. शिरोही स. शिरोहीपा. २२ मैल.
 डांब्यांड (श.) हि. नेपाळ सं.
 डिंगोरें (गां.) हि. मु. इ. पुणे जि. जुन्नर ता.
 हिंदी (न.) हि. मु. इ. सातारा जि. कृष्णम मिळणारी नदी
 हिंदोरी (गा.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. ता. धामण नदीवर.
 हंदा (श.) हि. निजामचे राज्यांत.
 होंगर (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
 होंगर किन्ही (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेट ता.

- डोंगरगण (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. नगर ता.
 डोंगरताल (अ.) हि. मध्य प्रां. शिवनी जि. बेधे गुरें चांगली.
 डोंगरपुर (सं.श.) हि. राजपु. उदेपुरच्या दक्षिणेस.
 डोंगरी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता. ३
 हिमालयाचे पायथ्याशी सं.

ट.

- दादर (न.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. भडोच जि.
 दोरा (न.) हि. मुं. इ. नगर जि. म्हानारादेवाच्या डोंगरां.
 तून निमून गिरडीजवळ गोदेस मिळते.

ण.

त.

- तक्या (गां.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद परगण्यांत.
 तखतपूर (ज.) हि. मध्यप्रां. विलासपूर जि.
 तखतसुलेमान (शिख.) हि. काश्मिरसं. पश्चिमहद्दीवर सुलेमान
 पर्वताचे उंच गिऱसर. या पर्वतावर बुझाचें देऊळ
 तगलकाबाद (ज.) हि. वाय. प्रां. दिह्रीपा. चार मैल. [आहे.
 तझीगंज (गां.) आग्नि. खं. इराणांत इराणी भक्ताचा कांठी बु.
 तडवळ (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. वाशी ता. [शायर प्रां.
 तडसर (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता.
 तनवाज (गां.) हि. राजपु. जोधपूर सं.
 तम्लांग (अ.) हि. बं. इ. सिकीमची राजधानी.
 तरकाड (गां.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. धारवाडपा. १२ मैल.
 तरकानांची (गां.) हि. म. इ. म्हैसूर सं.
 तरकूद (गां.) हि. बं. इ. मिदनापूर प्रां. मिदनापूरपा.

तरकुलाबा	(गां.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर परगण्यांत. [३३ मैल.
तरटगांव	(गां.) हि. सु. इ. सातार जि. फलटण सं.
तरडगांव	(गां.) हि. सु. इ. नगर जि. जामखंड ता.
तरपुंगी	(गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि.
तरबागताई	(प.) आशि. खं. चिन्हीतार्तीत भंगोलियांत.
तरसूस	(श.) आफ्रि. खं. भूमध्यसमु. कांटी.
तराई	(मैदा.) हि. वाय. प्रांताच्या उत्तरेस हिमालयाचे पा.
तराच	(गां.) हि. सु. इ. गुजराथेंत. [यध्याजवळ.
तराणा	(गां.) हि. मध्यप्रां. माळव्यांत होळकराचे राज्यांत.
तरावली	(गां.) हि. वाय. प्रां. मुक्ता परगण्यांत.
तराय	(गां.) हि. सु. इ. सिंध प्रां.
तरिकौरा	(गां.) हि. म. इ. झेंसूर प्रां.
तरीनाकारी	(श.) हि. म. इ. झेंसूर सं. तटवंदीचे श.
तरुपूर	(श.) हि. म. इ. कोईमतूरपा. २८ मैल.
तरेक	(न.) यू. खं. रशियादे. कास्पियन समुद्रास मिळणारी.
तर्लंड	(गां.) हि. सु. इ. टाणे जि. वसई ता.
तर्मा	(गां.) हि. वं. इ. केनजूर सं.
तर्ग	(गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि.
तर्गव्हानिअम	(श.) हि. म. इ. मदुरा परगण्यांत मदुरापा.
तर्गसुजन	(श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर परगण्यांत. [१० मैल.
तलकाद	(श.) हि. म. इ. झेंसूर सं. कावेरीच्या कांटी. चेरवं- शाच्या राजाचे शहर. रेतीत बुडालेलें.
तलबावहा	(पर्व.) आफ्रि. खं. अफिसिनीबादे.
तलेत्सके	(सरो.) आशि. खं. रशिया दे. [गवसरी महालांत.

तवडी	(गां.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.
तवसाल	(श.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
तवागंजाल	(न.) हिं. मध्य प्रां. नर्मदेला मिळते.
तवारा	(श.) हिं. वाय. प्रां. गरवाल पर. भागीरथीचे कांठीं.
तविरा	(श.) यू. खं. पोर्तुगाल देशांत.
तव्कनी	(प्रां.) यू. खं. इटालींत. याची राजधानी फ्लारेन्स.
तलक	(गां.) हिं. म. इ. म्हैमूर सं. चित्रदुर्गपा. १६ मैल.
तळकचारा	(गां.) हिं. मुं. इ. गुजराथेंत नर्मदा नदीवर.
तळणी	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. एलीचपूर जि.
तळवडें	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता. २ ना- शिक जि. मालेगांव. ता.
तळवाडें	(गां.) हिं. मुं. इ. खानदे. जि. चाळीसगांव ता.
तळागांव	(गां.) हिं. म. इ. निजामचे रा. गोदावरीचे कांठीं.
तळासरी	(गां.) हिं. मुं. इ. टाणे जि. शहापूर ता.
तळें	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. खेड ता.
तळेगांव	(गां.) हिं. मध्यप्रां. वर्धा नदीवर. २ पुणे जि. पुण्या पा. २२ मैल. ३ नाशिक जि. इगनपुरी व दिंडोरीता.
तळेगांवढमढेरे	(गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता. वेळन- दीचेकांठीं. ढमढेरे ह्यांचे गांव.
तळेगांव दशासहस्र	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. उमरावती जि. ३ खा- नदेश जि. जामनेर ता.
तळोर्दे	(गां.) हिं. मध्य प्रां. वाईनगंगानदीचे कांटीं, २ खा- नदेश जि. तालुक्याचे गांव.
ताउस्क	(अखा.) आशि. खं. रशियाचे उत्तरेस.

तिम्ली-पास (गां.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ देहरादून जि.
व जवळच या नांवाचा घाट.

तिम्बुक्तु (श.सं.) आफ्रि. ख. मध्य आफ्रिकेत सुदान देशांत.

तिबेट (दे.) आशि. खं. हिमालयाचे उत्तरेस एक देश.

तात (सं.) आफ्रि. खं. केपकाल्नीन.

तातार (अस्त्रा.) आशि. खं. चिनईतार्नरीचे पूर्वेस जपान व ओ-
खोटस्का या समुद्रांमध्ये.

तातासुर (श.) हि. वाय. प्रां. अलिगड जि. आग्रयापा. ४२ मैल.

ताथवळ्या (घा.) हि. मुं. इ. सानार जि.

तान्किन (अस्त्रा.) आशि. ख. चीनच्या दक्षिणेस.

तान बेनगुंग (श.) हि. ब्रह्मदे. केनचीन नदीवर.

तानवास (गां.) हि. वाय. प्रां. जुजुर जाहागिरान.

तानसा (नळाव) हि. मु. इ. ठाणे जि. शहापूर ता. याचं पाणी
मुंबई शहरास नेले आहे.

तानसी (न.) हि. वाय. प्रां. यमुना नदीस मिळते.

ताना (न.) यू. ख. रशियांत आर्तिक महासागरास मिळते.

तानाय (श.) हि. ब्रह्मदे. तेनासरीम प्रां. नावाय नदीवर.

तापाहोस (न.) द. अंनं. आमाशोनला मिळते.

तापी (न.) हि. मध्य प्रां. बैतुला ज. निघून पश्चिमेस अ-
रबी समुद्रास मिळते कांटीं सुरत, लां ६४० मैल.

ताम्ला (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. माहूरपा. ४० मैल.

ताम्रपर्णी (न.) हि. म. इ. मानारचे अस्त्रास मिळणारी.

तामसवाडी (गां.) हि. गुं. इ. खानदेश जि. अमळनेर ता.

तायओक्का (गां.) हि. ब्रह्मदे. तेनासरीम प्रां. मूलभेनपा. २३ मैल.

तायगर (गां.) हि. म. इ. अर्काट प्रां.

तायघी लुटेरा (गां.) हि. वाय. प्रां. मोरदाबाद परगण्यांत.

ताययेह (पर.) हि. म. इ. कउक प्रांतांत.

तायगुरा (श.) हि. बुंदेलखंडांत पन्ना परगण्यांत कानी नदीवर.

तायडांग (श.) हि. वाय. प्रां. गडवालजवळ कौतावरचा
धवधवा सनलजला मिळतो.

तायपाचातराम (गां.) हि. म. इ. नेलोर पर. नेलोरपा. २९ मैल.

तायर (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत सिरिया प्रां. येथें प्रथम
काच उत्पन्न झाली.

तायरअरी (गा.) हि. वाय. प्रां. सरहिंदमध्ये. कुरुलच्या उत्त. ८
मैल. महमदगोरीने ११९३ त पृथ्वीराज त्यास
मारिले जवळ थांगेश्वर आहे. २ फरक्ताबाद पर.

तायरो (श.) हि. प. इ. मिथसागर दुआयमध्ये. [वाय. प्रां.

तायरोल (श.) य्. ख. ग्विन्मलंदमध्ये.

तायरोवान (श.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखं. वांडा पर. जहागीर गांव.

तायवान (घं.) आशि. सं. चीनच्या पूर्वेस.

तापूर (श.) हि. म. इ. म्हैगुर स. कावेरीचे कांटीं श्रीरंगपट्ट-
णपा. १८ मैल.

तारगांव (गा.) हि. मुं. इ. सातार जि. सातारपा. १६ मैल.

तारस (पर्य.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत. ह्याला बावादाग, आळ-
मादाग वगैरे नावे आहेत. [कृष्णस मिळते.

तारळी (न.) हि. मुं. इ. सतार जि. कऱ्हाड ता. कोर्दाजवळ

तारळें	(गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. मुदरगड पर.
तारा	(गां) हिं. राजपु. जोधपूर सं. २ वाय. प्रां. मोरदाबा-
ताराकोट	(श.) हिं. बं. इ. कटक प्रां. कटकपा. ४२ मैल, [द. पर,
तारागड	(श.) हिं. पं. इ. बारीदुआवमध्ये. चाक्री नदीवर, २ राजपु. अजमिराजवळ किझा.
तारागाव्ह	(श. सं) हिं. हिमालयाचे पायथ्याशी. डोगरी सं.
ताराघाट	(घा.) हिं. वाय. प्रां. मिरझापूर पर. मिरझापूर व रेवा छांच्या दरम्यान.
तारापूर	(श.) हिं. वाय. प्रां. मिरतपा. २७ मैल. २ सोलापूर जि. पंढरपूर ता. पा. २७ मैल. ३ मुं. इ. ठाणे जि माहिम ता.
ताराबाद	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. बागलण ता.
तारीचौर	(ग्र.) हिं. वाय. प्रां बुंदेलखं. तेहरी पर.
तारीस	(सामु.) आशि. खं. चे दक्षिणेकडील आस्त्रालियाबेट व न्यूगिनी ह्यांचे मध्ये. [तलज नदीवर.
तारीवाला	(श.) हिं. वाय. प्रां. सरहिदमध्ये किरोजपूर पर. स-
तारुर	(गां.) हिं. म. इ. निजामचे राज्यांत गोदावरी नदी-
तारेन्स	(सरो.) आशि. खं. चे दक्षि. आस्त्रालियांत. [वर.
तारोली	(श.) हिं. वाय. प्रां बुंदेलखं. झाशी पर. बतवा नदीवर.
तार्का	(घा.) हिं. नेपाळांत. [झाशीपा. २६ मैल.
ताण्या	(सरो.) यू. खं. म्विदनान.
तार्का	(गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कोल्हापूरपा. २३ मैल.
ताल	(सरो.) हिं. मध्य प्रां. भोपाळ सं. भोपाळजवळ.
तालकुडी	(श.) हिं. बं. इ. संवळपूरपा. ४५ मैल. ब्राह्मणी नदीवर.

- तालकुंडीनौबहार (श.) हि. वाय. प्रां. सरहिंद प्रां. लुधियानापा.
 तालदो (श.) यू. खं. स्पेनांत तेगस नदीचे कांठी. [४५ मैल.
 तालस (सरां.) हि. माळवा प्रां. भोपाळ सं.
 तालग्राम (श.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद पर. फत्तेगडपा. २४ मैल.
 तालचीर (श.) हि. बं. इ. कटक प्रांताचें नांव व शहर त्रा-
 क्षणी नदीवर.
 तालाकाड (श.) हि. म. इ. मलबार प्रांतांत. काननूरपा. ७९ मैल.
 तालाजा (श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत काठेवाडांत सत्रजी नदी-
 तालापूर (श.) हि. म. इ. कडापापा. ४२ मैल. [वर.
 तालाबुरा (गां.) हि. वाय. प्रां. बुडान पर. मोरदाबादपा. ३६
 मैल नेर्झ्लेस.
 तालामाली (श.) हि. म. इ. कोईमतूर पर. कोईमतूरपा. ४५ मैल.
 तालामांची (श.) हि. म. इ. नेळोर पर. नेळोरपा. ११ मैल.
 तालीकोट (श.) हि. मुं. इ. धिजापूर जि. इ. स. १५६५ त विज-
 यानगरचा राजा व मुसलमान राजे ह्यांची लढाई.
 ताल्कोनाड (श.) हि. बं. इ. मायभुनसिंग प्रां. जुमालपूरच्या उ०
 ताबाय (पर.) हि. पूर्वेस ब्रह्मदेशांत. [११ मैल.
 ताशकंद (श.) आशि. खं. चिनईतार्तरांत.
 तासगाईग (श.) हि. पूर्वेस ब्रह्मदे. इरावती नदीचे कांठी.
 तासगांव (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. तालुक्याचें गांव कृ-
 ष्णेच्या कांठी येथें कुसुंब्याचा रंग चांगला होतो.
 आगाशीचे डोंगरांतील कोरीवलेणी.
 तासमानीया (वे.) आशि. खं. दक्षि. आग्नाक्रिया वे. दक्षिणेस.

तासीसुदन (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याजवळ भूतान दे. रा-
जधानी गोददान नदीवर.

ताहिती (वे.) आशि. ख. दाक्षि. पोलिनेसियाबेटसमूहांत.

ताडूरपूर (श.) हि. वाय. प्रां. मोरदाबाद पर. मोरदाबादपा. ८

तिकायार (गां.) हि. वाय. प्रां. सागर व नर्मदा यांमध्ये. [मैल.

तिकोना (कि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. सचीव सं

तिकुरी (गां.) हि. वाय. प्रां. बुढाण पर. बरेलीपा. २९ मैल.

तिकोरीफोर्ट(गां.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत रेवा पर.

तिकी (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेली पर.

तिकीआलाजील(गां.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रां. भूजपा. ३६ मैल.

तिकेरी (गा.) हि. वाय. प्रां. अलहाबाद पर. अलहाबादपा.

तिचलुरा (गां.) हि. वाय. प्रां. जुनापुरपा. २७ मैल. [३६ मैल.

तिजारा (गां.) हि. राजपु. अलवार पर.

तिणवल्ली (श.) हि. म. इ. मथुराजवळ जि.

तिता (श.) आफ्रि. खं. जांबीझी नदीवर.

तितीकाका(मरो.) दक्षि. अमे. खं. पेरू व कोलिविआ ह्या देशांच्या

तिवूर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेरा जि. पाचोरे ना. [हद्दीवर.

तिनारा (गां.) हि. वाय. प्रां. सागर पर० [व्यापार चालतो.

तिनेवल्ली (श.) हि. म. इ. कर्नाटक प्रां. जि. कापसाचा मोठा

तिफ्फ्रीस (श.) आशि. खं. ग्रान्सकांफिशियाची राज.

तिम्बुनरी (श.) हि. मध्यप्रां. माळज्यांत हुसंगाबादपा. ४० मैल.

तिमला फोर्ट(श.) हि. वाय. प्रां. अलमोरा पर.

तिमापुरम (श.) हि. म. इ. गिजामचे राज्यांत.

- तिमेरी** (श.) हि. म. इ. अर्कोट जि. अर्कोटपा. ६ मैल.
तिमेरीकोटा (श.) हि. म. इ. गंतूर पर.
तिमेरौन (श.) हि. वाय. प्रां. मोपाल सं० नर्मदा नदीवर.
ताकाजी (न.) आफ्रि. खं. नैल नदीला मिळते.
ताजपूर (श.) हि. मध्यप्रदेशांत शिवाचे राज्यांत उज्जनीज-
ताजुल (श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. [वळ यात्रेचें ठिकाण.
तिरगुजा (न.) हि. नेपाल, तिरहुत, भागलपूर, मोंगीर ह्यांतून
 वाहून जाऊन घोघ्रा नदीस मिळते.
तिरहुत (प्रां.) हि. बं. इ. बहार प्रां. जि. यास पूर्वीचें नांव
 मिथिला. येथे आंबे, द्राक्षे, नारिंगे, पु. होतात.
तिरीट (गां.) हि. पाश्चिम दे. [गिळीचा व्यापार.
तिरीपुनैटोराय (गां.) हि. म. इ. कोचीन सं. कांचीनपा. ७ मैल.
तिरोडा (श.) हि. मध्यप्रां. भंडारा जि. ता.
तिरोल (प्रां.) यूरो. खं. आल्प्सलियांत.
तिर्लोड (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
तिलकवाडा (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा. ता.
तिलची (श.) हि. वाय. प्रां. बरेली पर. बरेलीपा. ३९ मैल.
तिलजुगा (न.) हि. नेपाल दे. कुशी नदीस मिळते.
तिलवेगमपूर (श.) हि. वाय. प्रां. तुलंद शहर पर.
तिलवारा (श.) हि. पं. इ. सरहिंद पर. लुधियानापा. ३० मै.
 २ राजपु. जोधपूर सं. लुनी नदीवर.
तिलसीत (श.) यू. खं. जर्मनींत. [पा. १२ मैल.
तिलहर (श.) हि. वाय. प्रां. अहाजहानपूर पर. अहाजहानपूर

- तिलोई (सं. श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्याप्रां. साङ्गन पर.
 तिलोभु (श.) हि. बं. इ. शहाबाद पर. सोन नदीवर.
 तिलौरा (श.) हि. नेपाल दे.
 तिलोट (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
 तिवरा (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापुर ता.
 तिवरें (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळोन ता.
 तिसगांव (गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. २ नाशिक
 जि. चांदवड ता.
 तिस्ता (न.) हि. बं. इ. भागिरथी नदीस मि.
 तिहानागंज (श.) हि. वाय. प्रां. अक्षिमगड पर. अक्षिमगडपा.
 तिळवण (श.) हि. सुं. इ. नाशिक बि. वागलाण ता. [१० मैल.
 तुकुमान (श.) द. अमे. खं. लाप्लता दे.
 तुम्रा (गां.) हि. बं. इ. बाकरगंज पर.
 तुमुरागुवा (पर्व.) द. अमे. इकेदोर देशांत.
 तुहरपूर (श.) हि. वाय. प्रां. बरेली पर.
 तुणो (श. बं.) हि. सुं. इ. कच्छ प्रां.
 तुतावार (गां.) हि. बं. इ. रामगड पर.
 तुतीकुंडी (श. बं.) हि. म. इ. मद्रासच्या दक्षिणेश.
 तुतीकोरीन (श. बं.) हि. म. इ. तिनवेली प्रा. मानारचे अक्षासावर,
 कारोमांडल किनाऱ्यावर.
 तुदुर (गां.) हि. म. इ. झैसूर सं. तुंगा नदीवर.
 तुनी (गां.) हि. म. इ. राजमहेद्रि जि.
 तुनीस (सं. श.) आफ्रि. खं. बार्बरी सं.

तुनर	(श.) हि. म. इ. हैसूर सं. श्रीरंगपट्टणपा. १० मैल. येथें तलाव आहे त्यास यादवी(मोती) तलाव म्ह.
तुपल	(श.) हि. वाय. प्रां. अलिगड पर.
तुणका	(श.) हि. राजपु. अलनार पर.
तुपराणा	(श.) हि. वाय. प्रां. मुजफरजंग पर. मुजफरजंगपा.
तुवकेचोआ	(गां.) हि. बं. इ. बुलेश्वर जि. [२४ मैल.
तुवा	(गां.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां.
तुमडुर	(गां.) हि. म. इ. हैमूर सं.
तुमचाबाद	(श.) हि. वाय. प्रां. काशीपा. १८ मैल.
तुमलथलपूर	(गां.) हि. म. इ. नेलोर पर.
तुमसड(र)(ल)(गां.)	हि. मध्य प्रां. भंडारा जि. येथे तांदुळांचा मोठा व्यापार आहे.
तुमसूर	(श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि. वाईनगंगा नदीवर.
तुमाडी	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण जि. मच्छलीप. पा.
तुमीनकट्टी	(गां.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. [१८ मैल.
तुमु	(गां.) हि. ब्रह्मदेशांत.
तुमुलागुडोयम	(गां.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत.
तुराणा	(गां.) हि. मध्य प्रां. हंळकराचे सं. उज्जनपा. ०१३ मैल.
तुरावटी	(गां.) हि. राजपु. जयपूर सं.
तुरावनूर	(गां.) हि. म. इ. हैमूर सं.
तुरावक	(गां.) हि. म. इ. हैमूर सं.
तुर्कस्तान	(दे.) आशि. व यूरोपखंडांत. मुसलमान लोकांचा.
तुर्कीकाब	(समु.) आशि. खं. पश्चिमेस.

- तुम्हें (वे.) हि. मुं. इ. टाणे जि.
 तुलसीआ (गां.) हि. वं. इ. भागलपूर प्रां.
 तुलवांडी (गां.) हि. पं. इ. रेचनाहुआवांन चिनाव नदीवर.
 तुला (गां. श.) यू. खं. रशियांन.
 तुलावा (श.) हि. पं. इ. बारीदुआवमध्ये रावी नदीवर.
 तुलूज (श.) यू. खं. फ्रान्स देशांत.
 तुलो (श. य) यू. ख. फ्रान्स देशांत.
 तुळजाई (गां. कि.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळा जहागिरांत.
 तुळजापूर (श. क्षे.) हि. निजामचे रा. येथं देवीचे स्थान आहे. भी-
 मेच्या कांठीं.
 तुळशी (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. साष्टी ना. येथील तला-
 वाचे पाणी मुंबई शहरांत नेले आहे.
 तुळशीराम सेनापतीचा देश (दे.) हि. व. इ. चे पूर्वस का-
 चार व मणिपूर ह्या सं. दक्षिणेस
 तुळसीपूर (गा.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या पर.
 ते (ग.) यू. खं. स्कानलंडांत जर्मन स. मिळते.
 तेक्सास (श. प्रा.) उ. अमे. युनायनेदस्तेसमध्ये.
 तेक्सेल (व.) यू. खं. हार्लंद दे.
 तेगस (ग.) यू. खं. स्पेन दे आतलांतिक महा. सा. मिळते.
 तेजपूर (श.) हि. ब्रम्हदे. असाम प्रा.
 तेनुवान (वं. श.) आफ्रि. खं. मोरोको सं.
 तेन (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.
 तेनासरीम (प्रां. श.) हि. ब्रह्मदेशांत.
 तेबळ (उपसा०) द. आफ्रि. खं. केपकाळनींत.

- तेर (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. पनवेल ता.
- तेरा (श.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रांतांत.
- तेरादेल फुईंगो (वे.) द. अमे. खं. पातागोनिया दे. दक्षिणेस.
- तेरेखोल (खाडी.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चे दक्षिणेस.
- तेरेतरीज (प्रां.) उ. अमे. खं. स्वतंत्र सं.
- तेलारी (पर. श.) हि. मुं. इ. गुजराथेत मुरत जि. गायकवाडचा
- तेलीचरी (श. बं) हि. म. इ. कारोमांडळ कि. [प्रदेश.
- तेलोजे (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. पनवेल ता.
- तेगुलंबु (श.) हि. उत्तरेम तिबेटांत चांग प्रां.
- तेहरान (श.) आश्रि. ख. इराणची रा. दिमाबंद पर्वताजवळ.
- तेहरी (स श.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत. जनावरांच्या पिन्ळे-
च्या मूर्ति तयार करितात.
- तेहू (अवा.) अमे. खं. मध्य अमे. पूर्वसं.
- तेहेलीन (न.) आशि. खं. रुशियांत.
- तेग्रीस (न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत तारस पर्व. पा. निवून
इराणचे असा. मिळते. लांबी १५४० मै.
- तैताओ (झीप.) द. अमे. खं. पाटागोनिया दे.
- तैबर (न.) यू. खं. इटालींत. इचे कांठी रोम शहर.
- तैरोल (प्रां.) यू. खं. आश्रियांत.
- तोकावतिकस (न.) द. अमे. अमाझोन नदीस मिळते.
- तोकांतित्स (न.) द. अमे. रिओपारा खाडीस मिळते.
- तोडापूर (गां.) हि. मु. इ. खागदेश जि. जामनेर ता.
- तोडीकोंबीट (गां.) हि. म. इ. मधुरा पर. मधुरापा. ३५ मैल.

तौबोल (श.न.) आशि. खं. रशियांत तौबोल नदीवर. तौबोल ओबीस मिळते.

तौबोलस्क (श.) आशि. खं. रशियांत पश्चिम सैबेरियाची रा. तो.

तौम (न.) आशि. खं. रशियांत. [बोल नदीवर-

तौमस्क (श.) आशि. खं. रशियांत तौम नदीवर.

तौमुकें (सरो.) आशि. खं. चिनईतार्तरांत. [दीचे कांठी.

तौरखेहें (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. शाहादे ता. तापी न-

तौरगळ (श.सं.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. तौळ बेळगांव जि.

तौरणामाल (गां.) हिं. मुं. इ. खानदे. जि. शहादे ता. येथें मोठा तलाव आहे.

तौरणा (कि.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. सचिवाचें सं.

तौरा (गां.) हिं. पं० इ. पेशावर पर. २ नागपूर गां.

तौरागळ (श.) हिं. मुं. इ. बेळगांव जि.

तौरांतो (श.) अमे. खं. उ. अमे. हडसन वेच्याजवळ.

तौरेन्स (सरो.) यू. खं. आबिसा दे.

तौलानूर (श.) आशि. खं. चीनदे. पेकीनच्या उत्तरेस.

तौलिमा (पर्व.) इ. अमे. पश्चिमभागी आहे.

तौलेदो (पर्व.) यू. खं. स्पेन दे. [बेटसमूहांत.

तौसा (श.) आशि. खं. पूर्वस सित्कोक बेटांत, जपानदेशाचे

तौळा (गां.) हिं. वाय. प्रां. कुमान पर. घोघा नदीवर.

तौटौली (श.) हिं. वाय. प्रां. रोहटक प्रां.

तौडान (श.) हिं. ब्रह्मदे. पेगप्रां. इरावती नदीवर प्रोमभा.

तौदापुर्ती (गां.) हिं. म० इ. बहारी पर. [१० मैल.

तौदामुरी (गां.) हिं. म० इ. बहारी पर.

तंगुडा	(गां.) हि. म० इ. गंतुर जि.
तंगुल	(गां.) हि. सिकीमचे रा. तिस्ता नदीवर.
तंजोर(तंजावर)	(श.) हि. म. इ. तंजोर जि. चे शहर. हे व्‍यंकोजी भोसल्याकडे होतें. कावेरी नदीवर उत्त- मप्रकारचें देऊळ आहे. रेशीम, मलमल, वाघें व शिशार्ची मांडीं करणें खांचे कारखाने आहेत.
तांगान	(न.) हि. ब० इ. दिनाजपूर प्रां. महानंदला मिळते.
तांगानिका	(सं.) आफ्रि. खं. अलवर्तनाएझाचे नैर्ऋत्येस.
तांगु	(श.) आशि. खं. ब्रह्मदे. सितांग नदीचे कांठीं.
तांगेह	(श.) हि. ब० इ. कैजूर सं.
तांडा	(श.) हि. वाय. प्रां. बरेली पर. याच्या भोंवतालची हवा दलदलीमुळें वाईट आहे. २ अयोध्या प्रां. वलें
तांडी	(श.) हि. प० इ० लाहोर पर. [होतात.
ताडेंकाय	(श.) हि. म० इ. मच्छलीपट्टण प्रां. मच्छ. - पा. १२
तांतीगहू	(सं.) आशि. खं. चिनांत. [मैल.
तांद्रा	(श.) हि. प० इ. सतरुज नदीवर.
तांदुळवाडी	(गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. कोरेगांव ता. येथें श्री- कोरेश्वराचें देवालय आहे.
तांदूर	(न.) हि. म० इ. निजामचे राज्यांत. भीमेला मिळते.
तांदली	(गां.) हि. अयोध्या प्रां. आलमोडा पर. गोरखपुरा जवळ
तांदुह	(गां.) हि. वाय. प्रां. मिरत पर. यमुना नदीवर,
तांपी	(गां.) हि. राजपु. जोधपूर सं. लुनी नदीवर.
तांपीको	(श.) अमे. खं. मेक्सिको देशांत. [पूर्वेस.
तांबडा	(उमु.) आशि. खं. आरबस्तानचे पश्चिमेस, व आफ्रिकेच्या

तांबडी	(न.) अमे. खं. स्वतंत्र स. मिमिसिपी नदीला मिळते.
तांबवें	(गां.) हि. मु. इ. सातार जि. फलटण सं० मध्ये.
तांबा	(गां.) हि. मु. इ. सोलापूर जि. [अखातास मिळते.
तांबारानेरी	(न.) हि. म० इ. तिनवेली जि. तून निघून मानारचे
तांब्याचीवाडी	(गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. भुदरगडपेठ्यांत. येथे, चिथे करण्याची प्राम्टर आफू पारिस नां- वाची भुक्णी करण्याचे दगड सांपडतात
तांबी	(गां.) हि. मु. इ. सातार जि. जावळी ता.
तांदूर	(न.) हि. हिमालयाचे दक्षिणेस नेपाळांतून वाहत जा- ऊन कुशीस मिळते.
तांस	(न.) हि. मध्य प्रां. सागर नर्मदा प्रांतांतून जाऊन भा- गीरथीला मिळते. इ.चा २०० फूट उंचीचा ध- वण्या आहे.
तांसे	(न.) हि. वाय. प्रां. गरवाल प्रा. यमुनेला मिळते.
तिदेवनम	(श.) हि. न० इ. अर्कोट, जि. कडलोरपा. ३८ मैल.
तुंग	(कि.) हि. मुं. इ. मातारा जि. सचिवाचे सं.
तुंगत	(गा.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता.
तुंगभद्रा	(न.) हि. म० इ. ह्येभूर सं. निघून कर्तुलाजवळ
तुंगवाला	(श.) हि. प० इ० रेचनादुआवांत. [कृष्णेस मिळते.
तुंगला	(श.) हि. भूतान देशांत. [राजपु. जयपूर सं.
तुंगा	(न.) हि. म० इ. ह्येभूर सं. भटानदीला मिळते. ३
तुंगारी	(गां.टेक.) हि. मुं. इ. टाणे जि. वसई ता. येथील हवा उ- ष्णकाळांत सुखावह असते.
तुंगी	(कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मावळ तालुक्यांत.

तुंग	(शिस.) हि. हिमालयाचे एका शिखराचे नांव.
तुंगजी	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. [लिगपा, ३२ मैल.
तुंगलुंग	(श.) हि. हिमालयाचे पायथ्यास सिकीमची रा. दार्जि-
तुंगलुक	(श.) हि. बं० इ. मिदनापूर पर. कुशी नदीवर.
तेंग्रीनार	(सरो.) हि. हिमालयाचे उत्तरेस निवेटांत.
तेंदुरखेडें	(श.) हि. मध्य प्रां. नरसिंगपूर जि. येथें लोखंडाच्या खाणी अगून तवे, कढया वगैरे तयार होतात.
तेंगपट्टण	(श.) हि. म० इ. त्रावणकोर सं.
तोंडापूर	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ना.
तोंगक्यांग	(न.) आश. खं. चीनदेशांत.
तोंगमु	(श.) हि. भूतान दे.
तोंग	(प्रां. श.) हि. ब्रह्मदे प्रेश प्रांताचा भाग.
तोंदला	(श.) हि. मध्य प्रां. मालव्यांत जांबुआ पर.
त्राफलगार	(भू.) य. खं. स्वेन दे. अंदाळशीया प्रां. मोंच, रुथा-
त्रिकोटी	(पर्व.) हि. पञ्जाब. [निग व इ. ल. १८०५
त्रिकोलम	(श.) हि. म० इ. मलबार पर.
त्रिचनगड	(श.) हि. म० इ. नालेम पर. सालेमपा. २९ मैल.
त्रिचनापल्ली	(श.) हि. म० इ. कांगेरी नदीवर. येथे किल्ला आहे.
त्रिचापुंडी	(ग.) हि. म० इ. नंजावर पर.
त्रिचुर	(श.) हि. म० इ. कोचीन सं.
त्रिटनी	(श.) हि. म० इ. अर्काट जि. अर्काटपा. २६ मैल.
त्रिनिदाद	(बे.) अमे. स्व. मध्य अमे. पूर्वेस अतलांतीक महासाग- रांत वेस्टइंडिज नेटसमुहांत.

- त्रिनोमाली (श.) हि. म. इ. अर्काट जि. इ. व हैदर लढाई.
 त्रिपती (श.) हि. म. इ. अर्काट प्रां. जरळगिरी सं. [१७६७.
 त्रिपनूर (श.) हि. म० इ. मदुरा पर.
 त्रिपुनायपोराय (श.) हि. म. इ० कोचीनपा. ७ मैल.
 त्रिपेटी (श.) हि. म. इ. अर्काट. जि.
 त्रिपोली (बं. श.) आफ्रि. खं. बार्बरी सं. भूमध्यसमुद्राचे कांठी.
 त्रिविघ्नोद (बं. श.) आशि. खं. काळ्या समुद्रावर आर्मेनीया प्रां.
 त्रिमलगम (श.) हि. म० इ. मदुरा पर. मदुरापा. ११ मैल.
 त्रिमलरायनपट्टम (श.) हि. म० इ. कारिकल पर.
 त्रिमाव (न.) हि. पं. इ. झेलम, चिनाव, रात्री मिळून हें नांव.
 त्रियेस्त (श. बं.) यू. खं. इतर्लांत.
 त्रिलोकनाथ (श.) हि. काश्मिर सं. चंद्रा नदीवर.
 त्रिवानूर (श.) हि. म० इ. अर्काट जि. अर्काटपा. ३२ मैल.
 त्रिवानानेलूर (श.) हि. म० इ. अर्काट जि. कडलोरपा. २९ मैल.
 त्रिवालम (श.) हि. म० इ. अर्काट जि. अर्काटपा. ८ मैल.
 त्रिवूर (श.) हि. म० इ. मच्छलीपट्टण पर.
 त्रिवेणी (श.) हि. बं० इ. जेसोर पर.
 त्रिवेलोर (श.) हि. म० चिंगलपट्ट पर. मद्रासपा. २६ मैल.
 त्रिवेंद्रम (श.) हि. म० इ. श्रावणकोर सं. ची राजधानी.
 त्रिशिर्ष (डो.) हि. पुं. इ. नाशिक जि. नाशिक शहरापा. ५
 मैलांवर. ह्यांत कोरीवलेणी आहेत.
 त्रिभ्युतरीम (श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रांताचे पश्चिमेस.
 त्रिसूरगंगा (न.) हि. हिमालयांतून निघून गंडकीला मिळते.
 त्रुलुळ्हासेल (गां.) हि. म. इ. तंजावर पर.

- शुद्धिलो (श.) द. भमे. पेरु देशांत. २ यू. खं. स्पेनदे.
 त्रांकिवार (श.) हिं. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर.
 त्रिकोमाली (बं.श.) हिं. द. सिलोनमध्ये.
 त्रैत (न.) यू. खं. इंग्लंडांत. २ आशियांत श.
 त्र्यंबक (क्षे.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक ता. नाशिकपा.
 १८ मैल. १२ ज्योतिर्लिंगांपैकी. मुख्यस्थान.
 हिंदूंचे पवित्रस्थान येथील ब्रह्मगिरी डोंगरापा.
 गोदावरी नदी निघते.
 त्पुरीन (श.) यू. खं. इतलींत पिदप्रांत प्रांताची राजधानी.
 त्वाव्हे (गां.) हिं. वाय. प्रां. मुजफरजंग जि.
 त्विद (न.) यू. खं. स्कातलंडान उत्तर समुद्रास मिळते.
 त्वेनजेनगेज (गां.) हिं. ब्रह्मदे. इरावतीचे काठी.

थ.

- थट्टेआ (गां.) हिं. वाय. प्रां. फरवाबाद पर. कानपुराजवळ.
 थडगांव (गां.) हिं. मध्य. प्रां. नागपूरपा. ४१ मैल.
 थडमंग (धा.) हिं. पूर्वस पेगु व आराकान ह्यांमधील डोंगरां-
 तील रस्ता.
 थनेश्वर (श.) हिं. पं. प्रां. सरहिंदमध्ये कर्तुलपा. १२ मैल.
 सरस्वतीचे काठी स. १०११ त महमुदानें
 थर आणि पारकर (सं.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रांतांत. [तुटिलें.
 थराद (सं.) हिं. मु. इ. गुजराथ प्रां. पालनपूर एज-सांत.
 थरावली (श.) हिं. वाय. प्रां. गोरखपूर पर.
 थरोरा (गां.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि.

- थरौड (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. [सह्याद्रितील रस्ता.
- थळघाट (घा.) हि. मुं. इ. मुंबईकडून नाशिकाकडे येण्याचा
- थाकील (टेंक. गां.) हि. वाय. प्रां. कुमान पर. काळी व सरजु ह्या
नद्यांमध्ये येथें म्लेटीच्या रंगाचा दगड सांपडतो.
- थान (श.) हि. ब्रह्म दे. इरावतीचे कांठीं आग्हापा. ३३ मै.
- थानमौ (घा.) हि. पूर्वस आराकान व पेगू ह्यांमधील डोंगरी
- थाना (श.) हि. राजपु. बुंदी सं. [रस्ता.
- थानाचौकी (श.) हि. वं. इ. शहाबाद जि.
- थानाट (श.) हि. राजपु. जेसलमीरमध्ये.
- थानापूर (श.) हि. वाय. प्रां. कानपूरपा. ३८ मैल.
- थानाबोहान (गां.) हि. नाथ. प्रां. गहारणपूर पर.
- थामैन (गां.) हि. ब्रह्मदे. इरावतीचे कांठीं.
- थयालुसा (गां.) हि. वं. इ. काचार पर.
- थारवांडी (गां.) हि. ब्रह्म दे. पेगू पर.
- थारूवाडा (प्रा.) हि. ब्रह्म दे. पेगू पर.
- थारेट कांग (गां.) हि. ब्रह्म दे. आग्हापा. २६ मैल.
- थालवन (श.) हि. पं. इ. जालदर दुआवमध्ये सतलज
नदीवर, लधियानापा. १८ मैल.
- थालू (घा.) हि. ब्रह्म दे. आराकान व पेगू ह्यांमधील डोंग-
रांतील रस्ता.
- थालनेर (गां. कि.) हि. मुं. इ. म्यानदेश. जि. शिरपूर ता० तापी
- थिइस (न.) यू. खं. आखिया देशांत. [नदीचे कांठीं.
- थिनडुआ (गां.) हि. अयोध्या प्रां. चौकी नदीवर.

थिप्स	(श.) यू. खं. ग्रीस देशांत फार प्राचीनकाळचे मुख्य
थिबो	(श.) हिं. ब्रह्म देशांत. [शहर,
थुगांव	(गां.) हिं. वन्हाड प्रां. उमरावती जि. पूर्णानदीचे कांठी.
थुमैइ ओल खोलेल	(गां.) हिं. वं. इ. मणिपूर सं. मणिपूरपा.
थुरी	(गां.) हिं. नेपाळ दे. कटमांडूपा. ४८ मैल. [१३ मैल.
थुली	(गां.) हिं. राजपु. जयपूर सं. जयपूरपा. २४ मैल.
थुलेडी	(गां.) हिं. अयोध्या प्रां. बेन्सवारा पर.
थुलासेरी	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि.
थुवाई	(श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा. तुमई पर.
थेआग	(गां.) हिं. पं. इ. सिमला व कोटगड ह्या दरम्यान किष्ता.
थेऊर	(गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. येथे पहिले माधवराव पे- शवे इ. स. १७७२ त मृत्यु पावले.
थेकारुलिआर	(गां.) हिं. म. इ. टिनवेली प्रां. टिनवेलीपा. २५ मैल.
थेनकौशी	(गां.) हिं. म. इ. टिनवेली प्रां. टिन. पा ३० मैल.
थेरवारा(डा)	(प्रां.) हिं. मुं. इ. गुजराथचे वायव्येस लहानसा प्रदेश.
थेराय	(श.) हिं. वाय. प्रां. आमा पर. आभ्यापा. १० मैल.
थेळार	(श.) हिं. म. इ. अर्काट. जि.
थैमाह	(गां.) हिं. मध्य प्रां. सागर जि. सिवनी पर.
थैर	(गां.) हिं. म. इ. निजामचे राज्यांत.
थैरना	(न.) हिं. म. इ. निजामचे राज्यांत १०० मैल वाहत जाऊन मांजरा नदीस मिळते.
थोगान	(गां.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि.
थोबा	(गां.) हिं. राजपु. जोधपूर सं. जोधपुरपा. ३० मैल.

- थोबाल** (श.) हि. बं. इ. पूर्वस मणिपूर सं. मणिपूरपा.
१३ मैल.
- थोलां** (श.) हि. बं. इ. टिपरा प्रां. टिपरापा. १८ मैल.
- थोट** (श.) हि. राजपु. जोधपूर सं. नसिराबादपा. ४१ मैल.
- थौरी** (गां.) हि. अयोध्या प्रां. गोमतीचे कांटी.
- थंगलिंग** (पर्व.) हि. काश्मिर सं. उत्तरेस.
- थांगडू** (श.) हि. पू. ब्रह्मदे. आराकान प्रां.
- थांचा** (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. अलाहाबादपा.
२९ मैल.
- थुंढीभवानी(देऊळ)** हि. हिमालयाचे सरभुरशिखरावर देवीचे स्थान.
- थौंगऐनमईट** (न.) हि. ब्रह्म दे. सयाम दे.
- ध्यानशान** (पर्व.) आशि. खं पूर्वतार्तरी व राशियननार्तरीमध्ये.
- धुलीयन** (पर्व.) यू. खं. नर्वेन.
- ध्येटिवो** (श.) हि. ब्रह्म दे. इरावती नदीवर. येथे लष्करची
छावणी. [देवळें.]
- ध्रिपागोडास**(गां.) हि. ब्रह्म दे. तेनासरीम पर. फार मोठी तीन
द.
- दचपुली** (श.) हि. म. इ. गंतुर प्रां.
- दड्डी** (गां.) हि. सु. इ. बेळगांव जि. चिकोडी ता.
- दतवाड** (गां.) हि. सु. इ. कौल्हापूर सं. शिराळे पेठ्यांत.
- दतीया** (सं.) हि. वाय. प्रां. झांशीच्या वायव्येस.
- दतु** (भू.) आशि. खं. दक्षि. बार्निओ वे. पश्चिमेस.
- द.दोआब**(मध्यप्र.) हि. म इ. कृष्णा व तुंगभद्रा ह्या नद्यांमधील.
- दनेनहेद** (भू.) यू. सं. स्कातलंड दे. उत्तरटोका.

- दफळापूर (श.) हि. मुं. इ. द. महाराष्ट्रांत जत सं.
दळीन (श.) यू. खं. अयर्लंद दे. लिफी नदीचे कांठीं.
दमण (श.) हि. मुं. इ. उत्तर कोंकणांत पोर्तुगीज लोकांचें सं.
येथे सेट हिरोनिमस या नांवाचे देऊळ आहे.
दमणगंगा (न.) हि. मुं. इ. सल्लाद्रींतून निघून अरबी समुद्रास
मिळते. [मिळते.
दमन (न.) हिं. मुं. इ. सल्लाद्रींतून निघून अरबी समुद्रास
दमार (गां.कि) आशि. खं. अरवस्तान दे. येमेन प्रां.
दमास्कस (श.) आशि. खं. नुर्कस्तान दे. सिरिया प्रांतांत जार्दन
नदीचे कांठीं. येथे योहानाची कबर.
दमोह (श.प्रां.) हि. मध्य प्रां. विध्याद्रीच्या उतरणीवर जि. व ता.
दर (न.) हिं. आफ्रि. खं. नैल नदीला मिळते.
दरसुदर (श.) हिं. नेपाळ दे. खटमांडूपा० १९ मैल.
दरापुरा (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.
दराया (श.) आशि. खं. आरवस्तान दे. मध्यमार्गी नज्द प्रां.
दरिक्की (श.) हि. वं. इ. कटक प्रां. कटकपा. ३६ मैल.
दरियाद (श.प्रां.) हिं. वाय. प्रा. अयोध्या जि.
दरूर (गा.) हि. मु. इ. वेळगाव जि. अथणी ना.
दरेशी (श.) हिं. म. इ. नेलोर प्रां. अनगोलपा. १० मैल.
दर्ग (सरो.) यू. खं. अयर्लंद दे.
दर्भी (श.) हिं. हिमालयाचे पायथ्याजवळ भुतान दे.
दर्यापुर (श.) हिं. वऱ्हाडांत एलिषपूर जि. तालुक्याचे ठिकाण.
दर्वीशायर (श.) यू. खं. इंग्लंडांत. येथे छोखंड सांपडते.
दर्वेतवातर (सरो.) यू. खं. इंग्लंडांत.

दर्शनगंज (श.) हि. वाय. प्रां. पंचमिरट पर. घोवरा नदीचे कांठी
फेजावाद पा. ५ मैल.

दर्हम (श. प्रां.) यू. खं. इंग्लंड दे.

दल (सरो.) हि. उत्तर काश्मिरांत.

दवलघाट (श.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत.

दशार्णव (क्षे.) हि. मुं. इ. काटेवाडांत.

दशाबाईची टेंकडी (टंक.गां.) हि. मु. इ. नगर जि. पारनेर ता.
पारनेरपा. ३ मैल.

दशु (श.) हि. वाय. प्रां. दिल्लीपा० १८ मैल. मिरन पर.

दसक्रोई (गां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत अमदाबाद जि. तालुक्याचें
गांव पण ठाणे अमदाबाद शहरां.

दस्तगीर (गां.) हि. बऱ्हाडांत उमरावती जि.

दसनुगड (श.) हि. बं. इ. सिलहट प्रां. सिलहटपा. ३६ मैल.

दहिवडी (गां.) हि. मुं. इ. सानार जि. माण ता.

दहिवद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. अमळनेर ता.

दहिवली (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. कर्जन ता. उल्हास न-
दीचे कांठी.

दहिवेल (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता.

दहिसर (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. कल्याण ता.

दहिगांव (गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. मालशिरस ता.

दक्षिण (प्रां.) हि. विंध्याद्रि पर्वताचे दक्षिणेकडील प्रदेशाचें नांव.

दक्षिणअर्काट (प्रां.) हि. म. इ. कर्नाटक परगण्याचा भाग, त्यास
कदलोर म्हणतात.

दक्षिणकानडा (प्रां.) हि. म. इ. मलबार किनाऱ्यावरचा प्रांत.

दक्षिणकेप (भू.) आशि. खं. चिनच्या पूर्वस फोर्मोसा बेटाचे दक्षिणेस.

दक्षिणकोंकण(मां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जिल्ह्यातील प्रदेशाचें नांव.

दक्षिणपन्नार (न.) हि. म. इ. म्हैसूर खं. नंदीदुर्गाच्या डोंगरापा. नि. पोदेशरी ज. बंगालच्या समु. मिळते. कांठें पोर्त सेंट देवीड.

दक्षिणमहाराष्ट्र(मां.)हि. मुं. इ. ह्या प्रांतांत बेळगांव, धारवाड कला-दगी व कारवार हे जिल्हे आहेत व यांत कानडी भाषा चालते.

दक्षिणमहासागर(समु.) आशि. खं. द. दक्षिणभुवासभोंवतीं.

दमांड (न.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कुण्हेस मिळते.

दाऊतपूर (गां.) हि. अयोध्या प्रां. लखनौ व मुलतानपूर ह्यांचेमध्यें.

दाऊदनगर (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. व्यापाराचें ठिकाण. [मैल.

दाऊदपूर (श.) हि. बं. इ. वीरमुम प्रां. मुरशीदाबाद पा. २०

दागो (बे.) यु. खं. वाल्तिक समु. [२० मैल.

दाजा (गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद पर. अलाहाबादपा.

दाजीपूर (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर खं. मुदरगड पेठ्यांत.

दातीवरें (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहिम ता. व याच नां-वाची खाडी.

दात्या (श.) हि. मध्यप्रां. बुंदेल खं. येथें दिवे व किह्दीनें उषडतांना दोन वेळां अवाज होणारीं कुलुपें तयार होतात.

दादर (श.) आशि. खं. बलुचिस्थानांत शहर २ मुंबईज-बळ रेलवेस्टेशन.

- दान डर्फ दोन(न.) यू. खं. रशिमांत यूनोफ सरो० निघून अक्षोप समु. मिळते. ११०० मै. लां.
- दान्पुव (न.) यू. खं. जर्मनीतून वादन प्रां. निघून काळ्या समु० मिळते. १६३० मै. लां.
- दापुर (गां.) हिं. सुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता.
- दापुरी (गां.) हिं. सुं. इ. पुणे जि. पुण्यापा. ४ मैल येथे मुंबईचे गवरनर साहेबांचा रहाण्याचा बंगला आहे.
- दापोडी (गां.) हिं. सुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. पवना व मुळा ह्यांचे संगमावर येथे दु. बाजीरावाची इंग्लिशां-वरोवर इ. १८१७ त लढाई झाली. [होती.
- दापोली (गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. तालुका येथे छावणी
- दापट (गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- दाभाडी (गां.) हिं. सुं. इ. नाशिक जि. माळेगांव ता. गिर-जेच्या कांठां येथे गूळ, कमोद पु. होतो.
- दाभील (गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- दाभोळ (गां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. येथे म-श्रीव पाहण्यासारखी आहे व लुगडीं तयार हो.
- दामणगंगा (न.) हिं. सुं. इ. नाशिक जि. पेठ ता. तून ठाणे व सुरत ह्यांचे हद्दीतून जाऊन अरबी स. मिळते.
- दामणगांव (गां.) हिं. वऱ्हाडांत उमरावती जि. उमरावतीपा. २९ मैल.
- दामियता (श.) आफ्रि. खं. इजीप्त दे. नैल नदीचे मुखाजवळ.
- दामुक (श.) हिं. वऱ्हाडांत उमरावती जि. उमरा. पा. २५ मैल.

- दासुदा (न.) हि. बं० इ. छोटा नागपूर प्रां. निघून हुगळीस मिळते.
- दामोदर (न.) हि. बं० इ. रामगडच्या डोंगरांतून निघून हुगळीजवळ बंगालच्या उपसागरास मिळते कांठी बरद्धान.
- दायरचकर (मां.) आशि. खं. तुर्कस्तान देशांत कुर्दिस्तानांत.
- दारणा (न.) हि. मुं. इ. इगतपुरी ता. निघून गोदावरीस मिळते.
- दारवहा (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. वणी जि. तालुका आहे.
- दारागंज (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. गंगेच्या कांठी.
- दारानगर (श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या पर.
- दारापुर (श.) हि. पं. इ. झेलमच्या कांठी. [च्या कांठी.
- दारापुराम (श.) हि. म. इ. कौशभतूर प्रां. अमरावती नदी-
- दारियन (अखा.) अमे. खं. कोलंबिया दे.
- दार्जिलिंग (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याशी सिक्कीमच्या द. येथील हवा उत्तम आहे. बं. इ. जि.
- दार्दानेल्स (सासु.) यू. खं. तुर्कस्तान दे.
- दार्दोन (न.) यू. खं. फ्रान्सांत बिस्केच्या उपसा. मिळते.
- दार्बंग (न.) हि. पं. इ. सतलज नदीला मिळते.
- दार्लिंग (न.) यू. खं. आबेळियांत अमून मरे नदीला मिळते.
- दाल (न.) यू. खं. स्विदनांतून बाल्तिक समु. मिळते.
- दालफिन्सनोज(भू.) हिं. म. इ. विजागापट्टणाजवळ.
- दालमेशिया (मां.) यू. खं. आब्रिया दे.
- दालंग (श.) हि. बं. इ. अमहर्स्ट प्रां. मोलमेनपा. ३८ मैल.
- दावगुद्द (श.) हिं. म. इ. नेलोर प्रां. अवगुळपा. १२ मैल.

दावडी निबगांव(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि.

दावणपूर(ध. प्रां.) हि. वाय. प्रां. दिह्रीचे उत्तरेस पुण्डरचे
जहागिरीपैकीं.

दावदनापुती(ज.) हि. म. इ. मदुरा प्रां. मदुरापा. ३३ मैल.

दावनकोंडा (ज.) हि. म. इ. बलेंरी प्रां. [मैल.

दावीपूर (ज.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद प्रां. मुरादाबादपा. १३

दावेरकोंड (ज.) हि. म. इ. निजामचे रा.

दावेरहुल्ली (ज.) हि. म. इ. सैमर सं. [मैल.

दासपुरी (ज.) हि. वाय. प्रां. मिदनापूर पर. मिदनापूर पा. ३१

दासोरी (ज.) हि. राजपु. जोधपूर सं

दाहोद (ज.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. ताडुका.

दाहोमी (मरां) आफ्रि. खं. कांगोन्ध्वे.

दिदोंग (न.) हि. ब्रह्मदे. अमामांतान नि. ब्रह्मपुत्रेस मिळजे.

दिनवली (गा.) हि. मुं. इ. जणे जि.

दिनन्ही (ज.) हि. खं. इ. गहाबाद प्रां.

दिवाघपूर (ज.) हि. खं. इ. पाटणा प्रा. मंगेश्या कांटी,
पाटणापा. १० मैल. येथे लष्करची छावणी.

दिनागुर (ज.) हि. प. इ. लाहोर प्रा.

दिनापूर (ज.) हि. खं. इ. बहार प्रा. येथे लष्करची छावणी
आहे. येथे नकजीकाम उत्तम होते. [पूर्वेस.

दिनारीक अल्पस(पर्व.) मू. खं. भिन्मर्जदान दालभेडिवा प्रांवाचे

दिपळा (ज.) हि. मुं. इ. भिव मा हेंदराबाद जि. मालुवपाथे.

दिपाळ (ज.) हि. नेपाळ दे. जेमालपा. ५१ मैल. [ठिकाण.

दिपाळपूर (ज.) हि. पं. इ. रात्रीचे कांटी.

- दिवाँग** (न.) हि. पू. ब्रह्मपुत्रेला मिळने.
- दिमाबंद** (पर्व.) आशि. स्व. हराण दे.
- दियरबकर** (श. मां.) आशि. ख. नुर्कस्तान दे.
- दिरंग** (गां.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रा नदीचे कांटी.
- दिरवो** (न.) हि. अस्सामांतून निघून ब्रह्मपुत्रेस मिळते.
- दिलाहेम** (भू.) मू. स्व. मान्स देशात उत्तरेस.
- दिल्ली** (श.) हि. वाय. मां. यमुना नदीवर फार मार्चीन-
कान्तचे शहर. हे मोगलांचे राज. शहर होते. हा
पांडवांची प्रथम रणभूमि. येथे फार मोठमोठ्या
लढाया व अनेक बादशहा होऊन गेले. हस्ति-
नाथवर विभे गोंदणे, दामिन्याचे पक्षीकाम,
मिन्याचे काम, बाटांच्या तारा ही कामे उत्तम
- दिलेडका** (न.) मू. ख. इजाली दे. आग्नेयास. [होतान.
- दिलोद** (श.) हि. भाळव्यात भोगाळ स. भोगाळपा. १७ मैल.
- दिव** (वे.) हि. मुं. इ. काटेवाडच्या द. पोरुंगीज स.
- दिवारनगर** (श.) हि. बं. इ. मिल्हट मा. शिलहट पा. १३ मैल.
- दिवें** (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. बाब नांवाचा
जवळ वाट आहे. [आहे.
- दिसा** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ मां. मेथे लष्करची छावणी
- दिसोंग** (न.) हि. वं. इ. ब्रह्मपुत्रेला मिळने.
- दी** (न.) मू. खे. इंग्लंडात व स्कॉटलंडात.
- दीग** (श. कि.) हि. याय. मां. कानपूर पर. कात्याया. १५ मैल.
२ गंगेच्या कांटी अलाहाबाद पर. इ. होळकर
- दीगची** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. औंध मं. [ल. १८०४.

दीपस	(गां.) हि. वन्हाड प्रां. घणी जि. बेथे बैलांका मोठा बाजार भरतो.
दीजी	(न.) हि. मुं. इ. टाणें जि. अरबी समु. मिळते.
दुकीचा	(गां.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद पर. मुरादाबादपा.
दुग	(श.) हि. मध्य प्रां. नागूर जि. [२९ मै.
दुगदुगी	(श.) हि. वाय. प्रां. फतेपूर प्रा. गंगेच्या कांटी.
दुधाड	(गां.) हि. मुं. इ. टाणें जि. मित्रडी ना.
दुही	(श.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. बेळगावपा. १६ मैल.
दुदस	(न.) आंध्र. मं. तुर्काना दे.
दुदर	(न.) हि. मु. इ. सिंध देशांत.
दुदाना	(न.) हि. मुं. इ. गुजराथें.
दुधगंगा	(न.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर म. पेंस गाऊन कुप्पेस
दुधगांव	(गा.) हि. मं. इ. मानास जि. वाळवे ना. [मिळते.
दुधधारा	(गां.) हि. मध्यप्रां. मंडळ जि. नर्मदा नदीचा धबधबा.
दुधना	(न.) हि. निजामचे राज्यान. हैदराबाद नहरावरून जातं. [१५ मैल.
दुनागिरी	(श.) हि. वाय. प्रा. कमाऊन पर. अलमोदापा.
दुना	(न.) यू. ए. रजिमांत ईमा नहरावरून बालासिक समुद्रास मिळते.
दुधस	(न.) यू. ए. फ्रान्सांत. ही न्होन नदीपा मिळते.
दुमकोट	(श.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ पर. भीलगरपा. १६ मैल.
दुमज	(श.) हि. नेपाळ दे. कटमांडूपा. ३५ मैल.
दुमाजी	(गां.) हि. मध्य प्रां. शिवनी जि.

दुमाजी	(गां. न.) हिं. सु. इ. सिंधमां. येथें उन्हाळ्यांत पाणी सु-
दुरक	(श.) हिं. वाय. मां. भयोण्या पर. [जोथ नसतें.
दुरमापूर	(श.) हिं. वाय. मां. श्रीध पर. घोमा नदीपा. ७ मैल.
दुरवाई	(श.) हिं. वाय. मां. बुंदेलखं. जहागीर.
दुरहट	(श.) हिं. बं. इ. हुगली मां. कलकत्त्यापा. ३२ मैल.
दुरामो	(श.) हिं. वाय. मां. भयोण्या पर. फतेगूरपा. ५५ मैल.
दुराला	(गां.) हिं. बं. इ. सरहिंदमध्यें कर्तुलपा. १० मैल.
दुरो	(ग.) यू. खं. भेन. व फोर्तुगल झांगून जाऊन अत- लातिक महासा. मिळते.
दुरंग	(श.) हिं. ब. इ. जि. [होतें.
दुर्ग	(श.) हिं. मध्य मां. राबगूर जि. ना. येथें कापड चांगलें
दुर्गवाही	(गां.) हिं. सु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
दुमा	(गां.) हिं. सिंधाचे रा. ग्वाल्हेर पर.
दुर्गादास	(गां.) हिं. वाय. मां. कानपूर पर.
दुर्गीनघ	(गां.) हिं. वाय. मां. रामपूर पर. बरेलीपा. ४८ मैल.
दुर्गापूर	(श.) हिं. बं. इ. मेमनसिंग मां.
दुलधे	(ग.) द. अमे. खं. टाण्डाया नदीला मिळते.
दुलासीदा	(गां.) हिं. वाय. मां. बुंदेलखंडान.
दुली	(श.) हिं. ब. इ. तिरहून मां.
दुलीपगंज	(गां.) हिं. वाय. मां. श्रीध पर. शहाबानपूरपा. ३४ मैल. येथें बाजार मोठा भरतो.
दुलीया	(श.) हिं. वाय. मां. फरकाबाद मां. रामगंगेच्या कांठी.
दुवा	(श.) हिं. म. इ. मच्छलीपट्टण मां. मच्छलीपट्टण पा. ५४ मैल.

- दुशक** (श.) आशि. खं. अफगाणिस्तानांत शेहिस्तान प्रां. जरा सरोवराचे पूर्वेस शेहिस्तानचे सु. श.
- दुसखेड** (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश. जि. मुसावळ ता.
- दुसाणें** (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनर ता. येथें कमोद तांदूळ पु. होतो.
- दुस्तारपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. औध पर. मुलतानपूरपा. २६ मैल.
- दुहली** (श.) हि. वाय. प्रां. इटावा पर.
- देऊड** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
- देऊडगांव** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
- देऊळगांव राजा** (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. बुलढाणें जि.
- देऊळघांट** (गां.) हि. वऱ्हाडांत अजिंक्याचे डोंगरांत. येथें पालादी
- देतफर्द** (श.) यू. खं. इंग्लदांत. [सामान चांगले होतें.
- देनमार्क** (दे.) यू. खं. देश आहे. येथील लोकांस देन्स म्हण.
- देब्रेस्तीन** (श.) यू. खं. आशिया दे. हंगारी प्रां.
- देबोइत** (न.) अमे. खं. कानडाचे रा. सेमक्रेअर सरोवराज-
- देराइस्त्रायलखान** (श.) हिं. पं. इ. सिंधुनदाचे कांटी. [वडून निघते.
- देरागाजीखान** (श.) हिं. पं. इ. सिंधूचे कांटी.
- देराजत(दामन)** (प्रा.) हि. पं. इ. पेशावरच्या द. मुलैमान पर्वत आणि सिंधुनद ह्यांचे मध्ये.
- देरादून** (प्रां.) हि. वाय. प्रां. गुरवालच्या दक्षिणेस.
- देरामोबतेच** (श.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रां. हैदराबाद जि. ता.
- देराही** (श.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रां. शिकारपूर जि. तानुका.
- देर्जे** (प्रां.) हिं. मुं. इ. टाणे जि. जव्हार सं.
- देळगारो** (भ.) आफ्रि. खं. पूर्वेस.

देलागोआ (उप.) आफि. खं. पूर्वस.

देलावेर (न. उप.) द. अमे. खं. युनैतेदस्तेतमध्यं.

देवगड (गां. सं.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. ता. २ गुजराथेत सं. ३ मध्यप्रां. छिदवाडा जि. ही गोडराजाची रा. होती.

४ भोगलाईत व्यास हल्लीं दौलताबाद म्हणतात.

देवगडचारीया(श.सं.) हिं. मु. इ. गुजराथेत रेवाकाठा एजन्सीमध्ये संस्थान.

देवधळ (घां.) हिं. नेपाळच्या द. ल. १८१५ नेपाळी व इ.

देवदार (श. सं.) हिं. मुं. इ. वायव्येकडे सं.

देव (न.) हिं. मुं. इ. नगर जि. नगर व राहुरी ता. तून जाऊन मुळेस मि. २ नाशिक जि. सिन्नर ता. इचे कांठीं सिन्नर.

देवनहल्ली (श.) हिं. म. इ. म्हैसूर सं. येथें टिपूचा जन्म झाला.

देवपूर (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक. जि. सिन्नर ता. [गीर गांव.

देवरगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता. जहा.

देवराज (गां.) हिं. नेपाळच्या द. ल. १८१४ नेपाळ व इ.

देवराष्ट्रें (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता.

देवरी (गां.) हिं. मध्यप्रां. सागर जि. येथे धान्याचा व्यापार.

देवरू (न.) हिं. आसामांतूंग निघून ब्रह्मपुत्रेत मिळते.

देवरूख (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.

देवलपाडा (गां.) हिं. वन्हाडांन वर्षा नदीचे कांठीं.

देवळारण (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. बेवळे ता. येथे मोटी बावा भरने.

देवळाली (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक ता.

- देवळी (श.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. २ मध्यमां. वर्धा जि.
गुरांचा मोठा व्यापार.
- देवळें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता. २ सो-
लापुर जि. सांगोलें ता. माण नदीचे कांठी.
- देवा (श.) आफ्रि. खं. नैजर नदीचे कांठी. [भरते.
- देवाब (गां.) हिं. वन्हाड मां. एलिचपूर जि. येथे मांटी यात्रा
- देवलवाडा (गां.) हि. मध्य मां. वर्धा नदीचे कांठी.
- देवसाने (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि.
- देवासें(स) (श.सं.) हिं. मध्य प्रांतांत माळव्यांत पवारांचें.
- देवीमणी घांट(गां. घां.) हिं. मु. इ. धारवाड जि. सिरसोहून कुम-
व्यास जाण्याचे रस्त्यावर. [मध्ये.
- देवीस (सामु.) अमे. ख. ग्रीनलांड बे. व उत्तर अमे. ह्यांच्या
- देसमाने (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. येवलें ता.
- देसवंडी (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. देवनदीचे कांठी.
- देमूर (गां.) हिं. मु. इ. बेळगांव जि. बेळगांव ता.
- देहरी (गां. घां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. डाहाणु ता. २ नगर जि.
नगर व राहुरी यांमध्ये घांट.
- देहू (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. इंद्रायणी नदीचे कांठी.
येथे प्र. साधु तुकाराम यांचा समाधि आहे.
- देहेगांव (गां.) हिं. मुं. इ. गुजराथ मां. गायकवाडचे रा.कडी.ता-
- दैठाण (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. [लुक्कांत.
- दोडी (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता.
- दोदांड (श.) हिं. बं. इ. भागलपूर मां. राजमहालपा. ४४ मैल.
- दोनिगाल(उपसा.) यू. खं. अयलेंद दे.

दोनेत्स	(न.) यू. खं. रशियांतून निघून अश्लोप स. मिळते.
दोरा	(श.) हिं. वाय. प्रां. भोपाळ सं. भोपाळपा. १८ मैल.
दोरावीळ	(श.) हिं. म. इ. निजामचे राज्यांत.
दोहद	(श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. पंचमहालमध्ये तालुका.
दौप्रेन	(पर्व.) यू. खं. नाबं स्विट्झन ह्यांचे मध्ये उत्तर दक्षिण ५०० मैल लांब आहे. [वात्रा भरते.
दौराई	(गां.) हिं. राजपु. अजमीरपा. ४ मैल. येथे मोठी
दौलतगड	(श.) हिं. राजपु. उदेपूर प्रां. कोरी नदीचे कांठी.
दौलतपूर	(श.) हिं. मुं. इ. सिंधमध्ये सिंधुनदापा. १० मैल. ३ वाय. प्रां. साहरणपूर पर. मोठा बाजार भरतो.
दौलताबाद	(श. कि.) हिं. म. इ. निजामचे रा. येथे खर्ची कागद
दौलेश्वर	(श.) हिं. म. इ. उत्तर सरकारमध्ये. [चांगले होतात.
दंदी	(श. वं.) यू. खं. स्कातलंदांत. तागाचे वस्त्राकरिता प्रसिद्ध.
दंद्राहेड	(भू.) हिं. द. सिलोनच्या द.
दंम्रीस	(श.) यू. खं. स्कातलदांत.
दंचळ	(श.) हिं. मुं. इ. धारवाड जि. तालुक्याचें गांव.
दांटा	(श. वं.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. महिकांठा एजम्सींत. येथे संगमरवरी दगड सांपडतो.
दांतिवाड	(गां.) हिं. राजपु. जोधपूर सं जोधपुरपा. २१ मैल.
दांपूर	(श.) हिं. वाय. प्रां. अलिगडपा. ३२ मैल.
दिंडोरी	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. तालुका. धामण न- दीचे कांठी.
दिंदिगल	(श. कि.) हिं. म. इ. मधुरा शहराचे उ. [कांठी.
दुंग्रा	(गां.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊन पर. लोहगर नदीचे

दांजिक	(श.) यू. खं. जर्मनी देश. धान्याचे व्यापाराचें श.
दोंडाईचें	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. शिंदखेड ता.
दोंदाबेता	(शिख.) हि. म. इ. निलगिरीचें शिखर.
दोंड	(श.) हि. मुं. इ. पुणें जि. भिमयडी ता. येथें रे- लवे स्टेशन.
द्रवीळ	(ड) (दे.) हि. म. इ. मधुरा जावली ह्या जि. प्रदेशाचें नांव.
द्रसोनशन	(बे.) द. अमे. खं. पाटागोनियाचे, द.
द्रानधीम	(श.) यू. खं. नावेंत पश्चिम अंगास.
द्राव	(न.) यू. खं. आश्रिया दे. दान्यूव नदीला मिळते.
द्राविळ	(दं.) हिं. म. देशाचे पूर्वांचे नांव.
द्राहा	(न.) आफ्रि. खं. अतलांतिक महासा. मिळते.
द्रेसदेन	(श.) यू. खं. जर्मनींत साक्सनीची राजधानी.
द्रारका	(श. क्षे.) हि. मुं. इ. गुजराथेत काटेवाडच्या वायव्येस गायकवाडचे सं. येथे श्रीकृष्णाचे देवालय आहे.
द्रिना	(न.) यू. खं. रशियांत अर्केंजल शहराजवळ श्वेत- समु. मिळते. ७६० मै. लां.

ध.

धडगांव	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता.
धधुका	(श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावाद जि. ता.
धनची	(श.) हि. नेपाळांत कटमांडूपा. ४२ मैल.
धनवड	(गां.) हि. म. इ. मोगलाईन गदवाल सं. येथें लुगडीं चांगलीं होतात.
धनेला	(श.) हि. सिंधाचे राज्यांत ग्वालर पा. ११ मैल.
धमटेरी	(श.) हि. मध्य प्रां. रायपूर जि. गहू, कापसाचा व्यापार.
धमधा	(गां.) हि. मध्य प्रां. रायपूर जि.

- धयाबंग (श.) हि. नेपाळांत कटमांडूपा २९ मैल.
- धरणगांव (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. एरंडोल ता. वेधें भिहू पलटण आहे.
- धरमपूर (श.सं.) हि. म. इ. सालेमपा. ३३ मैल. २ ठाणें जि. वे उत्तरेस सं. रजपुत राजाचें.
- धरमपुरी (श.) हि. मालव्यांत धार सं. धारपा. २९ मैल.
- धरोल (सं. श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत सं.
- धर्मपुरी (गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. मालशिरस ता.
- धर्मशाळा (श.) हि. हिमालय पर्वतावर आहे. येथे इ. स. १८६३ त लार्ड एलजिन ग. ज. मरण पावला.
- धवलगिरि (शिक्ष.) हि. हिमालय पर्वताचें शिखर उं. २६८२६ फूट.
- धाडरी (श.) हि. मालव्यांत धार सं. महुपा. ४९ मैल.
- धाता (श.) हि. वाय. प्रां. फत्तेपूर पर. यमुनेच्या कांटीं.
- धान (न.) हिं. मुं. इ. कृष्णेस मिलते.
- धानरा (श.) हिं. वाय. प्रां. गुरवळ पर.
- धानापूर (श.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूर पर. गंगेच्या कांटीं.
- धानोरे (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडें ता.
- धाबडी (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. औरंगाबादपा. ३० मैल.
- धाबर (सरो.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत.
- धात्रा (श.) हि. मध्य प्रां. चंदापा. ३० मैल. चांदा जि. येथे वैजगंगा व वर्धा यांचा संगम झाला. मग इला प्राणहिता म्हणतात.
- धामणगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. अकोले ता.
- धामणंद (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.

धामणसें	(गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
धामनूर	(श.) हि. वाय. प्रां. विजनूर पर. मुरादाबादपासून ३७ मैल.
धामा	(श.) हि. बं. इ. संवळपूर पर. संवळपूरपा. १६ मैल.
धामापूर	(गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
धामूड	(गां.) हि. सु. इ. कोल्हापूर सं. करवीर पेठ्यांत.
धायडी	(धव.) हि. मध्य प्रां. नेमाड जि. नर्मदेचा.
धार	(श. सं.) हि. माळव्यांत इंदुरचे पश्चिमेस पवारांचें सं. येथें किल्ला आहे दु. बाजीराव इ. स. १७७३ त
धारजण	(न.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. जव्हार सं. [जन्मला.
धारमडा	(श.) हि. बं. इ. मिदनापूर पर. मिदनापूरपा. ६ मैल.
धारवाड	(श.) हि. सुं. इ. द. महाराष्ट्रांत जि. चे ठिकाण.
धारा	(श.) हि. बं. इ. आगलपूर पर. राजमहालपा. ५० मैल. [मैल.
धारानगर	(श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या पर. फत्तेपुरपा. ४०
धारी	(श.) हि. सुं. इ. काठेवाडांत गायकवाडाचे सं. [मैल.
धारीडेब	(गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन पर. श्रीनगरपा. १०
धारूर	(श.) हि. म. इ. निजामचे रा.
धालगांव	(श.) हि. सुं. इ. सातारा. जि. मिरज सं.
धावरी	(न.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. कल्याण ता. [वाड सं-
धिणाकी	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. काठेवाड पर. गायक-
धिणोधर	(शिख.) हि. सुं. इ. कच्छ प्रां. मध्यधार पर्वताचें.
धिनीसा	(श.) हि. नेपाळ दे. [मैल.
धिरीयापूर	(श.) हि. वाय. प्रां. अलिगड पर. अलिगडपा. १९

धुनडगड	(श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. हैदराबादपा.	
धुनगुरी	(श.) हिं. वाय. प्रां. औद पर.	[१९ मैल.
धुनटालेओ	(गां.) हिं. शिछाचे राज्यांत.	
धुनवा	(श.) हिं. राजपु. जेसलमीर पर. जेसलमीरपा.	५५ मैल.
धुपदाळ	(गां.) हिं. मुं. इ. बेळगांव जि. गोंकाक ता.	
धुम	(श.) हिं. नेपाळांत.	
धुमडा	(श.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि.	
धुमरा	(श.) हिं. बं. इ. कटक प्रां.	
धुरकोट	(श.) हिं. नेपाळ देशांत.	[४१ मैल.
धुरी	(गां.) हिं. वाय. प्रां. सरहिंद पर. लुधियानापा.	
धुरीयापूर	(श.) हिं. बं. इ. गोरखपूर पर. अजिमेगडपा.	३४ मैल.
धुलीअट	(श.) हिं. शिछाचे रा. म्हूपा.	८० मैल.
धुस	(श.) हिं. वाय. प्रां. बनारस प्रां. बनारसपा.	१० मैल.
धुळें	(श.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. चें टिकाण. पांझरेच्या कांठां. कापसाचा व किराणे जिनसांचा पु. व्यापार चालतो. स. १८७२ त पुरानें वाहावलेें होतें.	
धूपगड	(शिख.) हिं. मध्य प्रां. सातपुड्याचें उंच शिखर.	
धोआ	(श.) हिं. शिछाचे रा. ग्वाल्हेरपा.	२० मैल.
धोडप	(गां. कि.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता. येथें कळीचा चुना होतो.	
धोडंबें	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता. येथें वि- ड्याचीं पानें व केळीं पु. होतात.	
धोत्री	(गां.) हिं. मुं. इ. सोलापुर जि. सोलापुर ता.	

धोत्रें	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता. येथे मोठी यात्रा भरते.
धोपेश्वर	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता. २ सातारा
धोबहंग	(गां.) हि. नेपाळ दे. [जि. चाईपा. १२ मैल.
धोम	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. साता-वाजवळ.
धोलका	(श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावाद जि. ता. येथे कापूस चांगला होतो. [दीचे उत्तरेस.
धोलपूर	(श.मं.) हि. वाय. प्रां. आग्याचे नैर्ऋत्येस व चंबळा न-
धोलपुरी	(श.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबादपा. १६ मैल.
धोलरा	(श.बं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावाद जि. बंदर. येथे मीठ फार पिकते.
धोलवड	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. डहाणू ता.
धोलाटघांट	(घां.) हि. नेपाळ दे. कटमांडूपा. २७ मैल.
धौली	(न.) हि. वाय. प्रां. घोघरा नदीस मिळणारी.
धंतुरीया	(वे.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. मडोच जि. नर्मदा नदीन.
धांगद्रा	(श.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. झाल सं. चे.
धांदरफळ	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. सगमनेर ता.
धोल	(गा.) हि. मुं. इ. महिकांठा एजन्सींत हालरमचे.

न.

नकरीकाट्ट	(ग.) हि. म. इ. गंतूरपा. ३५ मैल.
नगणइनपोल	(श.) हि. निजामचे रा. गोदावरीचे कांटी.
नगनूर	(श.) हि. म. इ. उत्तरकानड्यांत.
नगर(अहमदनगर)	(श.) हि. मुं. इ. नगर जि. चे ठाणे. हे शहर इ. स. १४९० निजामशहा बादशहानें बस-

विलें. येथें इ. स. १७०७ त औरंगजेब मेलाले.
१ सिंधुनदाचे कांठी व्यापाराचें श. १ पं-
जाबचे उत्तरेस गांव येथील बायकांची सौ-
दर्याविषयी ख्याती आहे.

नगरकोट (श.) हि. पं. इ. गिजनीचा महामुद्द ह्याने लुटलें होतें.

नगरदेवळे (गां. जहा.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता.

नगरसुल (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. येवले ता.

नगरसोगा (श.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत.

नगरिया (श.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद प्रा. फरकाबा. पा.
१८ मैल. २ अलिगड प्रां.

नगलदिनी (श.) हि. म. इ. बलेरी प्रां. [३६ मैल.

नगलपिली (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. हेंदराबादपा.

नगवरम (श.) हि. म. इ. राजमद्रीपा. १५ मैल.

नगलीया (श.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद प्रां. गंगेच्या कांठीं.

नगशिवरी (न.) हि. वन्हाड प्रां. एलिचपूर जि.

नगोरी (श.) हि. म. इ. अरकाट प्रां. अरकाटपा. ३३ मैल.

नगोर (गां.) हि. वाय. प्रां. औध पर. गंगेच्या कांठीं कानपूर-
पा. ३० मैल.

नगोरी (न.) हि. वं. इ. दिनाजपूर प्रां. निघून महानदीस
भिळते. २ मद्रास इ. तंजावर प्रा.

नग्रा (श.) हि. वाय. प्रां. अजिमेगड पर.

नघीर (श.) हि. मध्य प्रां. नागूर जि.

नजफगड (श.) हि. वाय. प्रां. दिल्ली जि. दिल्लीपा. १६ मैल. ल.
इ. स. १८५७ बंडकाले व इ.

नजरी	(श.) हि. मुं. इ. सातारा जि.
नजिराबाद	(श.) हिं. वाय. प्रां. बिजनूर पर. येथें नजीबउद्दव- त्याची कबर आहे.
नज्द	(प्रां.) आशि. खं. अरबस्तान दे. मध्यभागां येथील मु. श. रैद. येथें घोडे उत्तम होतात.
नडियाद	(श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. तालुका.
नणदी	(गां.) हिं. मुं. इ. बेळगांव जि. चिकोडी ता.
नदवा	(श.) हि. बं. इ. परनीथ प्रां. परनीथपा. ११ मेल.
नदामीई	(गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरी पर. काळी नदीचे कांठीं.
नया	(गां.) हिं. वाय. प्रां. भार्गुरथीचे कांठीं. येथे संस्कृत पाठशाला होती. [जि.
नदिया	(श.) हि. बं. इ. प्राचीन राज. दिल्लीच्या दक्षिणेस
नदुवतम	(गां.) हिं. म. इ.
ननमोई	(शिख.) हि. मु. इ. कच्छप्रां. चांदवा पर्वताचे.
नबाबगंज	(श.) हिं. बं. इ. दिनाजपूर प्रां. दिनाजपूरपा. ४६ मेल. २ राजशाई प्रां. ३ रंगपूर प्रां. रंगपूरपा.
नभा	(सं. श.) हि. पं. इ. शिकलोकांचें. [२ मेल.
नरखेड	(गां.) हि. मध्यप्रां. नागपूर जि.
नरगड	(श.) हि. शिवाचे रा. ग्वाल्हेर सं. निमचपा. ३० मेल.
नरगणहाठी	(श.) हि. म. इ. झैसूर सं.
नरगल	(श.) हिं. मुं. इ. धारवाड जि.
नरगुंद	(श.) हिं. मुं. इ. धारवाड जि. ता. हें संस्थान इ. स. १८५७ त. खालसा केलें.
नरवहें	(गां.प्रां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.

- नरझाणी (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. शिदखेड ता.
 नरदेवघांट(गां.घां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि.
 नरनाला(श. कि.) हि. मध्यप्रां. नागपूर जि.
 नरवडें (घां. गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
 नरसापूर (श.) हि. सुं. इ. टाणे जि. मुंबईपा. ३८ मैल.
 नरसिंगगड (श.) हि. बं. इ. पुरणिघा. जि.
 नरसिंगगुगड(श.) हि. बं. इ. टिमा जि. टिमापा. ३९ मैल.
 नरसिंगपूर (श.) हि. मध्य प्रां. जि. सागरच्या दुक्षिणेस व्यापा-
 राचें ठिकाण आणि कोळसा सांपडतो.
 नरसिंगपेठ (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. [२८ मैल.
 नरसिंगवील (श.) हि. म. इ. बिजगापट्टण प्रां. बिजगापट्टण. पा.
 नरसिंगा (श.) हि. वं. इ. पूर्वम ओरिसा प्रां.
 नरसीपूर (श.) हि. न. इ. म्हैभूर सं.
 नरसिंहगड(गां.कि.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. पूर्वस.
 नरसिंहपूर (श.) हि. सुं. इ. पुणे जि. इंदापूर ता. निरा व भीमा
 ह्यांचे संगमावर.
 नरसोबानोवाडी (श.) हि. सुं. इ. कृष्णेच्या कांठीं.
 नरीकाळाबाग(गां.) हि. पं. इ. येधपा. सिंधु नदीस अटक हें नांव
 मिळालें आहे.
 नरियाद (श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. तालुका.
 नरेगळ (श.) हि. सुं. इ. द. महाराष्ट्रांत धारवाड जि.
 नर्तशिन्स्क्र (श.) आशि. खं. चीन दे.
 नर्मदा (न.) हि. मध्य प्रांतात गोंडवणांतून अमरकंटक पर्व-
 तापा. निघून पश्चिमेस भडोच्या जवळ अरबी स.

मिळते. इला उगमाजवळ पिलधारा व दूधधारा
असे दोन धवधवे आहेत. लां. ८०० मै.

नलचिरा (श.) हि. वं. इ. बकरगंज प्रां. हे व्यापाराचे ठिकाण.

नलटी (श.) हि. बं. इ. विरभूम प्रां.

नलनवाड (श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि.

नलदुर्ग (श.कि.) हि. म. इ. निजामचे रा.

नलगड (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. भीमेश्या कांठी.

नलिंग (गां.कि.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. मालेगांवपा. २४ मैल.

नलीया (श.) हि. मुं. इ. कच्छप्रां-

नवगांव (श.) हि. बं. इ. जि.

नवलपूर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे. ता.

नवसरी (श.) हि. मुं. इ. मुरत जि. गायकवाडचे रा.

नवागड (श.) हि. राजपु. उदेपूर प्रां. २ मध्यप्रां. विलासपूर. जि.

नवानगर (श. सं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. काठेवाड पर.

नवापूर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता. येथील
हवा फार रोगकारक आहे.

नवाबगंज (श.) हि. वाय. अलाहाबादपा. १२ मैल. २ औंध प्रां.
लखनौपा. १५ मैल. ३ बरेलीपा. ३० मैल. ४

बं. इ. पुरणियापा. १५ मैल, [चित्रपट होतात.

नवाशहर (श.) हि. पं. इ. जलंदर प्रां. येथे कापडावरील

नवीजुनीबेज (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक. जि कळवण ता. येथे गूळ व
कमोदी तांदूळ पुष्कळ होतो.

नसरापूर (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिवगंगा नदीचे कांठी.
भोर सं. येथे आंबे चांगले होतात.

- नसिरावाद** (श.) हि. बं. इ. मेमनसिंग प्रां. २ मुं. इ. खानदेश जि. ३ राजपु. अजमीर सं. ल. छा.
- नस्तरपुर** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नांदगांव ता. येथें शनीचें स्थान आहे.
- नहरगुर** (श.) हि. रजपुतस्थानांत.
- नहान** (श.) हि. वाय. प्रां. गरवाळ पर. सिरमूरची राजधा.
- नाअ** (श.) हि. बं. इ. व ब्रह्मदेश छांचे सीमेवर.
- नाईल** (न.) हि. म. इ. कोईमत्तूर प्रां. निघून कावेरीस मिळते.
- नाईलरसी** (सरो) यू. खं. रशिया देशांत.
- नागचाना** (श.) हि. राजपुतान्यांत जेसलमीर प्रां. वाळवंटांत.
- नागज** (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. तासगांव ता.
- नागडें** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. येवले ता. येथें लुगडी चांगली होतात.
- नागनवाडी** (श.) हि. मध्य प्रां. माळव्यांत.
- नागनूर** (गां.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. गोकाक ता.
- नागपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ प्रा. २ मध्यप्रांताचें मुख्य श. नागनदीच्या कांठीं ही भोंसल्याची राजधानी स० १८५३ त इंग्रजसरकारचे ताब्यांत आली. देशी कापडाचा व्यापार चालतो. या प्रांतांत अभ्रक, संगमरवरी दगड सांपडतात.
- नागमती** (न.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रां.
- नागरतास** (गां.) हि. वऱ्हाडांत वासिम जि. येथें कर्तिक महिन्यांत मोठी यात्रा भरते.
- नागरा** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. मडोच जि. तालुका.

- नागल** (श.) हिं. वाय. प्रा. विजनूर पर. हरिद्वारपा. २२ मैल.
- नागलकोट** (श.) हिं. पं. इ. पंजाब जि.
- नागलगांव** (गा.) हिं. सु. इ. नगर जि. शेवगाव ता. येथे सि-
- नागलवाडी** (श.) हिं. मध्य प्रा. माळव्यात, [तागुफा आहे.
- नागवा** (गा.) हिं. वाय. प्रा. गुरवळ पर. येथे नारिंगे फार होतात २ मुजफरनगर प्रा.
- नागा** (डों) हिं. ब. इ. पृथ्वी आसामात.
- नागाई** (तला.) हिं. सु. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता. गाव अ-
सून तेथे तलाव आहे.
- नागापट्टण** (श.ब) हिं. म. इ. कारोमाळल किना यावर.
- नागाबाई** (न.डो) हिं. सु. इ. नगर जि. नगर ता. या नदीचा नळ बाधून आणून नगर शहरात पाणी आणिले आहे.
- नागांव** (श.गा.) हिं. वाय. प्रा. मुरादाबाद पर. मुरादाबादेपा. १८ मैल. २ असामात गोवातीच्या पूर्वेम. ३ सु. इ. अलिबाग जि.
- नागासाकी** (श.ब) आशि. य. जपान दे कियुसियु नेटान.
- नागुल** (न.) हिं. म. इ. गजाम प्रा. निपून शिकोकोलन-
वरून बंगालच्या उपसा मिलते. [वाची खाडी.
- नागोटणा** (श.) हिं. सु. इ. कुलाबा जि. अवानदीवर याच ना-
- नागोर** (श.) हिं. राजपुता येथे लांछडी काम चांगले होते.
- नाचणखेडे** (गा.) हिं. सु. इ. खानदेश जि. जागनेर ता.
- नाजफगड** (श.) हिं. वाय. प्रा. कानपूर पर. २ दिल्लीपा १५ मै.
- नाझरें** (गा.) हिं. सु. इ. सोलापूर जि. सागोल ता. माण नदीचे काठी.

नारिगहाम (श.) यू. खं. इंग्लंदांत ट्रेट नदीवर. येथें जाळीदार
कापड तयार होतें.

नाटें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.

नाडगांव (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता.

नाताल (दे. श.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेत.

नातु (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेडें ता.

नातुरी (श.) हिं. बं. इ. राजशाई प्रां.

नातेंपोतें (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. माळशिरस ता.

नादगिरी (गां. कि.) हि. मुं. इ. सातार जि. कोरेगांव जि.

नादोर (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. रेवाकांडा ए.
जन्सीत राजपिंपळा सं.

नाथवडें (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. नावडा जहागिरींत.

नानकीन (श.) आशि. खं. चिनांत येथें साटीन चांगली होते.

नानच्यांगरू (श.) आशि. खं. चिनांत.

नानज (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता.

नावडीया (श.) हि. राजपु. शिरोई पर.

नानमो (गां.) हिं. वाय. प्रां. कानपूर पर. फत्तेगडपा. ४९
मैल. येथें मोठा वाजार भरतो.

नानलिंग (पर्व.) आशि. खं. चिनांत.

नानून (श.) हिं. वाय. प्रां. मिरत पर.

नानोरी (श.) हिं. बं. इ. शहाबाद पर.

नानौन (गां.) हि. वाय. प्रां. अलिगड प्रां. अलिगडपा. १३ मै.

नान्तस (श.) यू. खं. फ्रान्स दे. आरमाराची जागा.

नापसीर (गां.) हिं. राजपुतान्यांत.

नापूत	(श.) हि. नं. इ. पूर्वस पेगू प्रां.	
नाप्लिआ	(श.वं.) यू. खं. ग्रीस देशांत.	
नाभा	(सं.श.) हिं. प. इ.	
नामगो	(श.) हिं. बं. इ. सिकीमांत दार्जिलिंगपा. ४० मैल.	
नामजंग	(श.) हि. नेपाळांत काली नदीचे कांठीं.	
नामनगर	(श.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. चे उत्तर हद्दीवर धरम- पूर सं. व शहर ह्याचें पूर्वांचे नांव.	
नामलिंग	(पर्व.) आशि. खं. चीन देशांत.	[कांठीं.]
नामुकी	(श.) हिं. पं. इ. भावलपूर सं. सतलज नदीचे	
नामदिंग	(श.) हि. ब. इ. पूर्वस असाम दे.	
नामपूर	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बागलण ता. मोसम नदीचे कांठीं. कर्मोद व गूल पु. होतो.	
नामूर	(श.) यू. खं. बेलजममध्ये.	
नायकोट	(श.) हि. नेपाळ दे.	[कांठीं.]
नायगांव	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता. गोदावरीचे	
नायघा	(न.) अमे. ख. कानडाच्या द. इरी व अंतारियो या दोन सरोवरांच्या मध्ये आहे. इचा जो धबधबा आहे तसा पृथ्वीवर दुसरा कोठेही नाही.	
नायहोंगरी	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नांदगांव ता.	
नारकाफ	(प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत.	
नारकी	(श.) हि. वाय. प्रां. आग्यापा. २५ मैल.	
नारगोल	(गां.) हि. गुं. इ. ठाणे जि. डाहाणू ता.	
नारजोली	(श.) हि. बं. इ. मिदनापूर प्रां.	
नारदी	(न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बेवळे ता. निघून	

नगर जि. कोपरगांव ता. संवत्सराजवळ गो-
देस मिळते.

नारफाक (प्रां.) यू. खं. इंग्लंदांत पूर्वेकडील.

नारामनी (श.) हिं. मुं. इ. सिध प्रां. हैदराबाद जि. तालुका.

नारविच (श.) यू. खं. इंग्लंद दे. नारफाक प्रांताचें.

नारायणगड (गां.) हिं. वाय. प्रां. सराहदमध्ये. येथें मातीचा किड्डा
असून भोंवतालीं मोठा खंदक आहे. २ बंगाल
इ. मिदनापूर प्रां. १ मुं. इ. पुणें जि. जुन्नर
ता. किड्डा.

नारायणगांव (श.) हिं. मुं. इ. पुणें जि. जुन्नर ता. भीमानदीचे कांठीं.

नारायणगंज (श.) हिं. बं. इ. डाका प्रां. डाकापा. ६ मैल.

नारायणपूर (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. हैदराबादपा. १०
मैल. २ मध्यप्रां. नागपूर जि.

नारिंगें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.

नारिशा (न.) हिं. भूतानांतून येऊन ब्रह्मपुत्रेस मिळते.

नारुकोट (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. पंचमहाल एजन्सींत.

नारें (भू.) द. अमे. खं. द. अमे. दक्षिणेस.

नार्थएर्लंद (बे.) आशि. खं. चे आग्नेयीकडे न्युझीलंड बेटसमू-
हांत हें आहे.

नार्थचानल (खाडी.) यू. खं. इंग्लंद व एर्लंद ह्यांचेमध्ये सेंटजार्जची
खाडी व एरिशा समु. ह्यांमध्ये.

नार्थबर्लंद (प्रां.) यू. खं. इंग्लंद दे. उत्तरेस.

नार्थसी (समु.) यू. खं. इंग्लंद व देन्मार्क ह्यांचेमध्ये.

नार्दकिन (भूमि.) यू. खं. नार्वे देशाचें उत्तर टोंक.

- नार्दलंद** (प्रां.) यू. खं. स्वीदन देशाचा एक प्रांत.
- नार्विथ** (श. बं.) यू. खं. इंग्लदांत.
- नार्वे** (दे.) यू. खं. उत्तरेकडील देश. यांत लोखंड पु. सां. पडते. व आगपेट्या होतात.
- नालकीहार** (गां) हिं. बं. इ. डाका जि. येथे मोठी यात्रा भरते.
- नालगुण** (न.) हिं. मुशायरमध्ये.
- नालचा** (श.) हिं. माळव्यात धार सं. महूपा. २७ मैल. येथे मोठा बाजार भरतो.
- नालापटन** (गां) हिं. वाय. प्रां. गुरचळ पर. केदारनाथ पा. १८ मैल.
- नालंदाचा विहार**(मठ.) हिं. बं. इ. बहार प्रां.
- नाविगेतर्स** (वे.) आशि० खं. पासिफिक महासागरांत पोलिनिशिया विभागांत.
- नाशिक** (श.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. गोदावरीचे कांठीं प्रसिद्ध क्षेत्र. येथे दर बारा वर्षांनी मोठी यात्रा भरते ती वर्षभरपर्यंत चालू असते. तांब्यापिनळेची व चांदीची भांडी उत्तम होतात. गोदेच्या एका बाजूस नाशिक व दुसरे बाजूस पंचवटी; तशीच दोही अंगांस घाट, देवळे गुष्कळ असल्यामुळे गोदेच्या कांठचा देखावा फार मनोरम दिसतो. असा हिंदुस्थानांत देखावाही कोठे नाही.
- नासा** (श. सं.) यू. खं जर्मनी द.
- नासाऊ** (श.) अमे. खं. मध्यअमेरिकेच्या लगत्यास न्यू ग्रावि-देन्स बेट आहे त्याचे मुख्य शहर.

नासूमान	(श.) हि. पं. इ. चिनाव नदीचे कांटी.
नाहन	(श.) हि. जोंगरी सं. सिरपुर मां. येथे पाहण्यासारखी तीन देवळे आहेत.
नाहनी	(श.) हि. वं. इ. छोटानागपूर मां.
नाहपरा	(श.) हि. वं. इ. बिरभूम मां.
नाहुरबदी	(गां.) हि. राजपु. जोधपूर सं. जोधपूरपा. १२ मैल. येथे दोन तलाव आहेत.
नाळेगांव	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. वसई ता.
निकबो	(श.) हि. राजपु. जयपूर मां.
निकरी	(श.) हि. वं. इ. कटक मां. कटकपा. ३७ मैल.
निकेया	(श.) हि. पं. इ. ह्यास हल्ली मोंग शहर म्हणतात.
निकेशिया	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानाचे प. सेमस बेटांत.
निकोबार	(बे.) आशि. खं. द. अंदमान बेटाचे दक्षिणेस.
निकोलेएफ	(श.व.) यू. खं. रशियांत तुर्की समुद्रांत येथे दारूगोळा व आरमार ही असतात.
निकोलैबस्क	(श.) आशि. खं. रूस दे.
निगडी	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कोरेगांव ता. येथे रंगनाथस्वामीची समाधी आहे.
निगापट्टण	(श.) हि. म. इ. भिचनापल्ली परगण्यांत.
निगोग	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. नगरपा. ३२ मैल.
निगोही	(श.) हि. वाय. मां. शहाजहानपूर मां. शहाजहानपूरपा. १७ मैल.
निग्राईस	(भू.) हि. पृ. ब्रह्म दे. प्या नैर्ऋत्येस. [दक्षिणेस.
निधिशिया	ऊर्फ सौदान (दे.) आफ्रि. खं. सहारा वाळवंटाच्या

- निघेस** (मू.) हि. जहा दे. पेगूच्या दक्षिणेस.
निघो (न.) अमे. खं. पाटागोनिया दे. उत्तरेस.
निघोपांत (वे.) यू. खं. ग्रीस देशाचे पूर्वेस.
निघोज (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता.
निजने इकोलिन्स्क (वे.) आशि. खं. चीनदे. कोलिया नदींत.
निजामचें राज्य (सं.) हिं. म. इ. उत्तरेस, मुंबई इ. पूर्वेस. छाबें.
 मुख्य शहर हैदराबाद मुशी नदीचे कांटीं. हे
 निजामउलमुल्खानें स. १७१९ त स्थापिलें.
निजामपूर (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. २ ठाणे जि. भिवडी-
 जवळ, १ वन्हाड मां. ४ कुलाबा जि. माण ता.
निजामाबाद (श.) हि. वाय. मां. अजिमेगड मां. अजिमेगड पा.
 ८ मैल. २ प. इ. गुजराणवाला जि. येथे चाकू
 होणात त्यांस स्कू, हूक, कानस, कातर, बूच
 काढण्याचा स्कू व तीन पातीं अशी असतात.
निसर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरबार तां. [६ मैल.
निहपुटी (गां.) हि. वाय. मां. अलाहाबाद पर. अलाहाबादेपा.
निदगुंडा (श.) हि. म. इ. निजामचे रा.
निदजीगळ (श.) हि. म. इ. म्हैमूर मां.
निदाबोली (श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण मां.
निदीगळ (श.) हि. म. इ. म्हैमूर सं.
निनवा (श.) हिं. राजपुतान्यांत. येथे मोठा बाजार भरतो.
निनवी (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत प्राचीनकाळीं मोठे व्या-
 पाराचें शहर होतें. हें १८४६ त सांपडलें.
निनिटल (श.) हि. वाय. मां. कमाऊन मां.

निपाणी	(श.) हि. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्र दे. बेळगांव जि.
निपाळ	(दे.) नेपाळ पहा. [कांठी.]
निफाड	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. तालुका. कादवेच्या
निफोन	(बे.) आशि. खं. पूर्वेस जपान देश. त्यापैकीं एक बेट.
निमगांव	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता.
निमच	(श.) हि. राजपु. जोधपूर सं. अजमीरपा. ४५ मै. येथें लष्करची छावणी. १८५७ त बंड.
निमपो	(भू.बं.) आशि. खं. चीन देशांत.
निमरा	(गां.) हि. मुं. इ. सिंध देशांत.
निमरुत	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तान दे. मोसल नदीचे कांठी.
निमसुराई	(गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबादपा. ७ मैल.
निमसोर	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.
निमोण	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता.
नियंगचेथ	(श.) हि. ब्रह्म दे. इरावतीचे कांठी.
नियपर	(न.) यू. खं. रशियांतून निघून काळ्या समुद्रास मिळते. १२०० मैल लांब. [मिळते.]
नियमन	(न.) यू. खं. रशियांतून निघून बाल्टिक समुद्रास
निया	(श.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रांतांत.
नियाकोट	(श.) हि. नेपाळ दे. शेलमपा. ३३ मैल. [३४ मैल.]
नियागड	(श.सं.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. २ रेवा प्रां. रेव्यापा.
नियागांग	(श.) हि. वाय. प्रां. साहरणपूर जि.
नियागांव	(श.) हि. बं. इ. मिडनापूर प्रां. मिडनापूरपा. ३८ मैल.
नियाबास	(गां.) हि. वाय. प्रां. बुलंद प्रां. दिल्लीपा. १० मैल.
निरगुडसर	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. घोडनदीचे कांठी.

- निरती (गां.कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. वेंगुलें ता.
- निरबद (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. [भोर, सांगवी.
- निरा (न.) हिं. मुं. इ. मोर सं. निघून भीमेला मिळते. कांटीं
- निरिदा (श.) अमेरि. स्त्र. न्यूकातनचे राजधानीशहर.
- निर्गुहा (न.) हिं. वऱ्हाड प्रां. अजिठ्याचे डोंगरांतून निघून
वर्धा नदीस मिळते.
- निर्मळ (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. गोदावरीचे कांटीं.
टाणे जि. वसई ता. येथे यात्रा भरते.
- निलकुमार (न.) हिं. बं. इ. ब्रह्मपुत्रेला मिळते.
- निलकोट (श.) हिं. म. इ. मदुरा प्रा. मदुरापा. २८ मैल.
- निलगढ (श.) हिं. व. इ. ओरिसा प्रां.
- निलगा (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा.
- निलगिरी (पर्व.) हिं. पूर्व व पश्चिम घांटांचीं टांके सांधणारा म-
द्रास इ. पूर्वपश्चिम डोंगर. येथे वाघें तयार
- निलगुडीर (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. [फरितात.
- निलगुलान (श.) हिं. पंजाबांत.
- निलियालियम (श.) हिं. म. इ. मलबार प्रां.
- निलेगांव (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि.
- निलो (श.) हिं. मुं. इ. सिंधमध्ये झेलम नदीवर.
- निवलगढ (श.) हिं. वाय. प्रां. औधमध्ये.
- निवळी (गां.) हिं. मुं. रत्नागिरी जि० चिपळूण ता.
- निवा (न.) यू. स्त्र. रशियांतून निघून सेंटपीतर्स ग्रहराज-
वळून वास्तिक समु. मिळते.
- निवाहाला (श.) हिं. मुं. इ. सिंध प्रां. हैदराबादपा. १० मैल.

निर्वेडी	(गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
निस्तर	(न.) यू. खं. रशियांत ओदेसा शहराजवळ तुर्की स- मुद्रास मिळते.
निळी नैल	(न.) आफ्रि. खं. अबिसिनियांतून निघून पांडरी न- दीस मिळते. [पर्वताच्या उत्तरेस.
निळे पर्वत	(पर्व.) पासिफिक महासाग. आस्त्रालिया बे. बोरगान
नुकुर	(श.) हि. वाय. प्रां. सहारणपूर पर. सहा. पा. १४
नुगीना	(गां.) हिं. वाय. प्रां. गुरवळ जि. [मैल.
नुटवाबारा	(श.) हिं. बं. इ. रामगड पर.
नुथोयपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर पर.
नुनी	(श.) हि. ब. इ. भागलपूर प्रां.
नुनिओ	(श.) हि. राजपुतान्यांत जोधपूर प्रां. [मैल.
नुबीगंज	(श.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरी प्रां. मिनपुरीया. २४
नुम	(न.) हि. बन्हाट प्रां. अकोला जि. पूर्णेंस मिळते.
नुरनगर	(श.) हि. बं. इ. टिपरा प्रां. टिपराया. २० मैल. २ वाय. प्रां. मुजफरपा. २२ मैल.
नुरपूर	(श.) हिं. पं. इ. बारीदुआबमध्ये. येथें शाली हो- तात. २०० फूट उंचीचा किह्दा आहे. २ ल- खनौपा. १४ मैल. ३ सिंधमध्ये शेलमपा. २३ मैल. ४ वाय. प्रां. बिदनूर प्रां.
नुपड	(श.) हिं. मालव्यांत भोपाळ सं. भोपाळपा. ४१ मैल.
खळ	(श.) हिं. वाय. प्रां. कानपूरपा. १८ मैल.
नुरी	(श.) हिं. वाय. प्रां. गाझीपूर पर. गाझीपूरपा. २९ मैल. गंगेच्या काठी.

नुरीयावल	(गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीमध्ये.
नुरे	(गां.) हि. वाय. प्रां. औधमध्ये.
नुरेंबर्ग	(श.) यू. खं. जर्मनीत बवेरियांत येथे पुस्तकालय आहे व कारागिरीचे जिन्नस पुष्कळ होतात.
नुरकर	(श.) हि. भूतान सं.
नुरचिरला	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण प्रां.
नुलावाडी	(श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर पर. येथे मातीचा किट्टा आहे. गोरखपूरपा. ४५ मैल.
नुवरी	(गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर पर. कालपीपा. ३२ मैल.
नुवीपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर पर. येथे मुसलमान लोकांची वस्ती फार आहे.
नुसरपूर	(श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. हैदराबाद पर.
ने	(सरो.) यू. खं. आयर्लंडांत, [नदीस मिळते.
नेकर	(न.) यू. खं. जर्मनीत वतेंमबर्ग सं. तून जाऊन नैन
नेकली	(श.) हि. ब. इ. मेमनसिंग प्रां.
नेघा	(न.) अमे. खं. अतलांतिक महा. मिळते.
नेपाईस	(भू.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पाचे पश्चिमेस.
नेझ	(भू.) यू. खं. नार्वे देशाचे दक्षिणेस.
नेदरलंड (हालंड)	(दे.) यू. खं. बेलजमच्या उत्तरेस.
नेदाद	(श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत राजपिपळा सं.
नेन	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत.
नेपाळ	(दे.) हि. हिमालय पर्वताचे पायथ्याजवळ स्वतंत्र सं. गुरखे लोकांचा देश.
नेबसीरा	(श.) हि. वाय. प्रां. बुलंद प्रां.

- नेमाड** (प्रां.) हि. मध्यप्रांतांत वन्हाडच्या उत्तरेस नर्मदेच्या कांठीं. यांत लोखंड सांपडतें.
- नेर** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळें ता. येथें मोठा बाजार भरतो.
- नेर परसोपंत** (गां.) हि. वन्हाडांत यणी जि. येथे रंग बांगला होतो.
- नेर पिंगळार्ई** (गां.) हि. वन्हाडांत उमरावती जि.
- नेरी** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता. बाघुर नदीचे कांठीं. येथें गुरांचा मोठा बाजार भरतो.
- नेरळ** (गां.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता. येथून माथे-रानच्या डोंगरावर जाण्याचा रस्ता १० मैल चढणीचा आहे.
- नेरें** (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता.
- नेरोली** (श.) हि. राजपुतान्यांत जयपूर सं. २ बाय. प्रां. मु-रादाबादपा. ३५ मैल.
- नेलें** (गां.) हि. मुं. इ. सानारा जि. वाळवें ता.
- नेलसन** (न.) अमे. खं. हृदसनच्या उपसागरास मिळते.
- नेलूर** (श.) हि. म. इ. पन्यार नदीच्या कांठीं. बाच नां-वाचा प्रांत. व जि.
- नेवरें** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. रत्नागिरी ता. २ सोला-पुर जि. माळशिरस ता.
- नेवादा** (श.) अमे. खं. स्वतंत्र सं.
- नेवासें** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. नेवासें, ता. नेवासें बु-द्रक व खुर्द अर्शी आहेत. बुद्रक चंद्रचूड ह्यांस जहागीर आहे.
- नेस** (न.) यू. खं. स्कातलंडांत उत्तर लांडीस मि.

नेसरी	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कापशी ता.
नेमून	(न.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पिंपळनेर ता.
नैकनारी	(घां.) हिं. म. इ. उत्तर अर्काटांत.
नैजर(जोलिबा)	(न.) आफ्रि. खं. सौदन दे. येऊन दोन मुखांनीं गि- नीच्या अखातास मिळते. २३,०० मैल लांब.
नैतालें	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. येथे शनीची यात्रा भरते.
नैदरलंद	(दे.) यू. ख. हालंद देशाचे नांव.
नैनीताल	(श.) हिं. हिमालयांतील डोंगरी प्रदेशांत आहे. तेथें युरोपिअन लोकांची वस्ती पुष्कळ आहे.
नैयाग्रा	(न.) अमे. ख. उ. अमे. त्रिनिश अमेरिकेत. या नदीस मोठमोठाले धबधबे आहेत.
नैल	(न.) आफ्रि. ख. मिसर दे. वित्तोरिया नाण्जा सरो- वरांतून निवून भूमध्य स. मिळते. सर्व पृथ्वीत लांब आहे. लांबी ३००० मैल.
नैसरी	(ध.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. वेळगांवपा. १९ मैल.
नैसा	(सरो.) आफ्रि. ख. मध्य आफ्रिकेत.
नोक	(गा.) हि. राजपुताना जसलमोर मं.
नोबनगंज	(गां.) हिं. बाय. प्रां. ओंध पर. फत्तेगडपा. ५० मैल.
नोयलगंज	(ध.) हिं. वाय. प्रां. ओंध पर.
नोयवाला	(श.) हिं. पंजाब इ. येथे गहू फार पिकतो.
नोवाझेम्ळा	(वे.) आश्रि. ख. रशियाचे उत्तरेस. याच नांवाची सामुद्रयुनी.
नोवास्कोशिया	(प्रां.) अमे. खं. कानडाचे राज्यांत

नौशहरा	(श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. शिकारपूर जि. तालुका.
नोसम	(श.) हिं. म. इ. कडपा जि. येथें कातड्यावर चिबें काढितान.
नौशहा	(श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. हैदराबाद जि. तालुका.
नंदगंज	(गां.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूरपा. १० मैल.
नंदगड	(श.) हिं. मुं. इ. दक्षि. महारा. बेळगांव जि.
नंदनवन	(श.) हि. म. इ. नेलोर प्रां. नेलोरपा. ८० मैल.
नंदपूर	(श.) हि. मध्य प्रां. नागपूरपा. ४४ मैल.
नंदलापूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. आंध्रपा. ९ मैल.
नंदादेवी	(शिव.) हि. हिमालयाचे शिखर कमाऊन प्रां.
नंदापूर	(श.) हिं. म. इ. निजामचे रा.
नंदीगण	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टण प्रां.
नंदीदुर्ग	(श.) हि. म. इ. झेंमूर सं. बगलोरच्या उत्तरेस.
नंदीयल	(श.) हि. म. इ. कर्नूल प्रां. कर्नूलपा. ३८ मैल.
नंदुरबार	(श.) हि. मु. इ. खानदेश. जि. तालुका.
नंदोली	(श.) हि. वाय. प्रां. अलिगड प्रां. आंध्रपा. ४३ मैल. येथे आठवड्यांतून दोन वेळ बाजार
नंबळगिरी	(श.) हि. म. इ. बलारी प्रां. [भरतो.
नांद	(गां.) हि. राजपु. अजमीर स.
नांदगांव	(श.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. मुंबईपा. ४० मै. २ ना- शिक जि. तालुका व रेलवेस्टेशन. ३ मोमलार्हित जाण्याचा रस्ता. एलीचपूरपा. १० मैल. ४ मध्य प्रां. रायपूर जि. सं. श.
नांदगांवकाजी	(गां.) हि. वऱ्हाडान उमरावती जि.

नांदणी	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. शिरोळ पेठ्यांत
नांददेवी	(पर्व.) हि. हिमालयापैकी एका रांगेस ह्य. कमाऊन प्रां.
नांदन	(श.) हि. वाय. प्रां. आठ्यापा. २० मैल.
नांदरूख	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
नांदल	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटणजहा.
नांदा	(गां.) हि. राजपु. जोधपूर प्रां. [कांठी.
नांदे	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता. गिरणेच्या
नांदिवडें	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
नांदु	(गां.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ पर.
नांदुनूज	(श.) हि. म. इ. निजामचे रा. नगरापा. ५० मैल.
नांदुर	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. निरेच्या कांठी. २ नाशिक जि. निफाड ता. गंगेच्या कांठी.
नांदुरा	(गां.) हि. वऱ्हाडात बुलढाणा जि. घाण नदीचे कांठी.
नांदेह	(श.) हि. म. इ. निजामचे रा. गोदेच्या कांठी. २ खानदेश जि. एरंडोल ता. तापीच्या कांठी.
नांदैर	(श.) हि. म. इ. निजामचे. रा. गोदेच्या कांठी. येथें लहान मुलांकरितां कालेज आहे.
नांदोद्रा	(श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावादपा. ११ मैल.
निंगपो	(श. बं.) आशि. खं. चीन दे. पूर्वकिना.
निभोरें	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सांवदे ता. रेलवेस्टे.
निबगांव जावळी	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता. येथें निबकजी डेगळ्याचे वंशज राहतात. २ पुणें जि.
निबगांव दावडी	(गां.) हि. मुं. इ. पुणें जि. खेड ता.
निबसर	(श.) हि. मुं. इ. सातारापा. १५ मैल.

निबळक (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. येथून देव
नदी निघाली आहे.

निबळकर (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटणचे जहागिरींत.

निबेरा (गां.) हि. राजपु. येथे उत्तम प्रकारचीं देवळे आहेत.

न्यासी (सरां.) आफ्रि. खं. पूर्वमार्गीं.

न्याहाळोद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळे ता. [बेटांत.

न्यु आयर्लँड (बे.) आशि. खं. द. पासिफिक महासा. आखाळेशिया

न्यु आरलीयन्स (श.) अमे. खं. उ. अमे. मिसिसिपी नदीवर. का-
पसाकरितां प्रसिद्ध.

न्यु कातेल् (श.) यू. खं. स्वित्सर्लँडांत.

न्यु कालिफोर्निया (प्रां.) अमे. खं. युनैटेडस्तेत्समध्ये पश्चिमेस प्रांत.

न्युकासल् (श.) यू. खं. इंग्लंडांत. येथे दगडी कोळशाच्या मो-
ठाल्या साणी आहेत.

न्युकालिदोनिया (बे.) आशि. खं. द. पासि. म. साग. आखाळेशियांत.

न्युगिनी (बे.) आशि. खं. द. पासि. म. सा. आखाळेशियांत.

न्युग्वातीमाला (श.) अमे. खं. मध्य अमे. ग्वातीमाला देशाची राज.

न्युचानेन (सरो.) यू. खं. स्वित्सर्लँडमध्ये.

न्युन (भू.) आफ्रि. खं. उत्तर आफ्रिकेच्या पश्चिमेस.

न्यु पोर्ट (श.) यू. खं. इंग्लंडांत मन्मौथ प्रां. अस्क नदीवर.

न्युप्राविदेन्स (बे.) अमे. खं. मध्य अमे. जवळ.

न्युफौंदलँड (बे.) अमे. खं. कानडाच्या राज्याच्या पूर्वेस.

न्युबीया (प्रां.श.) आफ्रि. खं. उत्तर आफ्रि. इजिप्तच्या राज्यांत.

न्युबेलन (पर्व.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत.

न्युब्रन्सविक (गां.) अमे. खं. कानडाचे रा.

- न्युत्रितन** (वे.) आशि. खं. द. पार्सिफिक महा. आस्त्रेलियांत.
- न्युयार्क** (श.) अमे. खं. युनैतेदस्तेत्समध्ये मिसिसिपी नदीचे काठीं. जगांत दुसरे प्रतीचें मोठें व श्रीमान् शहर.
- न्युरी** (बं. श.) यू. खं. आयलेंदांत. येथें तागाचें व कापसाचे कापड तयार होतें.
- न्युसैबेरिया** (वे.) यू. खं. उत्तरेस आर्क्तिक महासागरांत. [बेटांत.
- न्युसौथवेल्स** (मां.) आशि. खं द. पार्सिफिक महामाग. आस्त्रालिया
- न्युहालंड** (वे.) आशि. खं. द. पार्सि. महासाग. पूर्वांचे आस्त्रालिया बेटाचें नांव. [बेटसमूहांत.
- न्युहेब्रेदीज** (वे.) आशि. खं. द. पार्सि. महासाग. आस्त्रालिया
- न्हावी** (गां.) हि. सुं. इ. स्वानदेश जि. सायदे ता. २ सा-
तारा जि. न्हावी नांवाचा घाट आहे. पुणें जि.
- न्हावें** (गां.) हि. सुं. इ. टाणें जि. मुरयाड ता.

प.

- पचमढी** (शिव.) हि. मध्य प्रदेशांत उत्तम हवेंचें ठिकाण. हुसं-
गावाद् जि.
- पट्टण** (श.) हिं. सुं. इ. गुजराथंत गायकवाड सं ता. २ नेपाळ
दे. येथें पंचरशी लहानमोग्या घंटा कारितात.
- पटणा** (सं. श.) हि. मध्य मां. सेवळपूर जि.
- पडघें** (गां.) हिं. सु. इ. टाणें जि. भिवडी ता.
- पणदरें** (गां.) हिं. सुं. इ. पुणें जि. भिमथडी ता.
- पतकोई** (पर्व.) हिं. हिमालयाचा पूर्वकडील आसाम प्रांतांतील फाटा.
- पतियाला** (सं. श.) हिं. पं. इ. सं. सीक लोकांचे सं.
- पतिरम** (श.) हिं. बं. इ. दिनाजपूर मां.

- पथरिया** (गां.) हि. मध्य प्रां. दमोह जि.
- पदमगड** (कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
- पथा** (न.) हि. गगनदीस जलघी नांवाचा फांटा फुटल्यावर
हें नांव आहे.
- पञ्चालय** (डों.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. एरंडोल ता. एरंडोला-
जवळ. या डोंगरावर गणपतीचें स्थान व
नलाव आहे.
- पथाळें** (तळे.) हि. मुं. इ. कोल्हापुराजवळ. [पुष्कळ होतें.
- पनवेल** (श. बं.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. तालुका. येथें मीठ
- पनामा** (श. संयो. अखा.) अमे. खं. द. अमे. व. उ. अमे. ह्यांस जोड-
णारी जमीन; शहर व अखात.
- पन्ना** (श. सं.) हि. मध्य हिं. पन्ना सं. येथे हिरे सांपडतात.
- पन्नागड** (श.) हि. मध्य प्रां. जबलपूर जि. लोखंडाच्या खाणी.
- पन्नार** (न.) हि. म. इ. हौमूर सं. चंद्रदुर्ग किल्ल्याज-
वळून निघून नेलुरावरून बंगालच्या उपसा. मि.
- पन्यार** (गां.) हि. मालव्यांत सिद्याचे रा. रवाव्हेरच्या द. १२
मै. ल. १८४१ भिंदे व इ.
- पन्हाळा** (कि. गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर मं. कोल्हापुरापा. इ
कोंशावर. येथें गोपीचंदन, पिवडी, शाहू, हुरमुजी
सांपडते.
- पबना** (श.) हि. बं. इ. जि. [छावणी आहे.
- परतवाडा** (श.) हि. वन्हाड प्रां. एलीचपूर जि. येथें लष्करची
- परतापपुरी** (श.) हि. बं. इ. मिडनापुर प्रां. मिडनापुरा.
२८ मैल, २ वाय. प्रां. मिनपुरी प्रां.

परताचपुर (गां.) हि. वाय. प्रां. मिरत जि. मिरतपा. ८ मैल.

परतूर (श.) हि. म. इ. निजामचे रा.

परदु (शिल्प.) यू. खं. स्पेन दे. पिरिनीज पर्वताचें.

परशुराम क्षेत्र (दे.) हि. मुं. इ. सम्राट्टीचे पश्चिमेकडील पट्टी. व्यास कोंकण म्हणतात.

परसगड (श.) हि. मुं. इ. दक्षिण महा. बेळगांव जि. तालुका.

परसवाडा (श.) हि. मध्य प्रां. बालाघाट जि. ता.

पराशीका (दे.) भाशि. खं. इराण देशाचें पूर्वाचें नांव.

परिचें (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता.

परीम (बे.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत भरूचच्याजवळ नर्मदा न-
दीचे मुखाजवळ.

परळें (गां.) हि. मुं. रत्नागिरी जि. बेगुलें ता.

पर्गुकिउलें (पर्व.) भाशि. खं. चिनई तार्तरींत.

पर्थ (श.) यू. खं. स्कातलंडांत व्यापाराकरितां प्र.

पर्वान (गां.) भाशि. खं. अफगाणिस्तानांत द. पिशेनदरीज-
वळ-ल. १८४० दोस्तमहमद व इ.

पलनी (डों.) हि. म. इ. मदुरा परगण्याचे उत्तरेकडील रांग.

पलसवारा (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि.

पलिकत (सरो.) हि. म. इ. कर्नाटकांत कारोमांडल किनाऱ्यावर.
लां. ४० मैल व रुंदी ६ मैल.

पलिटाणा (श. सं.) हि. मुं. इ. काठेवाडांत गोहिलवाडा भागांत

पलियद (श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत राजकोटपा. ४३ मैल.

पल्लिकोट (बे.) हि. म. इ. मद्रासचे उत्तरेस.

पल्लस (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव ता.

- पवनमावळ (गां.) हि. मुं. इ. भोर सं.
- पवना (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. लोहगडापा. निघून दा-
पोडीजवळ मुळेस मिळते. इचे कांठी बिचवड
- पवनी (गां.) हि. मध्यप्रां. वैनगंगेचे कांठी. [आहे.
- पश्चिम तार्तरी (दे.) आशि. खं. तार्तरी देशाचा पश्चिम भाग.
- पश्चिमेकडील डोंगराळ प्रदेश. (दे.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां.
कराची जि. भाग. [सौंदत्ती येथे.
- पसरगा (गां.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. ता. गांव, पण कचेरी
- पसरगी (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. बाई ता.
- पसरणी (गां. घां.) हि. मुं. इ. सातारा जि.
- पसेसावली (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. खटाव ता.
- पहर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता.
- पळसण (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. पेठ ता.
- पळसदेव (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मीमेच्या कांठी.
- पळसनेर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सिरपूर ता.
- पळसी (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खंडाळे पेठ्यांत.
- पळस्वें (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता. [वर.
- पॉइंट दिगाली (श.ब.) आशि. खं. सिलोन बेटांत दक्षिण किनाऱ्या-
- पॉइंट पेद्रो (श.ब.) आशि. खं. सिलोन बेटांत. [मिळते.
- पार्ईनगंगा (न.) हि. वऱ्हाडांत अजिण्याचे डों. निघून वर्धा नदीस
- पार्ईन घांट (प्रां.) हि. वऱ्हाडांत घांटाखालचा प्रदेश.
- पाकचन (श.) हि. पूर्वेस तेनासरीम प्रां.
- पाकणगोली (श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याशीं नेपाळ दे.
- पाकणी (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सोलापूर ता.

- पाकांग** (सरो.) हि. काश्मीर दे. याची लांबी १०० मैल, रुंदी ३ मैल आहे. यांतून शावक नदी निघते.
- पाकोलिया** (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूरपा. ३६ मैल.
- पाक्स (पास्को)(बे.)** यू. खं. भूमध्य समु. अथोनियन बेटांत.
- पाग** (श.) हि. भूतान दे. गोदावरीचे कांठां
- पागड** (श.) हि. म. इ. म्हैसूर सं.
- पाघमर्यु** (श.) हि. ग्रह दे. हरावतीचे कांठा.
- पाचगणी** (डो.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कृष्णेच्या उजवे आंगच्या रागेतील डोंगर.
- पाचमारी** (श.) हि. वऱ्हाडांत महादेवाचे डोंगरावर. येथे नाग-पूरचे आपामाहेब इ. स. १८१८ साली लपून
- पाचवड** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाई ता. [बसले होते.
- पाचीपोन्त** (गा.) हि. म. इ. विशाखापट्टणमध्ये.
- पाचु** (गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन पर.
- पाचेगांव** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. मुळा आणि प्रवरा ह्यांच्या संगमावर.
- पाचेरी सडा** (गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
- पाचोरे** (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तालुक्याचे गांव. हिवरा नदीच्या कांठा.
- पाटकृळ** (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. माढें ता.
- पाटगांग** (श.) हि. वं. इ. रंगपुरी प्रां.
- पाटगांव** (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. भुदरगड पेठ्यांत.
- पाटण** (श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन पर. २ सातारा जि. ता. चे गांव.

पाटणा (पाटलीपुत्र, कुसुमपुर) (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां.
गंगेच्या कांठीं. चंद्रगुप्ताची राज. जि. २ खानदेश
जि. चाळीसगांव ता. किल्ला.

पाटणा सांगवी (गां.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि.

पाटणें (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. माळेगांव ता. गिरणेच्या
कांठीं. येथें गुळ व कमादी तांदूळ पुष्कळ होतो.

पाटन (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.

पाटपूर (गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर जि. कालपीपा. ३०
मैल.

पाटरी (गां.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ जि. भार्गारथांचे कांठीं.

पाटस (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. भिमशडी ता. रेलवेस्टे.

पाटागोनिया (दे.) अमे. ख. द. अमेरिकेंत.

पाटोडी (ध.) हि. राजपु. जोधपूर सं.

पाटोधी (गां. जहा.) हि. वाय. प्रां. जुधर प्रां. या गांवीं जाण्याचे
रस्ते वाळवंटाचे आहेत इ. गाड्या चालत नाहीत.

पाठणकोट (श. कि.) हि. पं. इ. शहाजहान बादशहानें बांधला.

पाडळी (गां.) हि. मुं. इ. सानारा जि. तालुक्यांत.

पाणिपत (गां. रणभूमि.) हि. पं. इ. यमुना नदीवर. येथें फार
मोठ्या लढाया झाल्या. ल. १७६१ पेशवे व

पातनाताल (श. बं.) अमे. ख. द. अमे. ब्राझिल दे. [गिलचे.

पाताळगंगा (न.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. अरबी समु. मिळते.

पातुडें (गां.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि.

पातुर (गां.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि. येथील डोंगरांत खो-
र्दीव देऊळ आहे.

- पातोस** (सरो.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझिल दे.
- पातोडें** (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता. येथें पेरू व लिबें चांगलीं व पुष्कळ होतात. ३ खानदेश जि. परंडोल ता. तापीचे कांठीं.
- पात्री** (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. गोदावरीचे कांठीं, २ गुजराथेन अमदावाद जि. येथें मोठा तलाव आहे.
- पाथडीं** (श.) हिं. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. व्यापाराची पेठ, २ नाशिक जि. नाशिकजवळ गांव.
- पादर** (श.) हिं. म. इ. कोईमनूर पर.
- पादरा** (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रा. गायकवाडचे रा.
- पादशहागंज** (गां.) हिं. मु. इ. खानदेश जि. सुलतामनूर पर.
- पादशहापूर** (श.) हि. वाय. प्रां. गुरवळ पर. दिल्लीपा. २५ मैल.
- पादशहामहाल** (श.) हि. वाय. प्रां. सहायनूर जि. येथें शहाजहान बादशाहाने राजवाडा बांधिला आहे.
- पादशहापूर** (गां.) हिं. मु. इ. द. महाराष्ट्र दे. बेळगांव जि. तालुका. पण येथील टाणें बेळगांवीं असते.
- पादांग** (श.) आशि. खं. द. पारिफिक महासा. मलाशिया बेटांतील संदा बेटांत, अचीन याचे राजधा. श.
- पाद्रा** (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथेंत बडोद्यापा. ८ मैल.
- पाद्रुं** (श.) हिं. मध्य प्रा. राजपु. लुनी नदीवर.
- पान** (न.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता.
- पानगानी** (न.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासागरास मिळते.
- पानात** (दे.) हि. वाय. प्रां. कात्पी प्रांताचे नांव.

पानकांग	(सरो.) हि. पं. इ. हें १०० मैल लांब आहे.
पानगांव	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. बाथी ता.
पानवाढा	(श.) हि. बं. इ. मागलपूरपा. २५ मैल.
पानिगांग	(श.) हि. बं. इ. पू. असाम दे.
पानीथ	(गां.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. बडोद्याहून २८ मैल.
पान्सबळ	(श.) हि. म. इ. तंजावर प्रां. तंजावरपा. २७ मैल.
पापडी	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. वसई ता.
पापरघाट	(गां.) हि. वाय. प्रां. औधमध्ये सुलतानपूर प्रां.
पापासा	(श.) अमे. खं. लाप्लाता दे. अंदीज पर्वताचे पूर्वेस.
पाबंग	(श.) हि. बं. इ. पू. ब्रह्मदे.
पाबळ	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता.
पामनी	(श.) हि. मध्य प्रां. नागपूर जि.
पामपूर	(श.) हि. म. इ. नेलोर प्रां.
पामवर	(श.) हि. पं. इ. विनास नदीचे कांटी.
पामबेन	(सायु.) हि. दक्षिणेस हिंदुस्थान व रामेश्वर बेट द्वामध्ये.
पामिरेनिया	(प्रां.) यू. खं. जर्मनीत प्रशिबा सं.
पायसुनी	(न.) हि. वाय. प्रां. कुंदेलखंडांत.
पायांगडू	(सरो.) आशि. खं. चिनांत.
पार	(न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत जि. तापीस मिळते.
पारकर	(श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. हैदराबाद जि. ता.
पारगांग	(श.) हि. बं. इ. संबळपूर प्रां.
पारगांव	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. श्रीगोंदे ता. बेथें वि- व्याचीं पानें चांगळीं होतात.
पारघांट	(पां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. महाबळेश्वराजवळ,

- पारनेर** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. ता. हुंगा नदीचे कांठी. येथे लुगडीं, अडकिते चांगले होतात. ह्यास पाराशरक्षेत्र म्हणतात.
- पारनेरा** (डो.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरतेजवळ.
- पारपुनद** (श.) हि. म. इ. पारपुनद जि. तालुका.
- पारमबलोरी** (श.) हि. म. इ. विचनापल्लीपा. ३२ मैल.
- पारमा** (श.) यू. खं. इताली दे. येथे पन्हेर चांगली होत.
- पारस** (श.) हि. बन्हाडांत रेलवेस्टेशन.
- पारसनाथ** (देऊळ) हिं. व. इ. छोटानागपूरचे डोंगरावर जैन लोकांचे पवित्र स्थान.
- पारा** (बं. श.) अमे. खं. ब्राझिल दे.
- पाराग्वे** (दे.) अमे. खं. द. अमेरिकेंत देश.
- पारांतीज** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदावाद जि. तालुका
- पारादंग** (श.) हि. बं. इ. रंगपूरपा. २९ मैल.
- पाराना** (न.) अमे. खं. द. अमे. पाराग्वे दे. रिओपारा खाडीस मिळते.
- पारानावाईना** (न.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझिल दे. निघून अतलांतिक महा. सा. मिळते.
- पारामा** (न्यू.) अमे. खं. दक्षिण अमे. पेरू दे. वायव्येस.
- पारामांता** (श.) आश. खं. द. पासिफिक महा. आबालोशियांत न्यूसीथवेल्सांत.
- पारामारीवो** (श.) अमे. खं. द. अमे. उच्च ग्वायनाची राज.
- पारालाह** (घां.) हि. हिमालय पर्वतांत. [कादवेस मिळते.
- पाराशरी** (न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. तून जाऊन

- पारी** (घ. बे.) हि. राजपु. सिरोही पर. सिरोहीपा. ५ मैल.
२ मुतानांत दार्जलिगपा. ७५ मैल. ३ अमे.
खं. आर्तिक महासागरांत.
- पारीना** (भू.) अमे. खं. द. अमे. पेरू दे. दक्षिणेस.
- पारीस** (श.) यू. खं. फ्रान्स दे. राजधानी. सीन नदीचे कांठी.
पृथ्वींत उत्तम शहरांतलें हें एक आहे.
- पारो** (श.) हि. मुतान दे. २ बंगाल इ. छोटानागपूर प्रां.
- पारोपामिसस** (पर्व.) आशि. खं. इराण दे. उत्तर ह्दीवर.
- पारोळें** (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. अंमळनेर ता. व्यापा.
राची पेठ.
- पार्डी** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुतन जि. तालुका.
- पार्वती** (न.) हि. वाय. प्रां. माळव्यांतून नि. चंबळेस मिळते.
२ सिंध्याचे रा. सिप्री गांवाजवळ निघून सिंद
नदीस मिळते.
- पाल** (गां.) हि. राजपु. जोधपूर सं. जोधपुरापा. ५ मैल. ३
मुं. इ. सातारा जि. कऱ्हाड ता.
- पालकी** (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां.
- पालकोट** (श.) हि. बं. इ. छोटानागपूर प्रां. [कांठी.]
- पालखेड** (गा.) हि. मु. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. कादवेचे
- पालगढ** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- पालगु** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां.
- पालघर** (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहीम ता.
- पालघांट** (घां. बं.) हि. म. इ. मलबार प्रां. येथें हैदरअल्लीने
एक उत्तम किल्ला बांधिला आहे.

- पालटी (सरो.) आशि. खं. तिबेटांत.
- पालता (श.) अमे. खं. द. अमे. लाप्लाता दे.
- पालदिओ (श.) हिं. वाय. प्रां. बुंदेलखंडात.
- पालनपूर (श. सं.) हिं. मुं. इ. गुजराथेंत.
- पालपा (श.) हिं. नेपाल दे.
- पालपूर (श.) हिं. सिंधाचे राज्यांत.
- पालम (श.) हिं. वाय. प्रां. दिल्लीपा. १० मैल.
- पालमकोट (श.) हिं. म. इ. तिनवेली प्रां.
- पालमाऊ (गां.) हिं. बं. इ. येथें दगडी कौळशाच्या खाणी.
- पालमीरा (श. भू.) आशि. खं. तुर्कस्तान देशांत दमास्कस प्रां.
२ सिंहलद्वीपच्या उत्तरेस भूशीर. ३ म. इ.
- पालमीरास (भू.) हिं. बं. इ. कटक प्रां. [वैतरणा न. कांठीं.
- पालमैरा (तादमोर) (श.) पालमीरा पहा.
- पालरी (गां.) हिं. राजपुतान्यांत जोधपुर सं.
- पालर्मो (श.) यू. खं. इताली दे. दक्षि. सिसिली बेटाची राज.
- पालवहरम (श.) हिं. म. इ. चिंगलपट प्रां. चिंगलपटपा. ११
- पालशेत (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता. [मैल.
- पालस्तैन (पां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत पश्चिमेकडील प्रांत. यांत
येसू ख्रिस्त जन्मला.
- पाला (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि.
- पालाकोलु (श. बं.) हिं. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर येथें म-
थम दच लोक आले.
- पालातीवेत (पां.) यू. खं. जर्मनींत.

- पालार** (न.) हि. म. इ. कर्नाटकांतून निघून मद्रासचे दक्षिणेस बंगा. उपसा. मिळते. कांटीं अर्काट शहर.
- पाली** (श.) हि. राजपु. जयपूर सं. चंबळेच्या कांटीं. लष्करची छावणी. ३ वाय. प्रां. औंधमध्ये गोमतीचे कांटीं. १ गुरवळ प्रां. ४ गोरखपूर प्रां. ५ मु. इ. ठाणे जि. कर्जत ता. ६ मोर सं. आंबा नदीचे
- पालीकोंडा** (श.) हि. म. इ. अर्काटपा. २६ मैल. [कांटीं.
- पालीठाणा** (श.) हि. जु. इ. गुजराथेंत. येथें जैनांचीं देवालये पाहण्यासारखी आहेत.
- पालीलोर** (गां.) हि. म. इ. येथें बेली साहेबाचा हैदरअल्लीनं पराभव केला, सन १७८१.
- पालूर** (श.) हि. म. इ. सिरसुर प्रां.
- पालें** (गां.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. महाड ता. महाडपा. एक मैलावर. येथें कोरीव लेणी आहेत.
- पाल्क** (समु.) हि. द. हि. व सिलोन बेट ह्यांचे मध्ये.
- पावगड** (डों.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. पंचमहाल जि.
- पावनगड** (कि.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं.
- पावस** (गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
- पाव्हनसो** (श.) हि. म. इ. तंजावर पर.
- पासको** (श.) अमे. खं. द. अमे. पेरू देशांत.
- पासारो** (भू.) यू. खं. इटाली दे.
- पासिफीक** (महासा.) आशिया खं. पूर्वेस व अमेरिका खं. पश्चिमेस.
- पासिस** (न.) आशि. खं. शान्सकाकेशियांतून निघून काळ्या समु. मिळते.

पाहाडी	(गां.) हि. सुं. इ. टाफें. जि. भिंवडी ता.
पाहारगड	(श.) हि. सिधाचे रा. ग्वालेरपा. २८ मैल.
पाहारपूर	(श.) हि. पं. इ. सिधूचे कांठी. २ वाय. प्रां. फरका- बाद प्रां. फत्तेगड पा. ७ मैल.
पाळधी	(गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता. [मैल.
पिओरा	(गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. अलमोरापा. ९
पिकलो	(श.) हि. बं. इ. कटक प्रां. कटकपा. १८ मैल.
पिकापूर	(श.) आशि. खं. इंग्लिशांचे ताव्यांत.
पिगा	(श.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद जि.
पिर्चीचा	(पर्व.) अमे. खं. द. अमे. इकेदोर देशांत.
पिजा	(श.) यू. खं. इताल्यांत. हे विद्यालयाकरितां प्र.
पिटमपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. कानपूर प्रां. इटावापा. ५ मैल.
पिटवर्ग	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत तेन नदीवर
पिटलाद	(श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडाचे रा.
पिटोन	(श.) हि. म. इ. निजामचे रा. गांदावरीचे कांठी.
पितरमारित्सवर्ग	(श.) आफ्रि. खं. दक्षिणेस नानालची राज.
पित्सवर्ग	(श.) अमे. खं. उ. अमे. युनैटेडमेन्समध्ये. कोझडाचे कारखान्याकरितां प्र.
पित्रा	(श.) आशि. खं. आरबस्तान दे. हेजिजाद प्रां.
पित्रिआ	(प्रां.) आशि. खं. आरबस्तान दे. यास सिलामय म्हण.
पिदमांत	(प्रां.) यू. खं. इताल्यांत. [शांचे ता.
पिनांग	(वे.) आशि. खं. मयाला द्वीपकल्पाचे पश्चिमेस. इंग्लि-
पिन्ना (दगड)	(श.) आशि. खं. आरबस्तानांत उजाड आहे. येथील घरें दगड कोरून केलेली आहेत.

- पिपचो** (श.) हि. बं. इ. रामगड प्रां. रामगडापा. ४९ मैल.
- पिपरवानी** (गां.) हि. मध्य प्रां. शिवनी जि.
- पिपरा** (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां.
- पिपरेंडा** (श.) हि. वाय. प्रां. थांडा जि. बांडापा. १० मैल.
येथे मोठा बाजार भरतो. [मैल.
- पिपली** (गां.) हि. वाय. प्रां. बिजनूर प्रां. मुरादाबादपा. ४४
- पिपलीजालेश्वर** (गां.) हि. बं. इ. मुवर्णरेखा नदीचे कांटीं.
- पियदमौत** (शि.) यू. खं. इंग्लंड आल्प्स पर्वताचे शिखर.
- पिरकोण** (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. पनवेल ता.
- पिरगंज** (श.) हि. बं. इ. रंगपूर प्रां. रंगपूरपा. २८ मैल.
२ पुरणीयापा. ९ मैल. ३ दिनाजपूर प्रां.
दिनाजपूरपा. २६ मैल.
- पिरनगर** (गां.) हि. वाय. प्रां. औध प्रां. लखनौपा. ३७ मैल-
- पिरनीज** (पर्व.) यू. खं. फ्रान्स व स्पेन यांचे हद्दीवर. २ आग्ने-
लिया बेटसमूहांत ब्रिक्टोरिया बेट. पर्व.
- पिरामिड** (इमा.) आफ्रि. खं. मिसर दे. फार उंच व फार मोठ्या
प्राचीन काळच्या इमारती.
- पिरोफ** (न.) हि. वऱ्हाड प्रां. एलिचपूर जि.
- पिलकोमायो** (ग.) अमे. खं. बोलिवियांत. इचे कांटीं चुकीसाका.
- पिलदी** (श.) हि. म. इ. अर्कोट प्रां. मद्रासपा. ३८ मैल.
- पिलीबेट** (श.) हि. वाय. प्रां. बरेली पर. येथील तांदुळ फार
उत्तम. व्यापार मोठा चालतो.
- पिवादे** (अस्त्र.) अमे. खं. मीनलांदचे उत्तरेस.

- पिशवी (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळे पेट्यांत.
- पिस्का (बे. उप.) अमे. खं. द. अमे. पेरू देशा. पाश्चिमेस. [आहेत.
- पिसगांव (गां.) हि. वन्हाडांत वणी जि. येथे कोळशाच्या खाणां
- पिसोरखांड (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. श्रीगोदे ता. येथे कोक-
जाईचे पर्वत आहेत. [समु. मिळते.
- पिहो (न.) आशि. खं. चिनांत खोई पर्व. निघून पूर्वेस पात
- पीत (समु.) आशि. खं. चीन देशाचे पूर्वेस.
- पुकोली (श.) हि. बं. इ. मेमनसिंग प्रां.
- पुगड (श.) हि. बं. इ. रामगड प्रां.
- पुचपोरा (गां.) हि. वाय. प्रां. मिनपुरी प्रां.
- पुचोरिया (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेंली पर.
- पुणतांबे (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता. गोदावरीचे
कांटीं यात्रेचे ठिकाण. चांगदेवाची समाधि.
- पुणे (श.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मुळामुठा नदीचे कांटीं.
हे मुं. इ. दुसरे प्रतीचे शहर. सर्व प्रकारच्या
सुधारणांनी नांवाजलेले. गवरनर कांही दिवस
येथे राहतात. नळाचे पाणी विपुल आहे. हवा
उत्तम. वस्ती एक लाख. जवळ पर्वती म्हणून
टेंकडी आहे. पेशव्यांचे मु. शहर होते. रेलवे-
स्टेशन आहे. जवळ मुठवे येथे कागदाची गि-
रणी, चतरसिंगी, गवरनरचा बंगला, पर्वती, फ-
र्ग्युसन कालेज, जरतारीचा कारखाना वगैरे गोष्टी
पाहाण्यासारख्या आहेत.
- पुतकोट (सं. श.) हि. म. इ. तंजावर प्रां.

पुतपरगंज (श.) हि. वाय. प्रां. बुलंद शहरामध्ये. मोठा बाजार भरतो.

पुतासहारेनास(श.) अमे. खं. द. अमे. पातागोनियाची राज.

पुतीरा (गां.) हि. वाय. प्रां. बांडा जि.

पुतुमायो (न.) अमे. खं. द. अमे. अमाझोनला मिळते.

पुथ (श.) हि. वाय. प्रां. मिरत पर.

पुथीया (गां.) हि. वाय. प्रां. मिनपुरी प्रां. [पा. ११ मैल.

पुथोना (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद प्रां. अलाहाबादे.

पुदुकोटा (श. स.) हि. म. इ. मदुरा जि. त्रिचनापल्लीच्या उत्तरेस.

पुदोरा (गां.) हि. वाय. प्रां. अलिगड पर.

पुनगर (गां.) हि. वाय. प्रां. बांडा जि. जबलपूर पा. २० मैल. २ बरेली पर.

पुनवा (गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबादपा. ३८ मैल.

पुनाखा (श.) हि. भुतान देशांत.

पुनासा (श.) हि. माळव्यांत ग्वाल्हेरचे (सिंधाचे) राज्यांत.

पुरगी (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. हैदराबादपा. ४१ मैल.

पुरणगढ (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. रत्नागिरीपा. १२ मैल.

पुरण्या (श.) हि. बं. इ. जि. येथे बिंदरी काम चांगलें होते.

पुरनीपूर (गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद पर.

पुरबानी (श.) हि. म. इ. निजामचे रा.

पुरसर (श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत राजकोटपा. ४१ मैल.

पुरसा (श.) हि. बं. इ. दिनाजपूर प्रां. दिनाजपूरपा. ३९ मैल.

पुरा	(श.) हि. वाय. प्रां. कानपूर पर. मोठा बाजार भरतो.
पुराल्या	(न.) आशि. खं. बलुचिस्तानां लस प्रां. बेला शह- राजवळ. [ऊळ आहे.
पुरी	(श.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. येथें जगन्नाथाचें दे-
पुरूस	(न.) अमे. खं. द. अमे. अमाझोनला मिळते.
पुरोक	(गां.) हि. वाय. प्रां. मिनपुरी पर. मिनपुरीपा. ८ मैल.
पुरोली	(गां.) हि. वाय. प्रां. फरकाबाद प्रां. फत्तेगडपा. ४४ मैल.
पुर्गुकिबुले	(पर्व.) आशि. खं. चिनई तार्नरींत.
पुर्णगड	(गां. कि.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
पुर्णा	(न.) हि. वन्हाड प्रां. सानपुड्यांतून जाऊन तापीस मिळते.
पुरंदर	(गां. कि.) हि. सुं. इ. पुणे जि. येथील हवा चांगली आहे. या तालुक्याचें ठाणें सासवळ येथे आहे, तह; स. १७७६ त पेशवे व इंग्लिश.
पुरा	(गां.) हि. वाय. प्रां. मुजफरनगर प्रां.
पुरवारी	(श.) हि. बं. इ. पाटणा प्रां. पाटणापा. ९ मैल.
पुराडम	(श.) हि. म. इ. कोईमनूरपा. २१ मैल.
पुरार	(न.) हि. म. इ. म्हैमूर सं. निघून बंगालच्या उप- सा. मिळते.
पुरींद	(दे.) आशि. खं. बलुचीस्तान देशाचें नांव.
पुलुमकोटा	(श.) हि. म. इ. निनवेली प्रां. येथें फौजेची छा- वणी आहे.
पुरोपिनांग	(श.) आशि. खं. द. मलाकाचे सामु. जवळ.
पुरोवो	(श.) आशि. खं. द. मसाल्याचे वेटांत.

- पुष्कर (श. सरो.) हि. राजपु. अजिमेगडाजवळ प्रसिद्ध क्षेत्र आहे.
- पुष्पावती (न.) हि. सु. इ. पुणे जि. जुन्नर ता.
- पुसद (श.) हि. वऱ्हाडांत बासीम जि. तालुक्याचें ठिकाण.
- पुसलें (गां.) हि. वऱ्हाडांत उमरावती जि.
- पुसेगांव (गां.) हि. सु. इ. सातारा जि. खटाव ता. [स्थान,
- पुळें (गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता. गणपतीचें
- पूर्व केप (भू.) आशि. खं. रशियाचे उत्तरकेपाचें नांव.
- पूर्वेकडील घांट (पूर्व घांट) (पूर्व.) हि. म. इ. कर्नाटकच्या उत्तरे-
कडील भागापा. उत्तरसरकार्पपर्यंत दक्षिणो-
त्तर पूर्वकिनाऱ्याकडील डोंगर.
- पूस (न.) हि. वऱ्हाडांत अजिमेपाचे डोंगरांतून निघून पैत-
गंगा नदीस मिळते.
- पेईहो (न.) आशि. खं. चीन दे. इचे कांठीं पेकिन शहर.
- पेकिन (श.) आशि. खं. चिन्नाची रा. पेईहो नदीचे कांठीं.
- पेक्यान (न.) आशि. खं. चिनांत सिक्पांग नदीस कंतान शह-
राजवळ मिळते.
- पेगू (श. प्रां. न.) हि. ब्रह्मदे. याच नांवाच्या नदीच्या कांठीं
श्रीमान् शहर. स. १८५३ त इंग्लिशानीं घेतलें.
- पेचिनी (प्रां.) आशि. खं. चीन देशांत. [रंगून पा. ६२ मैल.
- पेचिली (अखा.) आशि. खं. चिनई तार्तरीचे दक्षिणेस.
- पेचोरा (न.) यू. खं. रशियांत आर्तिक महासा. मिळते.
- पेट (न.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि.
- पेटपूर (श.) हि. सु. इ. गुजराथ प्रां. साबरमतीचे कांठी
अमदाबादपा. १५ मैल.

- पेटलाद (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा. ता.
- पेढगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कर्जत ता. भीमा नदीचे कांटी. येथे बाहादूरगड नांवाचा किल्ला आहे.
- पेढावा (न.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कृष्णस मिळणारी नदी.
- पेडो (भू.) हिं. द. सिलोनच्या उत्तरेस
- पेण (श.) हिं. मुं. इ. कुलाबा जि. तालुका आहे. येथे नि-
ठाचें उत्पन्न पुष्कळ होतें.
- पेणगंगा (न.) हि. वऱ्हाडांत अजिण्याचे डोंगरांत देऊळवांटा-
जवळ उत्पन्न होऊन वर्धा नदीस मिळते.
- पेत्रोपालौस्क (श.) आशि. बं. रशियांत, कामझाटकामध्ये इशीम
नदीचे कांटी.
- पेथोरागड (श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन प्रां. येथे मोठा बाजार
भरतो. हे काळी नदीचे कांटी.
- पेदेल (गां.) यू. खं. ईंग्लंद देशांत यार्कशायर प्रांतांत.
- पेट्रोतालागेल(पर्व) हि. द. सिलोनमध्ये.
- पेनाकॉडा (श.) हि. म. इ. बल्लारी प्रां. [मिळते.
- पेनेर (न.) हिं. म. इ. म्हैसूर सं. कडलुराजवळ समुद्रास
- पेन्झन्स (श.) यू. खं. इंग्लंद दे. कार्नवाल प्रां. दक्षिण किनाऱ्यावर.
- पेन्सिल व्हॅनिया(प्रा.) अमे. खं. युनैटेदस्तेत्स प्रां. बान किलादेल-
फिया शहर आहे.
- पेपरघाट (श.) हिं. बं. इ. मुलतानपूर प्रां.
- पेमगिरी (डों.) हिं. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता. पश्चिमेस.
- पेरगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. नगरपा. ३९ मैल.

पेरास (श.) यू. खं. आर्किपेलेगोत. येथे संगमरवरी दगड सांपडतात.

पेरिकोप (अस्त्रा.संयो.) यू. खं. रशिया आणि क्रिमिया यांमध्ये.

पेरिपट्टण (पेरियापट्टण) (श.) हिं. म. इ. म्हैसूर प्रां. येथे तीन देवालये पाहण्यासारखी आहेत.

पेरी (श.) हिं. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां.

पेरू (दे.) अमे. खं. द. अमेरिकेत.

पेरूज (सामु.) आशि. खं. पूर्वस सायलीन व मचमाथ ह्यांचेमध्ये.

पेरोत (पर्व.) अमे. खं. मेक्सिको दे.

पेलिंग (पर्व.) आशि. खं. चिनांत.

पेलू (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. ओशियानियाच्या ईशान्येकडेस मैकोनेशियांत.

पेलूर (श.) हिं. म. इ. नेलोर प्रां.

पेवें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.

पेक्षम्स (भू.) आशि. खं. पूर्वस सायलीन बेटाच्या पूर्वस.

पेक्षावर (श.) हिं. वायव्येस आफगाण लोकांची प्राचीन रा. लष्करची छावणी.

पेस्त (श.) यू. खं. आश्रिया दे. हंगेरीची रा.

पेसली (श.) यू. खं. स्कातलंडांत व्यापाराकरितां प्रसिद्ध.

पेहरी (गां. जा. इ.) हिं. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत.

पैगा (श.) हिं. पं. इ. सिंधूपा. ३३ मैल.

पैठण (श.) हिं. मुं. इ. निजामाचे रा. गोदावरीचे काठीं. हे शालिवाहनाचे रा.श. बास प्रतिष्ठान म्हणतात.

पैनगंगा (न.) पेनगंगा पहा.

- पैणघांट** (वां.) हि. म. इ. कानडा. मांतांत.
- पैपौस** (सरो.) यू. खं. रशियांत.
- पो** (न.) यू. खं. इताली दे. आल्स व आपिनैन पर्व. निघून आद्रियातिक समु. मिळते.
- पोकर** (श.) हि. राजपु. अजमीर प्रां. या शहरासमोवती वाळूचीं मैदानें आहेत. हें हिंदूंचें पवित्र स्थान आहे. आश्विनी पौर्णिमेस मोठी यात्रा भरते. लुनी व सरस्वती ह्या नद्या निघतात. येथील द्राक्षे मोठी व गोड अशी प्रसिद्धि असून शिराज येथील द्राक्षांमारखी उत्तम होतात. येथें मोटमोठाले बाग आहेत.
- पोकरी** (श.) हि. वाय. प्रां. बांडा पर. अजगडपा. २० मैल. २ कमाऊन प्रांतांत. पर्वताच्या पायथ्याशीं. पर्व-तावर देवदाराचीं झाडें फार आहेत. या गांवां तांब्याच्या खाणी आहेत.
- पोखरण** (श.) हि. राजपु. जोधपूर प्रां. हे व्यापाराचें मोठें ठिकाण आहे.
- पोखरी** (वां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. आंबेगांव घोडे या गांवांजवळील डोंगरांत.
- पौगलापुली** (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. गोदावरीचे कांठी.
- पोजन** (गां.) यू. खं. प्रशियांत वार्सा नदीचे कांठी.
- पोती** (श.) आशि. खं. त्रान्सकाकेशियांत मित्रेलिया प्रां. काळ्या समुद्राचे कांठी पासिस नदीचे मुखाजवळ.

पोतोमाक (न.) अमे. खं. युनैतेदस्तेत्समध्ये, हिचे कांटी वाशिंग-
तन शहर.

पोतोसी (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे. [खाणी आहेत.

पोत्की (गां.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन प्रां. येथे तांब्याच्या

पोनपुढा (श.) हि. म. इ. मलबार प्रां. [नदीचे कांटी.

पोनानी ऊर्फ पन्यानी (श.) हि. म. इ. मलबार प्रां. पुनानी

पोपोक्यातोपीतल (ज्वा. मु.) अमे. खं. म. अमे. मेक्सिको दे.

पोफरण (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहिम ता.

पोफळी (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.

पोयंजे (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. पनवेल ता. [कांटी

पोरवंदर (ज. व.) हि. मुं. इ. गुजराथेन काठेवाडांत. अरबी समुद्राचे

पोर्ट वाताल (बं. श.) आफ्रिका खं. पूर्व आफ्रिकेत.

पोर्ट बिलो (श.) यू. खं. स्कॉटलंडांत फ्रिथ आफ फोर्थजवळ.

पोर्ट ब्लेअर (गां.) हि. ब्रह्म. दे. दक्षिणेस अंदमान बेटांत. येथे
इ. स. १८७२ त लार्ड मेयो ग. ज. मारिले गेले.

पोर्टस् मौथ (बं. श.) यू. खं. इंग्लंडांत हंप्स प्रां. हे आरमाराकरितां
प्रसिद्ध आहे.

पोर्त आदेलेद (श.) आशि. खं. द. पासि. महा. साग. आग्नेयेशियांत
विकटोरिया बेटांत.

पोर्त आलये (श. बं.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझिल दे.

पोर्त निग्रो (श. बं.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझिल दे.

पोर्तलांद (श.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. आग्नेयेशियांत
विकटोरियांत, १ अमे. खं. युनैतेदस्तेत्समध्ये.

पोर्त सेंट (श.) आफ्रि. खं. इजिप्त दे. सुवेझच्या कालव्याचे
उत्तर द्वाराजवळ, २ हि. म. इ.

पोर्त सांताकुथ(श.वं.) अमे. खं. पाटागोनियांत.

पोर्तुगाल (दे.) यू. खं. स्पेन दे. पश्चिमेस.

पोर्तोनोवो (श.) हि. म. इ. पोर्तसेंत देविदच्या द. येथें लो-
खंडाचा कारखाना चालतो. इ.व है. क. १७८१.
पोंदेरीच्या द. १२ मैल.

पोर्तोवेल(जा.प.) अमे. खं. मेक्सिको दे.

पोलची (श.) हि. म. इ. कोईमत्तूर प्रां. कोईमत्तूरपा. २६
मैल.

पोलांद (मां.) यू. खं. रशिया, आस्त्रिया व प्रशिया ह्या तिघांनीं
वाटून घेतला. ह्याचे राजधानीशहर वार्सा.

पोलिकारख(अस्त्र.) यू. खं. इतालीच्या नैर्ऋत्येस.

पोलूर (श.) हि. म. इ. अर्काटपा. ११ मैल.

पोलेनिशिया(वे.सभु.) आशि. खं. द. पासि. महा. साग. आस्त्रालिया
बेटांपैकीं एक समूह.

पोवनगड (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. बडोद्यापा. १२ मैल.

पोशीतरू (श.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत गायकवाडचे राज्यांत.

पोश्री (न.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. अरबी समुद्रास मिळते.

पोहनी(पौनी)(श.) हि. मध्यप्रां. भंडारा जि. वैनगंगेच्या कांटीं
रेशमी व सुती कापडाचा व्यापार.

पोहोर (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता.

पौड (मां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पेठ्याचें
मुख्य गांव.

पौनार (गां.) हि. मध्यप्रां. वर्धा जि.
 पौनी (गां.) हि. मध्य प्रां. मंडारा जि. वैनगंगेच्या कांटीं.
 पंचगंगा (न.) हि. सुं. इ. सद्माद्रि प. निघून कोल्हापुरावरून
 जाऊन कृष्णेस मिळते.

पंचतनबोर्लेई (श.) हि. सुं. इ. जंजिरा सं. तालुक्याचें ठिकाण.

पंचनदी { (न.) हि. पं. इ. रावी, चिनाव झेलम, सतलज,
 बियास व मिद्धन झाली आहे. ही मिथन
 कोटाजवळ सिंधूस मिळते.
 (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. [होती.

पंचमनगर (गां.) हि. मध्य प्रां. दमोह जि. येथे कागद बांगला

पंचमहाल (जि.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. जिल्हा.

पंचवटी (गां. धे.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. नाशिकाच्या पूर्वेस ला-
 गनच गंगेच्या कांटीं. येथे श्रीराम वनवासांत
 भमलां राहिले हांते. त्यांचें भव्य व मजबूत
 भसें मंदीर आहे. हें मंदीर स. १७९० त बां-
 धिलें. नाशिक शहराप्रमाणेच या बाजूस गंगेस
 घाट, पटांगणें, देवालये आहेत. व पंचवटीतून
 नाशिक येथे जाण्या येण्यास ठिकाठिकाणी लहान
 लहान सांडवे असून भव्य पूल व पाण्याच्या संच-
 यालाव मोठा बंधारा बांधिला आहे. का. म. थत्ते.
 शिवाय सीताशुंफा, तपोवन हीं ठिकाणें आहेत.
 गोदेस स. १८७२ त सिंहम्हणपर्वणीचे दिवशीं
 महाप्र येऊन पुष्कळ बैरागी वाहून गेले.

पंचाळें (गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. सित्रर ता.

- पंजाब** (मां.) हि. वाय. मां. वायव्य कोनास, पांच नद्या ज्या प्रदेशांतून वाहतात तो. सिंधुप्रान्ताचे उत्तरेस.
- पंढरपूर** (श. क्षे.) हि. सुं. इ. सोलापूर जि. ता. भीमा नदीचे कांठां येथे श्रीविठ्ठलमंदीर असून आषाढी व कार्तिकी ह्या एकादर्शस मोठी यात्रा भरते.
- पंढाना** (मां.) हि. मध्यमां. नेमाड जि. भीमानदीचे कांठां.
- पंढरान** (भू.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपकल्पाचे पूर्वस.
- पांगरी** (गां.) हि. सुं. इ. सोलापूर जि. वार्शी ता.
- पांचाळ** (गां.) हि. सु. इ. खानदेश जि. पाचोऱ्याचे पूर्वीचे गांव.
- पांझर-रा** (न.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. गिरून धुळ्यावरून जाऊन तापीस मिळते. हीस १८७२ त मोठा पूर येऊन धुळे गांवची अर्धा पेठ वाहून गेली
- पांडवगड** (गां. कि.) हि. सुं. इ. सातारा जि. वाई ता. [होती.
- पांडुरना** (गां.) हि. मध्यमां. नागपूर जि.
- पांडेवाडी** (गां.) हि. सुं. इ. सातारा जि. वाई ता. येथें वामन पंडित प्रसिद्ध कवी यांची समाधी आहे.
- पांड्य** (देश.) हि. म. इ. अरकाट आहे तो देश. [गांव.
- पांढरकवडा** (गां.) हि. वऱ्हाडात वणी जि. वेताळपूर ता. चे मुख्य
- पांढरीनैल** (न.) हि. आफ्रि. खं. व्हिक्टोरिया नारेंझा सरोवरांतून अलबर्तनारेंझांतून न्यूबिया प्रांतांतून मिसर देशाचे उत्तरेस भूमध्यसमु. मिळते.
- पांडुरणें** (श.) हि. मध्यमां. छिंदवाडा जि. येथें कापूस होतो.
- पांदुरी** (श.) हि. मध्यमां. हैदराबाद जि. इलिचपूरपा.
- पांडुरली** (गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता. [२१ मैल.

- पांदेतन (गां.) हि. काश्मिर दे. श्रीनगरपा. ४ मैल. येथे तळ्यांत देवालय आहे, तें पाहण्यासारखें आहे.
- पांदेचरी (ग.) हि. म. इ. मद्रासचे द. फ्रेंच लोकांचे ताब्यांत.
- पांघो (गां. श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. २ वाय. प्रां. बैतूल-पा. ३७ मैल.
- पांपूर (श.) हि. काश्मीरमध्ये झेलमनदीचे कांठी. येथे पुष्कळ बाग व पुष्कळ कमानांचा पूल आहे व दोन मोठ्या मशिदी आहेत. [नाडांत.
- पांप्लेना (श.) यू. खं. स्पेन दे. २ अमे. खं. द. अमे. न्युग्रा-
- पांबेन (सामु.) हि. द. हिंदुस्तान व रामेश्वरबेट ह्यांमध्ये.
- पिंपळगांव (गा.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता.
- पिंपळगांव काळ्यांचें(गां.) हि. वऱ्हाड प्रा. अकोला जि.
- पिंपळगांव जलाल (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. येवले ता.
- पिंपळगांव बसवंत (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता.
- पिंपळगांव बुद्रुक (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता.
- पिंपळगांवराजा(गां.) हि. वऱ्हाडांत बुलढाण जि. पाणनदीचे कांठी.
- पिंपळनेर (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तालुक्याचे गांव. पांशरा नदीचे कांठी. [कांठीं.
- पिंपळवंडी (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता. कुकडी नदीचे
- पिंप्राळें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.
- पिंप्री (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक ता.
- पिंग (श.) हि. ब्रम्हदे. इरावतीया. १९ मैल. [आहे.
- पिंजर (गां.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि. येथें हेमाडपंती देऊळ
- पिंदुस (पर्व.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.

- पेंडुर (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी. जि. मालवण ता.
- पेंठ (श.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. तालुक्याचे गांव हे पूर्वी मुसलमानी स. होते. येथील हवा पाणी व्हाईट [आहे.
- पेंवा (वे.) आशि. खं. हिंदीमहासागरांत. [आहे.
- पेंब्रोक् (प्रां. श.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये.
- पृथ (न.) यू. खं. रोमेनियामध्ये दाम्प्य नदीला मिळते.
- प्याकटना (श.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन जि. अलमोदापा.
- प्याकवर (गा.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद जि. [१९ मैल.
- प्युएर्तोरिको (वे.) अमे. ख. मध्य अमेरिकेच्या लगत्वाची बेटे, प्रेतर अंतिलीस वगैरे आहेत त्यांत हे आहे. [कांठी.
- प्रकाशे (श.) हि. सु. इ. खानदेश जि. शहादे ता. तापीच्या-
- प्रचितगड (कि.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता. ३ सा-
तारा जि. पाटण ता.
- प्रचंडगड (कि.) हि. सुं. इ. पुणे जि. मोर सं.
- प्रतापगड (कि.) हि. सुं. इ. सातारा जि. जावली ता. ३ अयो-
ध्या प्रां. जि. ३ राजपुतान्यांत सं. बन्सवाडाचे उत्तरेस.
- प्रतापपूर (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. पिपलनेर ता.
- प्रभानवल्ली (गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
- प्रभासपट्टण (श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. जुनागड सं. येथे स.
१८९१ त ताबुनाच्या वेळी हिंदु मुसलमानांत मोठा दंगा झाला.
- प्रयाग (श.वे.) हि. बं. इ. गंगा यमुना ह्यांच्या संगमावर.
- प्रवरा (न.) हि. सुं. इ. नगर जि. रतनगडाजवळून निघून

टोंक शहरावरून जाऊन गोदावरीस मिळते. इथें पाणी फार हलकें आहे.

प्रवरासंगम (गां.) हिं. सुं. इ. नगर जि. नेवासें ता. प्रवरा व गोदा यांच्या संगमावर आहे.

प्रशिया (दे.) यू. खं. जर्मनीदेशाचा एक भाग.

प्राग (श.) यू. खं. इटालीत वोहिमिया प्रां. राज.

प्राणहिता (न.) हिं. मध्यप्रां. बर्धा व वैनगंगा मिळोन झालेली ती. ही गोदेस मिळते. कांठीं शहर शिरोच्या. [शहर.

प्रितोरिया (श.) आफ्रि. खं. दक्षिण आफ्रिकेंत ट्रान्सवालरिपचें

प्रिन्स ऑफ वेल्स (बे.) अमे. खं. उत्तर अमे. आर्तिक महासागरांत.

प्रिन्सेस एडवर्ड हेल्ड (प्रां.) अमे. खं. उ. अमे. कानडाचे राज्यांत.

प्रिपेत (न.) यू. खं. रशियांत नियपर नदीस मिळणारी नदी.

प्रियामन (श.) आशि. खं. पूर्वस पासि. महासा. मसाल्याचे

प्रेसबर्ग (श.) यू. खं. आश्रिया दे. [बेटां,

प्रेमगिरी (गां.) हि. बं. इ.

प्रेस्टन (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लॅंकेशायरमध्ये रिबन नदीचे कांठीं. येथें बांगड्या करण्याच्या मट्ट्या आहेत.

प्रोम (श.) हिं. ब्रम्हदे. इरावतीचे कांठीं.

प्रोमहेन (प्रां.) हिं. ब्रम्हदे. पेगू प्रांताचा भाग.

प्रांतीज (श.) हिं. सुं. इ. गुजराथेंत अमदाबाद जि. तालुका.

श्रामचरोद्देद (भू.) यू. खं. इंग्लंडांत.

प्रिनलिमन (पर्व.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये. [प्रसिद्ध आहे.

प्रिमौथ (श.बं.) यू. खं. इंग्लंडांत डेव्हन प्रां. आरमाराकरितां

श्रासी (श.) हिं. बं. इ. भागीरथी नदीचे कांठीं. येथें ल. इ.

स. १७५७ ङ्खेव व मुजाउद्दवला. कलकत्त्यापा.
९६ मैल.

फ.

फतुआफत्वा (श.) हि. वं. इ. पाटणा जि. पुनपुन व भागीरथी
ह्या नद्यांचे संगमावर हें पवित्र स्थान आहे. पा-
टणापा. १० मैल.

फतेखेलडे (गां.) हि. वऱ्हाड. प्रां. बुलढाणा जि. पार्सनगंगेस मि-
ळणाऱ्या भोगावती नदीचे कांठी.

फत्तेगढ (श.) हि. वाय. प्रां. गंगेच्या कांठी.

फत्तेपुरशिकी (श.) हि. वाय. प्रां. जि. आध्याजवळ. येथे बाघर व
संग ह्यांची इ. स. १५२७ त व बंडवाले व इ.
ह्यांची स. १८५७ त लढाई. दगडावर कोरीव
काम उत्तम करितात.

फनसे (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. डहाणू ता.

फरकाबाद (श.) हि. वाय. प्रा. गंगेच्या कांठी जि. स. १८०५ त
होळकर व इंग्लिश ह्यांची लढाई.

फरगाण (प्रां.) आशि. ख. तार्तरी देशांत.

फरन्यान्देपो (श.) आफ्रि. ख. सेनिगल नदीचे कांठी.

फरा (श.) आशि. ख. अफगाणिस्तानांत.

फरिदकोट (श.सं.) हि. पं. इ. ग्रीव्य लोकांचे. [सं. श.

फरिदपूर (गां.सं.श.) हि. व. इ. ब्रह्मपुत्रेच्या कांठी जि. २ पं. इ.

फरिस्तान (प्रां.) आशि.खं. इराणांत या प्रांतांत शिराज शहर आहे.

फलटण (श.) हि. मुं. इ. सानारा जि. निवाळकरांचे जहागि-
रीचे गांव बाणगंगेचे कांठी.

- फाकलंद (वे.) अमे. खं. द. अमे. पाटागोनियाचे दक्षिणेस.
- फाघी (श.) हि. राजपुताभ्यांत जयपूर सं. येथें मोठा बाजार भरतो.
- फापामो (गां.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. गंगेच्या कांठीं.
- फाबल (न.उपसा.) यू. खं. झयलंडांत.
- फारिया (न.) यू. खं. स्विदनान बालतिक समु. मिलने.
- फार्तक (मू.) आशि. खं. अरबस्तानच्या दक्षिणेस.
- फार्तयार्क (श.) अमे. खं. कानडा दे.
- फालकर्क (ग) यू. ग. स्कातलंडांत.
- फालमौथ (श.) यू. खं. बार्नवाल प्रा. दक्षिण किनार्यावरील.
- फालसचे (उपसा.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेन.
- फिजी (वे.) आशि. खं. पूर्वेस पामि. महासा. आग्नेलेशियांत.
- फिनलंड (अभ्या.) यू. खं. रशियांत लाप्लंडाच्या पश्चिमेस बालतिक
- फिना (गां.) हि. वाय. प्रां. विजनूर प्रा. [समुद्राचे कांठीं.
- फिनिस्तर (मू.) यू. खं. स्पेनदेशाचे वायव्येस.
- फिरिया (श.) हि. नेपाळांत काठमांडूपा. ३७ मैल.
- फिरोजपूर (श.) हि. पं. इ. धारानदीचे कांठीं जि. लाहौर पा. १० मैल, शीख व इ. ल. १८४५.
- फिरोजाबाद (श.) हि. पं. इ. येथे शीख व इंग्लिश ह्यांची लढाई झाली. [वेनिया प्रां-
- फिलादेलफिआ (श.) अमे. खं. उ. अमे. युनैटेडस्तेट्समध्ये पेन्सल.
- फिलिक्स (वे.) द. अमे. चिलीच्या पश्चिमेस.
- फिलीपेन (वे.) आशि. खं. हिंदी महासाग. याची रा. मानिला.
- फूचू (नं.) आशि. खं. चीन देशांत. [स्पेनच्या ताब्यांत.

- ऊचूछू (श.) आशि. खं. चीन दे. फोकेन प्रां.
- ऊणगुस (बं.) हि. मुं. इ. रलागिरी जि. संगमेश्वर ता.
- ऊनेन (बे.) यू. खं. देन्मार्क दे.
- ऊलगाह (श.सं.) हिं. बं. इ.
- ऊलतांब (श.) पुणतांबे पहा. [जार भरतो.
- ऊलपूर (श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद प्रां. येथें मोठा बा-
- ऊलमरी (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. औरंगाबाद जि.
- ऊलवारी (श.) हि. बं. इ. पाटणापा. ९ मैल.
- फेअरहेद (भू.) यू. खं. अयर्नदांत. [आहे.
- फेजान (दे.प्रां.) आफ्रि. खं. वार्बरी सं. दक्षिणेश हा सुपीक प्रदेश
- फेनपूर (श.) हि. मुं. इ. खानदेश. जि. जामनेर ता.
- फेरनांदेज (श.बे.) अमे. खं. द. अमे. चिन्हीच्या पश्चिमेम.
- फेराआईल्स (बे.) यू. खं. स्कानलंदच्या उत्तरेम.
- फेरोजपूर (श.) फिरोजपूर पहा.
- फेरोजशाहा(काल.) हि. प. इ. हरियाना प्रांतांतून यमुनेचा का-
लवा बिकानेरपर्यंत नेला आहे त्याचे नांव.
- फेरोजशाहा (श.) हि. अयोध्या प्रां. सितापूर जि. याचे पूर्वांचें नांव
तारापूर. येथें तोडरमह्व जन्मला. व १५८९
त मृत्यु पावला. हा क्षत्री जातीचा होता.
- फैजपूर (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता. येथें
रंगीत पासोडे चांगले होतात.
- फैजाबाद (श.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या प्रां. जि.
- फैटापूर (गां.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत गायकवाडचे राज्यांत.

- फैल** (श.) यू. खं. अयल्लेदांत याच नांवाचा उपसागर आहे. तेथेंच नदी आहे.
- फोकेन** (प्रां.) आशि. खं. चिनांत. यांत फुचुफू हें मुख्य शहर
- फोरमेनतारा** (बे.) यू. खं. स्पेन देशांत. [आहे.
- फोर्त** (न.) यू. खं. स्कातलंदान.
- फोर्त सेंटदेवीद** (श.कि.) हि. म. इ. द. पन्थार नदीचे कांठी.
- फोर्तु** (अखा.) यू. खं. स्कातलंदान.
- फोर्थ** (न.) फोर्त पहा.
- फोर्मोसा** (बे.) आशि. खं. चीनच्या पूर्वस फोर्मोसा व चीन प्रांते मध्ये याच नांवाची सामुद्रधुनी.
- फौलंग** (श.) हि. भूतान सं.
- फौलंद(न्युफौलंद)** (बे.) अमे. खं. कानडाचे राज्याचे पूर्वस.
- फंदी** (उपसा.) अमे. खं. कानडाचे राज्याचे पूर्वस न्यूब्रन्सविक व नोवास्कोशिया यांच्यामध्ये.
- फंडीरा** (पर्व.) आफ्रि. ख. अबिशीनियांत. [पोलिनीशियांत.
- फेंदली** (बे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. ओशियानियामध्ये
- फोंडें** (गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता. याच
- फ्रानेनबर्ग** (श.) यू. खं. प्रशिया दे. [नांवाचा वाट.
- फ्रान्स** (दे.) यू. खं. देश आहे. [पूर्वस.
- फ्रिओ** (भू.) आफ्रि. खं. दक्षिणस. २ द. अमे. ब्राझिलच्या
- फ्री तौन** (श.) आफ्रि. खं. सिएरालीओनची राज.
- फ्रिथफोर्थ** (समु.) यू. खं. स्कातलंदान.
- फ्रिबुर्ग** (श.) यू. खं. स्वित्सर्लंडमध्ये.
- फ्रेडरिक तौन** (श.) अमे. खं. न्यूब्रन्सविक प्रांतांत.

- क्रेद्वाल** (सरो.) अमे. खं. स्वतंत्र संस्थानांत.
क्रोरो (क्रियुं) (वे.) यू. खं. देनमार्क दे.
क्रोवार्द (भू.) अमे. खं. दक्षिणेस. [राजचे पुतळे आहेत.
क्रांकुते (श.) यू. खं. जर्मनींत मेन नदीचे कांठी येथें प्राचीन
क्रेंजर (न.) अमे. खं. जुआनदीफुकाचे सामु. मिळते.
क्रातरी (न.) अमे. खं. युनैतेदस्तेसमध्ये.
क्रारिदा (द्रीप.स.) अमे. खं. युनैतेदस्तेसमध्ये.
क्रोरिन्स (श.) यू. खं. इटालीन आर्नोन्दीचे कांठी. येथे कोल्हा-
 पुरचे राजाराम राजे स. १८७०न मरण पावले.
 येथील चित्रकाम व खोदीव काम पाहण्यासारखे
क्रिट (प्रां.श.) यू. खं. इंग्लंडमध्ये. वेल्स प्रा. [आहे.

ब.

- बकर** (श.) हि. भु. इ. सिध प्रां. सिधुगवाचे कांठी.
बकसार (श.) हि. ब. इ. बहार प्रां येथें भिर काशिम व इं-
 ग्लिश खांची म. १७६४ त लढाई.
बक्तेगान (सरो.) आग्नि. खं. इराण देशांत.
बगदाद (श.) आग्नि. खं. तुर्कस्तान दे. तैग्रिस नदीचे दोन्ही
 थडींस वसलेलें आहे. हे कालिफाचें राजधानी
बचाऊ (श.) हि. भु. इ. कच्छ प्रां. [शहर होतें.
बटवा (न.) हि. बाय. प्रां. बुंदेलखंडांत यमुना नदीस मिळते.
बटेविआ (श.) हि. द. हिंदी महासा. जावाचेटांत. [मिळ. रे.स्टे.
बढनेर (गां.) हि. बन्हाडांत उमरावती जि. उमरावतीपा. ५
बडवार्द (गां.) हि. मध्य प्रां. नर्मदेश्वा कांठी उत्तर वाळूम.
 येथून ओंकारेश्वर ६ मैल.

बडोदें (श.) हि. मुं. इ. गायकवाडच्या राज्याची राज. विश्वा-
मित्रीच्या कांठीं. येथें मोठमोठ्या इमारती पाह-
ण्यासारख्या आहेत रे. स्टे.

बत्तिसशिराळें (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाळये ता.

बदकशान (मां.) आशि. खं. नानेरान.

बदनूर (गां.) हि. मध्य प्रां. बेंतूल जि.

बदरीकेदार (गां.) हि. वाय. प्रां. हिमालयपर्वतांत शंकराचें स्थान.

बदरीनाथ (शिल्प.) हि. हिमालयपर्वताचे, उंची फूट ३३४४१.

बदलापूर (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. कल्याण ता.

बदामी (श.) हि. मुं. इ. विजापूर जि. तालुका येथें भुईकोट

बनकुरा (श.) हि. बं. इ. जि. [कित्ता आहे.

बनखडी (श.) हि. मध्य प्रां. लुसंगाबाद जि. पंचमढीस जाण्याचें
हें रे. स्टे. आहे. [बालाघाट जि.

बनपूर (श.) आशि. खं. बलूचिस्थानांत. २ हिं. मध्य प्रां.

बनवासी (गां.) हि. मुं. इ. उत्तर कानड्यांत.

बनारस (काशी) (श.क्षे.) हिं. वाय. प्रां. भागीरथीचे कांठीं. हिं-
दूचे पवित्र स्थान. येथें भागीरथीस मोठमोठ
घाट बांधिलेले आहेत. हे सर्व शाखांचे मूळपीठ
आहे. येथील रग्ने फार अरुंद आहेत.

बनास (न.) हिं. भूतान दे. निघून ब्रह्मपुत्रा नदीस मिळते. ३
राजपु. अरवली प. निघून चंबळा नदीस मिळते.

बनासा (श.) हिं. वाय. प्रां. गुरवळ प. यमुना नदीवर.

बबु (श.) हि. पं. इ. जि.

बन्सवाहा (श.सं.) हि. राजपु. डोंगपुरच्या दक्षिणेस.

- बमनी (गां.) हि. मध्य. प्रां. मंडला जि.
- बरक (न.) हि. अरुण नदीस मिलते.
- बरगड (श.) हि. मध्यप्रां. संबलपूर जि. ता.
- बरगेन (बर्जेन) (श.बं.) यू. खं. नार्वे देशांत पश्चिमेस.
- बरह (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटण जहागिरींत.
- बरहान (श.सं.) हि. बं. इ. जि. येथें कोळशाच्या खाणी आहेत.
दामोदर नदीचे कांठी. [दक्षिणेस.
- बरवानी (श.सं.) हि. मुं. इ. गुजराथेंत. २ मध्य हि. नर्मदेच्या
- बरहामपूर (श.) हि. म. इ. उत्तर सर्कास प्रां. येथें कौजेची
छावणी आहे.
- बराकपूर (श.) हि. बं. इ. कलकत्याच्या उत्तरेस १६ मैल, ल.
धरची छावणी. स. १८५७ त बंड.
- बराहत (श.) हि. वाय. प्रां. गरवाल जि.
- बरेच (प्रां.) हि. वाय. प्रां. अयोध्येचा एक भाग.
- बरेला (गां.) हि. मध्यप्रां. जबलपूर जि.
- बरेली (श.) हि. वाय. प्रां. रोहिलखंडांत. जि. येथें सतार,
विणा झांस लागणाऱ्या तारा तयार करितात.
- बन्हाणपूर (श.) हि. मध्यप्रां. नेमाड ता. तापीचे कांठी. येथें
लुगडीं, कलाबतूचें काम, अमरी तंबाखु, गुडाखु
उत्तम होतो. [१८५७ बंड.
- बन्हामपूर (श.) हि. बं. इ. जि. कलकत्यापा. ५८ कोस. स.
- बर्कनहेड (श.) यू. खं. इंग्लंदांत चेशायर प्रां. मशीं नदीवर.
- बर्क्री (गां.) यू. खं. इंग्लंदांत.
- बर्दाव (श.) हि. बं. इ. जि.

- वर्नेट** (न.) आशि. खं. पू. पासि. महासा. आब्रिलियांत मरे नदीला मिळते.
- वर्ने** (श.) यू. खं. स्विस्कर्लंडची राज. भार नदीचे कांठी.
- वर्फांते वेंतूर** (अखा.) आफ्रि. खं. बार्बरी सं. चे उत्तरेस.
- वर्मिगह्याम** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत. येथें लोखंडी व पोलादी सामान तयार होतें. [तीनशें आहेत.
- वर्म्युदा** (बे.) अमे. खं. युनैतेदस्तेत्सच्या पूर्वेस; हीं बेटें सुमारें
- वर्लिन** (श.) यू. खं. जर्मनींत प्राशियाची राज. स्प्रि नदीचे कांठी.
- वर्विक** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत स्वीड नदीचे कांठी.
- वत्क** (श.) आशि. खं. अफगाणिस्तानचे उत्तरेस बुखारा प्रां.
- वलगेरिया** (प्रां.) यू. खं. तुर्कस्तान दे.
- वल** (सरो.) हि. काश्मिर सं. [दीचे कांठी.
- वलवडी** (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सांगोले ता. माण न.
- वलसाट** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत जि. तालुक्याचें ठिकाण.
- वलसोर (बलेश्वर)** (श.) हि. बं. इ. ओडिसा प्रां. कटक जि. उत्तरेस. याच नांवाची खाडी.
- वलक** (श.) आशि. खं. अफगाणिस्तानांत.
- वलालपूर** (श.) हि. मध्यप्रां. चांदा जि.
- वल्लारी** (श.) हि. म. इ. जि. कर्नाटक प्रां. डोंगरी किल्ला लष्करची छावणी, कापसाचा व्यापार.
- वल्लुचिस्तान** (दे.) आशि. खं. हिंदुस्थानच्या पश्चिमेस मुसलमान लोकांचा देश.
- बलेश्वर** (श. खाडी.) हि. बं. इ. ओडीसा प्रां. बलेश्वराजवळ.

बल्हेरी	(गां.) हि. मध्य प्रां. जबलपूर जि. येथे विझ्याचीं
बवेरीया	(सं.) यू. खं. जर्मनींत. [पाने हांतात.
बसणी	(गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
बसरा	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत युफ्रातीस नदीचे कांटी.
बस्तार	(सं.) हि. मध्य प्रां. चांदा जि. छत्तिसगडाचे दक्षिणेस डोंगराळ प्रदेश.
बस्ती	(श.) हि. वाय. प्रां. काशीच्या उत्तरेकडील मैदानांत.
बहरअलतबारा	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत सिरिया प्रां. बांतून जार्दन नदी वाहते.
बहरअलतहुन	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत सिरिया प्रां. बांतून जा- र्दन नदी वाहते.
बाहदरपूर	(गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. अमळनेर ता.
बाहादूरगड	(सं.श.) हि. वाय. प्रां.
बाहार (मगद)	(प्रां.श.) हि. बं. इ. उत्तरेकडील प्रांत.
बाहाळ	(गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता.
बाहियर	(श.) हि. मध्यप्रां. बालाघाट जि. ता.
बाहुलें	(गां.) हि. सु. इ. सातारा जि. पाटण ता.
बळसाणे	(गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता.
बाईन ऑफ बेनीन	(उप.) आफ्रि. खं. वरच्या गिनींत.
बाईन	(न.) यू. खं. अथलंडांत.
बाक	(श.) अमे. खं. उ. अमे. स्वतंत्र सं.
बाकरगंज	(प्रां.) हि. बं. इ. जि. जबलपूर व टोका यांचे उत्तरेक- डील प्रांत. येथे तांदुळांचा व्यापार फार मोठा
बाकीपूर	(श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. [चालतो.

- बाकू** (श.) आशि. खं. रशियांत त्रांसकाकेशियांत कास्पियन समुद्राचे कांटीं येथें जळते श्वरे आहेत.
- बाग** (गां.) हि. मुं. इ. बोरघाटांत कोरांव लेण्याकरितां प्रसिद्ध.
- बागतैस** (न.) यू. खं. दान्युब नदीला मिळणारी नदी.
- बागमनी** (न.) हि. वाय. प्रां. भागीरथीस मिळणारी नदी.
- बागलकोट** (श.) हिं. मुं. इ. कलादगी जि. तालुक्याचें ठिकाण.
- बागलघाट** (घा.) हिं. मुं. इ. बागलकोटाजवळ.
- बागलाण** (प्रा.) हि. मु. इ. नाशिक जि. तालुक्याचे मुख्य ठाणें.
- बागेवाडी** (श.) हिं. मुं. इ. कलादगी जि. तालुका.
- बाणकोट** (श.वं.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. बंदर, येथेच या नांवाची खाडी.
- बाणगंगा** (न.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. २ सातारा जि. फलटण जहागिरांत निरेस मिळते.
- बातेनबर्ग** (श.) यू. खं. जर्मनींत.
- बाथ** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत समरसेट प्रां.
- बाथनिया** (अस्ता.) यू. खं. रशियाचे पश्चिमेस.
- बाथर्स्ट** (श.) आशि. खं. द. पासि. महासागरांत आर्जेन्टिनांत, येथे सोन्याच्या खाणी आहेत.
- बादन** (प्रा.) यू. खं. जर्मनींत. [पुरापा. ७ मैल.
- बादशहानगर** (श.) हि. वाय. प्रां. बादशहानगर प्रां. शहा जहान-बान
- बान** (न.) हिं. वाय. प्रां. यमुना नदीस मिळणारी. २ यू. खं.
- बाबई** (गां.) हि. मध्यप्रां. हुसंगाबाद जि. [अयर्लँडांत नदी.
- बाबदेव** (घा.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. हद्दीवर. २ खंडाळे घाटांसही झणतात.

बाबीलन (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. येथें शिकंदर बादशहा इ. स. ३२३ वे वर्षी मरण पावला.

बाबुबंद (गां.) हिं. मध्यप्रां. नागपूरपा. ११ मैल.

बाबेलमोंडेव (सामु.) आशि. ख. पश्चिमेस तांबडा समुद्र व हिंदी महासागर ह्यांच्या मध्ये.

बाभळी (गां.) हिं. बऱ्हाडांत एलिचपूर जि.

बाभूळगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. २ बऱ्हाड प्रां. वणी जि. येथें बैलांचा मोठा बाजार भरतो.

बामरा (सं.श.) हिं. मध्यप्रां. संबळपूर जि.

बामीयान (श.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तरांत.

बाह्मणवेल (गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश. जि. पिपळनेर ता.

बायड (श.) हिं. गुजराथ प्रां. महीकाठा एजन्सींत ईंदरचे सं.

बायडा (न.) हिं. मु. इ. गुजराथ प्रां. अमदाबाद जि.

बायरी (डों.) हिं. मध्यप्रां. नरासिंगपूर जि. विंध्याद्रीचा फांटा.

बायोना (बं.श.) यू. खं. फ्रान्सांत.

बारडोई (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत जि. तालुका.

बारडोली (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. सुरत जि. तालुका.

बारन (वे.) हिं. ब्रह्मदेशालगत.

बारनल (श.) आशि. खं. रशिवांत.

बारबेदोज (वे.) आशि. खं. द. पासि. महा. सा. केसर अंतिलीस बेटसमूहांत. इंग्लिशांदे ताब्यांत.

बारफूर (भू.) यू. खं. फ्रान्सांत.

बारशिलोर (श.) हिं. म. इ. मलबार किना. हे शिवाजीने इ. स. १६६० त लुटले होते.

- बाराबंकी** (श.) हि. अयोध्या प्रां जि.
- बारामती** (श.) हि. मु. इ. पुणे जि. भिमथडी ता. कन्हादीचे काठी. प्रसिद्ध कवी भोरोपंत व श्रीधरस्वामी हे ह्या ठिकाणी होऊन गेले. रेशिमकाठी धोतरजोडे
- बारामुळी** (ध.) हि. काश्मिरांत. [चांगले होतात.
- बारासजुन** (ध.) आशि. खं. इराणांत बुशायरपा. १६ मै. इ. व इराणी लोक. ल. १८५७ त.
- बारासेत** (प्रा) हि. व. इ. यातून दुगळी, कबडक, जजुना ह्या नद्या वाहतात.
- बारिंगा** (मरो.) आफ्रि. खं. दक्षिण अगास.
- बारीया** (मं. श.) हिं मु. इ. गुजराथ प्रा. [प्रदेश.
- बारीदोआब** (मा.) हिं प. इ. रावी आणि व्यास ह्या नद्यांमधील
- बारू** (सामु) अमे. खं. कानडाचे राज्याजवळ बाफीनचा उप-मागर व आर्निक महासागर ह्यामध्ये.
- बार्क** (पो. श.) आफ्रि. ख. बार्बरी सं. पैर्की त्रिपोली सं.
- बार्डबरी** (गा) यू. खं. नॉर्वेन. येथे ता. २१ मे पा. ता. २१ जुलैपर्यंत २ महिन्यांचा एक दिवस असतो.
- बार्नहोम** (ब्रे) यू. ख. दक्षिणेस भूमध्यसमुद्रात.
- बार्बर** (दे) आफ्रि. ख. अरबस्तान देशाचे नांव.
- बार्बरी** (दे) आफ्रि. ख. सस्थान.
- बार्शी** (श.) हिं. मुं. इ. सोलापूर जि. तालुका. रेलवे स्टे. येथे कापसाचा व्यापार मोठा चालतो.
- बार्शिलोना** (श. ब.) यू. खं. स्पेनदेशांत
- बान्या** (सं.) हि. मु. इ. गुजराथ प्रां. रेवाकाठा एजन्सीत.

- बालकन** (पर्व.) यू. खं. तुर्कस्तानामध्ये.
बालकश (सरो.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तरांत.
बाल्टन (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरमध्ये फ्रोल नदीवर.
बालातिक (समु.) यू. खं. स्वीदन, जर्मनी व रशिया यांजमध्ये.
बालाफूर (श.वं.) आशि. खं. इराणांत.
बालबेक (श.) आशि. खं. तुर्क. लेबनन पर्वताजवळ.
बाल्तीमोर (श.) अमे. खं. उत्तर अमे. युनैटेड स्टेट्समध्ये. मेराला-
 दामध्ये. [झालेला देश.
बालहीक (दे.) आशि. खं. सिरिया, शाम, हलब हे प्रांत मिळून
बालंग (गां.) हि. वं. इ. बोनाई याचे गांव.
बालाघाट (प्रां.) हि. मध्यप्रां. जि. यान गेरू व मुरमा सांपडतो.
 २. सालापुर जि. वार्शी ता. उत्तरेस. या
 नांवाचा डोंगर.
बालातोनसी(सरो.) यू. खं. आशिया व हंगरी यांमध्ये. [असते.
बालारम (श.) हि. म. इ. निजामाचे रा. येथे निजामाची फौज
बालशिनोर (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. मुसलमानी सं. रेवा-
बालामूर (श.वं.) हि. वं. इ. ओडीसा प्रां. [काठा एजन्सींत.
बालाहिसार(कि.) आशि. खं. काबूल दे. काबूलच्या किल्ल्याचे नांव.
बालिआरिक (वे.) यू. खं. स्पेनच्या द. भूमध्य स. माजोर्का, मि-
 गोर्का, इविसा, फोरमेनतारा इ. बेटांस म्हणतात.
बालेवार (श.वं.) अंम. खं. द. अमे. वेनेजुएला देशांत.
बालोत्रा (गां.) हि. राजपु. जोधपूर सं. लुनीचे कांटी.
बालोद (गां.) हि. मध्यप्रां. रायपूर जि.
बांव (गां. न.) हि. मुं. इ. सावंतवाडी स. कुडाळ पे.

- बावंजें** (गां.) हि. सुं. इ. ठाणें जि. पनवेल ता.
- बावडा** (वा.सं.श.कि.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता. २ को-
ल्हापूर संस्थानांत पोटा सं. वांत गोपीचंदन,
पिवडी, हुरमुजी हीं सांपडतात.
- बावडें** (गां.सं.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. रेवाकाठा एज. २ पुणें
जि. इंदापूर ता. [सांवर.
- बावथन** (गां.) हि. सुं. इ. सातागा जि. माता-न्यापा. ३ को-
- बास** (सामु.) आशि. ख. द. पायि. महासाग. आखिलेशिया व
तामसांनया ह्यांचेमध्ये
- बासन्या** (गां.) यू. खं. आखियांत हंगेरीमध्ये. [रितां प्रसिद्ध.
- बासल(बाल)(श.)** यू. खं. श्वित्मर्लदान. हे रेशमाचे कारखान्याचा-
- बासी** (श.) हि. ब्रम्हदे. इरावतीचे मुखाजवळ.
- बासीन** (न.) हि. ब्रम्ह दे. इरावतीचा दुसरा फाटा बंगालच्या
उपसागराम मिळतो त्याचे नांव.
- बास्तन** (श.) अमे. ख. उत्तर अमे. युनैतेदस्तेत्समध्ये. मामायु-
सेन प्रां. व्यापाराचे ठिकाण.
- बास्पोरस** (सामु.) यू. खं. भारमोरा व काळा समुद्र ह्यांमध्ये.
- बाहामा** (वे.) अमे. खं. उत्तर अमे. जवळ पुष्कळ वेटे आहेत.
त्यांत ५०० वेटे ह्या नांवाची आहेत. [मध्ये.
- बाहिआ (सानसाल्वादोर)** (ब.श.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील-
- बाहेरी (बारेली)** (ग.) हि. बाह. प्रां. रोहिलखं. राजधानी. येथें
लाकडी व धातूचे काम चांगलें होतें.
- बिएला** (न.) यू. खं. रुशियांत वोलगा नदीस मिळते.
- बिकानीर (नेर)** (ग. सं.) हि. राजपु. सं. भावलपुरच्या पूर्वेस. येथे

काशाच्या मुरया व त्यावर पितळेची नकशी
करितात. [मैल.

विगनवारी (गां.) हिं. बं. इ. भीमनसिंग प्रां. जुमालपुराहून १९

विघ्न (न.) हिं. वन्हाड प्रां. सातपुड्यांतून निघून पूर्ण न-
दीस मिळते.

विर्चाहेद (भू.) यू. खं. इंग्लंडांन द. किनाऱ्यावर.

विजनोर (श.) हिं. बं. इ. जि.

विजरा गोगड (गां.) हिं. मध्यप्रां. जबलपूर जि.

विही (श.) हिं. मुं. इ. बेळगांव जि. तालुका. [मिळते.

विदर्भा (न.) हिं. वन्हाडांत अजिंठ्यांतून निघून पेजगंगेस

वियात्का (न.) यू. खं. रशियांत वोल्गा नदीस मिळते.

वियाना (गां.) हिं. थाय. प्रां. आग्रयापा. ५० मैल.

वियास (व्यास) (न.) हिं. पं. इ. पंजाबमध्ये हिमालयांतून निघून
सतलजला मिळते. लां. २९० मैल.

विरभूम (श.) हिं. बं. इ. जि. [कांठीं.

विरवाही (गां. कि.) हिं. मुं. इ. कुलाबा जि. महाड ता. काळनदीचे

विरसिंगपूर (गां.) हिं. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत.

विरसिलपूर (गां.) हिं. राजपु. जसलमिराहून ९० मैल.

विरुत (श. बं.) आशि. खं. सिरिया प्रां.

विलासपूर (श.) हिं. मध्यप्रां. जि. रेवा सं. दक्षिणेस.

विल्हरी (गां.) हिं. मध्यप्रां. जबलपूर जि.

विशनमती (न.) हिं. नेपाळ सं. इचे कांठीं खाटमांडू.

विस्वापूर (गां.) हिं. वन्हाडांत स्टेशन. [राजधानी.

बिसाओ (श.) आफ्रि. बं. सेनिगांबियांत पोर्तुगीज सं. श्री

- सौली** (गां.) हि. पं. इ. रावीचे कांठी.
- स्व** (उपसा.) यू. खं. फ्रान्स देशाचे पश्चिमेस.
- वेळाशी** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. शिराळे पेठ्यांत.
- विड** (श.) हि. म. इ. निजामचे रा. येथें पागोटी कां-
गळी होतात. २ कोटहापूर सं.
- वीर** (श.) आशि. खं. तुर्कस्थानांत युफ्रातिस नदीचे कांठी.
- वीरपूर** (गां.) हि. बं. इ. फत्तेगढाहून १७ मैल.
- वीरभूम** (गां.) हि. बं. इ. आगलपूर प्रां. दक्षिणेस. कांतून ना-
गीरधी नदी वाहते. यांत अशुद्ध लोकंड व
कोळसे पुष्कळ सांपडतात. [राज.
- बुएनोसएरीस** (श.) अमे. खं. द. अमे. आरजेनैन (ब्राझिला) ची
- बुकारिया** (गां.) आशि. खं. चिनई तार्तरीत मोंगोलियाजवळ
- बुकास** (सरो.) आशि. खं. तिबेटांत. [प्रांत.
- बुकेफाला** (श.) हि. पं. इ. झेलम नदीचे कांठी.
- बुखारा** (श.) आशि. खं. पश्चिम तार्तरीची रा. कोहिक न-
दीचे कांठी महंमदी धर्माविषयी प्रसिद्ध.
- बुखारेस्त** (श.) यू. खं. रोमानियाची राज.
- बुचांग** (श.) आशि. खं. चिनांत यांगसी नदीचे कांठी.
- बुटीगंगा** (न.) हि. बं. इ. डाका शहरावरून गेली आहे.
- बुदा** (श.) हि. मध्यप्रां. बालाघाट जि. वाईनगमेवर ता.
- बुतवाल** (गां.) हि. वाय. प्रां. अयोध्या पर. नेपाळ व ई. ल.
- बुधिया** (असा.) अमे. खं. ब्रिटिश अमे. उत्तरेस. [१८१३.
- बुधगया** (देवालय) हि. बं. इ. गयाक्षेत्रापा. इ कोसांवर अरण्यांत.
- बुधपाचे गांव** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.

बुधली	(गां.) हि. मुं. इ. काठेवाड प्रां. राजकोटपा, ४६
बुधावल	(गां.) हि. मु. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. [मैल.
बुनास	(न.) हिं. मुं. इ. कच्छचे अस्त्रातास मिलते.
बुरंवाह	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
बुराइ	(न.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. शिंदखेरा ता.
बुरेंदा	(पा.) हि. हिमालयांत घाट.
बुरोंडी	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
बुर्गा	(श.) यू. खं. म्येन देशांत.
बुर्वो	(बे.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेजवळ फेच लोकांचे.
बुलढाणा	(श.) हि. बल्लाडान जि. व तांदका. याचे जवळ लो-
बुलर	(भगे.) हि. काठंगरां । [गारचे मरोवर.
बुलमन	(श.) भमे. खं. कानडाचे राज्यां ।
बुलोन	(श व.) यू. मं. फामान.
बुलंदर शहर	(श.) हि. व. इ. जि.
बुशायर	(श.मं.) आफ्रि. खं. इराण दे. इराणी अस्त्राताचे काठी इं- स्त्रियांच्या नाण्यांत. २ हि. पं. इ. जमु. सं. जवळ पाहडी मं.
बुसा	(श.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेत नेझर नदीचे काठी.
बुहिलो	(श.) भमे. खं. मध्य भमे.
बुग	(न.) यू. खं. रशियांत निबपर नदीस मिलते.
बेगंपूर	(गां.) हि. मुं. इ. सोनपूर जि. ता. भीमेच्या काठी.
बेजवारा	(गां.) हिं. मुं. इ. कृष्णानदीचे काठी. येथे भेनकी- साठी मोठमोठे कालवे आहेत.

बेटावद	(श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. शिंदखेड ता. पांशरा नदीचे कांठी. येथे पेरू व बोरें चांगलीं होतात.
बेटफर्ड	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत नेम्स नदीवर.
बेटन	(श.सं.) यू. खं. आझियांत दाम्बुवनदीचे उगमाजवळ सं. ववेरियाचे पश्चिमेस.
बेटनूर	(श.कि.) हि. म. इ. सैनूर मं. तुंगभद्रेश्या कांठी टिगू व इंग्लिश ह्यांची गढाई, म. १७८३. मंगळूरपा. ५४ मैल.
बेटर	(श. न.) इ. म. इ. गिजानचे रा. मांजरा नदीचे कांठी. हे सुयलमानी रा. हॉर्ना, जॉझ धानूर सौन्बा-गयाचे मुलाभ्याचे काम चांगले होते. २ राजपु. तून बुदेलखंडांतून जाते.
बेनकुलेन	(श.) आशि. ख. द. गुमात्रा बेटांत. २ संद्रा बेटांत मिआक म. ची रा.
बेननवीस	(पर्व.) यू. खं. स्कानलंडांत. [होनात.
बेनी	(ता.) हि. मध्य प्रां. भंडारा जि. येथे जाजमे तवार
बेपूर	(बं.श.) हि. म. इ. मलबार किनाऱ्यावर काळीकोड
बेरच	(श.) हि. अयोध्या प्रां. जि. [बंदराचे खाली.
बेरवीस	(न.) अमे. खं. द. अमे. र्क्वायनांतून निघून असणा- निक महासाग. मिळते.
बेरली	(श.) हि. वाय. प्रां. येथे तांदुळाचे पीक चांगले होते.
बेरसोब	(श.) आशि.खं. रशियांत.
बेलप्रेत	(श.) यू. खं. सर्विसामध्ये.
बेलजम	(इ.) यू. खं. फ्रांस देशाचे उत्तरेस.

- बेलफास्ट (श.उपसा.) यू. सं. अबर्लदांत तागाच्या कापडाकरिता
- बेलसर (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. [प्रसिद्ध,
- बेला (श.) हिं. मुं. इ. कच्छ प्रां.
- बेलापूर (श.गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. प्रवरेचे कांटीं.
२ कुलाबा जि. पनवेल ता. येथे मोठे फार होते.
- बेलीज (श.) अमे. सं. उ. अमे. हावुरामची रा.
- बेलुरताग (पर्व.) आशि. सं. स्वतंत्र तार्नरीन पश्चिम व पूर्व ता-
- बेलहे (गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता. [तरीमध्ये.
- बेसवाडा (श.) हिं. म. इ. उत्तर सरकारम प्रां. कृष्णेवर.
- बेहरिंग (समु.) आशि. सं. ईशान्येस आशि. व अमेरिका. प्रां.
मध्ये. [समु.
- बेहरिंग (ब.) आशि. सं. आरबग्नानच्या पश्चिमेस तांबल्या
- बेळगांव (श.कि.) हिं. मु. इ. द. महाराष्ट्र दे. जि. चे ठिकाण.
येथे लष्करची छावणी.
- बैकल (मरां.) आशि. सं. सेबीरिया दे. हे सर्व पृथ्वीन मोठे व
गोठे पाण्याचे आहे.
- बैमुल (श.) हिं. मध्यमां. बैमुल हे जि. व ना. चे ठिकाण.
येथून जवळगळ तारीचा उगम आहे. येथे मा-
तीचीं मांटी उत्तम होवत.
- बैणा (न.) हिं. मु. इ. ठाणे जि. पश्चिमवाहि.ी. [अग्ने.
- बैरामघाट (गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. एलिचपूर जि. येथे मोठी यात्रा
- बैठा (श.) आशि. सं. बन्धुग्नान प्रां. शहरपुराच्या नदीचे-
- बोकटे (गां.) हिं. मु. इ. नाशिक जि. एवसें ता. [कांटी
- बोगरा (श.) हिं. सं. इ. जि.

बोगोता	(श.) अमे. सं. द. अमे. कोलंबियाची राजधानी.
बोजदोर	(भू.) आश्रि. सं. द. पूर्वकडील द्वीपक. द. लुसोन वे- टाचे उत्तरेस.
बोजादोर	(पूर्व.) आफ्रि. सं. सहारा वाळवंटाचे पश्चिमेस.
बोथ्या	(गां.) हि. वन्हाड. प्रां. बुलढाणे जि.
बोदघर	(श.) हि. मुं. इ. त्मानदेश जि. भुसावळ ता. रेलवेस्टे. निबोरा तेथून तीन मैल.
बोर्धेगांव	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता.
बोन	(भू.) आफ्रि. सं. कार्बरी सं. सुनीसचे उत्तरेस.
बोनाई	(श.) हि. बं. इ. प्या नैर्ऋत्यसीमेवर.
बोनीन	(वे.) आश्रि. सं. द. पाशि. महामाग. मेक्रोनेशियांत
बोनिफासीओ(सामु.)	यू. सं. भूमध्यसागर. मार्टीनिया व काशिका. बेट द्वीपसमूह
बोयसर	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहिम ता. रेलवेस्टे.
बोर	(न.) हि. मुं. इ. सानार जि. जन जहांगीरीनून मि- थून मोलापूर जि. भीमेश मिळने.
बोरकुंड	(गां.) हि. मुं. इ. त्मानदेश जि. धुळे ता.
बोरगांव	(गां.) हि. वन्हाडांत उमरावजी जि. रेलवेस्टे. २ सो- लापूर जि. माळशिरस ता.
बोरघाट	(घा.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. मावळ ता. खंडाळे गांवा- जवळ खोपवलीकडे जाताना आगती.
बोरही	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. डाहाणु ता.
बोरद	(गां.) हि. मुं. इ. त्मानदेश जि. तळोदे ता.
बोरनार	(गां.) हि. मुं. इ. त्मानदेश जि. जळगांव ता.

- बोरसाद** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. तालुका. येथे मोठा किट्टा आहे.
- बोरी** (न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निघून अमळनेराहून जाऊन तापोस मिळते. २ वऱ्हाडांत वणी जि. गांव.
- बोरीवली** (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. भिवडी ता.
- बोर्लईमांडले** (गां.) हि. मुं. इ. जजिरा सं. तालुक्याने ठिकाण.
- बोर्ही** (न.) हि. वऱ्हाट प्रां. अकोला जि. गणेश मिळते.
- बोर्ही** (श.) गु. जं. फागंदे. येथून दारू परमुलखास जाते.
- बोर्नोओ** (वे) आशि. सं. द. हिर्दानहाभाग याची रा. बुर्गी. थान दाखचिनी, भोगे, रंग व हिरे सापडतात. ते दख लोकांचे.
- बोर्नु** (मं.) आशि. सं. मीदान निमीशियांत. [जवळ.
- बोर्न्या** (न.) हि. मुं. इ. गन्नागिरा जि. गुहागर ता. गुहागरा.
- बोर्लन** (पा.पर्व.) आशि. सं. बर्दुचिम्नानांतून हिंदुम्नानांत ये.
- बोर्लरताग** (पर्व.) आशि. सं. तानेरींत. [पश्चात्ता मार्ग.
- बोर्लारम (अलवार)** (श.) हि. म. इ. नित्रामचे रा. येथे इंग्रज सरकाची छावणी आहे.
- बोर्लीविआ** (दे.) अमे. सं. द. अमेरिकेंत. [परगणा.
- बोर्लेश्वर** (श.प्रां.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. नायकवाडचे राण्यांत
- बोर्लोना** (श.) गु. जं. इनालींत. येथे पुनिव्हर्मिटी आहे.
- बोर्म्पन** (श.) गु. जं. इंग्लंड दे. लिक्नशायर प्रा.
- बोर्हीमिया** (मा.) गु. सं. आशिया व हंगेरी व्यामध्ये.
- बंका** (बं.) आशि. सं. पूर्वेकडील बेटसमुद्रांत.
- बंकापूर** (श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. तालुका.

बंगलूर (लोर) (श.) हि. म. इ. मसूर सं. येथे उत्तम बगीचे आहेत. ल. छावणी.

बंगाल (मां. उपसा. अन्ना.) हि. पूर्वकडील भागाचे नांव यांची कलकत्ता हे रा. श. या भागास बंगाल इत्याका इष्यताम. जवळच दक्षिणेस बंगालचा उपसागर.

बंजर (न.) हि. मु. इ. नर्मदेच्या मिळणारी नदी.

बंजर (गां.) हि. मध्यमां. मंडळा जि. येथे अन्नकाचा ज्ञान.

बांका (बं.) आशि. लं. द. सुमात्रा बेटाचे पूर्वेस. येथे कधील

बांकीपूर (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. [बांगले होले.

बांकुरा (श.) हि. बं. इ. बरदानाचे पश्चिमेस, येथे दगडी को-
लशांच्या स्थाणी आहेत.

बांकीक (श.) हि. ब्रह्मदेशाचे पूर्वेस सयानदे. मिनाम नदीचे

बांगमांडले (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ना. [काठीं.

बांटम (श.) आशि. लं. द. जावा बेटांत मुख्य श.

बांटवा (श. मं.) हि. मुं. इ. कावेर्यांत सोराय विभागांत.

बांदा (श. बं.) हि. वाय. मां. पन्ना प्रां. जि. २ आशि. लं. इ. मोन्का बेटाजवळ येथे जायफळ बांगली होतात.
१ मध्य मां. सागर जि. ता.

बांदिवहें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.

बांदेनबुर्ग (मां.) य. लं. जर्मनींत प्रशिया सं.

बुंदी (मं. श.) हि. राजपुतान्यांत. [रच्या आग्नेयेस.

बुंदेलखंड (मां.) हि. वाय. मां. माळव्याचे उत्तरेस, रवाह्-

बैबळा (य) हि. बन्हाडांत अविष्ठा पर्व. निघून वर्षा न-
दीस मिळते.

बेंबळे	(गां.) हि. सु. इ. सोलापूर जि. माठें ता. भीमेश्या	
बवेयन	(श.) अमे. सं. कानडा प्रां.	[कांटीं.]
ब्याकिट्ट्या	(सं.) आशि. सं. हिमालयाचे वायव्येस.	
ब्याडगी	(श.) हि. सु. इ. द. महाराष्ट्रदे. धारवाड जि.	
ब्यानुम	(श.बं.) आशि. सं. रशियांत त्रान्स्काकेशियांत काळ्या समुद्राचे कांटीं.	
ब्यारन	(बे.) हि. द. हिंदीमहासा. अंदमान बेटाजवळ. येथे ज्वालामुखी पर्वत आहे.	[शहर.]
ब्यासेन	(न.श.) हि. ब्रम्हदे. इरावतीचा फांटा, व बाब नावाचे	
ब्यूहा	(श.) यू. सं. आशियादे. हंगेरी प्रां.	
ब्युलका	(शित्वा.) आशि. सं. अलताई पर्वताचे शिखर.	[कांटीं.]
ब्यांकोक	(श.) हि. ब्रम्हदे. सयामची राज. मिनास नदीचे	
ब्रडफर्ड	(श.) यू. सं. इंग्लंडांत बार्क प्रां. एअर नदीवर.	
ब्रन	(श.) यू. सं. आशियांत मोरबिबाची राज.	
ब्रन्सवाडा	(श.) हि. म. इ. उत्तर मर्कास प्रां. कृष्णा नदीचे	
ब्रन्सविक	(सं.) यू. सं. जर्मनीत.	[कांटीं.]
ब्रह्मदेश	(दे.) आशि. सं. हिंदुस्थानचे पूर्वम देश आहे. हा देश स. १८९० त हिंदुस्थानास जोडिला.	
ब्रह्मनाळ	(गां.) हि. सु. इ. सातारा जि. नासगांव ता.	
ब्रह्मपुरी	(गां.) हि. सु. इ. सातारा जि. कोरगांव ता. २ मध्यप्रां. चादा जि. ता. येथे चरमी जांठे, मोडीं चांगलीं होतान; बेनगणेचे कांटीं, ३ सोलापूर जि. पंढरपूर ता. भीमेश्या कांटीं.	
ब्रह्मपुत्रा	(नद.) हि. हिमालयाचे उत्तरेस निघेटीनून मिथून हि.	

दुस्तानची पूर्व सिमा करून बंगालच्या उपसा.
मिळते. छां. १८०० मै.

ब्रह्मवर्त (श.) हि. वाय. प्रां. भागीरथीचे कांठी. वास बिहूर,
व्हग. येथे दुसरे बाजीराव स. १८५१ मृ.
पावले. बंडबाले व इ. १८५७ ल. [खानी.

ब्रह्मायणी (श.) हि. वाय. प्रां. नरसिंगपूर जि. ता. येथे तांब्याच्या

ब्रा (न.) यू. खं. फ्रान्स दे. ही सेन नदीला मिळते.

ब्राइटन (श.) यू. खं. इंग्लंडान ससेक्स प्रां.च्या किनाऱ्यावर.

ब्राकन (पूर्व.) यू. खं. आयरन पर्वताचा फाटा.

ब्राझील (दे.) अमे. ख. इ. अमेरिकेत देश.

ब्रादफोर्ड (श.) यू. खं. इंग्लंडांत.

ब्राह्मणगांव (गां.) हि. मुं. इ. नाथिक जि. वागलाण ता. गिरजेच्या
काठी. २ नगर जि. कोपरगांव ना.

ब्राह्मणबाग (श.) हि. मुं. इ. सिधप्रां. मोडकळीस आलेले.

ब्राह्मणवाडा (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. अकोला ता. [खान.

ब्राह्मणी (गां.) हि. मध्यप्रा. नरसिंगपूर जि. येथे तांब्याची

ब्राह्मणी (न.) हि. खं. इ. छोटा नागपूर. प्रां. तून बंगालच्या
उपसा. मिळते.

ब्राह्मणोद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.

ब्रितन अयर्लंड (वे.) अमे. खं. उत्तर अमे. कानडाचे राज्यांत मिस-
एदवर्ड अयर्लंड बेटाचे पूर्वस. [राज्य.

ब्रितिस गियाना (सं.) अमे. खं. इ. अमे. गियाना दे. इंग्लिशांचे

ब्रितिस बेलजिम (श.) अमे. खं. ड. अमे. कानडाचे रा. मिस्रएद-
वर्ड एलंडचे पूर्वस.

द्वितीश हांदुरास (श.) अमे. खं. उत्तर अमे. मध्य अमेरिकेत.
द्विन्दिसो (श.बं.) यू. खं. इटालींत आदिवातीक सामुद्राचे कांटीं.
द्विसवेन (श.) आशि. खं. द. पासि-महा-साग. आब्रिलेशियांत
 क्वीन्सलंडची राजधानी.

द्विस्तल (श.बं.) यू. खं. इंग्लंडांत ग्लस्टर प्रांतांत.
द्विस्तल (खाडी.) यू. खं. इंग्लंडांत याच नांवाची खाडी आहे.
द्विक्लिन (श.) अमे. खं. उ. अमे. युनैटेडस्टेट्समध्ये.
द्विगा (श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे.
द्विजीस (श.) यू. खं. बेलजममध्ये. [पर्वताच्या पायथ्याजवळ.
द्विसा (श.) आशि. खं. इराणांत, २ तुर्कस्तानांत ओलिम्पस.
द्विसेल (श.) यू. खं. बेलजमदे. राज. सेननदीचे कांटीं.
द्विकनाक (मां.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये. [नदीवर.
द्विकटन (श.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये वेकनाक प्रां. अरुक.
द्विडफर्ड (श.) यू. खं. इंग्लंडांत मिडलसेक्स प्रां. तेम्स नदी.
द्वितन (वे.) अमे. खं. याचे सिदनी. मुख्य शहर. [वर.
द्विनफर्डशयर (मां.) यू. खं. इंग्लंडांत.
द्विमन (सं.श.) यू. खं. जर्मनींत म्यसत्ताक शहर.
द्विसवेन (श.) यू. खं. जर्मनींत पिसलार विभागाचें मु. श.
द्विसलौ (श.) यू. खं. जर्मनींत
द्विस्त (श.बं.) यू. खं. फ्रान्समध्ये आरमाराची जागा.
द्वितन (श.) यू. खं. इंग्लंडांत.
द्विान (पर्व.) अमे. खं. ब्रिटिश अमेरिकेत.
द्विाकबर्न (श.) यू. खं. इंग्लंडांत चेशायरमध्ये डारवेन नदीवर.
द्विाकहोरस्त (पर्व.) यू. खं. आशियांत बवॅरियाचे पश्चिमेस.

बलागोशेन्स्क(श.) आशि. खं. रुशिया देशांत. [१५७१२.
बलांक (ग्रिख.) यू. खं. इतार्लीत आल्प्स पर्वताचें. उंची फूट
भ.

भगवंतगड(गां.कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. मालवण ता.

भगुर (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. व ता. येथें गोरी फौज
असते. रे. स्टेट.

भटकळ (गां.) हिं. मुं. इ. द. महा. दे. उत्तर कानड्यांत.

भडगांव (श.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पेठ्याचें गांव. गिरणेच्या
वेळक्यामध्ये. २ कोल्हापूर सं. कापशी पहा.

भडोच (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. जि. नर्मदेच्या मुखाजवळ.

भद्र (देश.) आफ्रि. म्. मिसर देशाचें गांव.

भद्रा (न.) हिं. म. इ. स्नेहूर सं. निघून तुंगेस मिळते.

भद्राचलम (गां.) हिं. मध्यप्रां. भिरोच्या जि. तापीचे कांठी.

भद्रेश्वर (श.) हिं. मुं. इ. कच्छ प्रां. येथे जैनधर्माचीं देवालये

भयगड (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. पूर्वस. [आहेत.

भरतगड (गां.कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.

भरतगंज (गां.) हिं. वाय. प्रां. अलाहाबादेपा. ४० मैल.

भरतपुर(श.कि.सं.) हिं. राजपुतान्यांत मं. आठ्याचें पश्चिमेस ३०
मैलांवर. जाट लोकांचें, जाट व इं. ल. १८२६.
येथील खार्वांतील लाल दगड ताजमहाल ह्या इ-
मारतीस लाविला आहे.

भराडें (गां.) हिं. मु. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.

भवानी (न.) हिं. म. इ. कुर्ग प्रां. कावेरीला मिळणारी नदी.

भाकुरी (गां.) हिं. वाय. प्रां. अलीगडपा. ७ मैल.

- भागलपूर** (श.) हि. बं. इ. बहार प्रां. गंगेच्या काठी. जि. स. १८५५ त सांथळ लोकांचें बंड.
- भागीरथी** (न.) हि. हिमालयांतून गंगा व यमुना ह्या नद्या निघून त्या प्रयागाजवळ एक झाल्यावर तिला हें नांव आहे. ही बंगालच्या उपसागरास सहज सुळार्नी मिळते. हीत नावा चालतात लां. १५२० मै.
- भाटकल** (गां.) हि. सुं. इ. द. महाराष्ट्रदे, उत्तरकानड्यांत. वेधे मोठें देवस्थान आहे.
- भाटी** (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
- भातवड** (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. नंदूरबार ता.
- भातसा** (न) हि. सु. इ. ठाणे जि. पश्चिमवाहिनी नदी.
- भाताचातांडा**(ध.) हि. सु. इ. सिध प्रां. हैदराबाद जि. तालुका.
- भादर** (न.) हि. सुं. गुजराथ प्रां. काटेवाडमध्ये.
- भादली भाद** (गां.) हि. सु. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.
- भादाणें** (गां.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. वसई ता.
- भाद्रण** (श.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.
- भानपूर** (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां.
- भानपुरा** (गां.) हि. माळव्यात इंदूर सं.
- भानसी** (न.) हि. भूतान सं. ब्रह्मपुत्रेस मिळते. २ ठाणे जि.
- भानेर** (गिख.) हि. मध्यप्रां. सातपुड्याचे उंच शिखर.
- भामनगर** (गां.) हि. वाय-प्रां. भूदन प्रां.
- भामपूर** (श.प्रां.) हि. वाय-प्रां. माळव्यांत चंचळा नदीचे काठी.
- भामा** (न.) हि. सुं. इ. पुणें जि. भीमस मीळणारी नदी.
- भामू** (गां.) हि. ब्रम्हदे. इरावतीचे कांठी.

भामेर	(गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. पिंपळनेर ता.
भायंदर	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. बंदर. येथे मिठाचा मोठा व्यापार चालतो.
भारवस	(गां.) हिं. वाय. प्रां. गुरवळ प्रां. दिल्लीपा. ५० मैल.
भारोळी	(गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरी पा. २१ मैल.
भालवली	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
भालोद	(गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.
भावनगर	(श.सं.) हिं. मुं. इ. गुजराथेत काठेवाडमध्ये गोहिलवाडा विभागांत. २ अमदावाद जि. शहर.
भावळपूर	(श.सं.) हिं. राजपुतान्याचे उ. पंजाब इ. चारा व सिंधूचे दक्षिणेस. २ बहार प्रां. गंगेवर.
भाळवणी	(गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता. २ सोलापूर जि. पंढरपूर ता.
भिकारीकर	(गां.) हिं. वाय. प्रां. बरेलीपा. ४० मैल.
भित्री	(गां.) हिं. वाय. प्रां. गंगा नदीवर काशीपा. २८ मैल.
भिलकोट	(गां.) हिं. वऱ्हाडांत उमरावती जि. [द्रेच्या कांटीं शहर.
भिलवडी	(गां.) हिं. मुं. इ. सातार जि. तासगांव ता. २ तुंगभ-
भिलवण	(गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. इंदापूर ता.
भिलाल	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. उहणु ता.
भिवापूर	(गां.) हिं. मध्यप्रां. नागपूर जि.
भीमगड	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. पूर्वेस.
भीमधडी	(प्रां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. भीमा नदीचे कांठच्या प्र- वेशास दृष्टतात. हा तालुका अमून ठाणे पाटस येथे आहे.

- भीमा** (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. भीमा शंकराचे डोंगरापा. निघून कृष्णेस मिळते. कांठी पंढरपूर.
- भीमाशंकर** (शिख.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता. सत्त्याद्रि पर्वताचे शिखर. येथून भीमा नदी निघाली आहे.
- भुईज** (गां.) हि. मु. इ. सातारा जि. वाई ता.
- भुंदीयाना** (प्रां.) हि. वाय. प्रां. [३२ मैल.
- भुनियाना** (गां.) हि. राजपुतान्यांत जोधपूर सं. पोखरणपा.
- भुलव** (श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका.
- भुलेश्वर** (देऊळ.) हि. मुं. इ. मुंबईत प्रसिद्ध देवालय आहे.
- भुवनगीर** (गां.) हिं. निजामचे रा. हैदराबादेपा. ३२ मैल.
- भुसावळ** (श.) हि. मुं. इ. खानदेश. जि. तालुका रे. स्टें. येथे तात्री नदीस मोठा पूल आहे.
- भूज** (श.) हिं. मुं. इ. कच्छ प्रां. मुख्य श. हे राव श्रीखं-
गारजी ह्यांना संवत् १६०५ त बांधिले. कापडा-
वरील चित्रपट तयार होताना.
- भूतान** (दे.) हिं. हिमालयाचे पायथ्यापाशी स्वतंत्र सं. ह्याची राज. तासीसदन.
- भूदरगड** (श.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. तालुका. तांबडी, जां-
भळी, पांढरी या रंगांची माती सांपडते.
- भूमध्य** (समु.) यू. खं. दक्षिण अंगास व आशि. खं. तुर्कम्ना-
नचे पश्चिमेस. आफ्रि. खं. उत्तरेस.
- भूयगांव** (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. वसई ता.
- भूषणगड** (गां.कि.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.
- भूळ** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चोपडे ता.

भेडस	(गां.) हि. सुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळे पेट्यांत.
भेडाघोंट	(गां.) हि. मध्य प्रां. जबलपूर जि. नर्मदेच्या कांठीं.
भेरा	(श.) हि. सुं. इ. शहापूर जि. येथें हस्तीदंती जुडे चांगले होतात.
भेलसई	(गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
भेलसा	(श.) हि. शिंद्याचे राज्यांत बतवा नदीवर भोपाळचे सरहद्दीवर.
भैसदेही	(गां.) हि. मध्य प्रां. बैतूल जि.
भोकर	(न.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.
भोकार	(सं.श.) हि. बं. इ. छोटानागपूर प्रां. सं.
भोकारीरी	(श.) हि. वाय. प्रां. मुजफरनगरपा. १४ मैल गंगा-नदीचे कांठीं. [मल.
भोगपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. साहरणपूर प्रां. हरिद्वारपा. १३
भोगावती	(न.) हि. सु. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता. २ भागीर-थीस मिळणारी नदी. ३ सोलापूर जि. सीना नदीस मिळणारी नदी.
भोज	(प्रां.) हि. काशी आहे तो देश.
भोजडे	(गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता.
भोजापूर	(गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता. येथे बांग-ड्यांचा कारखाना आहे.
भोदर	(न.) हि. सुं. इ. गुजराथेंत कांठेवाडमध्ये.
भोपाळ	(श.स.) हि. मध्यप्रां. मालव्यांत; येथें बेगमचें राज्य आहे. जबलच फत्तेगड किल्ला आहे. [बाचें.
भोर	(श.सं.) हि. सुं. इ. पुणे जि. अष्टमघानांपैकी पंत सचीव

भोरकस	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पे-
भोसे	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव ता. [त्यांत.
भंडारकवडे	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. व ता. भीमेच्या कांठा.
भंडारा	(श.) हि. मध्यप्रां. जिह्वा आहे. वैनगंगेवर पित- ळेचीं मांडीं होतात.
भांडूप	(गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. ग्रेट्टन, येथे दारू काढ- ण्याचे कारखाने आहेत.
भांदक	(ग.) हि. मध्यप्रां. चांदा जि. येथे कोरीव लेणी आ- हेत, विज्याचीं पाने होतात.
भिगार	(श.) हि. मुं. इ. नगर जि. व ता. गांवांत होंद आहेत. लुगडी चांगली होतात. सरकारचा तोफखाना आहे.
भिघी	(ग.) हि. वाय. प्रां. गोरखपुरापा. ५० मैल.
भिवडी	(ग.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. तालुका आहे.
भेडाळी	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता.
भोंकरपाडा	(न.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. कर्जत ता. खालापूर पेठ्यांत.
भोंसे	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता.

म.

मकरपुरा	(गां.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे राज्यंत बडोद्याजवळ, येथील राजवाडा फार उत्तम आहे.
मकराई	(सं. श.) हि. मध्य प्रां. हुसंगाबाद जि.
मकरान	(प्रां.) आशि. खं. बलुचिस्तानांत.
मकला	(श. बं.) आशि. खं. अरबस्तानांत हैदरामान प्रां.
मकवानपूर	(श.) हि. नेपाल सं. येथे इंग्लिश व नेपाली लोक ह्यांची मोटी लढाई झाली. स. १८१६.

- मका** (श.) आशि. खं. अरबस्तान दे. हेदजद प्रां., राजधानी. येथे मुसलमानी धर्म स्थापणारा महंमद स. ५७० त जन्मला.
- मक्कासर** (श.सामु.) आशि. खं. द. बोर्निओ बेट व सेलिबीज बेट आंमध्ये सामु. व सेलिबीज बेटांत शहर.
- मकाव** (वे.) आशि. खं. चीनदेशाजवळ चिनई समु. पोर्तुगीज लोकांचे ताब्यांत.
- मकिनेझ** (श.) आफ्रि. खं. मोरोकोमध्ये. [कांठी.]
- मकुला** (श.बं.) आशि. खं. अरबस्तानांत हिंदिमहासागराचे
- मगुई** (श.) हि. पं. इ. पूर्वेंस मार्णपूरपा. २२ मैल. [वर.
- मचनेनलाक** (श.) यू. ख. इंग्लंडांत आपथाबरमध्ये सेवर्न नदी.
- मचिवाडा** (गां.) हि. पं. इ. सरहिंद प्रां. लुधियानापा. २२
- मचू** (न.) हि. मुं. इ. कांटेवाडमध्ये हालर सं. [मैल.
- मचेरो** (श.) हि. राजपु. अलवार प्रां. नसिराबादपा. ३ मैल. पूर्वी मोठे शहर होते. [मैल.
- मच्छली** (श.) हि. वाय. प्रां. जोतपूर प्रां. जोतपुराहून ११
- मच्छलीपट्टण** (श.बं.) हि. म. इ. कारोमांडळ किनाऱ्यावर उत्तरसरकास प्रां. जि. कृष्णा नदीवर.
- मछिद्रगड** (कि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाळवे ता.
- मजदे** (श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. कराची जि. तालुका.
- मद** (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. कर्जत ता. खालापूर पे. येथे श्रीगणपतीचें स्थान आहे.
- मदी** (गां.श.) हि. मु. इ. नगर जि. शेवगांव ता. कान्होबाचे देऊळ आहे. २ गुजराथ प्रां. गायकवाडचें शहर.

मणिपूर	(श.सं.) हि. बं. इ. पूर्वस असाम प्रां. आग्नेयीस,
मणेराजुरी	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. आजरे ता. इचल- करंजीकरांचें सं.
मतभगा	(न.) हि. बं. इ. सुंदरबनाजवळ भागीरधीचा फांटा.
मतवाडा	(गां.) हि. वाय. प्रां. मालव्यांत.
मंत्रबीज	(श.) हि. मुं. इ. सिध प्रां. कराची जि. तालुका.
मत्स्य	(दे.) हि. प्रयाग, कानपूर ह्या प्रांतांचे पूर्वेचें नांव.
मथुरा	(ग.) हिं. वाय. प्रां. यमुनेच्या कांटां जि. येथे श्री- कृष्णाचा जन्म झाला. लांकडावर चित्रें खोद- ण्याचे काम चांगले होते.
मदपूर	(श.) हि. म. इ. म्हैसूर प्रां. श्रीरंगपट्टणपा. ३४ मैल.
मदनगड	(कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
मदनपूर	(गां.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूरपा. ३० मैल. अयोध्या प्रां.
मदरामेयो	(श.) हि. ब्रम्हदे. आन्हापा. २९ मैल. इरावतीवर.
मदापोल्लम	(श.) हि. म. इ. येथे कापसाची वळें निघतात.
मदिगोले	(श.) हि. म. इ. विजगापट्टणपा. ४० मैल.
मदीना	(गां.) हिं. वाय. प्रां. हासी शहरापा. ३३ मैल. २ अ- रबस्तानांत मक्केच्या उत्तरेम. येथे महंमद स. ई ६३२ त मेला.
मदीरा	(ये.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. पश्चिमेस अतलांतिक महा-
मदुधूर	(ग.) हि. म. इ. तिनवेलीपा. २९ मैल. [मागरांत.
मदुरा	(श.) हि. म. इ. मधुग जि. हा पांच्य वंशाच्या राजाची रा. होती. हिंदीगलपा. ३३ मैल.
मदुरू	(श.) हि. म. इ. मच्छलीपट्टणपा. २२ मैल.

मदेरसपट्टण(कि.) हि. म. इ. येथेच फोर्त सेंट जार्जचा किड्डा आहे. हे इ. स. १६३९ त चंद्रगिरीच्या राजाने इंग्लिशांस दिलें. यास मद्रास म्हणतात. [मिळते.

मदेरा (न.) अमे. खं. द. ब्राझील दे. तून अमाझोन नदीला

मद्रपूर (श.) हि. बं. इ. भागलपूर प्रां. भागलपूरपा. २९ मैल.

मद्रास (श.बं.) हिं. म. इ. मुख्य शहर कारोमांडल किनाऱ्यावर. येथें गवरनर राहातात. फोर्त सेंट जार्ज किड्डा आहे, व्यापार मोठा चालतो. इमारती पहाण्यासारख्या आहेत. रेलवेसंबंधानें या शहराच्या म्यांदयाप्रमाणें सर्व हिंदुस्थानांत घट्याळें लावितात. शिक्रे खोदण्याचें काम होतें.

मदर (गां.) हिं. म. इ. मच्छलीपट्टणापा. २३ मैल.

मंधराजपुरा (गां.) हि. राजपु. जयपूर सं.

मधुपूर (श.) हि. बाय. प्रां. बरेली प्रां. बरेलीपा. ११ मैल.

मधुपुरा (श.) हि. राज. जयपूरपा. २९ मैल. २ नशिराबादपा. १०० मैल.

मधुरा (श.) हि. म. इ. मदुरा शब्द पहा.

मधुवनह्री (गां.) हि. म. इ. कोहमनूर प्रां. [मुल्ख.

मध्यआशिया (दे.) आशि. खं. स्वतंत्र तातरीचे आसपासचा

मध्यधार (पर्व.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रां. एक पर्वताची ओळ.

मध्यप्रांत (दे.) हि. वन्हाडचे उत्तरेस, व्यास हल्लीं सेंट्रल प्राविन्सीज म्हणतात; यांत नागपूर मुख्य शहर. हा प्रां. ओसल्यापासून १८५१त इंग्लिशांस मिळाला.

मध्यहिंदुस्थान (दे.) हि. महाराष्ट्र देशाचे उत्तरेस जो प्रांत तो. यांत माळवा प्रांत येतो.

मन (न.) हि. वन्हाड. प्रां. अकोला जि. पूर्णेंस मिळते.

मनखेड (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक. जि. पेंठ ता.

मनगोळी (श.) हि. मुं. इ. विजापूर जि.

मनमाड (श.) हि. मुं. इ. नाशिक. जि. चांदवड ता. रे. स्टे.

मन्मौथ (श.) हि. यू. खं. इंग्लंडांत पश्चिमेकडील प्रांतांत वायव्यदीवर.

मनरोविया (श.) आफ्रि. खं. प. आफ्रि. सेविरियाची राज.

मनस्तर (प्रां.) यू. खं. अयर्लंडांत.

मनिरी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. साष्टी ता.

मनु (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. औंध सं.

मनोर (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहिम ता.

मयुराबाद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.

मरकारा (श.) हि. म. इ. कुर्ग सं. राजधानी.

मरडी (गां.) हि. मुं. इ. वेळगांव जि.

मरळी (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. पाटण ता.

महत (दे.) हि. अजमीर मारवाड इ. देशांचें पूर्वेचें नांव.

महू (न.) हि. वन्हाडांत सातपुड्याजवळून निघून पूर्णानदीस मिळते.

मरे (न.) आशि. खं. द. पासि. महासा. आस्त्रालियांत वारगाण पर्वतांतून निघून पासि. महा. मिळाळी.

मरोळी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. डाहाणू ता. [लां. मे. १२००.

मरंबिजी (न.) पासि. महासा. आस्त्रालियांत मरे नदीला मिळते.

- मकारा (श.) हि. म. इ. मरकारा शब्द पहा.
- मगुई (बे.) हि. द. हिदीमहासागरांत. तेजासरीमध्या प.
- मचिसन (पर्व.) अमे. सं. ब्रितांश अमेरिकेंत. २ आब्रेलियांयांत नदी.
- मथरतिदविल (श.) यू. सं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये टाप नदीवर.
- मथ (श.) आशि. सं. प. तान्तींत बुजान्याचे दक्षिणेस.
- मांस (ग.) यू. सं. इंग्लंडांत लॉकेशायर प्रां. इचे कांटीं लि. वरपूर श.
- मलआफग्यालोवे (भू.) यू. सं. स्कॉटलंडांत दक्षिणटोंक.
- मलकापूर (श.) हि. वन्हाडांत बुलटाणे जि. तालुका. रे. स्टे.
- मलखेड (श.) हि. म. ह. निजामचे रा.
- मलप्रैव (बे.) आशि. सं. द. पासे. महासाग. पोलिनिशीया-पेकीं एक बेटसमूह.
- मलप्रभा (न.) हि. सत्पाट्रीनूम तौरगल सं. निघून विजापूर जि. कृष्णेस मिळते.
- मलबार (प्रां.) हि. म. इ. पश्चिम अंगांस समुद्रकिनाऱ्याची पट्टी. ह्या प्रांतांत वाद्यें तयार करितात.
- मलवठ (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. शिरूर ता.
- मलवडी (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. माण ता.
- मलाका (बे. प्रां) आशि. सं. पूर्वकडील द्वीपकल्पाच्या द.
- मलागा (श. वं.) यू. सं. स्पेन दे. दक्षिणेकडील भागांत.
- मलादेता (शि.) यू. सं. स्पेन देशांत.
- मलाया (दे.) हिदीमहासाग. मलाया व सुमात्रा बेट ह्यांचेमध्यें मलाकाची सामुद्रधुनी आहे.

- मलारी** (गां.) हिं. वाय. मां. कमाऊन मां. येथील लोक घरांस कुठुपें न घालतां दारांत कुत्री बांधितात. हे रजपुत लोक आहेत. [आहे.
- मलाशिया** (वे.) आशि खं. द. पासि. महासा. बेटसमुहास नांव
- मलीनहेड** (भू.) यू. खं. अयलंदच्या उत्तरेस.
- मलीमणीघाट** (घा.) हिं. मुं. इ. धारवाड जि. सिद्धपुराहून ने-
रसापास जाण्याच्या रस्त्यावर.
- मलेश्वर** (गां.) हिं. मुं. इ. गुजराथ मां. नवसरी महालांत.
- मलंगड** (कि.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. कल्याण ता. कल्याणपा. ८
मैल. येथील पिराजळ ब्राह्मणाची पूजा आहे.
- मलिंगपूर** (गां.) हिं. मुं. इ. बेळगांवापा. ५८ मैल.
- मल्याड** (दे.) हिं. म. इ. मंगळूर प्रांत ह्याचे पूर्वांचे नांव.
- मल्ल** (वे.) यू. खं. अतलांतिक महासागरांत.
- मल्हारगड** (कि.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता.
- मशद** (श.) आशि. खं. इराणांत.
- मसुर** (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. कऱ्हाड ता.
- मसुरी** (गां.) हिं. वाय. मां. गुरवळपर. देरादून मां. हद्दीवर इंग्लिशानीं लोकांस औषधाकरितां स्थापलेले टिकाण. अफगाण लोकांची वस्ती अमून येथे या-
कृवस्त्रागास कैदेत ठेविले होते.
- मसुरें** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. माळवण ता.
- मसुवा** (श.खं.) आफ्रि. खं. अबिसिनीया दे.
- मसेलबर्ग** (श.) यू. खं. स्कातलंडांत एदिवरो मां. क्रिश्च आफू
फोर्थ जवळ.

- मस्कत** (श.बं.) आशि. खं. अरबस्तानचे पूर्व किनाऱ्यावर. येथे दाळिबे उत्तम होतात.
- मस्किनो** (अखा.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेच्या पूर्वेस.
- मस्ताद** (सं.) यू. खं. जर्मनीत.
- महतपूर** (श.) हि. मध्य प्रां. माळव्यांत.
- महत्ताई** (गां.) हि. आराकान प्रां. आराकानपा. ८ मैल.
- महमदखानतांडा** (श.) हि. मुं. इ. सिंधप्रां. हंदराबाद जि. तालुका.
- महमदपूर** (श.) हि. वाय. प्रा. मुरादाबादेहून १४ मैल, २ आ-
ध्यापा. ४६ मैल. [व्यापार चालतो.]
- महमदापूर** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोंपरगांव ता. येथे गुरांचा
- महर** (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. शिकारपूर जि. तालुका.
- महा** (न.) हि. मध्यप्रां. रायपूर जि. शहावा येथून निघून
पूर्वेकडे जाऊन बंगालचे उपसा. कटक जवळ
भिळते. यांत सोने व हिरे सापडतात.
- महागांव** (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. विशाळगड सं. २
वन्हाड प्रां. नागपूरपा. ६९ मैल, अरुणा न-
- महाड** (श.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. तालुका. [दीवर.
- महादोपूर** (श.) हि. निजामचे रा. गोदावरीचे काटी.
- महादेव** (कि.शिख.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. आजरे सं. २ म-
ध्यप्रां. छिंदवाडा जि. सानपुड्याचे शिखर.
- महानंदा** (न.) हि. हिमालयाचे पायथ्यास सिक्कीमचे उत्तरेस
उगम होऊन भागीरथीस मिळते.
- महाबळीपूर** (श.) हि. म. इ. प्राचीन शहर. बळी राजाची रा-
जधानी होते.

महाबळेश्वर (शिख.) हिं. सद्याद्रि पर्वताचें शिखर. येथून कृष्णा नदी निघाली आहे. येथील हवा उत्तम आहे. गवर-नर व इतर साहेब हे उम्हाळ्यांत राहतात.

महारगंज (श.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर पर. गोरखपूरपा. २८

महारगंजी (श.) हि. वाय. प्रां. बनारसपा. २२ मैल. [मैल.

महाराजदुर्ग (श.) हि. म. इ. म्हेमूर प्रां. मंगळूरपा. ७३ मैल.

महाराजपूर (श.) हि. मध्यप्रां. सिंध्याचे राज्यांत ग्वाल्हेरपा. १५ मैल, येथें इ. स. १८४३ त शिंदे व इंग्लिश ह्यांचे मध्ये लढाई. २ मध्यप्रां. मंडला जि. बंजर नर्मदा ह्यांचें संगमावर ल. १८५७ बंडवाले व ई.

महाराष्ट्रदेश (दे.) हिं. सातपुड्याचे द. पामून कोल्हापूर गोवेपर्यंतचा देश. [मैल.

महाशीन (गा.) हि. बं इ. ओढ्या प्रां. संयक्रपुरापा. १०४

महाशिंगपूर (श.) हि. मध्यप्रां. अलीगडपा. २६ मैल.

महाश्रृंगी (न.) हिं. मुं. इ. नगर जि. अकोला ता. निघून संगमनेर ना. प्रवरेस मिळते.

महि (न.) हिं. मध्यप्रां. माळव्यातून निघून खंवायतचे अ. खातास मिळते. कोठां खंवायत शहर.

महिकाठा (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथच्या ईशान्य भागास द्वाप-तात, यांत पुष्कळ जहागिरी आहेत.

महिवपूर (श.) हिं. मध्यप्रां. गाळव्यांत उज्जनीच्या उत्तरेस. येथें होळकर व इंग्रज ह्यांची इ. स. १८१७ त लढाई झाली.

महिपतगड (कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. संगमेश्वर ता.

महिमानगड (डों.कि.पा.गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. शंभुमहादे-
वाचे डोंगराचे ओळीत. माण ता.

महु (श.) हिं. मध्यप्रां. माळव्यांत इंदूरचे दक्षिणेस १२
मैल. येथे इंग्लिश फौजेची छावणी आहे.

महुधा (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि.

महेश्वर (श.) हिं. मध्यप्रां. नर्मदा नदीचे कांठी होळकराचे
राज्यांत. येथे महासाध्वि अहिल्याबाई इर्न नर्म-
देस मोठमोठे घाट बांधिले आहेत.

महोबा (श.) हिं. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत बांदापा. ३५ मैल.

महंमदगड (गां.) हिं. मु. इ. रत्नागिरी जि. पूर्वेस.

मळगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव ता.

मळी (घा.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.

मळोली (गां.) हिं. मुं. इ. सांलापुर जि. माळशिरस ता.

माई (गां.) हिं. वाय. प्रां. मिनपुरपा. १९ मैल.

माईल्लाम (भांवरा.) यू. खं. नार्वेचे उत्तर किनाऱ्यास आहे.

माकिझी (न.) अमे. खं. उ. अमे. कानडाचे रा. तून जाऊन
आर्क्टिकमहासागरास. मिळते. लां. भे. २०००.

माळुरिया (प्रां.) आशि. खं. चिनई तार्वरींत प्रांत. यांतून अमूर
नदी वाहते.

माखंजन (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.

मागद (दे.) हिं. बं. इ. पूर्वेस मणिपूर आहे. त्या देशाचे
पूर्वाचे नांव.

मागदाला (कि.) आफ्रि. खं. अबसीनियांत प्रसिद्ध डोंगरी किह्ला.

मागदालिना (श.बं.न.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत. २ आंदी-
जपर्व. निघून कारेबीअन समु. मिळते.

- माग्रसहोप (पर्व.) आफि. खं. दक्षिण आफ्रिकेत.
- माग्देबुर्ग (श.) यू. खं. जर्मनीन एल्ब नदीचे कांटीं.
- मागेरू (बे.) यू. खं. नार्वेचे किनाऱ्यावर.
- मागेलन (सासु.) अमे. खं. द. अमे. पाटागोनिया व टेरादेल्फु-
ईगो ह्यांचे मध्ये. [नटबंदीचे शहर.
- माचमय (बे.श.) आशि. खं. जपान दे. उत्तरेस. बसो बेटांत मोठे
- माचरोल (श.) हि. मध्यमां. रेव्यापा. २४ मैल.
- माचुंडी (गां.) हि. वाय. प्रां. बरेलीपा. ४३ मैल.
- माचुला (गां.) हि. म. इ. गंतूर प्रां. गंतूरपा. ७३ मैल.
- माचेरी अलनार (श.) हि. राज. अलवार प्रां. अलवारपा. ७६ मैल.
- माजीओरे (सरो.) यू. खं. इताली दे.
- माजोर्का (बे.) यू. खं. स्पेनदे. भूमध्य समुद्रांत.
- माजोगोया (श.) हि. ब्रह्मदे. उत्तर असामांत शिवपूरपा. ६७ मैल.
- माजंकदिरा (प्रां.) आशि. खं. इराणांत एलबुर्ज पर्वताचे उत्तरेस.
- माट (गां.) हि. राजपु. मुन्ना व आलिगड यांमध्ये.
- माटवण (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
- माढवगण (सं.श.) हि. मध्यमां. माळव्यांत धार सं. एक लहान स.
- माडाजेसी (गां.) हि. म. इ. म्हैसूर प्रां. श्रीरंगपट्टणच्या उत्तरेस.
- माटें (श.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. तालुका.
- माण (श.) हि. मु. इ. सातारा जि. तालुका. २ कुलाबा
जि. तालुका. [गांवाजवळ भीमेस मिळते.
- माण (न.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. पंढरपुर ता. सरफोली
- माणकी (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.
- माणगांव (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर स. कागल स.

- माणिकपुंज** (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. माळेगांव ता. [नदीवर.
- माणिकपूर** (गां.) हिं. वाय. प्रां. अलाहाबादेपा. ३८ मैल. गंगा
- माणिखांब** (गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. इगतपुरी ता.
- मातर** (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. तालुक्याचें
- मातापान** (भू.) यू. खं. ग्रीस दे. मॉरियाचे दक्षिणेस. [शहर.
- माताभंग** (न.) हिं. बं. इ. गंगानदीचा एक फांटा
- माधेरान** (डां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. नेरळ गांवाजवळ उंच डोंगर.
येथाल हवा चांगली आहे. नेरळपा. उं. फू. २५००.
- माद्रीड** (श.) यू. खं. स्पेनचा राज. माझानारिस नदीच्या कांठी.
येथे वाजवाडे व बागा पुष्कळ आहेत. [बेटाचा भाग.
- माद्रीयान** (बे.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. पोलिनिशिया
- माधनपूर** (श.) हि. राजपुतान्यांत जयपूर सं. जयपूरपा. १९ मैल.
- मान** (न.वे.) यू. खं. फ्रान्स दे. सेन नदीला मिळते. २ पेरिश
- मानगंज** (श.) हि. वाय. प्रां. कानपुराहून ५० मैल. [समु. वे.
- मानचूरिया** (पां.) आशि. खं. चिनई तार्तरीचा भाग
- मानफिया** (बे.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासागरांत. बेट. "
- मानभूम** (श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका.
- मानस** (सरो.) हिं. हिमालयाचे उत्तरेस तिबेटांत.
- मानसा** (श.) हिं. मुं. इ. गुजराथ प्रां. ईंदर सं. [संगमावर.
- मानहीम** (श.) यू. खं. जर्मनींत वेदन मं. न्हैन व वेकर ह्यांचे
- माना** (गां.) हिं. चह्लाडांत उमरावती जि. व तालुका. रे. स्टे.
- मानार** (आखा.बे.) हिं. हिंदुस्थान व सिलोन ह्यांच्या मध्ये. व त्यांत
या नांवाचें बेट.

- मान्नानारीस(न.) यू. खं. स्पेन दे. इचे कांठो माद्रीड श.
- मानितोना (पां.) अमे. खं. कानडाचे राज्यांत.
- मानिला (श.) आशि. खं. द. हिंदीमहासाग. फिलिपिन बेटांत.
- मानूर (गां.) हिं. म. इ. निजामचे रा. नगराहून ४१ मैल.
- माप (वे.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळोण ता. चिपळो-
णच्या खाड्यांत. [तलाव आहे.
- मायणी (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता. येथें मोठा
- मायमयचीन(श.) आशि. खं. चिनई तार्वरीत.
- मायाविरम(श.क्षे.) हिं. म. इ. पवित्र शहर व क्षेत्र आहे.
- मारगरतन (पर्व.) यू. खं. स्विट्सर्लंडांत इगिरो सरोवराचे पूर्वस.
- मारवाड(जोधपूर) (स.) हिं. राजपु. मोठे सं.
- माराकेली (सरो.) अमे. खं. द. अमे. बेनिजुएला देशांत.
- मारानाओ(श.वं.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील दे.
- मारावाका (श.) अमे. खं. द. अमे. बेनिजुएलांत.
- मारास (न.) यू. खं. दाम्युब नदीला मिळणारी नदी.
- मारिट्झा. (न.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. इचे कांठां आद्रियानोपल
ग. अर्किपेलेगोला मिळते.
- मारितैन (पर्व.) यू. खं. स्विट्सर्लंडांत अल्प पर्वताचा नागमोडी-
सारखा जिनीवासरोवरा जवळील भागाचे नांव.
- मारियाना (वे.) आशि.खं. द. पासि. महासा. पोलिनेशियाचा भाग.
- मारिशस (वे.) आफ्रि. खं. पूर्वस भूमध्यसमु. येथे साखर व ऊंस
उत्तम होतो.
- मारोवा (न) यू. खं. दाम्युब नदीला मिळणारी नदी.
- मार्कडेय (न.) हिं. मुं. इ. वेळगांव जि.
- मार्की (गां.) हिं. बऱ्हाडांत उमरावती जि.

- मार्किसास } (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. पोलिनिशीयाचा
मार्किसा } भाग.
- मार्तावान (श.) हि. ब्रह्मदे. पेगूचे द. मार्तावान प्रां. सालवीन न-
दीचे कांठां. ह्याचे जवळ बाच नांवाचे भखात.
- मार्तिनीक (वे.) अमे. खं. उत्तर अमे. जवळ वेस्टइंडिज बेटांत.
हें फ्रेंच लोकांचे ताब्यांत.
- मामोंरा (समु.) यू. खं. तुर्कस्तान व आशि. खं. तुर्कस्तान ह्यां-
मालेश्वर (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता. [मध्ये
मार्शल (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. मैक्रोनेशिया बेटांचे
समुदायाचा भाग कारोलीन वे. पूर्वेस.
- मासेल्स (श.नं.) यू. खं. फ्रान्सांत मोठें व प्रसिद्ध बंदर.
- मालकमपेठ (श.) हि. तुं. इ. सातारा जि. जावळी ता. मालकम
साहेबाने वसविलेली.
- मालखेड(मलखेड) (श.) हि. निजामचे रा.
- मालगुंड (श.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी. ता.
- मालडा (श. वं.) हि. बं. इ. बंगालच्या उपसागरावर. [ताब्यांत.
- मालता (श. कि.) यू. खं. इताली दे. सिसिली वे. द. इंग्लिशांचे
- मालदह (श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका.
- मालदीव (वे.) हि. द. हिंदिमहासाग. ह्यास पोवळ्यांची बेटें
- मालदो (न.) यू. खं. दान्यूब नदीला मिळते. [म्हणतात.
- मालदोनादो (श.) अमे. खं. द. अमे. गुराग्वे दे.
- मालधा (गां.) हि. वं. इ. मौंगिरपा. ४६ मैल.
- मालपूर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता. येथें
जाजमें तयार होतात. ३ गुजराथ प्रां. ईंदर सं.

- मालव (सं. दे.) हिं. माळव्यांत नेमाड व इंदूर ह्या प्रांतांचे पूर्वांचे
मालवण (श. बं.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. तालुका. [नांव.
मालवाडा (श. बं.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. ता.
मालाड (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. साष्टी ता.
मालीनहेद (भू.) यू. खं. अयल्लेदांत. [पाराची पेंठ.
मालें (श.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळे पेठ्यांत, व्या-
मालेगांव (श.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. मोसम नदीचे कांठीं, बंधें
लष्कराची छावणी असते. भुईकोट किड्या आहे.
मावलीपूर (श.) हिं. मुं. इ. उत्तर अर्काटांत. बंधें प्राचीन देवळे
व कोरीव लेणी आहेत.
मावळ (प्रां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. पश्चिम सह्याद्रीचे माध्यावर,
तालुक्याचें ठिकाण खडकालें.
मास(म्यूज) (न.) यू. खं. हालंद व बेलजम यांतून जाऊन जर्मन
समु. मिलन. कांठीं रातरदाम आहे.
मासकितो (श.) अमे. खं. उ. अमे. मध्यअमे. निकाराग्जेवळ.
मासाचूसेत (प्रां.) अमे. खं. उ. अमे. युनैतेद स्तेत्समध्ये. बात
बोम्तन श.
मासिक (बे.गां.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासा. २ वाय. प्रां. लखनौपा.
१७ मै. गोमती नदीवर.
मासिहोन (प्रां.) यू. खं. ग्रॅनदे. बेथील राजा अलेक्झांडर चि ग्रॅत
झाने हिंदुस्थानावर इ. स. पू. ३२७ वे वर्षी
मासेकईओ (श.) अमे. खं. द. अमे. वेनिजुएलांत. [केली.
मास्क (मरो.) यू. खं. अयल्लेदांत. मायो व गालवे ह्यांमध्ये.
मास्को (श.) यू. खं. राशियाची जुनी राज. माग्को नदीचे कांठीं,

- माहाड** (श.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. ता.
- माहापाड** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि.
- माहामू** (गां.) हि. हिमालयाचे शिखर उं. ९१४० फूट. येथे चिनी धर्तीवर बांधिलेले शिवालय आहे.
- माहिजी** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता. येथे पोंब शु. १५ पा. तीन महिने मोटी याथा मरते. रे. स्ट.
- माही** (श.) हि. म. इ. मलवार किनाऱ्यावर फ्रेचांचे.
- मरहीम** (श.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. तालुक्याचे ठिकाण.
- माहुली** (श.गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कृष्णेच्या कांठीं. येथे वेश्या कृष्णेश मिळते. २ ठाणे जि. राहापूर येथे किड्या अमून पेट आहे.
- माहुथवार** (गां.) हि. वाय. प्रां. गाझीपूर पर. गाझीपुरापा. ४९ मैल.
- माहूर** (श.) हि. निजामाचे रा. महाराष्ट्र देशाची सरहद्द. पायने नदीवर
- माळदांड** (डो.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता. उत्तरेस.
- माळवा** (प्रा.) हि. नर्मदेच्या उत्तरेस मुल्तान. इंदूर, भोपाळ. धार, देवास, रतलाम वगैरे सं. आहेत तो, यात अफू गहू पुष्कळ होती.
- माळशिरस** (गां.वा.) हि. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नराजवळ घाट आहे.
- माळेगांव** (गां.) हि. बऱ्हाडांत अकोला जि.
- मिओसन** (सरो.) यू. खं. नॉर्वे. [समुद्राचे कांठीं.
- मिपेलिया** (प्रां.) आशि. खं. रशियान शान्सकाकेशियांत काळ्या
- मिचिगान** (सरो.) अमे. खं. उ. अमे. युनैटेड स्टेसमध्ये कानडाचे राज्यांनील सरोयराजवळ.

- मिचंच (सामु.) यू. खं. स्कातलंद. व लुईज बेट झामध्ये.
 मिझर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. नंदूरवार ता.
 मिरबाब (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगडता. २ नदी
 साळसीचे पूर्वेस डोंगरांतून निघून या गांवाजवळ
 मिटूलवर्ग (बं.) हि. द. संकेच्या उत्तरेस. [मिळते.
 मिटोळा (न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. मुरत जि.
 मिडवे (न.) यू. खं. इंग्लंडांत टेम्स नदीला मिळते.
 मिदोला (न.) मिटोळा पहा.
 मिथनकोट (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. सिंधुनदीवर मोठें व्यापा-
 राचें ठिकाण. येथें पंचनद सिंधूस मिळतो.
 मिदनापूर (श.) हि. बं. इ. मिदनापूर प्रां.
 मिना (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता. तून थोडगर्दास
 मिळते. कांठीं नारायणगांव आहे.
 मिनाम (न.) आशि. खं. सयाम दे. कांठीं सयाम व बांकोक
 हीं शहरे. सयामचे अखातास मिळते. [मध्ये.
 मिनाय (सामु.) यू. खं. इंग्लंडांत कोर नार्वन व अँगलसी ह्यांचे
 मिनी (न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे राज्यांत.
 मिनीम (मरा.) अमे. खं. द. अमे.
 मिनोर्का (बे.) यू. खं. स्पेनच्या द. भूमध्यसमुद्रांत.
 मिन्दोरो (बेटसमु.) आशि. खं. पूर्वेस ह्याच बेटाजवळ.
 मियाको (श.) आशि. खं. जपान दे. निफोनबे. येथे धर्माध्यक्ष
 मियागंज (श.) हि. बाघ. प्रां. लखनौपा. १४ मैल. [राहती.
 मियागांव (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गायकवाडचे रा.

मियानी (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. हैदराबाद जि. हैदराबाद-
पा. तीन कोस. येथे इंग्लिश व अमीर ह्यांची
स. १८४३ त लढाई.

मियामीर (श.) हिं. पं. इ. लाहोरजवळ लष्करची छावणी.

मियावरम (श.) हिं. म. इ. त्रिचनापल्ली प्रां.

मिरगड (श.) हिं. पं. इ. भाबलपूर सं.

मिरज (श.) हिं. मुं. इ. द. महाराष्ट्रदे. पटवर्धन ह्यांचे सं.

मिरजगांव (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. कर्जत ता.

मिरझापूर (श.) हिं. बं. इ. कटकपा. ३० मैल. पूर्वस. २ वाय. प्रां.
गंगेच्या कांठीं जि. सुपीक प्रदेश येथे आंबे
पुष्कळ होतात. साखर चांगली होते.

मिरझी (गां.) हिं. म. इ. उत्तरकानडा प्रां. येथे किल्ला आहे.

मिरत(ट) (श.) हिं. वाय. प्रां. जि. येथे लष्करची छावणी.

मिरपूर (श.) हिं. मुं. इ. सिंधप्रां. शिकारपूर जि. व तालुका.
२ गुजराथ प्रां. कराची जि. तालुका.

मिऱ्या (गां.डो.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी. ता.

मिलफर्डहेवन (श.बं.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये.

मिलव (श.) यू. खं. इटालींत.

मिलज (१४.) आफ्रि. खं. अबिसिनियांत.

मिलान (श.) यू. खं. इटालींत लांबर्दी प्रां.

मिलार (सरो.) यू. खं. स्वीदन दे.

मिसुरी (गां.) हिं. हिमालयावर चांगल्या हवेचे ठिकाण.

मिसिसिपी (न.) अमे. खं. उ. अमे. युनैटेडस्तेसमध्ये मोठी नदी.
मेक्सिकोच्या अखातास मिळते. लां. मै. २४००.

- मिसौरी** (न.) अमे. खं. उ. अमे. राकीपर्व. निघ्न १५०० मैल
जाऊन मिसिसिपी न. मिळते.
- मुकटी** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळें ता.
- मुक्तागिरी** (डो.गां.) हि. बन्हाडांत एलिचपूर जि. येथें जैमांचीं देवा-
- मुखेड** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बेवले ता. [लथे आहंत.
- मुगी** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. गोदावरीचे
कांटा. [मैल.
- मुघर** (गां.) हि. वाय. प्रां. गोरखपूर प्रां. गोरखपुरापा. १०
- मुचकुंदी** (न.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता. तून निघून
पूर्णगडाजवळ मिळतं. येथे इला पूर्णगडची खाडी
- मुजफरगड** (श.) हि. पं. इ. जि. [म्हणतात.
- मुजफरनगर** (श.) हि. वाय. प्रां. जि. येथें कागदार्ची कलमदाने,
पेट्या, करंडे करून त्यावर नकशीकाम करितात.
- मुजफरपूर** (श.) हि. बं. इ. तिरहूनपा. २० मैल.
- मुझक** (श.) आफ्रि. खं. सहारावाळवंटांत शहर.
- मुटला** (बं. श.) हि. बं. इ. बंगालच्या उपसागरावर.
- मुटाट** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
- मुठा** (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मावळ ता. तून निघून पु-
ण्याचे उत्तरेस मुळेस मिळते.
- मुडकी** (श.) हि. पं. इ. येथें शिक व इंग्लिश प्रांची लढाई
स. १८४५. लाहोरच्या द. ४४ मै.
- मुडावद** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सिंदखेड ता. पांझरा
नदीचे कांठां.
- मुतवारीमस्कल** (बं.) हि. बं. इ. चितगांवच्या दक्षिणेस.

- सुरेविहाळ** (श.) हि. द. महाराष्ट्र देशांत विजापूर जि. ता.
- सुरा** (श.बं.) हि. मुं. इ. कच्छ सं.
- सुराळ** (सं.श.) हि. द. महाराष्ट्र देशांत बेळगांव जि. हें घोरपडे ह्याजकडे आहे.
- सुरावळी** (श.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि.
- सुरागुई** (श.) हि. अहमदनगर देशांत. तेनासरीम प्रां. चे दक्षिणेस.
- सुरागुड** (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कागल जहागिरींत.
- सुरागोड** (गां.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि.
- सुराहें** (गा.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
- सुरबाड** (श.) हि. मुं. इ. टाणे जि. ता.
- सुरवारा** (गा.) हि. मध्यप्रां. जबलपूर जि. ता.
- सुरवी** (मं. श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. काठेवाडांत मनु नदीवर.
- सुरवें** (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. माहीम ता.
- सुरादाबाद** (श.) हि. वाय. प्रां. जिल्हा व तालुका गंगेवर. लाख भरलेलीं नकशीचीं पितळेचीं भांडीं करिनास.
- सुरार** (श.) हि. सिंधाचे राज्यांत ग्वाल्हेरजवळ. येथें ल. झा.
- सुरूड** (श.) हि. मुं. इ. जजिरा सं. तालुक्याचें गांव. [वणी.
- सुरतिजापूर** (श.) हि. वन्हाड प्रां. उमरावती जि. ता. रे. स्टे. इकडून तूप चांगलें व पुष्कळ बाहेर जातें. [ह्यांच्या खाणी.
- सुरशिंया** (प्रां. श.) यू. खं. स्पेन देशांत. ह्यांत तांबें, लोखंड, शिसें
- सुरशिंदाबाद** (श.) हि. बं. इ. जि. व ता. मागीरथीचे कांटी. ही सुराज उद्दवत्याची राजधानी होती. नीळ व रे-शीम ह्यांचा व्यापार चालतो. बेदरीकाम उत्तम
- सुरगुंद** (गां.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. [हेलें.

- मुळताई** (गां.) हि. मध्य प्रां. बैतुल जि. ह्या गांवाजवळून तापी नदी निघाली आहे. अफू व गूळ ह्यांचा व्यापार.
- मुळताम(मह्नी)** (श.) हि. पं. इ. जि. चिनाव नदीवर. ल. छावणी. हस्तीदंती बुडे व जाळीचे काम खांगलें होते.
- मुल्हेर** (गां.कि.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बागलण ता. मोसम न. दीचे कांठीं. उद्धवस्वामीची समाधि आहे.
- मुल्हेरगड** (गां.) हि. भाळव्यांत हेंळकराचे राज्यांत निमचपा. १० मैल.
- मुशी** (न.) हि. निजामचे राज्यांत कृष्णा नदीस मिळते. कांठीं हेंदराबाद शहर आहे.
- मुसाह** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
- मुळगुंद** (गां.) हि. मु. इ. धारवाड जि.
- मुळशी** (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. पेढा आहे. टाणे पौड येथें असतें.
- मुळा** (न.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मावळ ता. तून पुण्याजवळ मुठेस मिळते. व पुढें दोन्ही भीमानदीस रांणणगांवाजवळ मिळतात. ३ नगर जि. अकोले ता. तून पाचे गांवाजवळ प्रदरेस मिळते.
- मेकल** (डे.) हि. मध्य. प्रां. मंडला जि.
- मेकलन बुर्गखेर्लात्त** (श.सं.) यू. खं. जर्मनीत सं.
- मेकलनबुर्ग स्केवरीन** (सं.) यू. खं. जर्मनीत सं.
- मेक्लीन (मेक्लीन)** (श.) यू. खं. बेलजम दे. जाळीदार कापड व तागाचीं वस्त्रे ह्यांकरितां प्रसिद्ध. [चिनांत.
- मेकयांग (क्रांबोज)** (न.) आशि. खं. इंदियन चायनांत क्रोचीन-

मेक्रान	(पां.) हि. सुं. इ. सिवदेशाचे पश्चिमेत. [वेटसमूहांत.
मेक्रोनेशिया	(वे.) आसि. खं. द. पासि. महासा. ओशिवाजिचाचे
मेघा	(न.) हि. बं. इ. ही सुमानदीस मिळाल्यावर तिच्या
मेघेलीन	(श.) यू. खं. इतालित. [हेंच नांव आहे.
मेजन	(असा.) यू. खं. रशियाच्या उत्तरेत.
मेज्झ	(श.) यू. खं. जर्मनीत मोसेले नदीचे कांठी.
मेझन	(न.) यू. खं. रशियांत आर्तिक महासागरास मिळते.
मेडवे	(श.) हि. ब्रह्मदे. इरावतीचे कांठी.
मेडलाक	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत लॉकेशायरमध्ये.
मेडस्टोन	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत केंटमध्ये मिडवे नदीवर.
मेडे	(गां.) हि. सुं. इ. सातारा जि. जावली ता.
मेणवली	(गां.) हि. सुं. इ. सातारा जि. बाई ता. हें नानाफ- उणत्रिमाचे जाहागीरगांव.

मेत्रान	(श.) अमे. खं. उ. अमे. साजुआन नदीचे कांठी.
मेदितेरीअन	(समु.) भूमध्य समुद्राचें नांव.
मेदिनीपूर	(श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका.
मेनादो	(श.) आशि. खं. द. सेलीबीज वे.
मेमदाबाद	(श.) हि. सुं. इ. मिंध प्रां. खेडा जि. तालुका.
मेमैनसिंग	(श.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रेच्या कांठी.
मेरालान्द	(पां.) अमे. खं. युनैतेदस्तेस प्रां. बांत सु. श. बाल्तीमोर.
मेरिआनेथ	(पां.) यू. खं. वेल्समध्ये.
मेरिदा	(श.) अमे. खं. उ. अमे. मेक्सिको दे.
मेरु	(गां.) हि. पं. इ. कुनावर प्रां. जुळा व सतलज यांचे संगमावर. येथे द्राक्षें उत्पन्न होतात.

- मेरुलिंग (डों.) हि. मुं. इ. सातार जि. वेण्णा नदीच्या पूर्वे-
कडून सातारा तालुक्यांतील सद्याद्रीचा फांटो,
- मेरोई (श.) आफ्रि. खं. शुबिया देशांत नैल नदीवर.
- मेलबोर्न (श.) आशि. खं. द पासि. महासा. आस्ट्रेलियांत
विक्टोरिया भागाची राजधानी
- मेलीन (पर्व.) आशि. खं. चिनांत. [हर आहे.
- मेलेस (न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत. इचे कांटीं स्मर्ना श.
- मेवड (प्रां.) आशि. खं. कंदाहार व हेल्मंद नदी त्यांचे मध्ये.
- मेवाड(उदेपूर) (सं.) हि. राजपु. मोठें सं.
- मेवात (प्रां.) हि. राजपुतान्याचे उत्तरेस प्रां.
- मेवासी (सं.प्रां.) हि. मुं. इ. रेवाकाठा सं. २ नर्मदा नदीचे द-
क्षिण अंगास आहे तो प्रांत. [णारी नदी.
- मेशवो (न.) हि. मुं. इ. गुजराथत साबरमती नदीस मिळ-
- मेशी (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता.
- मेशा (न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि.
- मेसिना (बं.सायु.) यू. खं. इताली व सिसिली बेट ह्यांमध्ये.
- मेक्सिको (दे.श.) अमे. खं. मध्ये अमे. देश. या देशाजवळ याच
नांवाचे अखात.
- मेहकर (श.) हि. वऱ्हाडांत बुलढाणें जि. तालुका.
- मेहमदाबाद (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. खेडा जि. तालुका.
- मेहरूण (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. लळगांव ता.
- मेहुणवारें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चालीसगांव ता. गिर-
जेच्या कांठीं धुळबाहून चालीसगांवचे बाटेवर.

- मेहेकरी** (न.) हि. मुं. इ. नगर जि. नगर ता. तून जामखेड ता. शिवा नदीस मिळते.
- मेळघाट** (श.) हि. बऱ्हाडांत एलीचपूर जि. चिखलदरा तालु. क्याचें ठिकाण. येथील हवा चांगली आहे.
- मैथील** (दे.) हि. नेपाळ दे. जवळ गोरखपूर आहे तो देश.
- मधूव** (दे.) हि. आग्रा प्रांताचे पूर्वांचे नांव.
- मैन** (न.) यू. खं. नैन नदीस मिळते. [खोल्यांत.
- मैनघोल** (जंगल.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. भोगवती नदीच्या
- मैनपूर** (प्रदे.) हि. बं. इ. जिल्हा. व तालुका.
- मैनाम** (न.) आग्नि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांत अमून मया-प्रदे. सयामचे अखातास मिळते. कांठीं बांकोक
- मैमनसिंग** (श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका. [शहर.
- मैसाना** (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. गाथकवाडचे राज्यांत.
- मोईला** (श.बं.) आग्नि. खं. अरबस्तानांत तांबड्या समुद्राचे कांठीं.
- मोकंदरा** (गां.) हि. राजपु. कोठा सं. कोठापा. १२ मैल. चं-बळा नदीचे कांठीं.
- मोखा** (श.बं.) आग्नि. खं. अरबस्तानांत येमेन प्रां. तांबड्यास-मुद्राचे कांठीं. येथें बुंद चांगले होतें. [काण.
- मोखाहे** (श.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. शहापूर ता. पेठ्याचे ठि-
- मोजगड** (श.) हि. पं. इ. भावलपूर सं. भावलपूरपा. १७ मैल.
- मोजडें** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगाव ता. येथें मोठी बात्रा भरते.

मोजांजीक (दे.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत. देश याची राजधानी.
याच नांवाचें शहर. हें पोर्तुगीज लोकांचें.

मोजेल (न.) यू. खं. न्हेन नदीला मिळते. [नांचें.

मोडनिबें (श.सं.) हि. सं. इ. सोलापुर जि. मिरजकर पटवर्ध.

मोदेना (मां.श.) यू. खं. इटालींत द्राक्षें, रेशीम, मध होतां.

मोनस (न.) हि. हिमालयांतून निघून ब्रह्मपुत्रा नदीस मिळते.

मोबील (श.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत.

मोमबाज (श.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत जांजिबारमध्ये.

मोर (न.) हि. मं. इ. भावलपूर सं. तून निघून भागीर-
थीस मिळते. २ खानदेश जि. सावदे ता. तून
मुसावळ ता. तापीस मिळते.

मोरगांव (श.) हि. मुं. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. कन्हा नदीचे
कांटीं श्रीगणपतीचें प्रसिद्ध स्थान.

मोरकं बे (अम्बा.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरचे वायव्येस.

मोरगिरी (गा.फि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. पाटण ता.

मोरटका (श.) हि. मध्यमां. नेमाड जि. ता.

मोरबत (पर्व.) हि. पुणे जि. भोर सं. या टेकडीवर शिवाजीने
स. १६६६ त रायगड किड्डा बांधिला. [जेस.

मोरबात (श.वं.) आशि. खं. अरबस्तानांत हेद्रामौत मां. दक्षि.

मोरवणे (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. थिपळोण ता.

मारवाड (सं.) हि. मुं. इ. गुजराथेच्या उत्तरेस राजपुताभ्यांत.

मोरची (सं. श.) हि. मुं. इ. गुजराथ. मां. काठेवाडमध्ये हालर
विभागांत.

मोरवें (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाई ता. खंडाळें पेठ्यांत.

मोरसा (गां.) हिं. सुं. इ. गुजराथ प्रां. अमदाबाद जि. येथें सावू, कांच करण्याचे कारखानें आहेत.

मोरा (श.) हिं. सुं. इ. सिंधप्रां. हैदराबाद जि. तालुका.

मोरार (श.) हिं. मध्यप्रां. सिंधाचे राज्यांत ग्वाल्हेरीजवळ इंग्लिशांचे शहर. येथे छावणी आहे.

मोरिया (द्वीप.) यू. खं. म्योसदेशांत.

मोरे (अखा.) } यू. खं. स्कानलंडांत. २ हिं. सुं. इ. टाणे जि. प-
(सरो.गां.) } नवेल ता.

मोरोकाईचो (अखा.) अमे. खं. द. अमे. वेनिजुएलाचे उत्तरेस.

मोरोको (सं.श.) आफ्रि. खं. बार्बरी सं. एक सं. आहे.

मोरोविया (प्रां.) यू. खं. आशियाचा भाग. [शिष्यांत वित्कोरियांत.

मोर्नचे(किन्सलंड) (सं.) आशि खं. द. पासि. महासाग. आश्लि-

मोर्न (पर्व.) यू. खं. अयर्लंडांत

मोर्ना (न.) हिं. वन्हाड प्रां. अकोला जि. पूर्णानदीस मिळते.

मोर्शी (गां.) हिं. वन्हाडांत उमरावनी जि. व ता.

मोलका (ये.) आशि. खं. द. पासि. महासा. मलाशियांत.

मोलदावा (न.) यूं. खं. दान्यूष नदीला मिळते.

मोलेदीवया (श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत रूमेनियांत.

मोलमेन (श.बं.) आशि. खं. इंदियन पायनांत ब्रह्मदे. आसाम प्रां. तेनासरीमपरग. आम्हर्स्त भागांत. येथे चित्रें

मोवाड (श.) हिं. मध्य प्रां. नागपूर जि. [चांगलीं कादितात.

मोसम (न.) हिं. सुं. इ. नाशिक जि. बागलाण ता. साव्हेरडों.

मरातूम बेऊन मालेगांवाजवळ गिरणेस मिळते.

- मोसल** (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत तैम्रीस नदीचेकांठीं. कुर्दीस्तानमध्ये. [होतात.
- मोहखेड** (श.) हि. मध्यप्रां. छिंदवाडा जि. येथें तुपाचे बुधले
- मोहगांव(मोहतूर)** (गां. शि.) हि. मध्यप्रां. छिंदवाडा जि. सात-पुण्याचें शिखर.
- मोहनपूर** (सं.श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. महिकाठा एजन्सींत.
- मोहना** (न.) हि. मुं. इ. तापीस मिळणारी नदी.
- मोहपाडा** (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता.
- मोहळ** (श.) हि. मुं. इ. मोलापूर जि. माढें ता.
- मोहाडी** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. [होतात.
- मोहाळी** (गां.) हि. मध्यप्रां. मंडारा जि. येथें लुगडीं चांगलीं
- मोहोपानी** (गां.) हि. मध्य प्रां. नरसिंगपूर जि. येथील कोळशाच्या खाणी प्रसिद्ध आहेत.
- मंगरूळ** (श.) हि. वऱ्हाड प्रां. वासीम जि. तालुका. [प्रसिद्ध.
- मंगतूर** (श.व.) हि. म. इ. मळवार किनाऱ्यावर व्यापाराक.
- मंगळवेढे** (श.) हि. मुं. इ. द. महाराष्ट्रदे. बेळगांव जि. सांगली सं. तालुक्याचें गांव. भीमेच्या कांठां पठरपुराजवळ. येथें पंढरीभक्त दामाजीपंत साधु होऊन गेला.
- मंचर** (सरो.) हि. मुं. इ. मिथ प्रां. २ पुणे जि. सेड ता. येथें लुगडीं चांगलीं होतात.
- मंचोत्रो** (श.) हि. ब्रह्मदे. पूर्वीचा राजधानी.
- मंजराबाद** (गां.) हि. म. इ. म्हसूर सं. सेरिंगमया. ७२ मैल. येथें डोंगरावर किह्ला आहे.
- मंडणगड** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. पेठा भये.

- मंडले (श.) हि. बम्हदेशाची. राजधानी इरावतीचे कांठी.
- मंडलेभर (श.) हि. मध्यमां. माळव्यांत नर्मदेच्या कांठीं महूच्या द. ३० मै. शेवटचा पेशवा मालकाम साहेबास शरण गेला. स. १८१८.
- मंडळा(ला) (श.) हि. मध्यमां. माळव्यांत नर्मदेच्या कांठीं. येथें मोठा धबधबा आहे. येथें पंचरशी धातूचीं भांडीं उत्कृष्ट होतात.
- मंडोट (कि.) हि. पं. इ. सरहिंद प्रां. सनलज नदीवर. [ता.
- मेंढापुर (गां.सं.) हि. मुं. इ. सोलापुर जि. मिरजकराचें. मोडनिंब
- मंदावर (श.) हि. वाय. प्रां. येथे कागदाची कलमदानें, पेट्या, उबे करून त्यावर नकशी करितात.
- मंद्रुळ (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. पाटण ता.
- मंद्रूप (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. व ता.
- मांक्रिगलें (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. शिरोळे पेट्यांत.
- मांगेतुंगे (डो.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता. येथें जैन-लोकांचां देवालय आहेत.
- मांचुरीया (प्रां.) आशि. खं. चिनई तार्वरीत.
- मांचेस्टर (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरमध्ये उरवेंत नदीवर. हे कापसाचे वस्त्राकरितां प्रसिद्ध.
- मांजरा (न.) हि. मुं. इ. निजामाचें राज्यांत गोदावरीस मिळंत.
- मांजरोद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. शिरपूर ता. तापीचे कांठीं.
- मांटओहोळ (न.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. वासुदेव गं-वाजवळून निघाली आहे व इला येथें तीनशें हात
- मांटगोमरी (श.) यू. खं. इंग्लंडांत. [उंचीचा धबधबा आहे.

- मौंगीर (श.) हि. बं. इ. गनेच्या कांठी मोठा किडा आहे.
- मौझ (भू.) हि. सुं. इ. सिंध प्रां. कराचीचे पश्चिमेस.
- मौतओलिपस (शिल.) यू. खं. तुर्कस्तानांत उंच शिखर.
- मौतपारनेसस (पर्व.) यू. खं. ग्रीस दे. डॅच पर्वत.
- मौतयार्क (पर्व.) आशि. खं. द. पासि. महासा. आबोलिशियांत.
- मौतरे (श.) अमे. खं. उ. अमे. युनायतेदन्नेसमध्यें.
- मौतरोजा (शिल.) यू. खं. स्वित्सर्लंडांत अल्पपर्वताचें.
- मौतसेतगोथार्ड (शिल.) यू. खं. स्वित्सर्लंडांत अल्पपर्वताचें.
- मृत (समु.सरो.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत पालस्तैन प्रां. दांत मासे वांचन नाहींत, व झाडें होत नाहींत. पाणी जळ घट्ट आहे त्यावर चालतां येतें.
- म्यान (वे.) यू. खं. इंग्लंडांत पेरीस समुद्रांत.
- म्युज (न.) यू. खं. बेल्जममध्ये जर्मन समुद्रास मिळते.
- म्युनीक (श.) यू. खं. जर्मनींत बवेरियाची राज. नायग्रर नदीचे कांठी.
- मुंदरा (श.बं.) हि. सुं. इ. गुजराथ प्रां कच्छ सं.
- मुंबई (श.बं.) हि. सुं. इ. मुख्य शहर, हें पोर्तुगीज राजानें स. १६६१ त इंग्लिशांस आंदण दिलें. तेव्हां फार थोडी वस्ती होती. हल्लीं वस्ती मु. सात लक्ष असून हिंदुस्थानांत पहिल्या प्रतीचे सुधारणेनें, व्यापारानें श्रेष्ठ आहे. पृथ्वीवरील सर्व देशांतील लोक येथें आहेत. गवरनर साहेब येथेंच राहानात. अनेक घंभे, पाण्याचे नळ, ग्यासचे दिवे, गिरण्या, छापखाने, वगैरे कारखाने, व्हिक्टोरिया

टरमिनस, राजाबाई टावर, दीपस्नंम, पोष्टहपीस.
हैकोर्ट, काफर्डमार्किट, कालेजें वंगरे मोठ्या व
मुदर अशा इमारती पाहण्यासारख्या आहेत.
रेलवे म. १८५३ त सुरू झाली. म. १८९३ त
सुभलमान व हिंदून मोठा दंगा झाला.

- मेंढोशी** (घा.) हि. मु. इ. सानारा जि.
मेंढोसेना (बू.) अमे. खं. द. अमे. युनैतेदस्तेत्समध्ये.
मोंगलपूर (श.) हि. पं. इ. दिल्ली गहराजवळच मोंगल लोकानी
वर्ना केली त्यांचे नांव.
मोंगोलीया (प्रां.) आशि. खं. चिनई तार्नरीचा पूर्वकडील प्रांत.
चीनदेशाचें उत्तरेंस.
मोंगीर (ग.) हि. बं. इ. बहार प्रां. जि. भागीरथीच्या कांठीं.
येथे सुपारीच्या लांकडाचे डागिते करतात.
मांडवण (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. आंगोदे ता.
मांडवी (श.व.न.) हि. मु. इ. कच्छ खं. २ पुणे जि. जुन्नर ता.
नदी. १ सुरत जि. तापीच्या कांठीं यंदर.
मांडवे (गां.जाहा.) हि. मु. इ. नगर जि. संगमनेर ता. हे होळ-
करांचे दिवाण पळसाकर ह्यांचे.
मांडुलगड (गां.) हि. राजपु. उदैपूर मं. अजमीर पा. ५६ मैल.
मांतिनीग्रो (दे.) यू. खं. तुर्कगंधागाचे दक्षिण व पश्चिम अंगास.
मांत्रीआल (श.) अमे. खं. उ. अमे. कानडाचे रा. मॅनलारेन्स व
ओटावा ह्यांचे संगमावर.
मांनुवा (श.) यू. खं. इनालीत.
मांतेविडीओ (श.) अमे. खं. द. अमे. युराग्वे दे.

मांदाड (वं.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. माणगांव ता. मिठाचा मोठा व्यापार.

मांद्रेक (भू.) आशि. खं. भरबस्तामांत दक्षिणेस.

मांधाता(ओंकार) (खे.) हि. मध्यप्रां. नेमाड जि. नर्मदेच्या कांठी १२ ज्योतिर्लिंगांपैकी एक पवित्र स्थान. येथील वस्ती डोंगराचे उत्तरीवर वसलेली आहे. येथील राजा कौळी जानीचा आहे.

मिंदोरा (समु.) आशि. खं. द. पासि. मद्रासाग. मिंदोरो

मुंगेली (श.) हि. मध्यप्रां. विलासपूर जि. ता. [वेटाजवळ.

मुंडगांव (गा.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि. अकोला ता.

मुंडगी (श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि.

मुंडी (गां.) हि. मध्यप्रां. नेमाड जि. वऱ्हाणपूर ता.

हशेळें (श.) हि. मुं. इ. जंजिरा मं. तालुक्याचें ठिकाण.

हसदी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता.

हसवड (श.) हि. मुं. इ. सातार जि. माण ता.

हसवें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. अमळनेर ता.

हसाईपाठार(जंगल.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. वारणानदीचे त्तोऱ्यांत.

हसावद (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता. गिरणेच्या कांठी ने. स्टे.

हसैं (गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. मुरबाड ता.

ह्वाडाळ (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.

ह्वानारादेव (डो.) हि. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. यांतून होरा नदी निघाली आहे.

ह्वासरें (जंग.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. वेदगनेच्या कांठी.

- झुली** (घ.) हि. मध्यप्रां. चांदा जि. तालुका.
झेरवाडा (प्रो.) हि. राजपुतान्यांत. [शाळापूर.
झैस (न.) हि. वन्हाडांत अकोला जि. बाळापूर ता. काठीं
झैसूर (सं. श.) हि. म. इ. हें हिंदुराजाचे ताब्यांत असून यांत श्रीरंगपट्टण रा. श. आहे. यांत मुर्मा, सिसं, कच्ची चांदी, काफी हीं होतात. येथें हैदर व टिपू हे पराक्रमी राजे होऊन गेले. यांनीं इंग्लिशां-वरोवर पुष्कळ लढाया केल्या. हैदर स. १७८९ त व टिपू स. १७९९ त मेल्या.

य.

- यज्ज** (श.) आशि. खं. इराणांत इराक अरबी प्रां. येथें गालीचे खांगले होतात.
यदो (श.) आशि. खं. जपान दे. निफॉन बेटांत.
यद्रो (गां.) हि. ब्रह्म दे. निडवन नदीपा. १८ मैल.
यमकन (गां.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि.
यमगें (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कागल जहागिरांत.
यमुना (न.) हि. हिमालयांतून जमनोत्रीपा. निघून प्रयागा जवळ गंगेला मिळते. कांठी आग्रा, दिल्ली शहरें आहेत. लां. ८६० मै.
यरशलेम (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत पालस्तैन प्रां. येथें येशू ख्रिस्त जन्मला व मेल्या. याच्या शकास आज १८९५ वर्षे झालीं.
यवतमाळ (श.) हि. वन्हाडांत, वणी जिल्ह्याचें मुख्य ठिकाण. व्यापार मोठा चालतो.

- यवतेश्वर** (डो.) हि. मुं. इ. सातारा जि. सातार्याजवळ डोंगर आहे, व त्यावर श्रीयवनेश्वराचे स्वयंभू स्थान आहे.
- यवनदेश** (दे.) आशि. खं. यलस, बुखारा वगैरे देश.
- यशवंतगढ** (कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. राजापूर ता.
- यसो** (वे.) आशि. खं. जपानदेश चार बेटे मिळून झाला आहे; त्यांपैकी एक बेट.
- यशु(आक्सस)** (न.) आशि. खं. तातरींत हिंदुकुश प. निघते, व आरल समु. मळते. इचे कांठचे प्रदेश सुपीक आहेत. इचे कांठा माणकें वैदूर्य, गोने हा मांपडतात. इचे दक्षिणेस समर्कंद शहर. [मीरावर.
- याकुत्स्क** (ग.) आशि. खं. रशियांत लेना नदीच्या डाव्या
- यानान** (ग.) हि. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर गोदावरीचे मुखाजवळ राजमहेंद्रीजवळ केचांचे. [शिखर.
- याव्लानाय**(शिल.) आशि. खं. रशिया दे. द. अलताई पर्वताचे
- यामौथ** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत नारपाक प्रा वेअर नदीवर.
- यार्क** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत यार्क प्रा. औमगदीवर.
- यार्कंद** (न.ग.) आशि. खं. चिनईतातरींत.
- याक्योग** (न.) आशि. खं. चिनईतातरींतून जाऊन लोबनोर सरोवराम मिळते. [निकम स. १४७३ त जन्मला.
- याने** (गा.) यू. खं. प्रश्वादे. विम्बुला नदीचे कांठा. कोप.
- यावरी** (न.) अमे. ख. द. अमे. आमाझोन नदीला उजव्या वाजूने मिळते.
- यावळ** (ग.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सातदे ता.
- यासी** (श.) यू. खं. रुमानियामध्ये.

- यी (प्रां.) हि. ब्रह्मदे. तेनासरीम प्रां. यांत इमारती लांकूड
- युकातान (द्वीप.) अमे. ख. उ. अमे. मेक्सिको दे. [उत्तम होतें.
- युदीया (श.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांत सयामदे. जुनी
- युननान (प्रां.) आशि. खं. चीन दे. [राजधानी.
- युननानफू (श.) आशि. खं. चीनदे. युनान प्रां.
- युनत्यांग (न.) आशि. ख. चीनदेशांत पिहीही नदीस मिळते.
- युनानी (वे.समु.) यू. खं. ग्रीसदेशाचे पूर्वस बेटसमूह. [णतात.
- युनैतेदस्तेत्स (दे.) अमे. खं. उ. अमेरिकेत. स्वतंत्र संस्थानास म्ह-
- युफ्रातीस (न.) आशि. खं. तुर्क. तारस पर्वतांतून निघून बसरा शहराजवळ तैग्रिस नदीला मिळते. लां. १७०० मै.
- युवेओन (न.) अमे. ख. उ. अमे. कामश्वाटकाचे समु. मिळते.
- युमेडांग (पर्व.) हि. पृ. ब्रह्मदेश. ईशान्येस.
- युराग्वे (दे.न.) अमे. खं. द. अमे. युराग्वे देशांत नदी.
- यूकौन (न.) अमे. ख. उ. अमे. युनैतेदस्तेत्समध्ये.
- युनर्लींग (पर्व.) आशि. खं. चिनांत.
- यूरोप (ख.) यू. खं. आशियाखंडाचे पश्चिमेस.
- यूसेल (वे.) यू. खं. वाल्टिक समुद्रांत.
- ये (प्रां.) हि. ब्रह्मदेशांत.
- येजिन (अग्रा.) आशि. ख. रूसदे. पूर्वस.
- येज्द (श.) आशि. खं. इराणांत येथे पार्शां लोकांचे मुख्य गुरु राहतात. गालीचे चांगले होतात.
- येनसी (न.) आशि. खं. रशियांत अलताई पर्वतांतून निघून येनीसियीचे अखातास मिळते. लां. २९०० मै.
- येनुर (गा.) हि. म. इ. मंगळुराहून २२ मैल.

येबी	(न.) हिं. मध्यप्रां. महानदीला मिळणारी नदी.
येमीने	(भू.) यू. खं. तुर्कस्तानांत आद्रिआतिक समुद्रांत.
येमेन	(प्रां.) आशि. खं. अरबस्तानांत पश्चिमेकडील विमा- गाचें नांव. [चांगलें होतात.
येरंड	(गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. शेवगांव ता. येथें पागोटीं
येरंडोल	(श.) हिं. मुं. इ. खानदेश. जि. तालुक्याचे ठिकाण. येथे खर्ची कागद चांगले होतात.
येलाघरी	(गां.) हिं. म. इ. सालेम प्रां. [तालुका.
येहापूर	(श.) हिं. मुं. इ. द. महाराष्ट्र दे. उत्तर कानडा जि.
येवत	(गां.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. भिमखडी ता.
येवती	(गां.) हिं. मुं. इ. सोलापूर जि. माढें ता.
येवलें	(श.) हिं. मुं. इ. नाशिक. जि. येवलें ता. येथे जरी- कांटी पीतांबर, पेटण्या उत्तम होतात. इ. स. १८९३ त हिंदुमुसलमानांत दंगा.
येवी	(न.) हिं. व. इ. महानदीला मिळणारी नदी.
येशवंतगड	(क्रि.) यशवंतगड पहा.
येसो	(श.वे.) यसो पहा.
योञ्जु	(श.) आशि. खं. चिनांत गोकनाक प्रां.
योम	(पर्व.) हिं. ब्रह्मदे. व असम यांनील रांगेचें नांव.
योमादुरंग	(पर्व.) हिं. ब्रह्मदे. पेरुच्या पश्चिमेस. [काठीं.
यंबु	(बं.श.) आशि. खं. अरबस्तानांत तांबड्या समुद्राचे
यंबो	(श.यं.) आशि. खं. अरबस्तानांत हेजलस प्रां. मदीना पा. १०० मैल.

यांगसेकयांग (न.) आशि. सं. चीनदे. खोई पर्वतांतून निघून पीत समु. मिळते. लां. २९०० मैल.

यांदाबु (गां.) हिं. ब्रम्हदे. येथें इंग्लिश व ब्रह्मी राजा यांचा स. १८२६ त तह झाला.

र.

रइत (श.बं.) आशि. इराणांत काळ्या समुद्राचे कांठी.

रक (श.) हिं. सुं. इ. सिंध प्रां. [१६ मैल.

रघुगढ (श.) हिं. मध्य प्रां. सिंधाचे राज्यांत गुणा शहरापा.

रटलंद (प्रां.) यू. सं. इंग्लंडांत. [जवळ.

रहतांडी (गां.) हिं. सुं. इ. टाणे जि. शहापूर ता. कासारें घाटा-

रतनगढ (गां.) हिं. सुं. इ. नगर जि. अकोले ता. येथून प्रव-
रानदी निघाली आहे.

रतनपूर (श.) हिं. मध्यप्रां. विलासपूर जि.

रतलाम (सं.श.) हिं. मध्यप्रां. मालव्यांत इंदूरच्या पश्चिमेस.

रतीबर (श.कि.) हिं. राजपु. जयपुराहून ७५ मैल बुंदी संस्था-
नचे हद्दीवर.

रतनपूर (श.) हिं. ब्रह्म दे. आग्रा शहराचे पूर्वीचे नांव.

रतनागिरी (श.बं.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. व ता. येथें शिल्प-
शाळा आहे त्यांत काम चांगले तयार होतें. सु-
वर्षा. १०० मैल दक्षिणेस या जिल्ह्यांतील लोक
तीक्ष्ण बुद्धीचे आहेत.

रधनपूर (सं.श.) हिं. गुजराथ प्रां. [जाहागीर.

रनाळें (गां.) हिं. सुं. इ. सजानदेश जि. नंदुरबार ता.

रने (गां.) हिं. मध्यप्रां. दमोह जि.

- रशियनतार्तरी(दे.)** आशि. तार्तरीचा जो भाग रशियानें घेतला तो.
- रशिया** (दे.) आशिया व यूरोप ह्या दोन्ही खंडांत उत्तरेक-
डील देश. आश्यामध्ये उराल पर्वत आहे.
- रसाळगड** (कि.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. येड ता.
- रस्त** (श.) आशि. इराण दे. कास्पियनसमु. काठा.
- रहातगड** (श.) हि. मध्यप्रां. सागर जि. येथे चरमा जोड व दुसुनी
- रहिमतपूर** (श.) हि. सु. इ. सानारा जि. कोरेगांव ता. [कापड होतें.
- रहेली** (गा.) हि. मध्यप्रांत. सागर जि. येथे गुळाचा कारखाना.
- राई** (गा.) हि. सु. इ. ठाणे जि. साष्टी ता. धोडबदराजवळ.
मिठाचा मोठा व्यापार आहे. [१६००० भै.
- राकी** (पर्व.) भमे. खं. उत्तर भमे. द. उत्तर आहे. लां.
- राक्सबर्ग** (प्रा.) यू. ख. म्कातलंदांत.
- राचडेल** (श.) यू. ख. इंग्लंडांत लकेशायरमध्ये राच नदीवर.
- राजकोट** (श.म.) हि. बं. इ. गुज. प्रा काटेराडमध्ये. येथे राजकुमार
कान्हेज आहे. रत्नागिरी. जि. माळवण ता. किड्या.
- राजखेडा** (गा.) हि. राजपु. धौलपुर स.
- राजगड** (गा.कि.) हि. ब. इ. येथे दगडी कोळशांच्या खाणी आ-
हेत. २ सुं. इ. पुणे जि. भोस स. हा किड्या
तोरणा किड्याच्या आग्नेयीय दोंड कोमावर
स. १६४६ त शिवाजीने वाडिला. [गजभोंस.
- राजपिपळा** (स.श.डों.) हि. सु. इ. गुज. प्रा. पश्चिमेम रेवाकाठा
- राजपुताना** (प्रा.) हि. सु. इलाख्याचे उत्तरेस व पंजाब इ. दक्षिणेस.
हा बहुतेक वालुकामय प्रदेश आहे. हा राजपुत
लोकांचा देश. मात पुष्कळ सं. आहेत.

- राजपुरी (गां.खा.) हि. मुं. इ. कुलावा जि. जंजीरा जंजिन्याणवळ.
 राजमहाल (श.) हि. बं. इ. येथे दगडी कोळशांच्या खाणी आहेत.
 गंगानदीवर. स. १८५५ त सांथल लोकांचे बंड.
 राजमहेंद्री (श.यं.) हि. म. इ. पूर्वकिनाऱ्यावर गोदावरीचे कांठी जि.
 राजमाची (क्रि.) हि. मुं. इ. पुणे मावळ ता.
 राजवाडी (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
 राजशाही (गां.श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. काठवाडांत. २ बं. इ. जि.
 राजसेज (पर्व.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. येथून बाण-
 गंगा निघते. येथील दगड फार कडक.
 राजापूर (श.बं.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. २ नाशिक जि. येथले ता.
 राजीम (श.) हि. मध्यप्रां. महानदीचे कांठी. रायपूर जि. येथे
 लागेचा व्यापार.
 राजुरी (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. जुन्नर ता.
 राजूर (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. अकोले गा. येथे तांदु-
 लांचा व्यापार मोठा चालतो.
 राजेगांव (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. भिमबडी ता.
 राठेहाळी (गां.) हि. मुं. धारवाड जि. कौड ता.
 राहनार (गां.) यू. खं. इंग्लंडांत नेल्समध्ये.
 राणीगंज (श.) हि. बं. इ. येथे कोळशांची खाण आहे.
 राणेबिंदूर (श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. तालुका.
 रातरदाम (श.) यू. खं. हालंद दे. स्यूज नदीचे कांठी मोठी
 व्यापाराची जागा.
 रामंजन (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. वाशी ता.
 राथ (यू.) यू. खं. स्कातलंडांत उत्तरेस.

- राथलीन** (वे.) यू. सं. अथर्लंद वे. उत्तरेस.
राधनपूर (सं.श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. पालनपूर एजन्सींत.
रानमळा (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुळे ता. जहागीर गांव.
रापर (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. कच्छांत.
रापती(राम्नी)(न.) हि. अयोध्या प्रांतांतून भागीरथीस मिळते.
रामगड (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता. येथे नरम दगडाची भांडी चांगली होतात. २ छोटा-नागपूरचे उत्तरेकडील प्रांतांत. ह्यास हजारौ बाग म्हणतात. १ मध्यप्रां. भंडला जि. ता.
रामगंगा (न.) हि. बं. इ. भागीरथीला मिळणारी.
रामघाट (घा.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. बेगुलें ता.
रामटेक (श.डो.) हिं. मध्यप्रां. नागपूर जि. येथे विड्याचीं पानें चांगलीं व पुष्कळ होतात.
रामदुर्ग (सं.श.) हिं. मुं. इ. बेळगांव जि. पूर्वस भावे ह्यांचे.
रामनगर (श.) हिं. पं. इ. बिनाव नदीचे कांठी. २ मध्यप्रां. मंडला जि. ही गोंड राजाची राजधानी होती.
रामनद (सं.श.) हिं. म. इ. मदुरा पर.
रामनाथ (श.) हिं. म. इ. वेगा नदीचे कांठी मधुरा जि.
रामपायली (श.) हिं. मध्यप्रां. भांडारा व संबलपूर जि.
रामपूर (सं.श.) हिं. वाय. प्रां. रोहील खं. कोशिला नदीवर.
रामरी (वे.) हिं. ब्रम्हदे. आराकान प्रां. पश्चिमेस बेट.
रामाचामेतू (पूल.) हिं. हिंदुस्तान व सिलोन बेट ह्यांच्या मध्ये.
रामापूर (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. औंध सं.
रामास (भू.) हिं. मुं. इ. गोव्याचे द. मलबार किनाऱ्यावर.

- रामेश्वर** (गां.) हिं. मुं. इ. कळवण ता. २ हिं. दक्षिणेश बेट.
- रायगड** (कि.सं.) हिं. मुं. इ. सत्ताद्रि पर्वतांत. कुळाबा जि. महाड ता. येथे श्रीशिवाजी महाराजांनी आपल्यास म. १६७४ त राज्याभिषेक करवून घेतला. व म. १६८० त ते गुडघीरोगाने स्वर्गवासी झाले. २ मध्यप्रां. संबलपूर जि. सं. श. ता.
- रायचूर** (श.) हिं. म. इ. निजामचे रा. कृष्णा व तुंगभद्रा ह्या नद्यांचे दुआबांत. रे. स्टे.
- रायपाटण** (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.
- रायपूर** (श.) हिं. मध्यप्रां. जि. छत्तीसगड प्रां. कोसाज कापड, लाख, कापूस ह्यांचा व्यापार. ल. छावणी. २ खानदेश जि. पिपळगेर ता.
- रायबरेली** (श.) हिं. अयोध्याप्रां. गोमतीच्या फाट्यावर जि.
- रायबाग** (गां.) हिं. मुं. इ. कोल्हापूर सं. शिराळे पे.
- रायभुई** (गां.) हिं. मुं. इ. टापें जि. साष्टी ता.
- रायमोही** (गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. निजामाचे राज्यांतील गांव.
- रायरी** (कि.) हिं. मुं. रत्नागिरी जि.
- रायसिंगपूर** (सं.श.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. लगत.
- राटदंग** (शिख.) हिं. हिमालयाचे शिखर. [दीचे उगमाजवळ.
- रावणन्हद** (सरो.) हिं. हिमालयाचे उत्तरेस तिबेटांत सतलज न.
- रावर** (श.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. कच्छ सं.
- रावळपिंडी** (श.) हिं. पं. इ. उत्तरेस काबूलचे वाटेवर. झेलम व सिंधु ह्यांमध्ये ल. छावणी, जि.

- रावी** (न.) हि. पं. इ. कुझ प्रांतांतून निघून चिनावला मि-
ळते. लां. ४५० मैल.
- रावेर** (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे, ना. पेठा आहे.
- राशिवडें** (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. चावडा जहागिरीन.
- राशीन** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. कर्जन ता. जहागीर.
- रासअलहद** (भू.) आशि. खं. अरबस्तानचे पूर्वेम.
- रासगाल** (भू.) आशि. खं. सिलोन (लंका)च्या दक्षिणेस.
- रासमौज** (भू.) हि. मुं. मिथ प्रां. कराचीचे पश्चिमेस.
- राहतगड** (गां.) हि. मध्यप्रां. सागर जि.
- राहते** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता.
- राहुरी** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. तालुका. येथे धान्याचा व्यापार चालतो.
- राक्षसभुवन** (श.) हि. मोगलाईत (निजामचे राक्ष्यांत) गोदावरीचे
- राळेगांव** (गा.) हि. वऱ्हाडांत बणी जि. [कांटी.]
- राळेरास** (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. बाशी ता.
- रिओकादोंआ** (श.) अमे. खं. द. अमे. लाटाना देशांत.
- रिओकोलोरादो** (न.) अमे. खं. उ. अमे. युनेनेदन्तेत्तमध्ये.
- रिओदेजानेरो** (श.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील देशाची राजधानी.
- रिओदेलाप्लाता** (खाडी.) अमे. खं. द. अमे. युराख्येमध्ये.
- रिओपारा** (श. खाडी.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझीलच्या ईशान्येस.
- रिचमंड** (रा.ज.) अमे. खं. उ. अमे. युनेनेदन्तेत्तमध्ये. वॉशिंग्टन
- रिडिंग** (श.) यू. खं. इंग्लंडांत बर्कम प्रा. केनेट नदीवर. [प्रां.]
- रिथपूर** (गां.) हि. वऱ्हाडास उमरावती जि.
- रिबल** (न.) यू. खं. इंग्लंडांत लॅकेशायर मध्ये.

रियाद (श.) आशि. खं. अरबस्तानांत मध्य प्रांतांत नउद.पर.
 रिओग्रांदेलेनार्त (न.) अमे. खं. उ. अमे. युनैतेदस्तेत्समध्ये.
 लां. १४०० मैलें.

रिसव्ह (गां.) हि. बन्हाड प्रां. वाभिम जि. येथें रंग चांगला
 री (मगे.) यू. खं. अयर्लंडांत.
 रीस (सरो.) यू. खं. अयर्लंड दे. [होतो.
 रुआतन (बे.) अमे. खं. मध्य अमे. हांदुरासच्या उपसागरांत.
 रुआंग (ग.) यू. खं. फ्रान्स दे.
 रुई (गां.) हि. मुं. इ. कोन्हापूर सं. कागल जहागिरींत.
 रुकडी (गां.) हि. मुं. इ. कोन्हापूर सं. वडगांव ता.
 रुक्मावती (न.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. कच्छ सं.
 रुगेन (बे.) यू. खं. जर्मनीचे नार्वेच्या वाळ्विक्त मसु.
 रुडकी (श.) हि. वाय. प्रां. महारणपूर पर. येथे शिल्पशास्त्र
 शिकविण्याची शाळा आहे.
 रुडरपूर (श.) हि. वाय. प्रां. रुडपूर प्रां. [मिठाळी आहे.
 रुपनारायण (न.) हि. बं. इ. छोटानागपूर प्रां. तून हुगळी नदीस
 रुपटलांड (प्रां.) अमे. खं. हडसनच्या हद्दीतील. [नांव.
 रुमशाम (श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत कान्गनान्नीपोल शहराचे
 रुमानिया (दे.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. उत्तरेस देश.
 रुकीस (श.) हि. वाय. प्रां. मिरत प्रा.
 रुस (दे.) आशिया व युरोपखंडांतील उत्तरेकडील देश.
 रेचनादोआब (प्रां.) हि. पं. इ. रावी व चिनाब ह्यांचे मधील प्रदेश
 रेडेरबुड्हु (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कन्हाड ता. [शाचें नांव.
 रेडी (गां. कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. वेगुलें ता.

रेणावें	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता.
रेदरिवर	(न.) अमे. खं. मिसिसिपी नदीला मिळते. लां. १५००
रेन्हू	(प्रां.) यू. खं. स्कातलंडांत. [मैल.
रेमरा	(गां.) हि. मध्यप्रां. संबलपूर जि.
रेराखोल	(सं.श.) हि. मध्यप्रां. संबलपूर जि. [तषार होतात.
रेवदंडा	(श.कि.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. येथें पीतांबर व कांड
रेवल	(श.) यू. खं. रशिया दे. मोठें व्यापाराचें शहर.
रेवा	(सं.श.) हि. वाय. प्रां. जुंदेलखं. रेवा सं. बेहर नदीवर. येथे लोखेचे जुडे अनेक प्रकारचे करितात.
रेवाकाठा	(सं.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. ह्यांत पुष्कळ संस्थानें आहेत.
रेस	(भू.) अमे. खं. ड. अमे. न्यूफाँडलँड वेटांत.
रेसिकी	(बं.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील दे.
रेगा	(श.बं.) यू. खं. रशियांत दुनानदीचे मुखाजवळ वालतिक
रैन	(न.) हि. यमुना नदीस मिळणारी. [समुद्राचे कांठी.
रैमस	(ध.) यू. खं. फ्रान्स दे.
रोका	(भू.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. पश्चिमेस.
रोच	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरमध्ये.
रोजा	(पर्व.) यू. खं. इटालींत पूर्वेस.
रोटावद	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता.
रोण	(श.) हि. मुं. इ. द. म. धारवाड जि. ता.
रोदस	(बं.) आशिय. खं. तुर्कस्तानचे पश्चिमेस भूमध्यसमु.
रोन(=होन)	(न.) यू. खं. फ्रान्स दे. लापनचे अक्षांतास मिळते. लां.
रोपळे	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. करमाळे ता. [११० मै.
रोम	(श.) यू. खं. इटालींत राजधानी, तैयरनदीचे कांठी.

- रोमानिया (भू.) आशि. खं. इंदियनचाबनांत मलायाचे दक्षिणे.
- रोराईमा (पर्व.) अमे. खं. द. अमे वेनिलुएलांत.
- रोरी (श.) हि. मुं. इ. सिंधमां. सिंधूचे काठीं.
- रोसेता (श.) आफ्रि. खं. इजिप्त दे. नैल नदीच्या मुखाजवळ.
- रोहत (गां.) हि. मुं. इ. काठेवाड मां.
- रोहिलखंड (मां.) हि. वाय. मां. रोहिले लोकांचें वस्तीस्थान.
- रोहें (श.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. रोहें ता. गांव.
- रंकाळें (तला.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. कोल्हापुराजवळ.
- रंगपूर (श.) हि. बं. इ. रंगपूर जि. २ आसाम मां. सद्याचे नैर्ऋत्येस.
- रंगावल (न.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिंपळनेर ता.
- रंगावा (न.) हि. मुं. इ. गुज. मां. गायकवाडचे रा. उमई महालांत.
- रंगून (श.) हि. ब्रम्हदे. पेरूमां. इरावतीचे कांठीं मोठें व्यापाराचें शहर, इंग्लिशांनीं स. १८२५ त घेतलें. या प्रांतांत मिरण्यांचें काम (कांवण्यांचें मखर ७०।८० फूट उंचीचें सात मजली) उत्तम करितात. चित्रें उत्तम करितात. [मोठा धबधबा आहे.
- रंधगांव (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. अकोले ता. येथें प्रवरेस
- रांगणा (कि.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. सद्माद्रिपर्वतावर व र-क्षायिरीकडेस जातांना घाट.
- रांची (श.) हि. बं. इ. छोटानागपूर मां. मुख्य शहर.
- रांजणगांव (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता. १५ गुणें जि. विमभडी ता. येथें मुळमुळा बीनेस मिळते.

३ नगर जि. पारनेर ता. ४ पुणे जि. शिरूर ता.
येथे श्रीगणपतीचे प्रसिद्ध स्थान आहे.

रांटा	(श.) हि. पुं. इ. गुज. प्रां. इंदर सं.
रांदेर	(श.) हि. पुं. इ. गुज. प्रां. सुरत जि. तापीचे कांठी.
रंदाळ	(गां.) हि. पुं. इ. कोल्हापूर सं. वडगांव ता.
रंहीस	(श.) यू. खं. फ्रान्स दे.
रंहेद	(न.) हि. वाय. प्रां. यमुना नदीस मिळणारी नदी.
रंहेन	(न.) यू. खं. जर्मनी व हॉलंड या देशांत असून जर्मन- समु. मिळते. लां. ७१० मै.

रंहोटसगट (कि.) हि. वं. इ. गहाबाद प्रां. सोननदीवर हे ठि-
काण रामचंद्राचा मुलगा कुच ह्याने शोधून का-
ढिले असे झ. हे रमणीय स्थान आहे.

ल.

लऊऊ	(गां.) हि. पुं. इ. सोलापूर जि. माढ ता.
लक्सैमबुर्ग	(सं.श.) यू. खं. फ्रान्स आणि जर्मनी ह्यांचे मध्ये सं.
लखदीव	(वे.) हि. म. इ. मलबार कि. पश्चिमेस.
लखनाऊन	(गां.) हि. मध्यप्रां. शिवनी जि. ता.
लखनोटी	(श.) हि. वाय. प्रां. साहरणपूर प्रां. सहारपूर पा. १५ मैल.
लखनौ	(श.) हि. अयोध्या प्रां. ची राजधानी गोमती नदीचे कांठी जि. सुंदर इमारती आहेत. मात्तिची थिथें बंदरीकाम व जाळीचेकाम होतें.
लखपट	(श.वं.) हि. गुज. प्रां. कच्छ सं.
लखरीकांग	(श.) हि. वाय. प्रां. अलाहाबाद जि. ता.
लखट्टंग	(श.) हि. धिकीमचे रा. टिस्ट नदीवर.
लखीमपूर	(श.) हि. नेपाळच्या सरहद्दीवर.

लग	(न.) यू. खं. इंग्लंदांत.
लगासी	(सं.श.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत. काल्पीपा. ८६ मैल.
लछमनपूर	(श.) हि. वाय. प्रां. औध पर. मुलतानपुराहून २२ मै.
लइनो	(श.) हि. राजपुतान्यांत अजमीरपा. ८९ मैल.
लडवो	(श.) हि. पं. इ. सरहिंद प्रां. कर्नूलपा. १२ मैल.
लदक	(प्रां.) हि. पं. इ. पूर्वी हा प्रांन तिबेटांत मोडत होता.
ललगूण	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.
ललडंग	(श.) हि. वाय. प्रा. बिजनूर प्रां.
ललतपूर	(श.) हि. बं. इ. जि. व तालुका.
ललितापट्टण	(श.) हि. नेपाळ सं. कटमांडूपा. ७८ मैल.
लवेल	(गां.) हि. मुं. इ. रवागिरी जि. खेड ता.
लष्कर	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगांव पा. २ मैल. येथें फौजेची छावणी आहे. २ ग्वाल्हेरनजीक इंग्लिशांची छावणी आहे त्यास म्हणतात.
लस	(श.) आशि. खं. बलूचिस्तान दे.
लहर	(गां.) हि. वाय. प्रां. काल्पीपा. ५० मैल. [पश्चिमेस.
लहसा	(प्रां.) आशि. खं. अरबस्तानांत इराणी अक्षाताचे
लहेनी	(श.) हि. वाय. प्रां. फतेपूर प्रां. गंगेच्या कांठीं.
लळींग	(गां.कि.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. धुलें ता. बुळ्यापा. १ मैल.
लाओ	(दे.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांतील देश.
लाकआ	(सरो.) यू. खं. स्कातलंदांत.
लाकते	(सरो.) यू. खं. स्कातलंदांत.
लाकनेस	(सरो.) यू. खं. स्कातलंद दे.
लाकमोरे	(सरो.) यू. खं. स्कातलंद दे.

लाकरूस	(सरो.) यू. खं. स्कातलंदांत.
लाकलोमंद	(स.) यू. खं. स्कातलंदांत.
लाकशीन	(सरो.) यू. खं. स्कातलंदांत.
लाकसा	(श.) हि. बं. इ. वरसत प्रां. कलकत्त्यापा. ४० मैल.
लाख	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. येथें प्रवरा- नदीस मोठा बंधारा आहे.
लाखपूर	(श.) हि. बं. इ. मिनपुर प्रां. मिनपुरीपा. २० मैल.
लाखलान	(न.) आशि. खं. पू. पासिफिक महासा. आबेलिशियांत मरे नदीला मिळते.
लाखुरा	(गां.) हि. पं. इ. मुलतानपा. ५० मैल.
लागवण	(श.) हि. बं. इ. मागलपूर प्रां. राजमहाल पा. ५८
लाग्विल्हास	(भू.) आफ्रि. खं. दक्षिणेस. [मैल.
लाट	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. आजरे ता.
लाहपूर	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
लाताक	(श.) आफ्रि. खं. दक्षिणेकडील मध्य आफ्रिकेंत.
लाथी	(सं.) हि. मुं. इ. गुज प्रां. काटेवाड प्रां. गोहिलवाडा विभागान. [चौ. मै. ६१३०.
लादोगा	(सरो.) यू. खं. रशिया दे. गोव्या पाण्ढ्याखे. वाचे क्षेत्र
लाद्रोन	(वे.) आशि. खं. पू. पासि. महासा. मैक्रोनेशियापैकी एक बेटसमूह.
लान	(दे.) हि. निजामचे रा. वेरूळ आहे तो प्रदेश.
लानचांग	(श.) आशि. खं. इंडियनचायनांतल सयाम दे. उ. रेसलाओ देशांत.
लानचौ	(श.) आशि. खं. चिनांत यांगसी नदीचे कांठी.
लानसेस्टन	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत कार्नवाल प्रां. टमार नदीवर.

- लाप्लाता** (दे.न.) अमे. खं. द. अमे. न. लां. २३५० मै.
- लापलांद** (मां.) यू. खं. रशियांत उत्तरेकडील प्रांत. हा नापीक प्रदेश येथे नेहमीं वर्ष पडतें; यांत दोन महिन्यांचा एक दिवस व दोन महिन्यांची एक रात्र होते.
- लापाज** (श.) अमे. खं. द. अमे. बोलिव्हियामध्ये.
- लापू एरुल** (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे.
- लापोएनेला** (श.) अमे. खं. मेक्सिको दे.
- लाप्रनिस्त** (पर्व.) यू. खं. आल्प्सिंत.
- लाबूआन** (मां.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. बोर्नो बेटांत.
- लाब्रेडोर** (वे.) अमे. खं. हडसनच्या सामुद्रधुनीवर.
- लायनबुर्ग** (मां.) यू. खं. देन्मार्क दे.
- लायन्स** (न.) आशि.खं.पू.पासि.महासा. आब्रिलेशियांत. यासि. फिक महा. मिळते. २ यू. खं. कापस दे. दक्षिणेस.
- लार** (श.) आशि. खं. इराणी अखातावर मां. व शहर.
- लारखान** (श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. शिकारपूर जि. [संगमावर.
- लालकनिओ** (श.) हि. पं. इ. दुआब प्रां. चिनाब व जेलम ह्यांचे
- लालगंज** (श.) हि. बं. इ. तिरहूत प्रां. दिनापूरपा. १८ मैल. २ वाय. प्रां. मिरझापूरपा. २० मैल. ३ औद. पा. २१ मैल.
- लालगला** (न.) हि. बं. इ. ओरिसा प्रां. बंगालच्या उपसा. भि.
- लालपाडी** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निकाड ता. [ळते.
- लालपूर** (श.) हि. मुं. इ. काठेवाडांत बडोद्यापा. २०० मैल. २ वाय. प्रां. मुरादाबादपा. १९ मैल. ३ का. नपूरपा. १९ मैल. ४ परनीपा. २१ मैल.

लालसोभा	(श.) हि. राज. जयपूर सं. जयपूरपा. ३३ मैल.
लाली	(श.) हि. पं. इ.
लालू	(श.) हि. मुं. इ. सिंध प्रां. पक्करपा. ६० मैल.
लालेरफोर्ह	(श.) हि. वाय. प्रां. बोलंद पर. मिरतपा. ६१ मैल.
लासलगांव	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशि. जि. निफाड ता. धान्यांचा व्या. पार. येथें मुईकोट किल्ला आहे. [१८०१.
लासवारी	(गां.) हिं. वाय. प्रां. मधुरा प्रां. इंग्लिश व मराठे ल.
लासा	(श.) आशि. खं. मोठे तिबेट दे. राजधानी सानपू न- दीचे कांठी. [नळें आहे.
लासूर	(गां.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. चोपट ता. तेथेंच मोठें
लासेन	(श.) यू. खं. रिक्सलंदमध्ये टेकरीवर उत्तम शहर.
लाहूल	(प्रां.) हिं. पं. इ. ईशान्येस.
लाहेग	(गां.) यू. खं. हॉलंड दे.
लाहोग	(भू.) यू. खं. फ्रान्स दे. उत्तरेस.
लाहोर	(श.) हि. पं. इ. रावीच्या कांठीं. येथें शिकराजाची मुख्य गादी होती. जि. ले. ग. राहतान, रण- जितसिंगाचे थडगे आहे. येथे कुपनगारी काम उत्तम होतें. अनेक प्रकारचे मातीचे सर्प करितात.
ली	(श.न.) हि. पं. इ. लदक सं. २ यू. नं. भयलंदान.
लिएज	(श.) यू. खं. नेलजम दे. येथें घड्याळें चांगलीं होतात.
लिजर्द	(भू.) यू. खं. इंग्लंड दे. दक्षिणेकडेस.
लिजोन	(श.) अमे. प्रां. मध्य अमेरिकेन.
लिडन	(ब.) हिं. दक्षिणेस लेक्रेण्या उत्तरेस.
लिडस	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत यार्क प्रां. एअर नदीचे कांठीं.

- लितलवेल्दत (समु.) यू. खं. देनमार्क दे. फ्यूनेज व स्लेसविकमध्ये.
 लिथ (श.बं.) यू. खं. स्कातलेंदांत एडिंबरो प्रां.
 लिथज (श.) यू. खं. आखिया दे. दान्यूव नदीचे कांटीं.
 लिदस (श.) यू. खं. इंग्लंड दे. येथे लोंकरीचीं वखें चांगलीं
 लिद् (न.) आफ्रि. खं. नैल नदीला मिळणारी. [होतान.
 लिनस्तर (प्रां.) यू. खं. अयर्लंड दे.
 लिन्यांती (श.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेंत.
 लिपडी (सं.) हिं. पं. इ. काठेवाड प्रां. झालावाड भागांत.
 लिपारी (बे.) यू. खं. अतलांतिक महासाग. स्पेनच्या राजाकडे.
 लिफी (न.) यू. खं. अयर्लंड दे. इचे कांटीं दब्लिन शहर.
 अयरिश समु. मिळते.
 लिषा (न.) आफ्रि. खं. जांवीजीला मिळते.
 लिथिया (मैदान) आफ्रि. खं. सहारा वाळवंटाचे पूर्वेत.
 लिमपो (न.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेंत.
 लिमफिअर्ड (अजा.) यू. खं. देनमार्क दे. जनलंदमध्ये.
 लिमरिक (श.) यू. खं. अयर्लंड दे. शानन नदीचे कांटीं.
 लिमा (श.) अमे. खं. द. अमे. पेरू दे.
 लिपा (गां.) हिं. पं. इ. सिंधसागर दुआवमध्ये.
 लियोंग (श.बं.) यू. खं. फ्रान्स दे. आरमाराची जागा
 लिवरपूल (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरमध्ये मर्सी नदीवर.
 लिवदेंगेलंड (बे.) अमे. खं. उ. अमे. लगत्यास वेस्तइंडीज बेटात.
 लिवांट (समु.) यू. खं. द. भूमध्यसमुद्राचा पूर्वभाग.
 लिवेज (श.) यू. खं. इंग्लंडांत सक्सेस प्रां. उग्र नदीवर.

लिस्बोन (श.बं.) यू. खं. पोर्तुगाल दे. राजधानी. स. १७५५ त धरणीकंपानें पडलें होतें. तेगस नदीचे कांठी.

लीज (न.) यू. खं. वेल्जममध्ये. लोखंडी व कापडाचे कामा-
करितां प्रसिद्ध.

लील (श.) यू. ख. फ्रान्स दे. कारखान्याकरितां प्रसिद्ध.

• लुईस (वे.) यू. खं. अतलांतिक महासागरांत.

लुकू (वे.) आशि. खं चीन दे. पूर्वस.

लुच्यू (ने.) आशि. खं. चीन दे. पूर्वस चिनई समुद्रांत.

लुजोन (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. ओशियानिया
बेट समुदायांत फिलिपिन बेटांत.

लुट्टीपूर (गां.) हिं. वाय. प्रां. मिरझापूरपा. ११ मैल.

लुदिया (सरो.) आफ्रि. खं. ल्युनीस सं.

लुणावाडा (सं.) हिं. सुं. इ. गुज. प्रां. रेवाकाटा एजर्न्सींत.

लुथीआ (न.) हिं. वाय. प्रां. कमाऊनपर. काळी ऊर्फ सडु न-
दीस मिळते.

लुधिआना (श.) हिं. पं. इ. जि. बेथें उत्तम शाली होतात.

लुनी (न.) हिं. राजपु. अजिमगढाजबळ पुष्कर सरोवरांतून
निघून कच्छचे रणास मिळते. लां. १२० मै.

लुबेक (श.बं.) यू. खं. जर्मनींत बालतिक समुद्राचे कांठी.

लुरिस्तान (श.) आशि. खं. इराणी अखाताचे कांठी इराक अ-
रबी प्रांताचे मैर्न्हेलेस.

लुल्या (सरो.) यू. खं. सिवदनांत.

लुविनापोलपन (भू.) अमे. खं. उ. अमे. रशियन अमे. उत्तरेस.

लुशार्ई (सं.) हिं. बं. इ. पूर्वस असामचे पूर्व हद्दीवर.

- लुसर्न (श.) यू. खं. स्विस्सलैंदांत लुसर्न सरोवराचे कांटीं.
- लुहुडी (गां.) हिं. वाय. प्रां. गाझीपूरपा, २४ मैल.
- ले (श.) हिं. उत्तरेस लहान तिबेटाची राजधानी
- लेओमिन्स्टर (श.) यू. खं. इंग्लंदांत सालप प्रां. लग नदीवर.
- लेकगाडवा (श.) हिं. पूर्वस आराकान प्रां. आराकानपा, २३ मैल.
- लेकग्रेगरी (सरो.) आशि. खं. पू. पासि. महासाग. आल्बेलेशिबांत गोष्ठा पाण्याचें. [उद्भूत झालेले.]
- लेकमंडळ (श.) हिं. वाय. प्रां. जनसर पर. यमुनेच्या कांटीं
- लेकमिमोगाशी (गां.) हिं. नेपाळ सं. मार्कंडेयनदीवर कटमांडूपा.
- लेकरकुंड (श.) हिं. बं. इ. बीरभूम पर. [६७ मैल.]
- लेयार्न (बं.) यू. खं. इतालींत.
- लेण्याद्रि (पर्व.) हिं. सुं. इ. पुर्णे जि. जुनराजवळ. यांत कोरोंव लेणी चांगली आहेत. [मैल.]
- लेया (श.) हिं. बं. इ. रामगड प्रां. हजारीबागपा. ५२
- लेना (न.) आशि. खं. रुस दे. अलताई पर्वतांतून निघून उत्तर महासागरास मिळते. लां. २५०० मै.
- लेपसिक (श.) यू. खं. जर्मनींत हें व्यापार व विद्यालय ह्यांकरितां प्रसिद्ध.
- लेपांतो (असा.) यू. खं. ग्रीस दे. ग्रीस आणि मोरिबा यांमध्ये.
- लेबडोर (श.) हिं. मेझनदीच्या मुखाजवळ.
- लेबानन (पर्व.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत सिरीया प्रां.
- लेब्रंग (श.) हिं. मुशावरमध्ये झोंग नदीच्या किनाऱ्यावर.
- लेमनास (बे.) आशि. खं. तुर्कस्तानचे प. भूमध्यसमु. [ब्रामध्ये]
- लेमेर (सामु.) अमे. खं. द. अमे. स्नेती व तेरादेल्कुइगो बेट

- लेया (श.) हि. सुं. इ. सिंधूचे कांठी. [मध्यसमु.]
- लेसबास (वे.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत आशियामेनारचे प. भू-
- लेसरआंतीलीस (वे.) अमे. खं. उ. अमे. जवळच्या वेस्टइंडीज वे.
- लेह (श.) हि. काश्मिरांत लदक प्रां.
- लेहा (श.) हि. पं. इ. सरहिंदमध्यं लुधियानापा. १६ मैल.
- लेहुमा (पवं.) आफ्रि. खं. न्युबीया दे.
- लेंदन (श.) यू. खं. हालंद दे. विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.
- लैबिरीया (सं.श.) आफ्रि. खं. वरच्या गिर्नांत.
- लोआर्किपेलागो (वे.) आशि. खं. पू. पा. महासा. पोलिनेशिया
- लोआंगो (प्रा.) आफ्रि. खं. खालच्या गिर्नांत. [बेटसमूहांत.
- लोएनदा (श.) आफ्रि. खं. प. आफ्रिकेंत.
- लोएल (श.) अमे. खं. कानडाचे रा. वास्ननच्या उत्तरेस का-
पसाच्या व्यापाराकरितां प्र.
- लोएसटाफ्ट (श.) यू. खं. इंग्लंडांत सफाक प्रां. पूर्वकिनाऱ्यावर.
- लोणार (सरो.) हि. वऱ्हाडांत बुलठाणे जि. ह्याचें पाणी खारें
अमून ह्यापा. अनेक प्रकारचे धार होतात.
- लोणावळें (गां.) हि. सुं. इ. पुणें जि. मावळ ता. रे. स्टे. खंडाळे
पाटाचे माध्यावर हवा उत्तम.
- लोणीकाळभर(गां.) हि. सुं. इ. पुणें जि. हवेली ता.
- लोणीभापकर(गां.) हि. सुं. इ. पुणें जि. निमयडी ता. [भांडीं.
- लोधीखेडा (श.) हि. मध्यप्रां. छिंदवाडा जि. येथे तांबेपितळेचीं
- लोपाला (भू.) आशि. खं. रशियांत पूर्वस कामद्यात्कार्चें द.
- लोपेज (भू.) आफ्रि. खं. पश्चिम आफ्रिकेंत. [क्षिणटोक.
- लोफोदेन (वे.) यू. खं. नॉर्वेच्या ताभ्यांत.

- लोबनोर (सरो.) आशि. खं. बिनईनातरीत. यास तुरीम नदी
लोत्री (न.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रा नदीला मिळते. [मिळते.
लोलेदस (प्रां.) यू. खं. स्कातळंद दे.
लोलांद (वे.) यू. खं. देम्मार्या दे. जर्मन समुद्रांत.
लोसर (गां.न.) हि. पं. इ. पुनी व लोसर ह्यांचे संगमावर.
लोसान (श.) यू. खं. स्विस्सलंदमध्ये.
लोहगड (कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. मावळ ता. येथे पेशवे स-
रकार कैदी ठेवीत असत.
लोहदगां (श.) हि. बं. इ. जि. ब. ना.
लोहार (गां.) हि. वाय. प्रां. बुंदेलखंडांत. [बवा आहे.
लोहारीनाईग(गां.) हि. बं. इ. गुरवळ प्रां. येथे मागीरथीस धब-
लोहारू (सं.) हि. वाय. प्रां. [किते चांगले होतात.
लोहारें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश. जि. पाचोरे ता. येथे अड-
लोही (गां.) हि. वन्हाड प्रां. यणी जि. येथे गुरांचा मोठा
बाजार भरतो. [कांठी.
लोहोणेर (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता. गिरणेच्या
लौबल (श.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबिया दे.
लंका (वे.) हि. दक्षिणसे ह्यास सिंहलद्वीप म्हणतात. यांत
महात्म्याचे पदार्थ, लांकूड हस्तिदंत पु. होतो.
लंगूर (कि.) हि. वाय. प्रां. कमाऊन पर. हा गुरांसे लोकांनी
डोंगरावर बांधिला आहे.
लंडी (न.) हि. पं. इ. सिंधुनदाला मिळते.
लंदन (श.) यू. खं. इंग्लंड दे. राजधानी सर्व पृथ्वीत प-
हिल्या प्रतीचे पहिले शहर, येथे चाळीस कास

वस्ती आहे. हे तेम्स नदीवर हुतर्फा वसले आहे.
ह्या नदीस मोठे असे आठ पूल आहेत. यांत मध्य
व सुंदर राजवाडे, पार्लमेंट सभागृह वगैरे इमारती,
पदार्थ संग्रहालये, वागवगीचे, गोदी, यांत्रिक शक्ती
वगैरेचे अनेक मोठमोठे कारखाने असून येथें यू-
एवीवरील सर्व देशांतील लोक आहेत. येथें १६ $\frac{१}{२}$
तासांचा दिवस होतो.

- लंदनदरी (श.ब.) यू. खं. अवलंदमध्ये.
लांकेशायर (फ्रा.) यू. खं. इंग्लंडांत.
लांकेस्टर (श.) यू. खं. इंग्लंडांत लांकेशायरमध्ये ल्यून नदीवर.
लांगऐलंड (ब.) अमे. खं. ड. अमे. युनैतेदस्तेतच्या राज्यांत.
लांगस्तोन (बे.) यू. खं. इंग्लंडच्या उत्तरेस. [न्यायावर.
लांचू (श.) आशि. खं. चीनदे. होआंगहो नदीचे पूर्व कि-
लांजी (श.) हिं. मध्यफ्रां. बालाघाट जि. बाचे आसपास लो-
खंडाच्या खाणी व कळकीचें रान आहे.
लांजें (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता. येथें
कांबळी तयार होतात.
लांजेरोत (अखा.) आफ्रि. खं. बार्बरी स. उत्तरेस.
लांटोर (बे.) आशि. खं. पू. पाशि. महासाग. मसाल्याचे बेटांत.
लांडीखाना (रस्ता.) आशि. खं. अफगणिस्तानांत जातांना कैबरपास-
मधील फार बिकट रस्ता १२ फूट रुंदीचा व
भिंतीसारखा उंच आहे.
लांहूर (गां.) हिं. हिमालय पर्वतावर हवा खाण्याचें ठिकाण.
लांदसण्ड (भू.) यू. खं. इंग्लंड दे. पश्चिमेकडील टोंक.

- लांबदीन (प्रां.) यू. खं. इताली दे.
 लांबवान (श.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. मलाशिया
 बेटसमूहांत बोर्नोओ बेटांत.
 लिंकनशायर (प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत. [समूहांत लुझोन बेटांत.
 लिगायन (अस्सा.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. फिलिपैन बेट.
 लिपोपो (न.) आफ्रि. खं. मोजांबिकच्या खाडीस मिळते.
 लिंब (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. व ता.
 लेंगर (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता.
 ल्यार (न.) यू. खं. फ्रान्स दे. बिस्केच्या उपसागरास मिळते.
 ल्युबिनजन (श.) यू. खं. जर्मनींत वर्नेबर्गमध्ये विद्यालयाकरितां
 प्रसिद्ध.

व.

- वजरीबाद (श.) हि. पं. इ. चिनाब नदीचे कांठी.
 वजेचरी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. भिवडी ता. येथे देवीच्या तीन
 मूर्ति असून जवळच उष्ण पाण्याची कुंडें आहेत.
 वझीरगंज (गां.) हि. बाय. प्रां. औध पर० लखनौपा. ७ मैल.
 वझीराबाद (गां.) हि. पं. इ. चिनाब नदीपा. १ मैल. येथे चिनाब
 नदी अर्धा मैल रुंद आहे.
 वडगांव (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. खटाव ता. २ पुणे जि.
 नावळता. येथे इंग्लिश पेशवे ह्यांची स. १७७९त
 लढाई झाली. १ कोल्हापूर सं. अळते पेट्यांत.
 वडगांवगुप्त (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. नगरापा. १ कोसावर.
 येथून नळ बांधून नगरास पाणी आणिलें आहे.
 वडनेर (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता. येथे वि-

ड्वार्ची पानें होतात. २ वऱ्हाडांत बुलठाणे जि.
रे. स्टे. ३ नाशिक जि. मालेगांव ता. मोसम न.
कांठीं येथें कमोदी तांदूळ उत्तम होतात.

- वडवली (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. वसई ता.
वडवाण (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. काठेवाडांत. [दरचे सं.
वडाळी (सं.श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. महिकाठा पयर्न्वांत ई-
वडाळीभुई (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता.
वडांगळी (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. सित्रर ता.
वडीगुहम (गां.) हि. मध्यप्रां. सिरोच्या जि.
वडुज (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता.
वडुथ (गां.) हि. मुं. सातारा जि. सातारा ता.
वडेल (गां.) हि. मुं. नाशिक जि. मालेगांव ता. मोसमनदी.
कांठीं येथें गुळ पुष्कळ होतो. [कांठीं.
वडौली (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वार्ड ता. कमंडलु नदीचे
वडवाण (सं.श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. काठेवाडपर. झालवाड.
वडोदे (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. भुसावळ ता. [भागांत
वणी (गां.श.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. येथून स-
सद्गुंग देवीचे गडावर जाण्याचा रस्ता. २ व-
ऱ्हाड जि. येथें कोळशांच्या खाणी आहेत. •
वणोज (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. एलिचपूर जि.
वना (न.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. वर्धा नदीला मिळते.
वरखेडें (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता.
वरगड (सं.श.) हि. मध्यप्रां. संबळपूर जि.
वरचागिनी (दे.) आफ्रि. खं. सेनिगांबिआचे दक्षिणेस.

वरजिनीया	(प्रां.श.) अमे. खं. उ. अमे. युनायतेदस्तेस प्रां.
वरणगांव	(श.) हिं. मुं. इ. खानदेश जि. मुसावळ ता. रे. स्टे.
वरन	(भू.) आशि. खं. द. बोर्निओ बेटाच्या पश्चिमेस.
वलजानगर	(श.) हिं. म. इ. अर्काटपा. ९ कोसांवर.
वलीयांबै	(न.) आफ्रि. खं. जांबीजीला मिळते.
वरवंडे	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
वरवंडी	(गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता.
वरशिंदे	(गां.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. [अंलातावर.
वराकझ	(व.) अमे. खं. मध्यअमे. मेक्सिकोत मेक्सिकोच्या
वराट	(दे.) हिं. महाराष्ट्र दे. माहूर वगैरे देश.
वराड	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
वरूड	(गां.) हिं. वऱ्हाड प्रां. उमरावती जि. मध्यप्रां. २ चांदा जि. तालुका. [आहेत. चांदा जि. ता.
वरोडा	(गां.) हिं. मध्यप्रां. येथे दगडी कोळशांच्या खाणी
वरोरे	(गां.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. शाहापूर ता.
वरोळी	(न.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. पश्चिमवाहिनी.
वरंगळ(वारंगुळ)(श.)	हिं. म. इ. तेलंगणच्या रा. राजधानी होती.
वर्गामो	(श.) यू. खं. इटालींत.
वर्जर	(भू.) आफ्रि. खं. सेनिगांबिबाचे पश्चिमेस.
वर्तेबर्ग	(श.) यू. खं. जर्मनींत.
वर्द	(भू.) आफ्रि. खं. पश्चिमेस.
वर्दा	(भू.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपकल्पाचे पूर्वेस.
वर्धनगड	(डों.फि.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. शंभुमहादेवाच्या ओळींत.
वर्धा	(श.म.) हिं. मध्यप्रां. जि. व बैतुलचे जवळ मुळतार्ईचे

डोंगरातून निघून गोदावरीस मिळते. कांठी देव-
लवाडा लां. १५० मै. २ घारवाड जि. तुंगभ-
द्रेला मिळते. [वर.

वर्ध्याघाट (घाट.) हिं. सुं. इ. ठाणें जि. महाडास जाव्याचे दरत्या-
वन्हाड (प्रां.) हिं. सुं. इ. चे पूर्वेंस व निजामचे राज्याचे उत्त-
रेस. हा सुपीक प्रांत इ. स. १८५३ त निजा-
मानें इंग्लिशांस दिला. ह्याचे सहा जिऱ्हे केले
अगून ते हेदराबादच्या रेसिडेन्टच्या ताब्यांत
आहेत.

वसई (श.) हिं. सुं. इ. ठाणें जि. तालुका येथे चिमणाजी
आपानें स. १७३९ त पोर्तुगीज लोकांवर जय
मिळविला. दु. बाजीरावानें इ. १८०३ त इंग्लि-
शांवरोबर तह केला. मोठा किल्ला आहे. जवळ
साडी आहे. या साडीस रेलवेसाठी मोठा पूल
बांधिलेला आहे.

वसईधसई (प्रां.) हिं. सुं. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.

वसना (न.) हिं. सुं. इ. सातारा जि. कृष्णस मिळते.

वसंतगड (कि.) हिं. सुं. इ. सातारा जिं. कन्हाड ता.

वजासेराय (श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत.

वख्खावी (प्रां.श.) हिं. सुं. इ. गुज. प्रां. गावकवाडचे राज्यांत.

वहिला (न.) हिं. सुं. इ. सिंध दे. शिकारपूर जि. सिंधूस
मिळते.

वळणेश्वर (मां.) हिं. सुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता. येथें
महाशिवराजीस मोटी यात्रा भरते.

- वळसंग (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सोलापूर ता.
- वाई (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. कृष्णेच्या कांटीं ता.
ब्राह्मणवस्ती पु. आहे. येथे कृष्णेस मोठमोठे घाट
- वाई(वाय). (न.) यू. खं. इंग्लंडांत. [बांधिलेले आहेत.
- वाईनगंगा (न.) हि. मध्यप्रां. खुरई डोंगरांतून निघून वर्धस मिळते.
कांटीं भंडारा, पवनी. लां. १५० मैल.
- वाएलीकसा (श.) यू. खं. रशियांत पोलांदमध्ये. येथील मिटाच्या
खाणीच्या बोर ४ कोस आहे. •
- वाकस (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता.
- वाकानेर (सं.श.) हि. मुं. इ. काटेवाड प्रां. झालवाड भागांत.
- वाकी (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. भीमा नदीचे कांटीं. २ को-
व्हापूर सं. दुधगंगेच्या उगमाजवळ जंगलाचे नांव.
- वाखारी (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. कळवण ता.
- वाघणी (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाळवंे ता.
- वाघवारें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. [मिळते.
- वागरी (न.) हि. बऱ्हाड. प्रां. अजिण्याचे डों. निघून पेन्नगंगेस
- वागजाई (कि.) हि. मुं. इ. कोव्हापूर सं. पन्हाळा सं.
- वाघा (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. भडोच जि. तालुका.
- वाघरा (न.) हि. बऱ्हाडांत बुलढाणे जि. जळगंगेस मिळते.
- वाघळी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. चाळीसगांव ता.
- वाघाडी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. शिरपूर ता.
- वाघूर (न.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. झुसावळ ता.
- वाघोटण (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
- वाघोडिआ (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गाधकवाडचे रा.

- वाघोली (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सोलापूर ता.
 वाजपूर (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. गायकवाड सरकारचे
 वाटखेड (गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. [मालकीचे,
 वाटंबरे (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सांगोलें ता. भाणनदीचे
 वाठार (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटण सं. [कांटी.
 वाड(वाडें) (गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. खेड ता.
 वाडा (गां.) हि. मध्यप्रां. नर्मदेच्या कांठी.
 वाडापीखरण (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. डाहाणू ता.
 वाडी(सावंतवाडी) (सं.श.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
 पूर्वेस. लांकडी रंगीत सामान उत्तम होतें.
 वाडी (तांद्याची) (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. मुदरगड पेठ्यांत.
 येथे चिन्ने करण्याची ग्रास्टर आफ् पारिस नांवाची
 मुकणी करण्याचे दगड सांपडतात.
 वाडें (श.) हि. मु. इ. ठाणे जि. ता. हवा वाईट. [कांटी.
 वाडेंगांव (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सांगोलें ता. भाणनदीचे
 वाडेंपडेल (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
 वाढीवरें (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. इगतपुरी ता. आभारोडवर.
 वाण (न.) हि. वऱ्हाडांत अकोला जि. पूर्णेंस मिळते.
 वातरफोर्ड (श.) यू. खं. अयलॅंड दे.
 वातरलू (श.) यू. खं. बेल्जममध्ये. येथें स. १८१५ त इंग्लिश
 व फ्रेंच ह्यांची मोठी लढाई होऊन इंग्लिशांस
 जय मिळाला.
 वातापी (श.) हि. मुं. इ. कलादगी जि. बास बदामी म्हणतात.
 वात्रक (न.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. ही साबरमतीस मिळते.

वानकबरऐलंद (वे.) अमे. खं. कानडाचे रा.

वान (श.सरो.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत तारसपर्वताचे पूर्वटोंका-
जवळ खारेपाण्याचें. समुद्रापा. साडेपांच हजार

वानचौ (श.) आशि. खं. चिनांत. [फूट उंच.

वानवडी (गां.) हिं. मुं. इ. पुणें जि. हवेली ता. येथें स. १७१४
त महादजी शिंदे मृत्यु पावले व इंग्लिशांचे
फौजेचें ठाणें.

वान्दिमन्सलंद (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. आस्त्रालियांत
तासमानिया बेटाचें नांव.

वापगांव (गां.) हिं. मुं. इ. ठाणें जि. डाहाणू ता.

वाफगांव (गां.) हिं. मुं. इ. पुणें जि. खेड ता.

वामणोली(वामणोली) (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. जावली ता.

वामोरी (श.) हिं. मुं. इ. नगर जि. राहुरी ता. धान्याचा मोठा
व्यापार.

वाय (ई) (न.) यू. खं. इंग्लंडांत ब्रिस्टल खाडीस मिळते.

वायगात्स (वे.) यू. खं. रशियाचे उत्तरेस आर्तिक महासागरांत.

वायनाड (मां.) हिं. म. इ. मलबार किनाऱ्यावर.

वायव्येकडील प्रां (मां.) हिं. बं. इ. चे पश्चिम व वायव्य दिशेस.

वायादगी (श.) हिं. मध्यप्रां. माळव्यांत धार सं.

वायेगांव (गां.) हिं. मध्यप्रां. वर्धा जि. कसबा.

वारणा (न.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. पाटण ता. तून हरी-
पुराजवळ कृष्णेस मिळते.

वारन (वे.) आशि. खं. हिंदिमहासा. इंग्लंडांचे ताब्यांत.

वारविक (श.प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत.

वारसे	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिंपळमेर ता.
वाराना	(न.) अमे. खं. द. अमे. लाप्लाता नदीस मिळते.
वारी	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव. ता.
वारूड	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सिंदखेड ता.
वारंगुळ	(श.) हि. निजामचे रा. तैलंगणच्या रा. राजधानी
वारें	(गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता. [होती.
वार्ता	(न.) यू. खं. मशिबा दे. ओदर नदीला मिळते.
वार्ता	(श.बं.) यू. खं. तुर्कस्तानांत बलगेरीयांत.
वार्सा	(श.) यू. खं. रशिबांत विलुटा नदीचे कांठी.
वाल	(श.) यू. खं. स्विट्सर्लंडमध्ये.
वालपारेसो	(श.बं.) अमे. खं. द. अमे. चिलीदे. [बर.
वालसाल	(श.) यू. खं. इंग्लंडामध्ये स्थाफर्डशायर प्रां. टेननबी-
वाला	(गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. महिकांठा एज. गोहिक-
वालेकिया	(प्रां.) यू. खं. तुर्कस्तानांत इस्तर्नेलियामध्ये. [वाड सं.
वालेन	(प्रां.) यू. खं. स्विट्सर्लंडमध्ये.
वालेनशिया	(श.बे.बं.) यू. खं. स्पेन दे. २ अयर्लंडचे पश्चिमेस.
वाल्हेरेन	(बे.) यू. खं. हार्लद देशाचे ताब्यांत.
वाल	(सं.श.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. पालनपूर एज.
वावरलें	(गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. कर्जत ता.
वावी	(गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. सिन्नर ता. हें शहाजी भोसल्याचें मूळगांव; ह्यास राजाची वावी म्हण-
वाश	(अस्वा.) यू. खं. इंग्लंड देशांत. पश्चिम अंगस. [तात.
वाशिष्टी	(न.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. सप्तादींतून निघून अं- जनवेलीजवळ समुद्रास मिळते.

वाशिगतम (श.) अमे. खं. उ. अमे. युनैतेदस्तेमध्ये पोतोमाक नदीचे कांठीं स. १७७५ त स्वतंत्र झाले.

वाशिद (श.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. शहापूर ता. रे. स्टे.

वासडा (सं.श.) हि. राजपुतान्यांत.

वासदा (सं.श.) हि. सुं. इ. सुरत जि. पूर्वस.

वासीम (श.) हि. वऱ्हाडांत जि. व ता. चे ठिकाण.

वाक्की (गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. ता.

वाळदे (गां.) हि. सुं. इ. ज्ञानदेश जि. तळोदे ता.

वाळवे (गां.) हि. सुं. इ. कोव्हापूर सं. भुदरगड पेठ्यांत, २ सातारा जि. ता. कचेरी इसलामपूर.

विकलो (पर्व.) यू. खं. अचलेंदांत.

विकानेर (मां.) हि. राजपुतान्यांत.

विक्तोरिया (मां.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. आखाळियांत बाबी राजधानी मेलबोर्न. २ चिनप्पा इ. हांगकांग बेटाची रा.

विक्तोरियान्यांजा (सरो.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेंत. क्षेत्र. फळ ५०००० चौ. मैल.

विगन (श.) यू. खं. इंग्लंडमध्ये संकेशयरमध्ये डग्लस नदीवर.

विचरणा (न.) हि. सुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. शिमानदीला मिळते.

विचित्रगड (कि.गां.) हि. सुं. इ. सातार जि. सचिवाचे मुलुखांत तालुक्याचे ठिकाण.

विजगापट्टण (श. वं.) हि. म. इ. कारोमांडळ किनार्यावर उत्तर सरकासे प्रां. जि. येथे शिंगाप्या डब्या चांगल्या होतात.

विजयगड (कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. विपक्रुण ता.

विजयानगर (श.) हि. मुं. इ. तुंगभद्रेश्या कांटीं ह्यास नरसिंहपूर
छापत असत, उत्तरसरकार्श प्रां. लष्करची छावणी.

विजयदुर्ग (कि. बं. खाडी.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड, ता. येथें
गव्वाच्या शिंगांचें काम उत्तम होतें.

विजागापट्टन (श.) हि. म. इ. येथें कथलाची मांडीं करितात.

विजानघम (श.) हि. म. इ. उत्तरसरकार्श प्रां. जहागीर.

विजापूर (श.) हि. मुं. इ. जि. येथें इमारती फार उत्तम आ-
हेत. हें सुसलमान लोकांची रा. होती.

विटे (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता.

विटोलें (गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.

विडणी (श.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटण सं.

विध्याम (न.) यू. खं. इंग्लंडांत.

विदर्भ (दे.) हि. गोंडवण आहे, तो देश.

विदेह (दे.) हि. बन्हाड प्रांताचें नांव.

विहीन (श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. व्यापाराकरितां प्रसिद्ध.

विनिपेग (सरो.) अमे. खं. ब्रिटिश अमेरिकेंत कानडाचे रा. क्षेत्र-
फल ९००० चौ. मैल.

विनुकांडा (कि.) हि. म. इ. गंतूर प्रां.

विनोद (श.) हिं. म. इ. मलबारकिनाऱ्यावर मलबार प्रांतांत.

वियेन्ना (श.) यू. खं. आखियादे. दाम्युव नदीचे कांटीं. येथें
रेशमी व कापसाचीं वस्त्रे व चिनई मातीचीं
मांडीं करण्याचे कारखाने आहेत.

विरगांव (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बागलण ता.

- विरजेंद्रपेठ (श.) हि. म. इ. कुर्ग मां. कावेरी नदीवर.
 विरदेळ (गां.) हि. मुं. इ. सानदेश जि. शिंदखेड ता.
 विरमगांव (श.) हि. मुं. इ. गुजराथ मां. अमदाबाद जि. ता.
 विराटगड (कि.गां.) हि. मुं. इ. पुर्णे जि. सचिवाचें सं. तालुक्याचें
 विरार (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. रे. स्टे. [गांव.
 विरिगोंग (पर्व.) अमे. खं. मेक्सिको देशांत.
 विलासपूर (श.) हि. मध्यमां. जि. व ता.
 विलिनीस्क (पर्व.) आशि. खं. रशिबादे. आलताई पर्वताच्या उत्तरेस.
 विलेबिला (श.) अमे. खं. द. अमे. बोलिविआ दे.
 विलास (मां.) यू. खं. इंग्लंदांत दक्षिणेकडील प्रांत.
 विल्यारिआळ (श.) अमे. खं. द. अमे. लाप्लाता दे.
 विवजी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. डाहाणू ता. रे. स्टे.
 विवार (गां.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. वसई ता.
 विवरें (गां.) हि. मुं. इ. सानदेश जि. सावदे. ता.
 विशाखपट्टण (श.) हि. म. इ. विशाखपट्टण जि. चें मुख्य ठिकाण
 कारोमांडल किनाऱ्यावर.
 विशाळगड (कि.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. ३ रत्नागिरी जि. सं-
 गमेश्वर ता.
 विश्वगंगा (न.) हि. वन्हाडांत बुलढाणाजवळ निघून जवपूर,
 बठनेर व चांदूर यांवरून गेली आहे.
 विश्वनाथ (श.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रानदीचे कांठीं.
 विश्वामित्री (ज.) हि. मुं. इ. गुज. मां. इचे कांठीं बडोदा शहर.
 विसनगर (गां.) हि. मुं. इ. गुज. मां. गायकवाडचे रा.
 विसागोद (वे.) आफ्रि. खं. अतलांतिक महासागरांत.

- विंसापूर (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव. ता. १ पुणे जि. मावळ ता. डोंगरी किड्या.
- विंस्तुला (न.) यू. खं. तुर्कमनानांमाल कांपिथिअन पर्व. निघून जर्मनींतून बालतिका समु. मिळते.
- विंहाड (मरो.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. ठाणे ता. या सरोवराचें पाण्या इ. स. १८५७ त मुंबई शहरास नेलें आहे. क्षेत्र. एकर. १५४२. [दक्षिणेस.
- विहार (प्रां.) हिं. वं. इ. वायव्येस. प्रां. पूर्वेस, नेपाळच्या
- वीट (गां.) हिं. मुं. इ. सोलापूर जि. करमाळे ता.
- वीर (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळोण ता. २ पुणे जि. पुरंदर ता.
- वीरगड (गां.) हिं. मध्यप्रां. नागपूर पर. धैनगंगानदीचे कांठी. येथील पिवळे मानीचे टेकड्यांत हिरे सांपडतात.
- वुचांग (न.) आशि. खं. चिनांन व्यापाराचें शहर. [वर.
- वुहस्टाक (न.) यू. खं. इंग्लंडांत आक्सफर्ड प्रां. इवेनलोड नदी.
- वुलविच (न.) यू. खं. इंग्लंडांत केंट प्रां. नेस्स नदीवर.
- वुल्डर (मं.) हिं. काश्मिरांत.
- वुल्डफ्टन (न.) यू. खं. इंग्लंडांत स्टफर्डशायरमध्ये स्त्रेस्टीनदीवर.
- वुल्डहार्मत्तन (न.) यू. खं. इंग्लंडांत. [नदीस मिळते.
- वुसंग (न.) आशि. चिनांन शंघाय शहराजवळ कंतान
- वुसरवी (मं.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. मित्त लोकांचें सं.
- वुस्टर (प्रां.न.) यू. खं. इंग्लंडांत.
- वेकम्फर्ड (न.) न. खं. अयर्लंडांत; येथें गुरांचा व्यापार चालतो.
- वेचल्टे (गां.) हिं. मुं. इ. सातारा जि. उरमोडी नदीचे कांठी.

वेडशी	(गां.) हि. मु. इ. मोलापूर जि. बार्शी ता.
वेढो	(गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. माहिम ता.
वेणगांव	(गां.) हि. मु. इ. कुलाबा जि. फर्जेन ता. यांन भाकटे व मोठे अर्शी दोन अर्धकोसाचे अंतरावर आहेत.
वेण्या	(न.) हि. मु. इ. सातारा जि. सहायद्रीनून निघून कुण्जेम मिळते. [चालना.
वेणीकोटे	(गां.) हि. वन्हाडगां. वणी जि. येथे कापमाचा व्यापार
वेतर	(मरो.) यू. ख. ग्विदन दे. शे. फळ २१३६ चौ. मैल.
वेतारा	(श.) हि. मु. इ. सिंध गां. करार्ची जि. तालुका.
वेदगंगा	(न.) हि. मु. इ. कोल्हापूर मं. मत्ताद्रि प. निघून पूर्वस जाऊन कुण्जेम मिळते.
वेदवई	(बे.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेजवळ वेनहंदियन वेटांन लेसर आमिलीस बेटान एक भाग.
वेन्नर	(मरो.) यू. खं. ग्विदनमध्ये. शे. फळ ८४६ चौ. मैल.
वेनीस	(श.अन्ना.) यू. खं. इटाली दे. पूर्वस.
वेनेजुएला	(अन्ना.) अमे. खं. द. अमे. वेनेजुएलादेशांत.
वेब (ह्यन्स)	(न.) आफ्रि. खं. हिदिमहासागराम मिळते.
वेमौथ	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत डारमेट गा. वेन नदीवर.
वेरवली	(गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
वेरळा	(न.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खटाव ता. ब्रह्मनाळ गांवा.
वेराकुज	(श.) अमे. खं. मेक्सिको दे. [जवळ कुण्जेला मिळते.
वेरळ	(गां.) हि. निजामचे रा. दौलताबादेजवळ शिवाजीमहाराजांचे पार्टीलकीचे गांवा. येथे डोंगरांत लेणी फार उत्तम असून पुष्कळ आहेत.

वेलस्ली	(मां.) आशि. खं. इंदियनचायनांत मलाया मां.
वेलार	(न.) हि. म. इ. अनोराजवळ उगम पावून पार्तोनीयो जवळ समुद्रास मिळते.
वेलिगतन	(ज.) आशि. खं. द. पावि. महामाग. आश्विनियांत ग्युजिलंद बे. बाथॅलेलंद वेतॉन.
वेलिगामो	(बे.) हि. मिलोनच्या उत्तरेस.
वेलोर	(श.) हि. म. इ. वेलोर जि. पालार नदीवर लष्करची छावणी. वंड मज १८०६. येथे श्रीकृष्णाचे सुंदर मंदीर आहे.
वेलशपूल	(श.) यू. खं. इंग्लंडमध्ये वेल्स मां. मेवर्न नदीवर.
वेल्स	(मां.) यू. खं. इंग्लंड दे. मान.
वेल्हें	(गा.) हि. सु. इ. पुणे जि. पुरंदर ता.
वेसवी	(गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
वेसावें	(बे.) हि. सु. इ. टाणे जि. साष्टी ता.
वेस्विअस	(पर्व.) यू. खं. इटाली दे. नेपसम शहराजवळ.
वेस्तइंडीज	(वे.) अमे खं. उ. अमे. लगत्यास वेस्टमूड.
वेन्तफेलीया	(मं.) यू. खं. जर्मनींत.
वेन्ट	(न.) हि. सु. इ. पुणे जि. खेड ता. निवून सांगवीपार्शी मांसेस मिळते.
वेळणेश्वर	(गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळोण ता.
वेळवंही	(न.) हि. सु. इ. सातारा जि. ओर मं.
वेळास	(गां.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.
वेळंच	(गा.) हि. सु. इ. रत्नागिरी जि. चिपळोण ता.
वैगा	(न.) हि. म. इ. मदुरा जि. नून समुद्रास मिळते.

वैर	(श.) हि. म. इ. मद्रास जि. व ता.
वैजाली	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. राहदे ता.
वैणगंगा	(न.) हि. वाईनगंगा पहा.
वैतर्णी	(न.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. श्र्यंबकेश्वरापा. निघून पब्लिसेस अरबी समु. मिळते. २ बं. इ. छोटानाग- पूर प्रा. ओरिसा प्रां. बंगालच्या उपसागरास मि- ळते. कांटी पालमीरा आहे. लां. १४५ मै.
वैनना	(ग.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. चांदवड ता. तून निघून कादंबेस मिळते.
वैपूर	(बं. श.) हि. म. इ. जिल्ह्याचे ठि. रे. स्टे.
वैराग	(श.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. बाशी ता.
वैरागड	(गां.) हि. बऱ्हाड प्रा. गळीचपूर जि. २ मध्यमां. चांद
वोझर	(न.) यू. खं. इंग्लंड दे. [जि. कसबा]
वोनाका	(बं.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेन हादुगसचे उपसागरांत.
वोरगांव	(गां.) हि. मुं. इ. सातगा जि. उरमोटी नदीचे कांटी.
वोलगा	(न.) यू. खं. रशियान काश्चियन समु. मिळते. लां.
वोलो(वेले)	(अस्ता.) यू. ख. मीसमध्ये पूर्वकिनाऱ्यावर. [२२०० मैल.
वोळीज	(गां.) हि. मुं. इ. टाणे जि. वसई ता.
वंग	(दे.) हि. ब्रह्म. दे. चिनगंगा आहे तो प्रदेश.
वंदन	(कि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. वाई ता.
वांकडी	(गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता.
वांकी	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता.
वांकडें	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रातापूर ता.
वांगणी	(गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. कर्पत ता. रे.स्टे.

वांगी	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. खानापूर ता. २ सोला- पूर जि. करमाळे ता. सीनेच्या कांटी.
वांदरा	(न.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. शिना न- दीस मिळते.
वांदीवाश	(कि.) हि. म. इ. कारोमांडल किनाऱ्यावर इंग्लिश व मॅच हांची लढाई स. १७६०
वांद्री	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
वांद्रे	(श.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. साष्टी ता. रे. ग्टे.
विंग	(गां.) हि. मु. इ. सातारा जि. खंडाळे पठ्यांत.
विंचूर	(श.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. जहागीर- दाणी उपनांवाच्या घगण्याकडे.
विंचेस्नर	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.
विंडसर	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत येथे राजवाडा असून तेथे महाराणा साहेब व्हिक्टोरिया ह्या राहातात.
विंदरमीर	(मरा.) ग. खं. इंग्लंडांत. [मिळते.
विंडेल	(न.) ग. खं. म्बिदनांतून निघून बालनिक समुद्राम
विंयाद्रि	(पर्व.) हि. नर्मदा नदीच्या उत्तरेस पर्वपश्चिम.
वेंगुलें	(श.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. वेंगुलें ता. किडा आहे.
वेदावन	(गां.) हि. वाय. प्रां. मधुरंजवळ येथे फार देवळे आहेत.
व्याघ्रा	(न.) हि. बऱ्हाडांत वणी जि. पाईनगंगेस मिळणारी
व्हडईटहेवन	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत कंबरलंड प्रा. [नदी.
व्हिक्टोरीया	(कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. बाणकोडा
व्हैन	(वे.) यू. खं. इंग्लंडांत. [जवळ.

श.

- शंभेरी (श.) हि. म. इ. म्हैमूर सं. हरीहर ता. येथे हि-
दुधर्माचे मुख्य गुरु श्रीशंकराचार्य यांचा मठ
- शमशाबाद (गां.) हि. वाय. मां. फरकाबाद पा. १२ मैल. [आहे.
- शयोक (न.) हि. सिंधुस डाव्या अंगाने मिळते. [जते.
- शरपु (न.) हि. शिवालीक पहाडानून निघून भगीरधीत नि-
- शरावती (न.) हि. मुं. इ. उत्तर कानव्यांनून निघून अरबी स-
मुद्रास मिळते. इत्या गरसास येथे मोठा धबधबा
- शर्बरी (वे.) आशि. खं. अतळांतिक महासागरास. [आहे.
- शहादादपूर (श.) हि. मुं. इ. सिंध मा. हेंदराबाद जि. तातुका.
- शहा (गां.) हि. मुं. इ. नामिका जि. सिद्धर ता.
- शहागड (श.) हि. मध्यप्र० सागर जि. येथे पागोडो, खोबरे
- शहाजहानपूर (श.) हि. वाय. मां. जि. व ता. [नगर होणे.
- शहाजापूर (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. कोतरगाव ता.
- शहाजादपूर (श.) हि. अयोध्या मां.
- शहावे (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. ता. गोंमती नदीचे कठी.
- शहापूर (गां.श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जामनेर ता. २ मध्यप्र.
मंडला जि. ३ पं. इ. जि.
- शहाबाज (वे.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रेच्या मुखाजवळ घेट.
- शहानंदर (श.) हि. मुं. इ. सिंध मां. कराची जि. तातुका.
- शहिरुथान (मां.) आशि. खं. अफगणिस्तानांत जरा सरोवराचे
- शातुल (मां.) हि. हिमालय पर्वतांनील. [पूर्वेस.
- शान (दे.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पांत. यांत छोटे,
रुपे, तांबे व कधील खांच्या खाणी आहेत.

- शानन (न.) यू. मं. अयर्लेदांत मोटी नदी. आतलांतीक
- शानी (सरो.) आशि. खं. रस दे. [महासागरास भिळते.
- शापेल (श) यू. खं. मांगया देशांत.
- शाम (पर्व.) हि. वं. इ. पूर्वस ब्रह्मदे. दक्षिणेस सयाग व तेनामरीस छांचे मध्ये.
- शारी (न.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रि. चांदमरांवरास भिळते.
- शार्छतान (श) अमे. खं. मिनसोटावर्द बेटांत.
- शाखी (न.) हि. मुं. इ. रजागिरी जि. जयगटावळ सगु.
- शाहाहोंगर (पर्व) हि. मुं. इ. नगर जि. नगराचे पूर्वस. [भिळते.
- शाहाणपूर (न.) हि. बऱहाट प्रा. अकोटा जि. पूर्णा नदीस मि-
- शाहापूर (श.) हि. मुं. इ. टाणे जि. ता. [ळते.
- शाहापुरी (वे.) आधि. म. द. हिंदिमहामागरांत बंगालच्या उपसागरांत इंग्लिशांचे ताब्यात.
- शाहाबाद (श.) हि. वा. प्रा. औध पर. शहाजहानपुराहून १५ मैल व थं.इ.या प्रांतांतून कर्मनाशा नदी निघते.
- शिकरूल (श.) हि. आयोध्या प्रा. व्यावाराकरिता प्रसिद्ध.
- शिकागो (श.) अमे. मं. उत्तर अमे. थूर्नेनेदनेत्ममध्ये मिचिगान सरोवराचे कांटी. येथे स. १८९३ त जगातील पदार्थांचे अति मोठे प्रदर्शन झाले.
- शिकाटपूर (श.) हि. मुं. इ. सिंदमा. जिल्हा.
- शिकंदरा (श.) हि. वाय. प्रा. आंध्याजवळ; येथे अकबराची पत्थर आद.
- शिकंदराबाद (श.) हि. निजामाचे राज्यांत; येथे इंग्लिशांची छावणी
- शिकापूर (गा.) हि. मुं. इ. पुणे जि. वेळ नदीचे कांटी. [आदे.

शिक्री	(गां.) हि. वाय. प्रां. दिल्लीभ्याद. ३० मै. संग व वावर. ल. १५२७. येथे दगडावर खोदिव काम उत्तम
शिगणापूर	(गां.) हि. मुं. इ. सातारा. जि. माणना. [करितात.
शिगांव	(गां.) हि. वऱ्हाड प्रां. भाकोला जि.
शितारा	(प्रां.) हि. निजामचे राज्यांत औरंगाबादेजवळ.
शिदफणा	(न.) हि. मुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. ही गोदावरीस
शिदापूर	(श.) हि. मुं. इ. कारवार जि. तालुका. [मिळते.
शिनसा	(न.) हि. म. इ. म्हेनूर मं. कावेरीला मिळते.
शिना	(न.) हि. मुं. इ. नगर जि. कर्नन ता. जेऊराहून नि- घून गोदेस मिळते.
शिनोर	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा. जि.
शिन्नर	(श.) हि. मुं. इ. नासिक जि. तालुका. येथे हेमाड- पती दोन देवालय आहेत व विज्याची पाणे व अडकिते खांगले होताना. नासिक पा. १८ मैल.
शिपोत्री	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
शिमगा	(श.) हि. मध्यप्रा. रायपूर जि. ता.
शिमला	(शिव.) हि. पं. इ. अंशलाभ्या उत्तरेस हृवेचें टिकाण; येथे गवरनरजनरल राहतान.
शिमोगा	(श.) हि. म. इ. म्हेनूर प्रां. तुंगानदीचे कांठी.
शिरखानवाला	(गा.) हि. वाय. प्रां. सरहिंद पर. फिरोजपुराहून ९ मैल.
शिरगांव	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. रत्नागिरी ता. चिपळूण ता. व देवगड ता. २ ठाणें जि. माहिम ता.
शिरदोण	(गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. पनवेल ता. येथे स.

१८८० त वासुदेव बळवंत फडके म्हणून शर
पुरुष होऊन गेला, २ कोल्हापूर सं. अजरे ता.

शिरपूर (श.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. ताळुका.

शिरवळसांगवी (गां.) हि. सुं. इ. सातारा जि. निरानदीचे कांठी-

शिखरे (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. वेंगुळे ता.

शिरवाहे (गां.) हि. सुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. आमारोड-
वर.

शिरवारीस (श.) हि. सुं. इ. कर्नाटक गां. येथे काफी उत्पन्न होते.

शिरसी (श.) शिरसी शब्द पहा.

शिरसी (गां.) हि. सुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.

शिरसमणी (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. अमळनेर ता.

शिरसमार्ग (गां.) हि. सुं. इ. नगर जि. बामखेड ता.

शिरहट्टी (श.) हि. सुं. इ. इ. महाराष्ट्र दे. सांगली सं. तुं-
गवद्रेष्वा कांठी.

शिरसोली (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता. रे. स्टे.
विठ्ठाची पाने होतात.

शिराज (श.) आशि. सं. इराण दे. येथे मद्य चांगले होते.
येथे छादी व हापीन हे कबी जन्मले.

शिराजगंज (श.) हि. सं. इ. येथे ताग व सण बांधा व्यापार चालतो.

शिरामपूर (श.) हि. सं. इ. कलकत्ताजवळ हे पूर्वी दख्खी-
कांचे शहर होते.

शिराळे (श.) हि. सुं. इ. सातारा जि. पेठा. येथे पितळी स-
मया चांगल्या होतात.

शिरी (न.) आफ्रि. सं. मध्य आफ्रिकेत जांबीजीला मिळते.

- शिरीवान** (श.) भाशि. खं. ब्रान्सकाफेशिवांत कासिभन समुद्राचे कांठीं मोत.
- शिरूड** (गां.) हि. सुं. इ. खानदेश जि. शहादे ता. २ पुढें ता. बोरी नदीचे कांठीं.
- शिरूर** (श.) हि. सुं. इ. नगर जि. जामखेड ता. २ पुणें जि. तालुका; बाचें ठाणें घोडनदी आहे. ल. छावणी.
- शिरोली** (गां.) हि. सुं. इ. कोल्हापूर सं. वडगांव ता.
- शिरोशी** (गां.) हि. सुं. इ. ठाणें जि. मुरबाड ता.
- शिरोळ** (श.) हि. सुं. इ. कोल्हापूर सं. तालुका.
- सिछंद** (गां.) हि. सुं. इ. ठाणें जि. मुरबाड ता.
- शिल्डस** (श.) यू. कां. इंग्लंडांत तैन नदीवर.
- शिवगंगा** (न.) हि. सुं. इ. पुणें जि. इचे कांठीं नसरापूर. २ म. इ. मदुरा जि. बेथें प्रसिद्ध देवस्थान आहे.
- शिवनाथ** (न.) हि. मध्यप्रां. महानदीला मिळणारी नदी.
- शिवनी** (श.) हि. मध्यप्रां. जि. ब. ता. व्यापाराची पेठ रे. स्टे. २ वन्हाड प्रां. बुलठान जि. गांव.
- शिवनेर** (श.कि.) हि. सुं. इ. पुणें जि. जुन्नर ता. बेथें भीशि-वाजी महाराजांचा इ. स. १६२७ त जन्म झाला.
- शिवपूर** (गां.) हि. मध्य हि. शिवाचे राज्यांत.
- शिवरीनारायण** (श.) हि. मध्यप्रां. बिलासपूर जि. ता. बेथें शबरी-नारायणाचें देऊळ आहे. महानदीचे कांठीं.
- शिवलारी** (शिव.) हि. बं. इ. ओढीसामां. पुरीजवळ बेथें कर्पीच्या पुष्कळ पर्णकुटिका आहेत. [लागवड होत.
- शिवसागर** (गां.) हि. आसामप्रां. दिहोंग नदीवर; बेथें चहाची

शिवापूर	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. शिवगंगा न- दीचे कांठी.
शिवालीक	(पर्व) हि. उत्तरेस नेपाळच्या दक्षिणेस पर्वतांची ओळ.
शीळ	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. ता.
शुकाचार्य	(डों.) हि. मुं. इ. सानार जि. शंभुमहादेवाच्या डोंग-
शुम्हा	(श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत. [रांत ओळ आहे.
शरसेन	(प्रां.) हि. बाय. प्रां. आध्यानजीक मुख्य.
शेकावती	(सं.श.) हि. राजपुतान्यांत जयपूर स.
शेगोळे	(गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. [सागरांत.
शेटलंद	(बे.) यू. खं. स्कानलंडच्या उत्तरेस. आतलांतीक महा-
शेडवळ	(सं.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि.
शेढाणी	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. मुळशी पेठ्यांत.
शेदी	(न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रा. खेडा जि. ही मही- नदीला मिळते.
शेणगात्र	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. भुवनेश्वर पेठ्यांत.
शेतलंद	(बे.) यू. खं. स्कानलंडांत उत्तरेस.
शेत्रंजी	(न.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रा. काटेवाड एजन्सींत हा- लरमध्ये.
शेनसी	(प्रां.) आशि. खे. चीन दे. वांत मुख्य शहर शिनीगान.
शेफील्ड	(श.) यू. खं. इंग्लंडांत यार्क प्रा. डान नदीवर. लोखंडी व पोल्सदी सामानाकरितां प्र.
शेरा	(श.) हि. म. इ. म्हैसूर सं. व्यापाराकरितां प्रसिद्ध.
शेरे	(गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. राहापूर ता.
शेर्षुग	(श.) यू. खं. फ्रान्स दे.

शेल्हू बार्हची टेंकडी (टेंकडी) हि. मुं. इ. नगर जि. इमामपूर पेठ्यांत.
 शेवें (हागहायलंद) (वे.) हि. मुं. इ. ठाणें जि. पनवेल ता. येथें
 तरती गोदी बांधीत आहेत.

शेवगांव (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. तालुका; येथें लुगडीं, पा-
 गोटीं बांधा व्यापार चालतो.

शेवली (गां.) हि. वन्हाडमां. बुलठाणें जि.

शेळगांव (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. जळगांव ता.

शोणभद्र (न.) हि. मध्यमां. नूत निवून पाटणा शहराजवळ भा-
 गिरधीस मिळतो.

शोलिंगड (कि.) हि. म. इ. इंग्लिश व हैदर ल. १७८१.

शंभुमहादेव (डों.) हि. मुं. इ. सातारा जि. सातान्बाजवळ.

शांघा (श. वं.) आशि. ख. चिनांत व्युसंग नदीजवळ.

शांतीपूर (श.) हि. वं. इ. हुगळी नदीवर; येथें मुनी कापड चां-

शिंगणापूर (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. माण ता. [गळे होतें.

शिंगपूर (मं. श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदे ता. लगन.

शिंदाड (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता.

शिंदे (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरबार ता. २ ना-
 शिक जि. नाशिक ता.

शिवतर (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. तेल ता.

शेंदूरजन (गां.) हि. वन्हाडांत उमरावती जि.

शेंदूरणी (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे ता. जहागीरगांव.

श्रापगायर (श.) यू. व्. इंग्लेडांत पश्चिमेकडचा प्रांत.

श्रीकाकोलम (श.) हि. म. इ. जि. व ता. व्यापाराचें ठिकाण.

श्रीगोंदें (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. तालुका.

श्रीमनगर (श.) हि. वा. प्रा. कमाऊन प्रा. गंगेच्या काठी, २ का-
 विमरांत मुख्य शहर. झेलम नदीचे दोहों काठी.
 येथें शालजोड्या उत्तम होतात. जाड कागदाचीं
 कलमदानें, डब्या, पेट्या करून त्यावर नकशी
 करितात. ३ मध्यप्रा. नर्सिंगपूर जि.

श्रीरामपूर (श.) हि. बं. इ. कलकत्त्याजवळ.

श्रीरंगपट्टण (श.) हि. म. इ. म्हैसूर प्रा. कावेरीचे काठी टिगू
 व हैदर खांची राजधानी होनी.

श्रीरंगम(सिरिंगम) (शे.) हि. म. इ. कावेरी नदीच्या पात्रातील
 एका बेटांत. येथें तटबंदित मंदीर आहे.

श्रीवर्धन (गां.) हि. मुं. इ. जजिरा संस्थानांत. हें पेशव्यांचें
 मूळगांव. येथील पांढरी सुपारी फार प्रसिद्ध आहे.

श्रुगवरी (श.) यू. सं. इंग्लंडांत साल्ज प्रा. सेवर्न नदीवर.

श्वेत (समु.) यू. सं. रशियाचे उत्तरेस.

स.

सकेरंद (श.) हि. मुं. इ. सिध प्रा. हैदराबाद जि. तालुका.

सकर (श.) हि. मुं. इ. सिध प्रा. सिधूचे काठी शिकारपूर

सक्तीवक्रवर्दा (सं.) हि. मध्यप्रा. बिलासपूर जि. [जि. ता.

सचीन (मं. श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रा. रेवाकांठापजन्सनि.

सज्जनगढ (कि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. परळीच्या किट्याचें नांव.
 येथें प्रसिद्ध साधु श्रीरामदास खांची समाधि आहे.

सटाणें (श.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. बागसाज ता. भारम
 नदीचे काठी. तांदूळ गूळ उत्तम होतो.

सहद (गां.) हि. मुं. इ. कोरहापूर सं. पन्हाळें पेट्यांत.

- सप्तगङ्ग** (श.) हि. म. इ. कर्नाटक प्रां. येथे नारिंगे चांगली होतात.
- सतलुज** (न.) आशिया खं. तिबेटांत मानस सरो. पा. निघून व्यास नदीस मिळते. लां. ५५० मैल.
- सत्यमंगळ** (गां.) हि. म. इ. कोहमनूर प्रां. कोईमतूरापा. ४० मै.
- सदगव्हाण** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तळोदें ता.
- सदरस(साद्रस)(श.)** हि. म. इ. पुलार नदीचे कांठी.
- सदरुगी** (श.) हि. मुं. इ. बेळगाव जि.
- सदाशिवगड(कारवार)** (कि.श.धे.) हिं. मुं. इ. दक्षिणमहाराष्ट्रांत जिल्ह्याचे ठिकाण. मलवार किनाऱ्यावर.
- सथा** (श.) आशि. खं. आसाम प्रां. उत्तरेकडील शहर.
- सप्तशृंग** (पर्व.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. दिंडोरी ता. वणी पा. दीड कोसावर डोंगरावर देवीचे स्थान आहे. हवा, पाणी चांगले. दरसाल चैत्र शु. १५ ला यात्रा भरते. पाचऱ्यापासून चढाव सु. ५ मैल असून देवीपर्यंत जाण्यास सु. ८०६ पाचऱ्या आ-
- सथाकी** (न.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासागरास मिळते. [हेत.
- समडोली** (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. तासगांव जि. ता.
- समथर** (सं.श.) हि. वा. प्रां. बुंदेलखंडांत. [आहे.
- समरकंद** (श.) आशि. खं. रशियनतऱ्तेरींत. तैयुरलगाची कचर
- समशेरपूर** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. अकोले ता.
- समसत** (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत सुफातीस नदीचे कांठी.
- सयाम** (दे. असा.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपकल्पांत देश. दक्षिण अंगास असात, नांत पांडरे हत्ती सांपडतात.

- सरकरीया** (न.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत अंगोरा शहरापा. ६० मैलांवर जाऊन काळ्यासमु. मिळते.
- सरकाशिया** (प्रां.) आशि. खं. रशियांत उत्तरेकडील प्रांत, यांत लोक शूर व स्त्रिया सुंदर. कांटी.
- सरकोली** (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. पंढरपूर ता. भिमेच्या
- सरजाम** (पं.) हि. मु. गुज. प्रां. रेवाकांठा संस्थानांत.
- सरदारनगर** (गां.) हि. वाघ. प्रां. कौलपूर प्रां. इटावापा. ५३ मैल.
- सरदारीया** (न.) आशि. खं. तातरींत ध्यानधान पर्व. निघून अरल समु. मिळाली आहे.
- सरपण** (न.) हि. वऱ्हाड प्रां. एलिचपूर जि.
- सरोडें** (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. उहणू ता.
- सर्विया** (दे.) यू. खं. तुर्कस्तानाजवळ वा नांवाचा देश.
- सरस्वती** (न.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर खं. २ खिरमूर प्रां. निघून ठाणेश्वर येथें गुप्त होऊन प्रयाग येथे गंगेस मिळाली आहे. [निओ बेटांत प्रांत.
- सरावक** (प्रां.) आशि. खं. द. पासि. महासाग. मलाशियान बो-
- सरुड** (घ.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पन्हाळा पेठ्यांत व्यापाराकरितां प्रसिद्ध.
- सर्जेकोट** (कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी. जि. मालवण ता.
- सरहिंद** (प्रां.खं.) हि. पं. इ. सीक लोकांचे नाव्यांत.
- सरहुत** (प्रां.) आशि. खं. बनुविस्थानचे बायब्येस इराणचे लगत्यास.
- सरळगांव** (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.
- सलै** (पर्व.) हि. मध्यप्रां. भंडारा जि.

- सव (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. महाड ता. येथें उ-
न्हाळें आहे. नेहमीं बाबें पाणी गरम असतें.
- ससकीहाना (न.) अमे. खं. उत्तर अमे. युनैतेदस्तेन्समध्ये.
- सहरवान (श.) आशि. खं. बलुचिस्तानांत.
- सहजधारा (श्व.) हि. मध्यमां. मंडळेश्वरा, ज. नर्मदेचा धवधवा.
- सहामा (पर्व.) अमे. खं. द. अमे. बोलेविवान.
- सह्याद्रि (पर्व.) हि. तापीच्या मुखापा. कन्याकुमारीकिपापर्यंत दाक्ष-
णोत्तर गेला आहे. ह्यास पश्चिमघाट असे म्हण.
- साई (न. गां.) हि. वाय. मां. ही गोमती नदीस मिळते. २ मुं-
इ. कुलाबा जि. पनवेल ता.
- साणला (सं.) हि. मुं. इ. कोठवाड मां. झालवाडा सं.
- साकरी (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिंपळनेर ता.
- साकूर (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता.
- साकोली (श.) हि. मध्यमां. भेडारा जि. ता.
- साकाई (श.) हि. सिंध मां. कराची जि. तानुका.
- साकसअलतेनवुर्ग (श. सं.) यू. ख. जर्मनींत लहानसे श.
- साकसकोबुर्ग गोथा (मं. श.) यू. खं. जर्मनींत हें महाराणीच्या
- साकसनी (मं. श.) यू. ख. जर्मनींत. [भ्रताराची जन्मभूमी.
- साकसमेविहजेन (मं.) यू. खं. जर्मनींत.
- साकसविमार (मं.) यू. खं. जर्मनींत.
- साकसे (गां.) हि. मुं. इ. कुलाबा जि. बाबे ठिकाण पेण आहे.
- साखरपें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
- सागर(श. वे. सामु.) हि. मध्यमां. विद्याद्रिपर्वताच्या उत्तरणीवर जि.
येथे मीठ व साखरेचा व्यापार चालतो. ल. छा.

२ बं. इ. जुगळी नदीचे मुखाजवळ बेट. १ आम्नि.

सं. जपान देश व माचमब बेट ह्यांमध्ये.

सागरा (घ.) हि. म. इ. येथे जिथे उत्तम काढितात.

सागवारे (सं.घ.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. नंदुरबार ता. छगत.

सागांव (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. शिराळी पेठ्यांत.

सागेन (घ.) हि. मुं. इ. ब्रह्मदे. प्राचीन रा. शहर.

साधाळीन (वे.न.) आशि. सं. राशिवाचे पूर्वेस. भलताई पर्व.

निघून ओसोटस्काचे समु. मिळते.

साघालियनडळा (घ.) आशि. सं. सावलीन नदीचे कांठी.

सारवली (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.

साठोद (घ.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा. दुनई पर.

सातगड (गां.) हि. म. इ. कर्नाटक प्रां. मेकेनारी वाटाघा
पावध्याशी. येथे नारिंगे चांगली होतात.

सापाटी (गां.) हि. मुं. इ. ठाणे जि. माहिम ता.

सातपुडा (पर्व.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. वे उत्तरेस पूर्वपश्चिम,
लांबी १६० मैल. व उंची चार हजार फूट.

सातपूर (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नाशिक तालुका.

सातारा (घ.कि.) हि. मुं. इ. सातारा जि. चे मुं. शहर. हे मोस-
व्याचे राजधानी शहर, येथील किरपास अजीम-
तारा म्हणतात. मोठा राजवाडा आहे.

सात्राळ (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. संगमनेर ता.

सादरा (सं.घ.) हि. मुं. इ. गुजरात प्रां. महिकाटापजव्सीत ईद-
रचे सं. सं. येथे कोनेचे ठाणे आहे.

सानवडी (गां.) हि. मध्यप्रां. मंडारा जि.

सानजुआन (श.न.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत. तिकागवे
सरोवराजवळ नदी आहे.

सानजोफस(शीप.) अमे. खं. द. अमे. पातागोनियाचे पूर्वेस.

सानजोसी (श.) अमे. खं. उ. अमे. कास्तारीकार्बा राज.

सानतोमे (भू.) अमे. द. अमे. पूर्वेस.

सानपाताआ (असा.) अमे. खं. द. अमे. पातागोनियाचे पूर्वेस.

सानपू (न.) आशि. खं. निबेटांत. इचे कांटीं लासा शहर.

सानफ्रान्सीस्को (न.श.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील दे. लां.
१५०० मैल. आनलांतीक महासागरास मिळते. ३
उ. अमे. युनतेदस्तेसमज्जे काळीफोर्नियांत शहर.

सानमारीनोस (सं.श.) यू. खं. इतालीन स्वसत्ताक सं.

सानलुईस (श.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत.

सानलुकास (भू.) अमे. खं. उ. अमे. कालिफोर्नियाचे दक्षिणेस.

सानसाल्वादोर (वे.) अमे. खं. उ. अमे. ब्या लगत्याचे बेटांत.
२ मध्य अमे. सं.

सानी (न.) हि. बा. मां. गरबाल मां. ही मागीरधीस मिळते.

सानंद (श.) हि. मुं. इ. गुज. मां. अमदावाद जि. तालुका.

सामराव (श.) आशि. खं. रशियांत या शहराजवळ इतींश
नदी ओवीला मिळते.

सामानगड (कि.) हि. मुं. इ. कोणहापूर सं. गडइंग्लज जवळ.

सामारी (वे.) आफ्रि. खं. हिंदीमहासागरांत.

सामोआऊर्फ नाविगोनर्स (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासाग.
पोलिनिशियाचे समुदावांत.

सामोहें (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पिपळनेर ता. [कांटी.

- सायखेडें** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. गोदावरीचे
सायगान (सायगांव) (श.) आशि. खं. पूर्वकडीळ डीपकल्पांत को-
 चीनचीनचे द. प्रेंचाचें. डोजानदीचे कांठीं.
- सायगांव** (श.) हि. मुं. इ. सातार. जि. जावली ता. २ नाशिक
 जि. नांदगांव ता. गिरणेच्या कांठीं.
- सायलेशिया** (प्रां.) यू. खं. जर्मनीन प्रशिबांत.
- सायराभात्रतोलिदो** (पर्व.) यू. खं. स्पेनांत पिरिनीज पर्वताचे कांटे.
- सायरादिएस्केला** (पर्व.) यू. खं. पोर्तुगालमध्ये पर्वतांची रांग.
- सायरानिवादो** (पर्व.) यू. खं. स्पेनांत पिरिनीज पर्वताचे कांटे.
- सायरामोरिना** (पर्व.) यू. खं. स्पेनांत पिरिनीज पर्वताचे कांटे.
- सारन** (प्रां.श.) हि. वं इ. गिरहून प्रां. पाश्चिमेस ही मगध दे-
 शाची राजधानी.
- सारंखेडें** (गां.) हि. मुं. इ. ज्ञानदेश जि. शहादे ना. तापीचे कांठीं
 येथे गाड्या चांगल्या होतात. व मोठी बाजा भरते.
- सारंगड** (सं.श.) हि. मध्यप्रां. मंबळपूर जि.
- सारंगपूर** (गां.) हि. वाब. प्रां. भीम परगण्यांत. ३ माळण्यांत
 देवास प्रां. उज्जनीपा. ५ मैल.
- सारोवें** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता.
- सार्क** (वे.) यू. खं. इंग्लंडांत इंग्लिश सार्डीन.
- सार्दम** (श.) यू. खं. हॉलंड देशांत.
- सार्दिनिया** (वे.) यू. खं. इटालीन भूमध्यसमु. सिसिलीचे वाय-
 व्येस. काशिका वे. दक्षिणेस.
- साल** (न.) यू. खं. जर्मनीन.
- सालपी** (न.) आशि. खं. चिनांतून युनान प्रांतांतून उत्तरेकडून

येऊन लाओदेश व सयाम यांतून मार्तावानचे
अज्ञातास मिळते.

सालपू (शि.) हि. हिमालय पर्वताचे शिखर.

सालपें (गां.) हि. मध्यहि. ग्याल्हेरच्या आग्नेयीस १२ मैल,
इंग्लिश व मराठे तह. स. १७८२.

सालमानूका (श.) यू. खं. स्पेनमध्ये विद्यालयाकरितां प्रसिद्ध.

सालमिनी (वे.) आशि. खं. बलुचिस्तानांत येथून खजूर वाहण-
सालवे (अखा.) यू. खं. स्कातलंडांत पश्चिम अंगास. [दर्श जातो.

सालवीन (न.) आशि. खं. ब्रह्मदे. तेनासरीम प्रां. मार्तावानचे

सालवीफिर्थ(अज्ञा.) यू. खं. इंग्लंडांत पश्चिम अंगास [अज्ञातास मिळते,

सालेंग (श.) हि. भुतान खं.

सालेम (श.) हि. म. इ. अर्काटचे उत्तरेस. या प्रांतांत कापूस,
बुंद, तंबाकू पुष्कळ होते. येथें तिरुयार्चा चाकू,
कातरी. सुरे, भाळे इ. हत्यारें व शिशाचां भांडीं
बांगळीं होतान.

सालेर (न.) हि. मु. इ. गोदावरीस मिळणारी नदी.

सालोदा (न.) अमे. खं. द. अमे. लाप्लाना नदीस मिळते.

सालोनिकी (ब.श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत सालोनिकीचे अज्ञातावर.

सालोमन (वे.) आशि खं. द. पासि. महासाग. आखालियांत.

सालरेंज (झो.) हि. पं. इ. सिंधु व झेलम ह्यांचे मध्ये मिठाचे

साल्हेर (कि.गां.) हि. मु. इ. नाशिक जि. बागलाण ता. [डोंगर.

साव (न.) यू. खं. आखिया व हंगेरींत. हा दान्यूव नदीला

सावगांव (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. वडगांव ता. [मिळते.

सावंतवाडी(श.सं.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. दक्षिणेस. ओसव्याचे

घराण्याकडे आहे. येथे खेळण्याचे रंगीत सा-
मान चांगले होते.

- सावदे** (श.) हि. मु. इ. खानदेश जि. तालुका. रे. र्टे.
सावनूर (मं.श.) हि. मु. इ. धारवाड जि. दक्षिणेस सुमनमानी सं.
सावनेर (गां.) हि. मध्यप्रा. नागपूर जि. काठोल ता.
सावली (श.) हि. मु. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.
सावित्री (न.) हि. मु. इ. रत्नागरी, जि. महाबळेश्वरापा. निम्न
वाणकोटाजवळ समुद्रास मिळते. [भरते.
सावंत (गां.) हि. बऱ्हाडप्रां. उमरावती जि. येथे मोठी वावा.
सावाना (श.) हि. अमे. खं. द. अमे. कोलंबिया देशान.
सासणे (गां.) हि. मु. इ. ठाणे जि. मुरबाड ता.
सासवड (श.) हि. मु. इ. पुणे जि. पुरंदर ता. कऱ्हा नदीचे
काटी आवाजी पुरंदरे ठांचे गाव.
सासबो (अन्ना.) यू. खं. इतालीचे नैर्ऋत्येस.
सासुणी (गां.) हि. वाय. प्रां. अलिगड प्रां. अलीगडापा. १४ मै.
साष्टी (वे.) हि. मु. इ. मुंबईजवळ ठाणे जि.चे व तालुक्याचे
मुख्य गांव. यामन ठाणे म्हणतात. रे. र्टे.
साहरणपूर (रा.) हि. वाय. प्रां. जि. येथे लांकडावर खोदींच
काम उत्तम करितात. येथे वनस्पतींचा वाग आहे.
साहरा (वाळवंट) आश्रि. खं. बार्बरी सं. दक्षिणेस २५०० मैल लांब
व १२०० मैल रुंद आहे.
साळगांव (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. पैकी वावडा सं.
साळवण (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. पैकी वावडा सं.
साळवीण (न.) हि. पर्वकडील द्वीपकल्पांत अद्भुत.

- साळशी** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी, जि. देवगड ना.
- सिआक** (सं.) आशि. खं. द. पासि. महामा, मलाया बेटसमूहांत
- सिआरा** (श.) अमे. खं. द. अमे. ब्राझील दे. [मुमाया बे.
- सिआरालीओन**(सं.श.) आफ्रि. खं. पश्चिम आफ्रि. सेनिगांबिआ दे. इंग्लिशांचे नाव्यांत.
- सिआलकोट**(श.) हि. पं. इ. जि. ब ना.
- सिएरा** (पर्व.) आफ्रि. खं. सेनिगांबिआंत.
- सिएरा मोरेना**(पर्व.)यू. खं. स्पेन व पोर्तुगाल दे.
- सिकाकोलम**(श.) हि. म. इ. गंजम प्रां. नागुला नदीचे काठी.
- सिकाकोल्ल** (श.) हि. म. इ. उत्तरमरकाम प्रां.
- सिकीम** (मं.प्रां.श.) हि. हिमालयाचे पायथ्याशी नेपाळच्या पूर्वेस. प्राचा विस्तार १८०० चौ. मैल आहे. येथे हाडांच्या मुठी तयार होतात.
- सिक्रेदीज** (बं.) यू. खं. ग्रीस दे. अगकिपेलागोच्या समुद्रांत.
- सिकोकफ** (बं.) आशि. खं. जपान देशांपैकी एक.
- सिकयांग**(होंगकयांग)(नं.) आशि. खं. चीन देशात युनान प्रां. उगम पावून कंतान थहरावरून चीनच्या
- सिगरीली** (मां.) हि. मध्य हि. रेवा मं. [नमुद्रास मिळते.
- सिगांव** (गां.) हि. वराड प्रां. अकोला जि. येथे मोठी यात्रा भरते.
- सिताकुंड** (गां.) हि. खं. इ. भागलपूर मं. मींगीरपा. ४ मैलांवर येथे जनपाण्याची विहीर आहे. त्यांत सीतेने उडी घालून दिव्य केले होते. हे पाणी धंड ह्या ल्यावर पिण्यास चांगले असते.

- सिरसा (श.) हि. प. इ. जि. व ता.
- सिरसी (श.) हि. मु. इ. उत्तरकानडा जि. तानुका. येथे वे-
लदोडे चांगले तयार होतात.
- सिराजिवो (श.) यू. खं. आखिया दे. हंगेरी प्रां. बासनिचा पर.
- सिरिया (प्रा.) आ. खं. तुर्कस्तानांत आशियामैनरचे दक्षिणेस.
- सिरे (श.) आफ्रि. खं. अबिसिनियांत.
- सिरोंच्या (श.) हि. मध्यप्रां. प्राणहिता व गोदावरी ह्यांचे संग-
माजवळ. अपरगोदावरी जि. चें मु. थ.
- सिरोंही (सं.श.) हि. राजपुतान्यांत; येथें तरवारी चांगल्या होतात.
संगमरवरी मंदीर आहे.
- सिलहट (प्रां.श.) हि. बं. इ. पूर्वेस असाम दे.
- सिला (श.) यू. खं. इनालीचे किनाऱ्यावर.
- सिली (बे.) यू. खं. पेरिश समुद्रांत.
- सिलीमी (श.) आफ्रि. खं. न्यूवियांत.
- सिलीड्या (प्रां.) यू. खं. जर्मनींत.
- सिलिन्निया (श.) यू. खं. रुमेजिया व बलगेरीया यांत दान्युब
नदीचे काठां. येथें तुर्क व रशियन ह्यांची मोठी
लढाई झाली.
- सिलेगांव (गां.) हि. मु. इ. नगर जि. राधुरी ता.
- सिलोन (बे.) हि. दक्षिणेस बास लंका म्हणतात यांत दालचिनी,
नारळ, काफी, पुष्कळ हाने. किनाऱ्यावर मोल्यें
व भाणिक पुष्कराज सांपडतात हें हिंदुस्तानापा.
१५० मै. लांब २७० मै. लां. अमून १०० मै. रुंद
- सिलांद (सीलांद)(बे.) यू. खं. वेन्मार्क देशाचे नाव्हांत. [आहे.

सिवनीस	(पर्व.) यू. खं. फ्रान्सचे आग्नेयीस पर्यंत.
सिवारय	(पहाड) हि. म. इ. सालेमच्या उत्तरेस.
सिवारे	(दे.) हि. मुं. इ. कच्छ प्रांताचे नांव.
सिवास	(मां.श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत आशियामैनरमध्ये.
सिवेन	(पर्व) यू. खं. फ्रान्स दे.
सिसली	(वे.) यू. खं. इतालीचे द. भूमध्यसमुद्रांत.
सिसार	(भू.) आशि. खं. द. बोर्नियोचे पश्चिमेस.
सिस्तान	(मैदान.) आशि. खं. आफगाणिस्तानांत नैर्ऋत्येस वाळूचे मै.
सिड्डन	(न.) आशि. खं. स्वतंत्र तार्तेरींत आरल सरोवरास मिळाली आहे.
सिड्डनार	(श.) हि. रागपु. भोपाळच्या पश्चिमेस, येथे पागोटी चांगली होतात.
सिहर	(श.) हि. मध्य हिं. भोपाळ खं. स. छावणी.
सिहोरा	(श.) हि. मध्यमां. जबलपूर जि. ता. धान्याचा व्यापार.
सिल्हेट	(श.) हि. पूर्वस असाम दे. येथे शिपाच्या बांगड्या करितात.
सीन	(न.) हि. मध्यमांनांत नागपूर पर.
सीपना	(न.) हि. वन्हा. मां. एलीचपूर जि. तून मिष्टून ता.
सु	(श.) आशि. खं. तार्तेरी देशांत. [पीम मिळते.
सुएझ	(ज.काल.) आशि. व आफ्रिका खंडास जोडणारी सेशोगी भूमी. इ.स. १८६९ त कालवा केला.
सुकनपूर	(मां. श.) हि. वाय. मां. अवोच्या पर.
सुकेणें	(गां.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. निफाड ता. जहागिर.
सुखी	(गां.) हि. बं. इ. गुरवळ मां. भागीरथीचे कांठी.

- सुखेन** (पर्व.) हिं. म. इ. निळगिरीचे दक्षिणेस.
- सुजाबाद** (गां.) हिं. पं. इ. मुद्रतानपा. २० मैल. चिनाब नदीपा. ४ मैल.
- सुजावलपूर** (गां.) हिं. माळव्यांत शिंद्याचे राज्यांत जामनेर नदीचे कांठीं उज्जनपा. ६२ मैल.
- सुडानाटी** (गां.) हिं. बं. इ. बंगालचे उपसागरावर.
- सुधागड** (कि. गा.) हिं. मुं. इ. कुलाबा जि. भोर सं. तालुका.
- सुपा** (श.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. सुरत जि. तालुका. २ कारवार जि. तालुका.
- सुपें** (श.) हिं. मुं. इ. पुणे जि. भिमधरी ता. ३ व्या नांवाचा घाट नगर व घोडनदी ह्यांचे मध्ये.
- सुपेरिअर** (सरो.) अमे. खं. अमे. कानडाचे राज्यांत.
- सुबनरिका** (न.) हिं. बं. इ. छोटानागपूर मध्ये निधून ओरीसामधून बंगालच्या उपसागरास मिळते.
- सुमरीरोह** (श.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. काच्छ प्रां. येथे जैनधर्माची देवालये आहेत. [भूमध्य समुद्रांत.
- सुमात्रा** (वे.) आश. खं. तुर्फस्तानात आशियामैनरचे पश्चिमेस
- सुमारगड** (कि.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.
- सुमी** (सरो. न.) आश. खं. रशियांत. २ बं. इ. काश्मिरचे डोंगरांतून निघून प्रद्युम्नाचे फाट्यास मिळते.
- सुर** (न.) हिं. मुं. इ. खानदेश जिं. जामनेर ता.
- सुरगार्णे** (पं.श.) हिं. मुं. इ. नाशिक जि. चे उत्तरेस.
- सुरजभागा** (न.) आश. खं. तिबेटांत लाहल प्रां. निघून चंद्रभागा नदीला मिळाल्यावर चिनाब म्हणतात.

सुरत (श.) हि. सुं. इ. गुज. प्रां. जि. वता. ये ठिकाण, तापीचे मुखाजवळ. रे. म्हे. येथे पारशी लोकांची फार वस्ती आहे. येथील मनुष्ये देखणी असतात. हस्तीदंती चुडे होताना.

सुरमनगर (गं.) हि. वाय. प्रां. औध प्रां. गोमती नदीवर.

सुरमा (न.) हि. बं. इ. ब्रम्हपुत्रा नदीला मिळते. [मैल.

सुरागंज (गं.) हि. बं. इ. मिसनसिंग प्रां. नशिराबादपा. ४५

सुराजगड (गं.) हि. बं. इ. मौगिर प्रां. गंगानदीवर मौगीरपा. २० मैल.

सुरीनाम (न.) अमे. खं. द. अमे. ग्वायनांतून निघून अतलां. गिक महासाग. मिळते.

सुर्य (न.) हि. सुं. इ. ठाणे जि. अरबीसमु. मिळते.

सुलतानपूर (घ.) हि. सुं. इ. ग्वाजदेश जि. शहादेता. २ अयोध्या प्रांतांत जि. गोमतीनदीवर. ३ ब-हाडांत सुलठाण

सुलरपु (बं.) यू. खं. उत्तर समुद्रांत. [जि.

सुलीतेल्पा (पर्व.) यू. खं. स्वित्सर्लंडांत.

सुलैमान (पर्व.) आशि. खं. आफगाणिस्तान व पंजाब ह्यांमे मध्ये.

सुवर्णमुखी (न.) हि. म. इ. ईशान्यवाहिनी नदी. ही बंगालचे उपसागरास मिळते.

सुवर्णरेखा (न.) हि. यं. इ. छोटानागपूरापा. निघून बंगालच्या उप-सागरास मिळते. कांठी पिंपली जालेश्वर. लांबी ११० मैल.

सुवावियन (पर्व.) यू. खं. जर्मनींत वर्नबर्गच्या दक्षिणेस.

सुवीर (न.) यू. खं. अबर्लंडांत आयरिश समुद्रास मिळते.

सुवेस्र (श. कालवा.) सुएस्र शब्द पहा.

सुसा (प्रां.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत.

सुसारी (न.) हिं. मुं. इ. ठाणे जि. अरबी समुद्र. मिळते.

सुसेरी (गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ना.

सुस्वा (न.) हिं. पं. इ. देरादून प्रां. सोंग नदीचा संगम
झारखावर भागिरथीस मिळते.

सुठभावी (गां.) हिं. मुं. इ. द. महाराष्ट्रांत यिजापूर जि.

सर्पा (न.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.

सेकेल (न.) आफ्रि. खं. अटलानिक महासागरास मिळते.

सेहेदीज (नं.) यू. खं. ग्रोम दे. जे पूर्वेस.

सेगो (श.) आफ्रि. खं. नेजर नदीच्या कांठी.

सेचल (बं.) आफ्रि. खं. पूर्व किनऱ्यास. इंग्लिशाचे नाव्यात.

सेतुवाल (श.) यू. खं. पोर्तुगाल दे.

सेन (न.) यू. खं. फ्रान्स दे. इंग्लिश खाडीस मिळते.

सेनगु (न.) अमे. खं. द. अमे. अमाझोन नदीला मिळते.

सेना (म.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेत जांबाजी नदीचे कांठी.

सेनिगांबीआ(दे.) आफ्रि. खं. पश्चिम आफ्रिकेत.

सेनिगाल (न.) आफ्रि. खं. सेनिगांबीआ देशांत.

सेन्नार (श.) आफ्रि. खं. उत्तर आफ्रिकेत नुबीया प्रा.

सेफडकोह (पर्व.) हिं. हिमालयाचा वायव्येकडील पत्रावापली-
कडचा फांटा.

सेबल (न.) अमे. खं. उत्तर अमे. कानडाचे राज्यांत.

सेवास्तपूल(श.बं.) यू. खं. रशियाची आरमागानी जागा. किमीया
उपाकल्पावर.

सेवु	(न.) आफि. खं. अतलांतीक महा. मिळनं.
सेमास	(वे.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत आशिया मैरचे पधि. मेस भूमध्यसमुद्रांत.
सेरमपूर	(गा.) हिं. बं. इ. हुगळी प्रा. हुगळी नदीवर.
सेरस	(श.) यू. खं. तुर्कस्तानांत.
सेरा	(गां.) हिं. म. इ. म्हैपूर प्रां. घेदावतीचे एका फाट्यावर.
सेरावती	(न.) हिं. मुं. इ. द. महाराष्ट्रांत कारवार जि. इला गरसाप येथे मोठा धबधबा आहे.
सेरिंगो	(वे.) यू. खं. ग्राम देशांत मोरीयाचे दक्षिणेस.
सेलकोंडा	(श.) हिं. म. इ. उत्तर सरकार्ममध्ये. येथे लष्क- रची छावणी आहे.
सेलम	(श.) हिं. म. इ. सेलम जि.
सेलीचीज	(वे.) आशि. खं. पूर्वेकडील द्वीपसमूहांत. यांत मसा- ल्याचे पदार्थ चांगले होताना.
सेवनी	(श.) हिं. गंध्य प्रा. सानपुञ्जाजवळ उंचवट्याच्या प्र- देशांत. गहू फार पिकतो. रे. गटे.
सेवर्न	(न.) यू. खं. इंग्लंडांत ग्रिन्लॅन्डच्या खाडीस मिळते.
सेवान	(श.) हिं. मुं. इ. सिंग प्रा. कराची जि. तालुका.
सेवाना	(न.) अमे. ख. स्वनेंय सं.
सेवाय	(श.) यू. खं. सिव्हिल्लेदांत अल्प्स पर्वताजवळ.
सेविह्ला	(श.) यू. खं. स्पेनमध्ये.
सैतवडें	(गां.) हिं. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ना.
संदोन	(श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत भिरीया प्रां. येथे प्रथम कांन उत्पन्न झाली.

सैप्रस	(वे.) आशि. खं. तुर्कस्तानच्या पश्चिमेय. भूमध्य समु. इंग्लिशचे ताब्यांत. द्राक्षें पु. होतात.
सैबिरीया	(दे.) आशि. खं. रशियांत अगदी उत्तरेकडील देश. ह्यांतील स्त्रिया फार सुंदर असतात अशी शाह्या आहे. येथे अति थंडी असते.
सैमा	(सरो.) यू. खं. रूस देशात.
सोकोता	(श.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेंत चांद सरोवरावर.
सोकोत्रा	(वे.) आफ्रि. खं. पूर्व किनार्यावर.
सोखडा	(गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.
सोजीत्रा	(श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा.
सोट	(न.) हि. वाय. प्रां. मुरादाबाद प्रां. ही गंगेस मिळते.
सोध	(सं.) हि. मुं. इ. गुजरा. प्रा. रजपूत सं.
सोन	(न.) यू. खं. फ्रान्स देशांत. ही न्होन नदीस मिळते.
सोनई	(गा.) हि. मुं. इ. नगर जि. नेवासे ता. येथे धान्याचा मोठा व्यापार चालतो.
सोनगांव	(गा.) हि. मुं. इ. पुणे जि. भिमवडी ता. २ नगर जि. संगमनेर ता.
सोनगीर	(श.) हि. मुं. इ. खानदेश. जि. फुले ता. येथे किल्ला आहे. येथे झांजा, तास, भांडी करण्याचा कारखाना आहे. [ता.
सोनगिरी	(शे.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा. संखेडा
सोनद्वीप	(वे.) हि. बं. इ. ब्रह्मपुत्रा नद्याच्या मुखाने.
सोनपूर	(सं.) हि. बं. इ. चं सरहद्दीवर. येथे कांड लोकांची वस्ती आहे. २ मध्य प्रां. महानदीचे कांटां. संव

ळपूर जि. सं. श. येथे लोखंडाचे दगड फार सांपडतात.

- सोनवडे** (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. संगमेश्वर ता.
- सोनवड** (गां.) हि. मुं. इ. खानवेल, जि. येरंडोल ता.
- सोनामुखी** (गां.) हि. पं. इ. बंकुरा मां. बंकुरा पा. २४ मेळावर.
- सोनाळें** (गां.) हि. वऱ्हाडान अकोला जि. येथे मोठी यात्रा भरते. [गांव ता.
- सोनी** (गं. गा.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. २ सातार जि. ताम-
- सोन** (गां.) हि. वाय. मां. गुरवळ मां. दिव्हीया. ३९ मैल. येथे उष्ण पाण्याचा झरा आहे.
- सोनंद** (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. गांगोळे ता.
- सोनांचें** (गां.) हि. मुं. इ. भायिक जि. भिन्नर ता.
- सोपाला** (गां.) हि. मुं. इ. टाण जि. वगई ता. रे. स्टे.
- सोफगा** (श.) य. मं. नृसिंभानांत.
- सोफाला** (दे. श.) आफ्रि. स्व. पूर्व आफ्रिकेत.
- सोब्रान** (श.) हि. पं. इ. येथे इंग्लिश व शीत खांची मोठी लढाई १८४६ साली सनलजनदीवर.
- सोभापूर** (श.) हि. मध्य. प्रा. लुसगाबाद जि. कापडाचा मोठा व्यापार.
- सोमठाणें** (गां.) हि. मुं. इ. भायिक जि. येवले ता.
- सोमनाथ** (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. काटेवाडमध्ये. येथे सोरटी सोमनाथाचें प्रसिद्ध देवालय आहे. ते इ. स. १०२४ म. महमुद खान लुटले व अपार संपत्ति भली.

सोमपूर (गां.) इ. मु. इ. नाशिक जि. बागलाण ता. [देश.
सोमाली (सं.) आफ्रि. खं. पूर्व आफ्रिकेंत सोमाली लोकांचा
सोमिआनी (गां.) आशि. खं. बहुचिरधानांत भरवी समु. काटी.
 येथून घोडे, तेल, लोकर हे बाहेर जातात.

सोमेश्वर (गां.) हि. मु. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
सोरट (पर्व.) हि. गु. इ. गुज. प्रां.
सोरटी (श.) हि. मु. इ. बेळगांव जि. परभगड ता.
सोराता (पर्व.) अमे. ख. द. अमे. बोल्डिविश्यामध्ये.
सोराथ (सं.) हि. मु. इ. काठेवाड प्रां.
सोरापूर (सं.) हि. म. इ. निजामचे राज्यांत पोट म. [मिस्ने.
सोलानी (न.) हि. सिवालीक पर्वतापा. निघून गंगानदीम
सोलापूर (श.) हि. मु. इ. जिण्याचे व तातुळ्याचें. टि. रं. म्हे.
सोलेगिया (प्रां.) यू. खं. आशियांत.
सोहागपूर (श.) हि. मध्य प्रा. हुमनाबाद जि. येथें देशीम वि-
 णयाचा कारखाना.

सोहार (शं.) आशि. खं. अरबस्थानांत ओमन प्रां. ओमन
 प्रांताचे पश्चिमेक. [क्षिणेम.

सोळकीतुकाई (शें.) हि. मु. इ. सोलापूर जि. माळशिरम ता. द-
सोळाकुसरवडे (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर मं. भूदरगड पेश्वांत.
सांधमधन (श.) यू. खं. इंग्लंडांत.

सौदन (दे.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रि. मिडी लोकांचा देश.
सौराष्ट्र (दे.) हि. मु. इ. काठेवाडांत जुनागड, सोरटीसोम-
 नाथ वर्गरे प्रांताचें नांव. [स्वाचे ताब्यातील.

सौसेती (वे.) आशि. खं. द. पार्सि. महासा. पोलिनिशियांत ये.

- संकेश्वर** (श.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. येथे हिंदुधर्माचे मुख्य गुरु श्रीशंकराचार्य यांचा मठ.
- संकेश्वरपार्श्वनाथ** (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. येथे जैनांची देवळे फार उत्तम आहेत.
- संखेडा** (श.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. गायकवाडचे रा. ता.
- संगमनेर** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. तालुका. येथे लुगडी, पाणोटी त्यांचा व्यापार मोठा होतो हे प्रवा नदांचे काठी.
- संगममाहुली**(गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. औंध मं.
- संगमेश्वर** (श.) हि. मु. इ. रत्नागरी जि. ता. हे क्षेत्र असून येथे देवालय पु. आहेत. येथे संमार्जीस औरंगजेबाचे मरदागने म. १६८९ त धरिले.
- संगाला** (श.) हि. पं. इ. विशाख नर्दाचे काठी. [पूर्वेस.
- संगोरा** (श.) आशि. ख. द. पामि. महासा. मलाशिया देशाचे
- संग्राम** (श.) हि. मु. इ. गुज. प्रा. डोंगरी म. कुतावड प्रां.
- संजाण** (श.) हि. मुं. इ. टाणे जि. टाटाणू ता. येथे पारशी लोकांची वस्ती पार आहे.
- संदरलंद** (मा.) यू. वं. इंग्लंडांत. येथे दगडी कोळशाच्या खाणी आहेत.
- संदा** (वे.) आशि. ख. द. पामि. महामाग. मलाका सामुद्रधुनींत मलाशियामध्ये. २ गुप्ताचा व जावा यांचे मध्य.
- संपगांव** (श.) हि. मुं. इ. बेळगांव जि. तालुका.
- संबळपूर** (श. प्रा.) हि. मध्य प्रा. जि. त्या प्रांतांतून महानदी नेली आहे. त्यांत लोखंड सांपडते. महानदीचे काठी.

- संवदंती** (श.) हि. मुं. इ. वेळगांव जि. येथें एलमाचे देवालय आहे.
- संवत्सर** (श.) हि. मुं. इ. नगर जि. कोपरगांव ता. गोदावरीचे कांटी. येथें गोदेला गारदा व नारदा ह्या नद्या मिळतात.
- संसर** (गां.) हि. मध्य प्रां. छिंदवाडा जि. ता. [भरते.
- सांकळी** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावर्डे ता. येथे यात्रा
- सांगकोई** (न.) आशि. खं. अनामचे राज्यांत कांतीन प्रांतांतून नांकिनत्रयटून जाणे.
- सांगली** (मं. श.) हि. मुं. इ. गतारा जि. दक्षिणेस पटवर्धन ह्यांचे, कृष्णेच्या कांटी. येथे स्थिपट चांगले होतात.
- सांगवडें** (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर. मं.
- सांगवी** (गा.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. हसनपुरी ता. दारजेच्या कांटी. २ सोलापूर जि. निमेच्या कांटी.
- सांगळ** (श.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर मं. व्यापाराची जागा.
- सांगोलें** (श.) हि. मु. इ. सोलापूर जि. तालुका. येथे सांगळा करण्याचा कारखाना आहे.
- सांतमेरिदा** (वं.) अमे. खं. द. अमे. येनी जुगलामध्ये.
- सांताफे** (श.) अमे. खं. द. अमे. लाताना देशांत.
- सांतामारा** (ये.) गू. खं. ग्रीस दे. जवळ अयोनियन बेटाम.
- सांतामारीआ** (मू.) यू. खं. पोर्तुगाल देशांत.
- सांतामार्ता** (वं.) अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत.
- सांतिआगोदेचिली** (श.) अमे. खं. द. अमे. चिली देशाची राज.

- सांतोमो** (बे.) आफ्रि. खं. पश्चिम किनाऱ्यावरील बेटांत पोर्तु-
गीज लोकांचे ताब्यांत.
- सांदवीच** (बे.) पासि. मद्रासा. ओशियानियांत मेकोनेशियांत.
- सांपू** (न.) आशि. खं. निवेष्टांत ब्रह्मपुत्रेला नांव आहे.
- सांबर** (सरो.) हि. राजपुताण्यांत अजमेर प्रांतांत. यांत मीठ
पुष्कळ होतें. येथील खाणींतील संगमरवरी दगड
आप्या येथील ताजमहालास लाविल्या आहे.
- सांबरमती** (न.) हि. गु. प्रां. टोंगरपुराज. निघून खंवायतचे
अग्रा. मिळमं. कांठी असदाबाद. लां. २०० मैल.
- सांवतवाडी** (मं. श.) हि. गुं. ड. द. गोव्याचे जवळ ऐ नांसले गाचे-
कडे वाहत आहे. त्यांग देमाई रु. येथे रंगीत
वेष्टण्याचे सामान गजिफा येथे होतत.
- सांवरगांव** (गां.) हि. गुं. इ. नाशिक जि. येथलें ता. *
- सांवडें** (गा.) हि. मु. इ. राजगिरी जि. चिपळोण ता.
- सिंगमयो** (श.) हि. पूर्वम ब्रम्हदेशांत इरावतीचे कांठी.
- सिंगपूर** (गां.) हि. मध्य प्रा. नासिगपूर जि.
- सिंगभूम** (श.) हि. बं. इ. जि. [सासुद्रधुनीवर.
- सिंगापूर** (बे.श.) हि. पूर्वम इंदियन चायणाचे द. मलाकाचे
- सिंद** (न.) हि. पाय. प्रां. यमुना नदीस मिळते.
- सिंदखेड** (श.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. तालुका. २ घऱ्हाज
प्रा. तुळजाणे जि. लुकाजी जाधवाचें मुख्य
टिकाण.
- सिंदगड** (शि.) हि. मुं. इ. राजगिरी जि. पाठवण ता.
- सिंदगी** (श.) हि. मुं. इ. जिजापूर जि.

- सिंदी** (गां.) हि. मध्य प्रां. वर्धा जि. कापसाचा व्यापार.
- सिंध** (दे.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. चे उत्तरेकडील भाग. त्यांत सिंधु नदी वाहते. भाषा सिंदी. यांत जरीबे काम होतें.
- सिंधना** (न.) हि. मुं. इ. गोदावरीला मिळणारी नदी.
- सिंधवा** (गां.) हि. मुं. इ. महूपा. ९० मैल.
- सिंधसागरदोआब** (मां.) हि. पं. इ. सिंधुनद व झेलम ह्यांचे मधील प्रदेश.
- सिंधुनद** (नद.) हि. निवेष्टांत उत्पन्न होऊन पंजाब इ. त्त सिंध देशांतून कराचीजवळ अरबी समु.मिळते. लां. १७०० मै.
- सिंधुदुर्ग** (कि.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. मालवण ता.
- सिंदगड** (कि.) हि. मुं. इ. पुणे जि. हवेली ता. येथें राजारा-
माची छत्री आहे. ह्या उत्तम. ह्याचे कोंडाभें
असे नांव होतें. २ रत्नागिरी जि. देवगड ता.
- सुंदरवन** (मां.) हि. यं. इ. गंगेच्या मुखाजवळ रेती, गाळ यांनी
झालेला ७५ मैल रुंदीचा आहे. यात आपढें
पुष्कळ आहेत. [तांघें सांपडतें.
- सिंधाना** (गां.) हि. राज. पुताब्दांत शेकावनी सं. येथें त्याणीत
- सुंडा** (गां.) हि. ग. इ. उत्तर कानडा प्रां. एक तालुका.
- सैंतआद्रुज** (श.) यू. ख. स्कान्धेंदांत विद्यालयाकरितां प्र.
- सैंतक्रिअर** (मरो.) अमे. ख. उत्तर अमे. कानडाचे राज्यांत.
- सिंगाली** (गां.) हि. नेपाळ देशांत.
- सैंतजान** (ग्र. बं.) अमे. ख. उत्तरअमे. जवळ न्यूफाँडलंडची

- राजधानी. २ द. अमे. कोलंबियांत. ३ उ. अमे. कानडाचे राज्यांत न्यूझन्सथिक प्रां. बंदर.
- सेंतजार्ज (खाडी)** यू. खं. इंग्लंड व अयर्लंड यांचे मध्ये. २ म. द्रासच्या किनाऱ्याचे नांव व किऱ्या.
- सेंततामसमौथ (श.)** हिं. म. इ. सेंतजार्ज किऱ्यापा. ३ को- सांबर. येथे तोकऱ्याना असतो.
- सेंतदेवीद (कि.)** हिं. म. इ. कदलोरराजवळ.
- सेंतपाल (श.)** अमे. खं. द. अमे. कोलंबियांत.
- सेंतपालदी(न.श.)** आफ्रि. खं. ब्यालच्या गिनीन पोर्तुगीज लोकांचे सं.
- सेंतपितर्नबर्ग(श.)** यू. खं. रशियाचे मुख्य शहर निवानदीचे कांठी. हे पृथ्वीत उत्तम शहरांपैकी एक आहे. येथे फार मोठा १९ तामांचा दिवस होतो व अगदी लहान ५ तामांचा दिवस होतो.
- सेंतवर्नाई (घिल.)** यू. खं. अल्म पर्वनाचे दुसरे शिखर. येथे म्गिनी लोक व त्यांचे कुमे हे वस्तीत गुडालेले लोक रोम्यून काढतात.
- सेंतमेरी (गु.)** आफ्रि. खं. मादगास्करच्या दक्षिणेस.
- सेंतरोक (गु.)** अमे. खं. द. अमे. जाम्ब्रीलचे पूर्वमे.
- सेंतरोका (गु.)** यू. खं. पोर्तुगाल दे. पश्चिमेकडील टोंक.
- सेंतलारेन्स(न.खे)** अमे. खं. उ. अमे. गुनैतेदस्तेस्समध्ये. लां. २ हजार मै. २ आशि. खं. रशियाचे ताब्यांत.
- सेंतलुई (श.)** आफ्रि. खं. पश्चिम आफ्रि. सेनिगांबियांत फ्रेंच सं. २ उ. अमे. गुनैते. मिमुरी नदीचे कांठी.
- सेंतविन्सेंत (गु.)** यू. खं. पोर्तुगाल दे.

सैंतहेलिना (वे.) आफ्रि. खं. द. आफ्रि. पश्चिम अतलांतिक महा-
सागरांत इंडिलभांचे.

सोंग (न.) हि. वा. प्रां. गुरवळपर. तेथे ही गंगेस मिळते.

सोंगारी (न.) आधि. खं. एशियांत नैर्ऋत्येकडून अमूर नदीस
मिळते.

सोंइनखोरें (खोरें) हि. मुं. इ. धारवाड जि. बहारी गांवाजवळ.

सोंथ (सं.) हि. मुं. इ. काटेवाडांत.

सोंथजार्जिया (वे.) अमे. खं. द. अमे. पाटागोनियाचे द.

सोंथसिएलंद (वे.) पासि. महासाग. आशियानांत पोलिनेशिया
बेटाचे नांव.

सोंद (सामु.) यू. खं. देन्मार्क दे. सिल्यांद व प्यूनेनमध्ये.

सोंदल (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.

सोंदाणें (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. मालेगाव ता. आमारी.

स्कागराक (सामु.) यू. खं. देन्मार्क दे. [डवर.

स्कातलंड (दे.) यू. खं. इंग्लंड व स्कातलंड मिळून एकच बेट.

स्काफेल (पर्व.) यू. खं. इंग्लंडांत कंबरलंडमध्ये.

स्क्रिल (अस्त्र.) यू. खं. इटालीच्या दक्षिणेस.

स्कुनारी (ध.सरो.) यू. खं. तुर्कमानांत. येथे कापसाचा मोठा व्या-
पार चालतो.

स्केलन (न.) यू. खं. वेल्जममध्ये. [कांटी.

स्ततगत (गं.) यू. खं. जर्मनींत वर्नबर्गची रा. नेकर नदीचे

स्ताकहोम (श.) यू. खं. स्विडन देशांत रा. श. येथे १८६६ ता-
सांचा दिवस होतो.

स्तातन (वे.) अमे. खं. द. अमे. पाटागोनियाचे द.

- स्ताफर्दसायर(श.) यू. खं. इंग्लंडांत. लोखंड सांपडते.
- स्ताफा (वे.) यू. खं. इंग्लंडाचे ताब्यांत. येथे गुहा आहे.
- स्तार्त (भू.) यू. खं. इंग्लंडांत द. किनाऱ्यावर.
- स्तानोवाय (पर्व.) आशि. खं. रशियांत सैबेरियाचे नैर्ऋत्येस.
- स्तिलिंग (श.) यू. खं. स्कातलंडांत.
- स्तेतीन (श.) यू. खं. जर्मनींत.
- स्तोर (सरो.) यू. खं. स्विडनांत.
- स्तोरउम्या(सरो.) यू. खं. स्विडनांत.
- स्तोरशन (सरो.) यू. खं. स्विडनांत.
- खालसुंद (न.) यू. खं. जर्मनींत बाल्टिक समु.
- खासबुर्ग (श.) यू. खं. जर्मनींत न्हेन नदीचे कांठी.
- खेतसेतलमेंत(मां.) आशि. खं. पूर्वकडील द्वीपकल्पाचे द. णिंगापूर
पिनांग व मोवालाची बेटे मिळून.
- जोई (पर्व.) आशि. खं. चीनचे पश्चिमहद्दीचा.
- जोदन (पर्व.) यू. खं. इंग्लंडांत वेल्समध्ये.
- रपनहेद (भू.) यू. खं. इंग्लंडच्या पूर्वकिनाऱ्यावर.
- स्पार्तल (भू.) आशि. खं. बार्बरी. यं. मोरोकोमध्ये.
- स्पार्ता (श.) यू. खं. ग्रीस देश.
- स्पार्तिवेंतो (भू.) यू. खं. इटालीचे द.
- स्विती (न.) हि. पं. इ. सनलज नदीला मिळते.
- स्त्रि (न.) यू. खं. जर्मनींत. इचे कांठी बर्लिन शहर.
- स्वे (न.) यू. खं. स्कातलंडांत उत्तरसमुद्रास मिळते.
- स्वेन (दे.) यू. खं. फ्रांस देशाचे पश्चिम भागास.
- स्मरना (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानची राज.

- स्मायेला (गां.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रां. झालावाड सं.
 स्मोलेन्स्क (मां.) यू. खं. रशियांत.
 स्लेगो (उप.) यू. खं. अयर्लंदमध्ये.
 स्लेनी (न.) यू. खं. अयर्लंडांत ऐरिश समु. मिळते.
 स्लेनकोस्त (किनारा) आफ्रि. खं. वरच्या गिनीत गुलामांच्या व्यापाराचें ठिकाण.
 स्वतंत्र तार्तरी(दे.) आश. खं. छाम हल्लीं पश्चिम तार्तरी ह्या हा रशियाचें ताब्यांत आहे.
 स्वाकीन (श.) आफ्रि. खं. न्युथिया देशांत.
 स्वान (न.) हि. पं. इ. निघून सिंधूम मिळते.
 स्वानसी (श.) यू. खं. इंग्लंडांत येतसमध्ये.
 स्वाली (वे.) हि. मुं. इ. गुजराथ प्रा. तारिच्या मुखांत.
 म्वित्सकोप (पर्व.) आफ्रि. खं. द. आफ्रिकेत.
 म्वित्सवर्ग (वे.) यू. खं. रशियाचे उ. उतर (आर्निंक) महासागरांत येथे बर्फ महिन्यांचा एक दिवस होतो.
 म्वित्सलॅंद (दे.) यू. खं. भाग्य देशाचे पूर्वस व इमाली दे. चे उत्तरेस. हा डोंगराळ देश अगून भोटा पाणलोट आहे.
 म्विदन (दे.) यू. खं. उत्तरेकडील दक्षिणोत्तर देश. आगपेच्या होनात. लोखंड पु. सांपडते.
 स्कांदिनेविया(दे.) यू. खं. म्विदन व नॉर्वे ह्या देशाचें पूर्वेचें नांव.
 स्तंबूल (ग.) यू. खं. तुर्कस्तानची रा. इला कानस्तांतिनोपल म्हणतात. येथें गुलाबपाणी उत्तम होतें.

ह

- हजारा (मां.) हि. भुं. ह. जि.
 हजारौबाग (मां.) हि. बं. ह. छोटानागपुर मां. जि. [दमोह जि.
 हट्टा (श.) हि. मध्य मां. बालाघाट जि. मोटी जमीनदारी.
 हणमंत (मां.) हि. भुं. ह. कोंटहापुर सं. फोंडा अंबाली घाट
 यांचे मध्ये. [मेल.
 हत्रास (कि.) हि. वाय. मां. अलीगड मां. अलीगडपा. ३३
 हदगड (कि.डोंगर.) हि. भुं. ह. नाशिक. जि. कळवण ता.
 हदसन (न. उप.) अमे. प्. उ. अमे. युनैनेदस्मैतममध्ये. २ कान-
 टाचे रा. उत्तरेस उपमानर व उपसार.
 हनुमानगंज (मां.) हि. वाय. मां. अलाहाबादपा. १२ मैल.
 हनवट्टी (ग.) हि. म. ह. म्हेसुरांतून कानेरीस कृष्णराजपुरा-
 जवळ मिळते. [मनु. मिळते.
 हब (न.) हि. तिथ न चंद्रचिह्नान त्याचे हद्दावर भरवी
 हबसान (मां.) हि. गु. इ. रत्नागिरी जि. उत्तरेस जजिरा मं. ह-
 बशी लोकांचे म्हणून त्यास हबसाण म्हणतात.
 हमीरपूर (श.) हि. वाय. मां. जि. नातुका. काटवीरा. २८ मैल.
 हरई (श.) हि. मध्य मां. छिंदवाडा जि. ही मोटी जमी-
 नदारी आहे.
 हरचिरी (मां.) हि. भुं. ह. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
 हरणगांव (मां.) हि. भुं. ह. नाशिक जि. पेंठ ता. [आहे.
 हरताळें (मां.) हि. भुं. खानदेश जि. भुसावळ ता. येथें तलाव
 हरदई (श.) हि. अयो. मां. जि.
 हरमल (मां.) हि. भुं. ह. नाशिक जि. पेंठ ता.

हरसोळ (मां.) हि. मुं. इ. निजामचे राज्यांत औरंगाबादेजवळ.

हरहर (श.) हि. म. इ. छैमूर मां. तुंगमद्रेष्वा कांठचें.

हरामक (शिख.) हि. काविरांतील डोंगराचें.

हरिदीन (मां.) हि. वाय. मां. अथोध्या मां. [गंगेवर आहे.

हरिद्वार (श. खे.) हि. वाय. मां. येथें पुष्कळ देवळें आहेत. हे

हरिश्चंद्रगड (कि.) हि. मुं. इ. पुणें जि. जुन्नर ता.

हरिश्चंद्राचा डोंगर (डोंगर.) हि. मुं. इ. नगर जि. अकोले ता.
हवाशीर ठिकाण.

हरिहरेश्वर (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता. देवस्थान.

हर (न.) हि. पं. इ. हिमालयाचे पायथ्याजवळून येऊन
अटक शहराजवळ सिंधूस मिळते.

हर्णई (श. बं.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. दापोली ता.

हर्दखळें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. राजापूर ता.

हर्दा (श.) हि. मध्य. मां. हुसंगाबाद जि. मोठी व्यापाराची
जागा. रे. म्हे. [खांचे हरीवर.

हर्मन (पर्व.) आधि. खं. तुर्कस्तानांत सिरिया व पालस्तैन

हलकरणी (गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. पैकीं कापसी सं.

हल (बं.) यू. सं. इंग्लंडांत.

हलार (गां.) हि. मुं. इ. गुज. मां. काटेवाडान. येथें हल्ला
जातीचे रजपूत राहतात.

हल्याळ (श.) हि. मुं. इ. उत्तर कानडा जि. येथें हमारती
कांकाडांचा व्यापार चालतो.

हवाना (श.) अमे. खं. उत्तर अमे. लगत्यास मेतर अंति-
लीसमध्यें क्युबा बेटाची राजधानी.

हवेली	(गां.) हि. मुं. इ. पुणे जि. तालुक्याचे गांव; पण ठाणे पुणे येथे.
हस्तदुय	(न.) हि. महानदीला मिळणारी नदी. मध्य. प्रां.
हसनपूर	(श.) हि. अयोध्या प्रां. मुलतानपूर जि. येथे कां- शाची मांडी उत्तम होतान.
हस्तनापूर	(श.) हि. दिल्लीशहराचे पूर्वीचे नांव.
हळदी	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. करवीर पेठ्यांत.
हाक्सबेरी	(न.) पासि. महासा. आर्जेन्टिनांत पामिकिक महा सागरास मिळते.
हाकोदादी	(श.) आश्रि. खं. जपानांत यासो बेटांत.
हाजीपूर	(श.) हि. बं. इ. तिरहून प्रां. गंडकी व गंग आदि संगमावर. दिनापूर पा. १५ मैल.
हातकलंडे	(गां.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर सं. अळने पेठ्यांत.
हातखंबे	(गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. रत्नागिरी ता.
हातलोड	(पांड.) हि. मुं. रत्नागिरी जि. येथे ता.
हातीद	(गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सांगोलें ता.
हातेतानलोकांचा	(देय.) आफ्रि. खं. मध्य आफ्रिकेंत एक देय.
हातेरास	(मु.) अमे. खं. उत्त. अमे. युनैटेडस्तेत्समध्ये.
हात्स	(पर्व.) यू. खं. जर्मनीत होनावरच्या दक्षिणेस.
हाथमती	(न.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. महीकाठा एजन्सीत.
हानगल	(श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि. तालुका.
हानारा	(श.) हि. काश्मिरांत.
हानोवर	(धं. श.) यू. खं. जर्मनीत.

हामरफ्रेस्त (श.) यू. खं. नॉर्वे देशाचे उत्तरेस. येथे दोन महिन्यांचा दिवस व दोन महिन्यांची एक रात्र होते.

हारानोर (सरो.) आशि. खं. तिबेटांत.

हारार (श.) आफ्रि. खं. सोमाली लोकांचे देशांत.

हारो (ग.) यू. खं. इंग्लंडांत. [दक्षिणेस.

हार्ने (नू.) यू. खं. देन्मार्कच्या नॉर्जेस. २ अमे. खं.

हालर (प्रां.) हिं. मुं. इ. गुज. प्रां. मर्हाकाठा एजन्सीचा ४

हालस्तेत (प्रां.) यू. खं. देन्मार्कमध्ये. [भाग-

हाला (पर्व.) आशि. खं. बलुचिस्तान व सिंधप्रांत यांचे मध्ये. [स्कौडीयांत.

हार्लीफाक्स (श. ब.) अमे. खं. उ. अमे. कानडाचे रा. नोवा-

हाले (ग.) यू. खं. मद्रासाचे येथे पुष्पकांचा मोठा व्यापार होतो.

हालंड (दे.) यू. खं. (बेल्जियमच्या देशाचे उत्तरेस. हास नेदरलंड क्षणतान. आशि खं. द.)

हावरा (श.) हि. बं. इ. रे. ग्टे. कलकत्ता शहरासाठी

हाथ (ग.) यू. खं. फ्रान्सचे सेन नदीचे काठा

हावाई (वे.) आशि. खं. द. पासि. महासा. मेक्रोनिशियाव माद्रीचीच बेटांत मोठे बेट.

हावावा (श.) अमे. खं. वेस्त इन्डिज बेटाची रा.

हामोठ (गां.) हि. मुं. इ. गुज. प्रां. भटांचे जि. तालुका.

हापर (वे.) यू. खं. फ्रान्स देशांत.

हित (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत युक्रानांत नदीचे काठा.

हिदलबुर्ग (श.) यू. खं. जर्मनींत वेदर सं.

- दिनवती** (न.) हि. म. इ. झैमूर प्रां. कावेरीला मिळते.
- हिपरगी** (श.) हि. मुं. इ. कलादगी जि. तालुका.
- हिमताबाद** (गां.) हि. बं. इ. दिनापुराहून २५ मैल हें कुलीक-
नदीवर.
- हिमालय** (पर्व.) हि. उत्तरेस सर्वे पृथ्वीन अनि उंच पर्वत.
- हिरण्यकेशी** (न.) हि. मुं. इ. कोल्हापूर मं. कुण्णस मिळते.
- हिन्देनगर** (गां.) हि. मध्य प्रां. भंडला जि. येथें मोठी यात्रा मरते.
- हिराकुंड** (गां.) हि. मध्य प्रां. पन्ना प्रां. संबलपूरचे पूर्वम. येथे
दिऱ्यांच्या खाणी सांपडल्या आहेत.
- हिरात** (श.) आशि. खं. आफगणिस्तानच्या पश्चिमेस हिरी-
हर नदीच्या कांठी. [मैल.
- हिरापूर** (गां.) हि. बाप. प्रां. बुंदेल खंडांत सागरपा. ५२
- हिरापुर** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. रे. म्हे.
- हिरिहर** (न.) आशि. खं. आफगणिस्तानांत.
- हिल्ला** (श.) आशि. खं. तुर्कस्तानांत मुकानीख नदांचे कांठी.
- हिरवहखेड** (गां.) जि. वऱ्हाड प्रां. उमरावती जि.
- हिवरा** (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. पाचोरे गा.
- हिवरें** (गां.) हि. मुं. इ. गोपीनाथपंत अफजुलखानाचे वकील
इ. म. १६५५ त शिवराजस मिळाले. तेव्हां
शिवाजीने हें गांव त्यांस जहागीर दिलें. यांचें
उपनांव बोकीळ.
- हिमवाळ** (गां.) हि. मुं. इ. नाशिक जि. नांदगांव. ता. रे. म्हे.
- हिसळक** (गां.) हि. मुं. इ. नगर जि. येथून देवनदी निघाली आहे.

हिसार (श.) हि. पं. इ. जि. (वेबें छाकडावर वेलपुटी खो-
दण्याचें उत्तम होतें.)

हरिण (न.) हि. मुं. इ. गुज. मां. गायकवाडचे रा. सं-
खेडा महाळांत.

हुकेरी (श.) हि. मुं. इ. वेळगांव जि.

हुगळी (न. श.) हि. बं. इ. जि. इचे काटीं कलकत्ता शहर

हुनगुंद (श.) हि. मुं. इ. विजापूर जि. तालुका.

हुनदुरास (अन्वा.) अमे. खं. उ. अमे. गुकारनच्या उत्तरेस.

हुवळा (न.) हि. बाय. मां. कमाऊन मां. गंगानदीस भिळते.

हुमी (गां.) हि. मु. इ. कोल्हापूर सं. घडगांव ता.

हुवळी (श.) हि. मु. इ. धारवाड जि. तांद्यापिनळेच्या भां-
ज्याच्या व्यापाराकरितां म. शिवाजीनें स०
१६७० लुटले.

हुमगांव (गां.) हि. मुं. इ. मातारा जि. जावळी ता.

हुवे (न. श.) आशि. खं. कोबीन चीन देशांत.

हुशारपुर (श.) हि. पं. इ. जि. [ता. ल. छा.

हुसंगाबाद (श.) हि. मध्य. मां. नर्मदेच्या कांठीं. जि. ठिकाण व

हुळी (कि.) हि. मुं. इ. हौमूर मां. श्रीरंगपट्टणवळ.

हेका (पर्व.) यू. खं. देन्मार्केच्या तांद्यांतील उत्तरेकडील
पेरुलंद बेटांत उगळामुखी पर्वत.

हेग (श.) यू. खं. हालंद देशांत व्यापारकरितां प्रसिद्ध.

हेंदुझ (मां.) आशि. खं. अरबस्तानांत.

हेदली (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. खेड ता.

हेदवी (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. चिपळूण ता.

हेदीसार (सं. घ.) यू. खं. जर्मनीत.

हेद्रामौत (मां.) आशि. खं. अरबस्तानांत.

हेबिदीज (बे.) यू. खं. स्कातलंडांत.

हेरन (न.) हि. मध्य मां. सागर मां. नर्मदेस मिळते.

हेरले (गां.) हि. मुं. इ. कोटहापूर खं. बळगांव. ता.

हेलमंद (न.) आशि. खं. आफगणिस्नानांत काबूलाजवळील
डोंगरांतून निघून जरा सरो. मिळते.

हेलसिंगफोर्स (श. बं.) यू. खं. रशियांत फीनलंडचे अखानावर.
येथें आरमार असते.

हेसीकासल(सं. घ.) यू. खं. जर्मनीत.

हेसीहांबुर्ग(सं. घ.) यू. खं. जर्मनीत.

हेम्नाक (गां.) हि. मु. इ. सातारा जि. कोयना नदीचे काठी.

हेती ऊर्फ सांत दोर्मीगो (बे.) अमे. खं. उ. अमे. समत्याचे बेटांत
मेस्तर अतिशयबेटसमूहांत.

हैदराबाद (श.) हि. म. इ. निजामाचें मुख्य शहर मुशी नदीचे
काठी. सास भागानगर झजलात. हे निजाम उल-
मुख्य दानें स. १७६० त राजधानी शहर केलें.
२ सिध मां. जि. येथें गाडीचे उत्तम होतात.

हैनान (बे.) आशि. खं. चिनई समु. चीनच्या द.

हैलंदस (मां.) यू. खं. इंग्लंडांत एक उंच भाग.

होकांग (मां.) आशि. खं. चीन बे. याचें मुख्य शहर. म्योबेफू.

होगंल (गां.) हि. मु. इ. बेळगांव जि.

होआंगहो (न.) आशि. खं. चीनमध्ये कोई पर्वतांतून निघून
पीत समु. मिळते. लां. २६०० मै.

होटगी (गां.) हि. मुं. इ. सोलापूर जि. सोलापूर ता. रे. रटे.

होनावर (श.) हि. मुं. इ. कानडा जि.

होनोलुलुश (श.) पासि. महासा. मैक्रोनिशियांत सांदरीच वे.

होचतंतौन (श.) पासि. महासा. ओशिनिशियांत तारमानीया वे.

होलीगोलंद (वे.) यू. खं. जर्मन समुद्रांत इंग्लिशांचे ताब्यांत.

होलचेरी (वं.) हि. न. इ. मलबार किनाऱ्यावर.

होलीहेर (मु.) यू. खं. इंग्लंडांत.

होळ (गां.) हि. मुं. इ. सातार जि. फलटण सं. निरा नदीचे
कांटां होळकराचे मूळगांव.

होळनाथं (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सिरपूर ता.

हंगा (न.) हि. मुं. इ. नगर जि. पारनेर ता. तून श्री.
गोंदे ता. पोडनदीस मिळते.

हंगेरी (दे.) यू. खं. आशियांत देश.

हंटर (खाडी) हि. ब्रह्म दे.

हंडीया (गां.) हि. नर्मदेच्या कांटां. मध्य प्रां. हुमनाबाद जि.

हंतर (न.) पासि. महामाग. आश्लेशीयांतून पॅसिफिक
महासा. मिळते.

हंपा (श.) हि. म. इ. येथे चित्रे उत्तम काढितात.

- हंवर (न.) यू. खं. इंग्लंडांत.
- हंगकांग (वे.) आशि. खं. चीन दे. पूर्वकिनाऱ्यावर कतान नदीचे मुखाजवळ.
- हंगचू (व.) आशि. खं. चिनांत.
- हांदुरास (सं. अखा.) अमे. खं. मध्य अमेरिकेंत.
- हांपुरा (न.) अमे. खं. द. अमे. अमाझोनला मिळते.
- हांबुर्ग (श.) यू. खं. जर्मनींत.
- हांवेरी (श.) हि. मुं. इ. धारवाड जि.
- हिगणगांव (गां.) हि. मुं. इ. सातारा जि. फलटणमध्ये. [जि. ता.
- हिगणघांट (श.) हि. मध्य प्रांतांत कापसाचा मोठा व्यापार. वर्षा
- हिगोर्गे (गां.) हि. मुं. इ. खानदेश जि. सावदे ता.
- हिडोरिआ (गां.) हि. मध्य प्रां. दमो. जि. [मिळते.
- हिंदन (न.) हि. वाय. प्रां. शिवालिक पर्व. निघून यमुनेम
- हिंदळें (गां.) हि. मुं. इ. रत्नागिरी जि. देवगड ता.
- हिदिमहासागर (सागर.) आशि. खं. दक्षिणेत.
- हिंदुकुश (पर्व.) आशि. खं. आफगणिस्तानचे उत्तरेस.
- हिंदुस्तान (दे.) आशि. खं. दक्षिणेकडील देश. फार प्राचीन काळापासून सुधारलेला. हवा, पाणी, उत्पन्न व गेरेनी परिपूर्ण असा.
- हिंदोरीआ (गां.) हि. मध्य प्रां. दमो. जि. येथे बंगला नामे विख्याती पाने होतात.

सुरोन	(सरो.) अमे. खं. उ. अमे. कानडाचे रा.
न्हैन	(न.) यू. खं. हाऊडांत अल्स पर्व. निष्पन्न जर्मन समु. मिळते.
न्होदस	(वे.) आशि. खं. तुर्कस्तानचे पश्चिमेस भूमध्य समु.
न्होन	(न.) यू. खं. फ्रान्समध्ये. लायनचे अखातास मिळते.
व्हायपर	(न.) हि. म. इ. मानारचे अखा. मिळते. [शहर.
व्हिगे	(न.) हि. म. इ. मानारचे अखातास मि. कांटी मदुरा
व्हैतेहवन	(ग्र. प्रां.) यू. खं. इंग्लंडांत मांत. यांत दगडी कोळशांच्या खाणी आहेत.

ख.

क्षीर	(पर्व.) हि. पं. इ. यांगून सिंधुनद वाहत येतो.
-------	--

